

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

مجموعه بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

سال ۱۳۹۰

گردآوری: مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تابستان ۱۳۹۱

Central Bank of the Islamic Republic of Iran

Regulating, Licensing and AML Directorate

**A collection of Directives Issued by
Regulating, Licensing and
AML Directorate**

(From March 2011 to March 2012)

Collected by Regulating, Licensing and AML Directorate

Central Bank of the Islamic Republic of Iran

Summer 2012

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

مجموعه نخستنامه های

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

(سال ۱۳۹۰)

گردآوری: مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تابستان ۱۳۹۱

فهرست مطالب

بخش اول: بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی..... ۱

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۹۶۰۱ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۲۱؛ امکان افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری با قابلیت برداشت از طریق کارت‌های الکترونیکی و بدون اعطای دسته چک..... ۲
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۹۷۰۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۲۲؛ ابلاغ نامه سازمان بازرسی کل کشور در خصوص ایرادات و نواقص مربوط به اعطای تسهیلات در قالب عقد مضاربه و تاکید بر اجرای صحیح عقد مضاربه توسط بانک‌های کشور..... ۳
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۰۴۵۶ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۲۲، لزوم احتساب سود برای روز اول سپرده‌گذاری..... ۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۲۰۰۲ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۲۳، ساز و کار مربوط به برداشت مبلغ جریمه از حساب بانک متخلف در اجرای حدود مقرر در آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط..... ۷
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۳۸۵۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۲۵، ابلاغ آیین‌نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانکهای ایرانی در خارج از کشور..... ۹
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۹۷۷۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۱/۳۱، ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۳۸۷۴/ت۴۶۱۱۵ک مورخ ۱۳۹۰/۱/۱۴ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی در خصوص آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)..... ۱۷
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۲۷۳۶ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۰۴؛ اصول ۱۸ گانه برای اثربخشی نظام بیمه سپرده‌ها..... ۱۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۵۶۹۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۱۱، نحوه تسهیم نمودن کلیه مبالغ پرداختی توسط مشتریان بعد از سررسید در ارتباط با بدهی آنان ناشی از اخذ تسهیلات، وام قرض‌الحسنه و خدمات بانکی دریافت شده نظیر گشایش اعتبار اسنادی و صدور ضمانت نامه..... ۵۰
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۵۸۸۸۱ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۱۷، ابلاغ دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی)..... ۵۲
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۶۱۶۷۴ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۲۱، اصلاحیه بند "ج" ماده (۱) آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت۴۱۴۹۸هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳..... ۵۸

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۲۲، ابلاغ دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری ۵۹
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۸۴۲۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۴/۱۴، اصلاح دستورالعمل اجرائی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های خارجی در ایران ۶۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۱۴۸۶۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۱۷، ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۲۳۶۷۵/ت/۴۰۶۵۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۲/۵ هیأت محترم وزیران در رابطه با تبصره (۸) ماده (۱) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرا طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها ۸۲
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۱۶۸۳۲ مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۱۹، ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۱۲ هیأت محترم وزیران در رابطه با الحاق بخش‌های ۱۴، ۱۵ و ۱۶ (عقود استصناع، مباحه و خرید دین) به آئین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) ۸۵
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۳۷۵۹۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۱۵، ابلاغ دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری ۸۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۶۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۰، ابلاغ دستورالعمل‌های اجرایی عقود سه‌گانه استصناع، مباحه و خرید دین، مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ شورای محترم پول و اعتبار ۹۹
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۰، ابلاغ دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه، مصوب سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۹ و ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۱۱۳
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۳۵۶۱ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۱، الزام بانکها به مجزا کردن عملیات قرض‌الحسنه در چارچوب دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری ۱۲۱
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۶۴۰۵ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۴، ابلاغ آیین‌نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال بانک‌های فرعی در خارج از کشور- مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ شورای پول و اعتبار ۱۲۲
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۶۴۱۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۴، ابلاغ مقررات ناظر بر مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانک‌ها- مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ شورای پول و اعتبار ۱۲۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۵۰۹۱۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۳۰، ابلاغ دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران، مصوب چهل و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۳
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۵۴۱۷۲ مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۰۴؛ ابلاغ دستورالعمل ناظر بر تسهیلات سندیکایی ۱۴۱
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۷۰۹۹۴ مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۲۳، ابلاغ موضوع ممنوعیت تصدی همزمان پست مدیرعامل و ریاست هیأت مدیره توسط یک نفر در بانک‌های غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی ۱۵۳
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۷۱۳۱۷ مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۲۳، ابلاغ ممنوعیت اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری ۱۵۴

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۸۱۱۸۷ مورخ ۱۳۹۰/۰۸/۰۳، الزام بانکها و مؤسسات اعتباری به اعطای تسهیلات زیر ۱۰۰ میلیون ریال فقط با یک ضامن معتبر ۱۵۵
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۸۱۲۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۸/۰۳، ابلاغ شرح بند ۲ از یکهزار و یکصد و سی‌امین صورت‌جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۶ شورای پول و اعتبار در خصوص اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی ۱۵۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۸۴۴۱۸ مورخ ۱۳۹۰/۰۸/۰۷، ابلاغ بند (۲۶) از قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور ۱۵۷
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۹۲۲۰۱ مورخ ۱۳۹۰/۰۸/۱۵، الزام بانکها به ارائه گزارش عملکرد ماهانه کارت اعتباری میزان به بانک مرکزی و دبیرخانه شورای عالی اشتغال ۱۵۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۰۶۶۸۷ مورخ ۱۳۹۰/۰۹/۰۳، ممنوعیت دریافت حق بیمه و مالیات از تسهیلات از مشتریان بانکها و مؤسسات اعتباری ۱۵۹
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۲۱۱۵۸ مورخ ۱۳۹۰/۰۹/۲۰، ملغی شدن بخشنامه شماره نب/۵۶۹۶ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ درخصوص عدم اخذ گواهی‌های مقرر در تبصره (۱) ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم در مورد اعطای تسهیلات جهت احداث و تکمیل واحدهای مسکونی، اداری و تجاری به اشخاص حقیقی ۱۶۰
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۳۵۰۰۳ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۰۴، ابلاغ دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه پس‌انداز بانک قرض‌الحسنه/صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری ۱۶۵
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۳۵۲۷۵ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۰۴، امکان اعطای فرش دستباف ایرانی به عنوان جایزه سپرده‌های قرض‌الحسنه ۱۶۹
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۴۷۱۵۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۵، ابلاغ حداکثر سقف اعتبار کارت مرابحه برای سال جاری، موضوع ماده (۱۳) دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه ۱۷۰
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۶۰۸۱۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۰۱، ابلاغ بند ۲ از یکهزار و یکصد و سی و چهارمین صورت‌جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ شورای پول و اعتبار در خصوص اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی ۱۷۱
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۶۲۳۳۵ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۰۵، ابلاغ مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی مصوب یک‌هزار و یکصد و سی و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار ۱۷۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۶۳۰۸۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۰۵، ابلاغ بند (۳) از یک‌هزار و یکصد و سی و پنجمین صورت‌جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار مبنی بر محاسبه خالص مالیات بر ارزش افزوده در اعطای تسهیلات مضاربه به بهای تمام شده کالای خریداری شده و تلقی کردن آن به عنوان هزینه قابل قبول ۱۸۱
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۶۵۷۵۴ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۰۹، امکان قبول حساب یارانه اشخاص به عنوان بخشی از وثایق قابل قبول در تسهیلات اعطایی زیر ۱۰۰ میلیون ریال ۱۸۳
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۷۵۵۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸، ابلاغ مصوبه شماره ۴۲۹۵۶/ت/۲۸۴۹۳ ه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ هیأت محترم وزیران در خصوص فرم‌های متحدالشکل برای صدور ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت و استرداد حسن انجام کار، جهت تضمین معاملات دولتی ۱۸۴

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۸۰۵۶۲ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۳، ابلاغ یکسان شدن نرخ سود تسهیلات و سپرده‌ها در مناطق آزاد و سرزمین اصلی ۱۹۵
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۸۸۷۸۹ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۱، ابلاغ مصوبه یک‌هزار و یکصد و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۰۶ شورای پول و اعتبار درخصوص اصلاح مفاد مواد (۲)، (۳) و (۴) از شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه ۱۹۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۸۸۸۰۰ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۱، ابلاغ بخشنامه اصلاح شده آیین نامه صدور ضمانت نامه و ظهر نویسی از سوی بانک‌ها که در آن یک بند در خصوص ضمانت نامه اعتباری (ارزی-ریالی) صادره توسط صندوق ضمانت صادرات ایران به عنوان وثیقه صدور ضمانت نامه بانکی اضافه شده است ۲۰۰
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۹۵۶۷۷ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۸، ابلاغ نرخ وجه التزام تاخیر تادیه دین ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده ۲۰۵
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۹۸۲۳۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۰، ابلاغ دستورالعمل حسابداری عقد مرابحه ۲۰۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۳۰۰۲۲۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۱، تفویض استفاده از اختیارات موضوع بند (۱۱) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور به رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۲۱۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۳۰۲۵۵۷ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۴، ممنوعیت اعطای هرگونه تسهیلات (اعم از ارزی و ریالی) توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به صراف‌ها در رابطه با خرید و فروش ارز و مسکوکات طلا ۲۱۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۳۰۲۹۵۰ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۴، تفسیر ماده (۸) الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی-ریالی ۲۱۹

بخش دوم: بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی ۲۲۱

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۶، ابلاغ دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری شامل: ۱- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری؛ ۲- دستورالعمل نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر؛ ۳- دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش‌دهی؛ ۴- دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در مؤسسات اعتباری؛ ۵- دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی؛ ۶- دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پسته‌ای؛ ۷- دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون؛ ۸- دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان مؤسسات اعتباری به نشانی پستی آنها؛ ۹- دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی مؤسسات اعتباری و ۱۰- آیین نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ ۲۲۲
- ◀ بخشنامه شماره ۵۹۱۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۳/۱۷، درخصوص اصلاح ماده (۹) آئین نامه کاربردی شدن کارت شناسایی ملی ۲۸۵

- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۷۳۰۲۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۵، لزوم توقف کلیه حساب‌های فاقد شماره یا شناسه ملی از تاریخ ۱۳۹۰/۵/۲۶..... ۲۸۶
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۱۹۰۹۵۹ مورخ ۱۳۹۰/۸/۱۴، اشخاص (حقیقی، حقوقی) مشمول بخشنامه ۹۰/۱۷۳۰۲۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۵..... ۲۸۷
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۳۷۰۹۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶، ابلاغ دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی به صندوق‌های قرض‌الحسنه ۲۸۸
- ◀ بخشنامه شماره ۹۰/۲۳۷۰۸۹ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶، ابلاغ دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی به شرکت‌های لیزینگ..... ۲۸۹
- ◀ بخشنامه شماره ۲۷۴۵۰۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷، ابلاغ دستورالعمل‌های جدید مبارزه با پولشویی شامل: ۱- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری؛ ۲- دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری و ۳- دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی‌ها..... ۲۹۰

بخش اول:

بخشنامه‌های اداره مطالعات و مقررات بانکی

شماره : ۹۶۰۱

تاریخ : ۹۰/۱/۲۱

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام

احتراماً، بدینوسیله به استحضار می‌رساند شورای محترم پول و اعتبار در یکهزار و یکصد و بیست و دومین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۰ خود و به منظور کاهش هزینه‌ها و معضلات اقتصادی و اجتماعی ناشی از صدور چک‌های بلامحل، گسترش و ترویج بانکداری الکترونیک از طریق ارائه ابزارهای پرداخت الکترونیکی و کاهش هزینه‌های بانکی مقرر نمود که بانک‌های کشور مجازند نسبت به افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری بگونه‌ای که امکان برداشت از آن صرفاً از طریق کارت‌های الکترونیکی و بدون اعطاء دسته چک به مشتریان میسر باشد، اقدام نمایند. بدیهی است ارائه این خدمت بانکی، نافی اختیارات قبلی بانک‌ها برای افتتاح حساب‌جاری و اعطاء دسته چک به مشتریان نمی‌باشد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذیربط آن بانک ابلاغ و بر حسن اجرای آن

نظارت به عمل آید. // ش.ش. ۷۷۰۰۶۸

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

شماره : ۹۷۰۳

تاریخ : ۹۰/۱/۲۲

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله مفاد نامه «معاونت نظارت و بازرسی امور اقتصادی و زیربنائی» سازمان بازرسی کل کشور در خصوص ایرادات و نواقص مربوط به اعطاء تسهیلات بانکی در قالب عقد مضاربه عیناً بشرح ذکر شده در ذیل جهت استحضار و صدور دستور برای اصلاح نکات مورد اشاره ایفاد می‌گردد.

”با سلام؛

احتراماً، بررسی‌های به عمل آمده از چگونگی اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی در قالب عقد مضاربه توسط بانکهای کشور، در سه بخش ذیل (مستندات قانونی، نواقص موجود و پیشنهادهای ارائه شده جهت رفع مشکل) جهت استحضار ارائه می‌گردد، لذا خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایید جهت پیشگیری از تخلف و اجرای صحیح قوانین، مراتب را به نحو مقتضی به کلیه مدیران عامل بانکها مجدداً یادآوری نمایند.

بخش اول: مستندات قانونی در خصوص مضاربه

الف: قانون مدنی

مضاربه عبارتست از شرکت در امور تجاری و به موجب ماده ۵۴۶ قانون مدنی، عقدی است که به موجب آن احد متعاملین سرمایه می‌دهد با قید اینکه طرف دیگر با آن تجارت کرده و در سود آن شریک باشند، صاحب سرمایه مالک و عامل مضارب نامیده می‌شود، سرمایه مضاربه باید وجه نقد باشد (ماده ۵۴۷ ق.م.)، مضاربه از عقود جایز است.

ب: آئین نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا(بهره)

ماده ۳۶- مضاربه قراردادی که به موجب آن یکی از طرفین (مالک) عهده‌دار تأمین سرمایه نقدی می‌گردد با قید اینکه طرف دیگر (عامل) با آن تجارت کرده و در سود حاصله شریک باشند.

ماده ۳۷- بانکها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور بازرگانی به عنوان مالک، سرمایه نقدی (منابع) لازم در اختیار عامل اعم از شخص حقیقی یا حقوقی قرار دهند. بانکها در اعطای این تسهیلات به تعاونی‌های قانونی اولویت خواهند داد.

بخش دوم: نواقص مندرج در بخشنامه‌های صادره بانکها

-عدم اخذ پیش فاکتور

-مشخص نبودن موضوع مضاربه

- مشخص نبودن اجزاء هزینه‌های انجام شده که باید مبنای تعیین سرمایه باشد

-واریز مستقیم سرمایه مضاربه به حساب جاری عامل و عدم نظارت بر مصرف تسهیلات اعطایی

-عدم رعایت ضوابط اجرایی ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم

-عدم ظرفیت سنجی و بررسی میزان خرید و فروش

بخش سوم: پیشنهادهای جهت رفع مشکلات موجود

۱- با توجه به ماده ۱۰ از دستورالعمل اجرایی مصوب شورای عالی پول و اعتبار مبنی بر مکلف بودن بانکها به نظارت لازم و کافی بر مصرف سرمایه نقدی (منابع) برگشت آن وهمچنین بر عملیات اجرائی مضاربه تأکید گردد.

۲- درخصوص پرداخت سرمایه مضاربه بازرگانی داخلی، پرداخت قیمت خرید کالا در مقابل پیش فاکتور معتبر یا حواله یا نامه سهمیه کالا یا قرارداد خرید معتبر یا هر نوع اسناد مثبت دیگر و از طریق صدور چک بانکی در وجه فروشنده کالا از محل سرمایه صورت خواهد گرفت. در این حالت عامل موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ استفاده از سرمایه، فاکتور اصلی معامله یا قبض انبار یا بارنامه حمل یا هر نوع سند دیگری را که حاکی از تحویل کالا باشد به بانک ارائه نماید.

۳- با عنایت به اینکه عامل نمی‌تواند با سرمایه بانک عمل غیرتجاری انجام دهد لذا لازم است نوع عمل تجاری و کالای مورد معامله در عقد مضاربه و در قرارداد منعقد فی‌مابین بانک و مشتری موضوع مشخص گردد.

۴- نظارت لازم بر اجرای هزینه‌های قابل قبول، برگه‌های ورود و خروج کالا به انبار، کارت معین کالا و ... سایر اسناد و مدارک توسط کمیته‌های اعتباری بانک تأکید گردد.

۵- عامل موظف است پس از خرید کالای موضوع معامله مضاربه، بانک را از محل نگهداری آن مطلع نماید.

۶- سایر نکاتی که لازم است توسط کمیته‌های اعتباری بانکها مورد توجه قرار گیرد:

-مرتبط بودن فعالیت عامل با مجوزات کسبی

-قیمت خرید و فروش

-متعارف بودن قیمت کالای مورد معامله

-اصالت معامله

-صلاحیت کاری و توانایی عامل در انجام معامله

-مجوزهای مورد نیاز

-اطمینان از برگشت سرمایه و سود مورد انتظار“

خواهشمند است دستور فرمائید مراتب به کلیه شعب و ادارات آن بانک جهت اجرا ابلاغ گردد.د.د.۷۸۰۴۴۸/

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیر حسین امین آزاد بهزاد فخار

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

شماره : ۱۰۴۵۶

تاریخ : ۹۰/۱/۲۲

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

نوسعه ارسال گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به استحضار می‌رساند بر اساس مصوبه هشتاد و نهمین جلسه کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۷ که به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی نیز رسیده، مقرر گردیده است:

در صورتی که قرارداد سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار، قبل از موعد سررسید توسط مشتریان فسخ گردد، بانک/مؤسسات اعتباری مکلف به احتساب سود علی‌الحساب برای روز اول افتتاح حساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و پرداخت آن به سپرده‌گذاران ذیربط می‌باشند. ضمناً در صورتی که قرارداد سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار قبل از موعد سررسید توسط مشتریان فسخ گردد بانک/مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص نرخ سود علی‌الحساب، نرخ متناظر با مدت ماندگاری با کسر کردن نیم واحد درصد را ملاک تسویه قرار

دهد. /۷۷۸۳۲۸

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیرحسین امین‌آزاد بهزاد فخار

۳۸۱۶ ۳۸۳۱-۱

شماره : ۱۲۰۰۲

تاریخ : ۹۰/۱/۲۳

بیت‌کلی

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.**

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۱۷۳۷۷۲ مورخ ۱۳۸۹/۸/۱۰ در خصوص «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» و با توجه به نزدیک شدن به پایان دوره گذار به منظور انطباق وضعیت آن بانک/مؤسسه اعتباری با مفاد بخشنامه مذکور، ضمن تأکید مجدد بر اجرای دقیق بخشنامه یادشده به استحضار می‌رساند؛ در صورت عدم رعایت حدود مقرر در ماده (۴) آیین‌نامه موصوف، مطابق نص بند (۲-۹) آیین‌نامه صدرالذکر، بانک/مؤسسه اعتباری متخلف مکلف به پرداخت مبلغی معادل ۱۲٪ در سال نسبت به مبلغ مورد تخلف می‌باشد. بر همین اساس سازوکار مربوط به برداشت مبلغ جریمه از حساب بانک/مؤسسه اعتباری متخلف تدوین و به تصویب مراجع ذی صلاح رسیده است لذا در صورت احراز تخلف بانک/مؤسسه اعتباری توسط این بانک، مبلغ جریمه مطابق رویه تبیین شده در سازوکار مربوطه از حساب بانک/مؤسسه اعتباری متخلف برداشت می‌گردد.

برخی از مواد سازوکار فوق‌الاشاره به شرح زیر جهت استحضار اعلام می‌گردد:

- ۱) بانک/مؤسسه اعتباری مکلف است فهرست اشخاص مرتبط (موضوع بندهای ۱ تا ۹ ردیف ۶-۳ آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط) و نوع ارتباط و نسبت آن‌ها با بانک/مؤسسه اعتباری را پس از طی دوره گذار (۶ ماه پس از ابلاغ آیین‌نامه مذکور) و در هر بار تغییر برای اداره نظارت بر موقعیت مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال نماید.
- ۲) بانک/مؤسسه اعتباری موظف است یک نسخه از دستورالعمل اجرایی داخلی (موضوع بند ۲ ماده ۷ آیین‌نامه) را برای اداره نظارت بر موقعیت مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ارسال نماید.
- ۳) بانک/مؤسسه اعتباری مکلف است هر سه ماه یکبار (در صورت لزوم کمتر از سه ماه) اطلاعات مورد نظر را در قالب فرم‌های مشخص به اداره نظارت بر موقعیت مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ارسال نماید.

- ۴) در صورت تخطی بانک/مؤسسه اعتباری از حد جمعی مقرر در ماده ۴ آیین نامه، مبلغ جریمه نسبت به مبلغ مورد تخلف توسط اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها و مؤسسات اعتباری محاسبه و مراتب به بانک/مؤسسه اعتباری ذی ربط ابلاغ خواهد شد.
- ۵) بانک/مؤسسه اعتباری متخلف مکلف است ظرف مدت حداکثر ۲۰ روز پس از ابلاغ نامه اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها و مؤسسات اعتباری مستندات و ادله لازم را جهت بررسی به آن اداره ارسال نماید. عدم ارایه پاسخ ظرف مدت مقرر از سوی بانک/مؤسسه اعتباری مورد نظر به منزله تأیید مفاد نامه اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها و مؤسسات اعتباری می باشد.
- ۶) اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها و مؤسسات اعتباری گزارش لازم را به همراه توضیحات اخذ شده از بانک/مؤسسه اعتباری ذی ربط، جهت طرح و تصویب به کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارایه خواهد نمود.
- ۷) در صورت تأیید مبلغ جریمه محاسبه شده توسط کمیسیون اعتباری، مصوبه مذکور جهت اجرا توسط اداره نظارت بر موقعیت مالی بانکها و مؤسسات اعتباری به بانک/مؤسسه اعتباری ذی ربط و اداره معاملات ریالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ خواهد شد.
- ۸) اداره معاملات ریالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مبلغ جریمه را از حساب بانک/مؤسسه اعتباری متخلف نزد خود برداشت و به حساب خزانه واریز می نماید.
- در پایان خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به کلیه واحدهای ذی ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. /۷۸۶۴۴۸

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

امیر حسین امین آزاد

۳۸۱۶

شماره : ۱۳۸۵۳

تاریخ : ۹۰/۱/۲۵

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به پیوست «آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانکهای ایرانی در خارج از کشور» مصوب یکهزار و یکصد و بیست و سومین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۷ جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

یادآوری می‌نماید به موجب مصوبه فوق‌الذکر، کلیه موارد مغایر با مفاد این آیین نامه مندرج در "آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی بانکها در خارج از کشور" مصوب هجدهم آبان ماه ۱۳۵۵ شورای پول و اعتبار ملغی اثر می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذیربط آن بانک / مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. / ۷۸۳۵۵۲

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

“گروه مقررات بانکی”

آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی

شعب بانکهای ایرانی در خارج از کشور

اسفند ماه ۱۳۸۹

آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی

شعب بانک‌های ایرانی در خارج از کشور

بخش اول – تعاریف

ماده ۱-

- **آیین نامه:** آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های ایرانی در خارج از کشور
- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- **عملیات بانکی:** دریافت هرگونه سپرده از عموم و به کارگیری آن در قالب اعطای وام و تسهیلات به متقاضیان، ارائه انواع ابزارهای پرداخت و یا سایر فعالیت‌هایی که در کشور میزبان به آن‌ها عملیات بانکی اطلاق گردد.
- **بانک متقاضی:** بانک ایرانی که قصد تأسیس شعبه در خارج از کشور را دارد.
- **کشور میزبان:** کشور خارجی یا حوزه قضایی که بانک متقاضی قصد تأسیس شعبه در آن سرزمین را دارد.
- **شعبه:** واحد عملیاتی از بانک متقاضی که در چارچوب اساسنامه و مقررات کشور میزبان به انجام عملیات بانکی در کشور میزبان مبادرت می‌نماید.
- **سرمایه اعطایی:** وجوهی که بانک متقاضی به منظور فعالیت در اختیار شعبه قرار می‌دهد.
- **مرجع نظارتی:** واحد سازمانی مسئول نظارت بر بانک‌ها در کشور میزبان.
- **موافقت اصولی:** موافقت مکتوب بانک مرکزی با تأسیس شعبه در کشور میزبان.
- **موافقت نهایی:** موافقت مکتوب بانک مرکزی با شروع فعالیت شعبه در کشور میزبان.

بخش دوم – نحوه تأسیس

الزامات تأسیس شعبه

- ماده ۲-** بانک متقاضی که حداقل ۵ سال از تاریخ شروع فعالیت آن گذشته و دارای مجوز کامل عملیات ارزی باشد، می‌تواند با رعایت مفاد این آیین‌نامه به انجام عملیات بانکی در قالب شعبه در کشور میزبان مبادرت نماید.
- عملکرد مالی بانک متقاضی در ۳ سال گذشته باید نمایانگر سودآوری آن در طی هر ۳ سال باشد.
- تبصره -** بانک مرکزی می‌تواند در شرایط خاص، برخی از بانک‌ها را از شرایط فوق مستثنی نماید.

ماده ۳- بانک متقاضی باید به تشخیص بانک مرکزی از ثبات و سلامت مالی لازم و ساز و کار کنترل داخلی موثر برخوردار باشد.

ماده ۴- مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌های بانک متقاضی نباید از حداقل سرمایه مصوب شورای پول و اعتبار کمتر باشد.

ماده ۵- سرمایه اعطایی بانک متقاضی به هر شعبه نبایستی از ۵ درصد سرمایه پرداخت شده بانک متقاضی بیشتر باشد. مجموع سرمایه‌های اعطایی بانک متقاضی به شعب خود در خارج از کشور نباید از ۲۰ درصد سرمایه پرداخت شده بانک متقاضی تجاوز نماید.

مدارک مورد نیاز جهت صدور موافقت‌ها

ماده ۶- بانک متقاضی، باید مدارک و اطلاعات زیر را به همراه تقاضای خود به بانک مرکزی ارائه دهد:

- ۱-۶- تصویر تأییدیه وزارت امور خارجه مبنی بر بلامانع بودن تأسیس شعبه در کشور میزبان.
- ۲-۶- میزان سرمایه اعطایی بانک متقاضی به شعبه.
- ۳-۶- تصویر اساسنامه بانک متقاضی.
- ۴-۶- برنامه عملیاتی بانک متقاضی مشتمل بر عملیاتی که شعبه قصد انجام آن‌ها را دارد.
- ۵-۶- ساختار سازمانی شعبه.
- ۶-۶- صورت‌های مالی حسابرسی شده سه سال گذشته بانک متقاضی.
- ۷-۶- اطلاعات مرتبط با صلاحیت‌ها و تخصص‌های حرفه‌ای اشخاصی که قرار است به مدیریت شعبه منصوب گردند.
- ۸-۶- تعداد و چگونگی توزیع جغرافیایی بانک‌های فرعی، شعب و دفاتر نمایندگی بانک متقاضی در خارج از کشور.
- ۹-۶- تأییدیه مدیر عامل بانک متقاضی در مورد صلاحیت مالی، حسن شهرت و عدم سابقه محکومیت کیفری مدیران ارشد اجرایی شعبه در شرف تأسیس.
- ۱۰-۶- سایر اطلاعات و مدارکی که به بانک مرکزی جهت تصمیم‌گیری در مورد تأیید درخواست تأسیس شعبه کمک کند.

شرایط و نحوه صدور موافقت‌ها

ماده ۷- موافقت اصولی بانک مرکزی بعد از بررسی اطلاعات و مدارک مندرج در ماده ۶ و در صورت احراز الزامات

تأسیس شعبه و همچنین حصول اطمینان از رعایت شرایط زیر صادر می‌شود:

۱-۷- نظام بانکی کشور میزبان از ثبات و سلامت مالی مکفی به تشخیص بانک مرکزی برخوردار باشد.

۲-۷- مدیران شعبه شرایط احراز و خوشنامی مورد نیاز جهت تصدی مدیریت شعبه را دارا باشند.

تبصره: صلاحیت مدیران شعبه باید در زمان تأسیس و یا در صورت هرگونه تغییر، قبلاً به تأیید بانک مرکزی برسد.

۳-۷- مقررات کشور میزبان نباید مانع انجام نظارت مؤثر و یا دریافت اطلاعات مورد نیاز از شعبه توسط بانک مرکزی باشد.

تبصره ۱: صدور موافقت اصولی هیچ‌گونه تعهدی را برای بانک مرکزی جهت صدور موافقت نهایی ایجاد نمی‌نماید.

تبصره ۲: اعتبار موافقت اصولی صادره توسط بانک مرکزی به مدت ۴ ماه از تاریخ صدور می‌باشد و بانک متقاضی موظف است ظرف این مدت نسبت به ارائه تصویر برابر با اصل تأییدیه مرجع نظارتی برای تأسیس شعبه اقدام کند. در صورت درخواست بانک متقاضی و ارائه دلایل موجه، بانک مرکزی در صورت صلاحدید نسبت به تمدید اعتبار موافقت اصولی اقدام می‌نماید.

ماده ۸- در صورت ارایه تأییدیه مرجع نظارتی برای تأسیس شعبه، بانک مرکزی نسبت به انعقاد تفاهم‌نامه نظارتی با مرجع نظارتی و صدور موافقت نهایی اقدام خواهد کرد.

ماده ۹- اعتبار موافقت نهایی صادره توسط بانک مرکزی به مدت ۶ ماه از تاریخ صدور می‌باشد و بانک متقاضی موظف است ظرف این مدت نسبت به ثبت شعبه و شروع فعالیت اقدام و مدارک و اطلاعات زیر را به بانک مرکزی ارائه نماید:

۱-۹- آگهی ثبت شعبه در مرجع ثبت ذی‌ربط در کشور میزبان.

۲-۹- معرفی صاحبان امضای مجاز شعبه.

۳-۹- مشخصات کامل کارکنان شعبه.

۴-۹- نشانی کامل محل شعبه.

تبصره: در صورت درخواست بانک متقاضی و ارائه دلایل موجه، مدت اعتبار موافقت نهایی بانک مرکزی تمدید خواهد شد.

دلایل عدم اعطاء موافقت

ماده ۱۰- بانک مرکزی از اعطاء موافقت اصولی یا نهایی جهت تأسیس شعبه خودداری می کند، اگر:

۱-۱۰- شرایط ذکر شده در ماده ۷ محقق نشده باشد.

۲-۱۰- نادرست یا مخدوش بودن اسناد و مدارک دریافتی محرز گردد.

ماده ۱۱- حصول اطمینان بانک مرکزی از مخدوش یا نادرست بودن مدارک و اطلاعات ارسالی توسط بانک متقاضی جهت تأسیس شعبه، عندالزوم و به تشخیص بانک مرکزی منجر به ابطال کلیه موافقت‌های صادره خواهد گردید.

بخش سوم- نحوه فعالیت

ماده ۱۲- صلاحیت و تخصص‌های مورد نیاز جهت احراز سمت‌های مدیریتی شعبه توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

تبصره: مدیران شعبه بایستی حداقل دارای مدرک کارشناسی و ۱۰ سال تجربه کاری در امور بانکی باشند که حداقل ۵ سال آن در سمت مدیریت اجرایی شعبه سپری شده باشد.

ماده ۱۳- محکومین به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، پولشویی، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب- اعم از این که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج از کشور صادر شده باشد یا محکوم، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد- از تصدی سمت‌های مدیریتی شعبه ممنوع می‌باشند.

ماده ۱۴- بانک متقاضی می‌تواند به یکی از طرق ذیل نسبت به افزایش سرمایه شعبه اقدام نماید:

۱-۱۴- اعطاء سرمایه توسط بانک متقاضی.

۲-۱۴- از محل سود انباشته و یا سایر اندوخته‌های شعبه.

ماده ۱۵- شعبه موظف به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده به زبان فارسی در پایان سال مالی به بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۱۶- شعبه موظف به رعایت قوانین و مقررات ناظر بر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم می‌باشد.

بخش چهارم- نظارت

ماده ۱۷- نظارت بانک مرکزی بر شعبه، در چارچوب تفاهم‌نامه منعقد شده با مرجع نظارتی صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۸- بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، بازرسان خود را جهت رسیدگی به حساب‌ها و نحوه فعالیت شعبه اعزام می‌نماید.

ماده ۱۹- بانک مرکزی و مرجع نظارتی می‌توانند نسبت به تبادل یافته‌های نظارتی خود در خصوص شعبه اقدام نمایند.

ماده ۲۰- مدیران شعبه موظفند کلیه اسناد، مدارک و دفاتر خود را به نحوی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، به بازرسان بانک مرکزی ارایه نموده و امکان رسیدگی لازم و کافی را فراهم نمایند.

ماده ۲۱- بانک مرکزی می‌تواند در مواردی که مقتضی بداند با توجه به مقررات کشور میزبان و مفاد تفاهم‌نامه نظارتی، شعبه را از مبادرت به پاره‌ای از فعالیت‌های بانکی منع و یا عملیات شعب در شرف تأسیس را منحصر به یک یا چند فعالیت مشخص نماید.

بخش پنجم - تعطیلی شعبه

ماده ۲۲- در موارد زیر با رعایت تفاهم‌نامه نظارتی، ممکن است شعبه تعطیل شود:

۱-۲۲- در صورتی که بانک مرکزی به لحاظ سیاست عمومی کشور، ادامه فعالیت شعبه را در کشور میزبان به مصلحت نداند.

۲-۲۲- در صورت احراز تخلف بانک در ارایه مدارک و اطلاعات نادرست و مخدوش برای تأسیس شعبه؛

۳-۲۲- در صورت عدم نظارت مؤثر مرجع نظارتی بر عملیات شعبه به تشخیص بانک مرکزی.

۴-۲۲- در صورت دستور مرجع نظارتی؛

۵-۲۲- در صورت درخواست بانک متقاضی؛

۶-۲۲- در صورت انحلال یا ورشکستگی بانک متقاضی.

ماده ۲۳- در صورتی که به هر دلیل بانک متقاضی قصد تعطیلی شعبه خود را داشته باشد، باید قبلاً تأییدیه کتبی بانک مرکزی را در این خصوص اخذ نماید.

ماده ۲۴- بانک متقاضی موظف است تاریخ تعطیلی شعبه خود را ظرف حداکثر ۱۵ روز به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۲۵- در صورت ورشکستگی و تصفیه بانک متقاضی، تصمیمات ناظر بر تعطیلی شعبه در چارچوب تفاهم‌نامه نظارتی فیما بین بانک مرکزی و مرجع نظارتی اتخاذ خواهد شد.

"آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های ایرانی در خارج از کشور" به استناد "بند و ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیر ماه ۱۳۵۱" در ۲۵ ماده و ۶ تبصره در یک هزار و یکصد و بیست و سومین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۷ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. کلیه موارد مغایر با مفاد این آیین نامه مندرج در "آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک‌ها در خارج از کشور" مصوب هجدهم آبان ماه ۱۳۵۵ آن شورا ملغی الاثر می‌شود. /۶۶۲۵۰۰

شماره : ۱۹۷۷۳

تاریخ : ۹۰/۱/۳۱

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه

ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۱۶۳۵۷۰ مورخ ۱۳۸۹/۷/۲۷ در خصوص «آیین‌نامه وصول مطالبات سررسیدگذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت/۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ بر اساس تصویب‌نامه شماره ۳۸۷۴/ت/۴۶۱۱۵ ک مورخ ۱۳۹۰/۱/۱۴ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی مقرر گردید؛ به انتهای بند (الف) ماده (۱۱) آیین‌نامه مذکور، عبارت «در صورتی که در قرارداد منعقد شده بین مؤسسه و مشتری پیش‌بینی شده باشد» الحاق گردد. بنابراین متن کامل بند (الف) ماده یادشده به شرح زیر تغییر می‌یابد:

«دریافت وجه التزام (جریمه تأخیر تأدیه)، به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۵) قانون عملیات بانکی بدون ربا -

مصوب ۱۳۷۶ - در صورتی که در قرارداد منعقد شده بین مؤسسه و مشتری پیش‌بینی شده باشد.»

خواهشمنداست دستور فرمایید مراتب به نحو مقتضی جهت اجرا به واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه

اعتباری ابلاغ گردد. ۷۹۴۹۷۰/.

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئضی ستاک

امیر حسین امین آزاد

۲-۳۸۳۱

۳۸۱۶

سبک‌دلی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال

گردید.

با سلام؛

احتراماً، همانطور که استحضار دارند امروزه بانک‌ها و مؤسسات سپرده پذیر در سرتاسر جهان به دلایل مختلف چون بحران مالی، افزایش مخاطرات اقتصادی و سیاسی و غیره با احتمال هجوم ناگهانی سپرده‌گذاران برای برداشت سپرده‌ها مواجه می‌شوند. بانک‌ها اغلب وجوهی را که در قالب سپرده از سپرده‌گذاران دریافت می‌کنند، به صورت وام و یا تسهیلات در اختیار دیگران قرار می‌دهند، اما در شرایطی که تمام یا قسمت اعظم سپرده‌ها از سوی سپرده‌گذاران مورد مطالبه قرار گیرد، «هجوم بانکی^۱» می‌تواند به ورشکستگی بانک بیانجامد. ورشکستگی بانک نیز موجب می‌شود که بسیاری از سپرده‌گذاران بخشی و یا تمام پس‌انداز خود را از دست بدهند. حال چنانچه این وضعیت به دلایل مختلف به سایر بانک‌ها نیز تسری یابد، موجب بروز بحران بانکی سیستمی یا نظام‌مند^۲ شده و ثبات تمامی بانک‌ها و به تبع آن نظام مالی یک کشور را با مخاطرات جدی مواجه می‌سازد.

به این دلیل که بانک‌ها به طور بالقوه در معرض طیف وسیعی از اتفاقات مخاطره آمیز مانند آنچه که پیش از این بدان اشاره شد می‌باشند، دولت و بطور کلی، مجموعه حاکمیت در هر کشوری علاوه بر تلاش برای کاهش این مخاطرات، به منظور کاهش ضرر و زیان وارده به سپرده‌گذاران در صورت ورشکستگی بانک و جلوگیری از به وجود آمدن بحران بانکی سیستمی، اقدام به راه‌اندازی نظامی تحت عنوان نظام بیمه (ضمانت) سپرده‌ها می‌نماید. در عمل، اهداف نظام‌های بیمه (ضمانت) سپرده‌ها در هر کشور با سایر کشورها متفاوت می‌باشد و به همین سبب نیز سطح پوشش بیمه (ضمانت) سپرده‌ها در برخی کشورها کامل یا بسیار وسیع بوده در حالی که در برخی دیگر سطح پوشش بیمه (ضمانت) سپرده‌ها محدودتر می‌باشد. اما به طور عام هدف نظام‌های بیمه (ضمانت) سپرده در هر کشوری عبارت است از کمک به افزایش ثبات نظام مالی آن کشور و حمایت از سپرده‌گذاران خرد و کوچک در مقابل ضرر و زیان در جریان ورشکستگی یک بانک. نظام بیمه (ضمانت) سپرده‌ها می‌تواند در مواقع حساس، اضطراب سپرده‌گذار را کاهش داده و از بروز پدیده «هجوم بانکی» تا حد زیادی پیشگیری نماید.

^۱ Bank Run

^۲ Systemic crisis

مجموعه پیش رو ترجمه سندی است که از سوی کمیته نظارت بر بانکداری بال^۱ منتشر شده است. اصول مطروحه در این سند به سیاست‌گذاران اقتصادی و پولی کمک می‌کند که با مسائل مختلفی که برای ایجاد سیستم بیمه (ضمانت) سپرده توجه به آن‌ها ضروری است، آشنا شوند. این سند به معرفی و تشریح اصول اساسی برای کشورهای می‌پردازد که قصد راه اندازی و یا اصلاح نظام‌های بیمه (ضمانت) سپرده را دارند. این سند بر مبنای تحقیقات انجام شده در انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده^۲ و کشورهای عضو آن و با همکاری کمیته نظارت بر بانکداری بال منتشر شده است. این اصول با هدف ارتقای اثربخشی نظام‌های بیمه (ضمانت) سپرده و برای اجرا در کشورهای مختلف با شرایط، امکانات و ساختارهای متفاوت طراحی شده است. این اصول همچنین چارچوبی اختیاری برای رویه‌های مورد استفاده در یک نظام بیمه (ضمانت) سپرده موثر ارائه می‌کند. این اصول به گونه‌ای نیستند که تمامی نیازها و شرایط هر نظام بانکی را جوابگو باشند، از این رو شرایط خاص هر کشور باید به طور متناسب و در جهت پیشبرد اهداف و الزامات نظام بیمه (ضمانت) سپرده، در قوانین جاری همان کشور منظور شود.

با توجه به اهمیت این موضوع و لزوم ایجاد نهادی برای ضمانت سپرده‌های مردم، مجلس محترم شورای اسلامی در ماده ۹۵ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را مکلف نموده است تا نسبت به ایجاد صندوق ضمانت سپرده‌ها در کشور، حداکثر تا پایان سال اول برنامه، اقدام نماید. در همین رابطه، مقدمات پیاده سازی نظام ضمانت سپرده‌ها در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در دست تهیه بوده و در آینده نزدیک تأسیس و شروع به فعالیت صندوق ضمانت سپرده‌ها جهت اطلاع و اتخاذ اقدامات لازم به شبکه بانکی کشور و عموم مردم اعلام خواهد گردید.

اصول اساسی ۱۸گانه برای اثر بخشی نظام‌های بیمه سپرده‌ها که بصورت مشترک توسط دو نهاد سیاستگذار پرنفوذ در این امر مهم (کمیته نظارت بر بانکداری بال و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده) تهیه و تدوین شده به نحو روشن و شفاف، تصویری از وظایف و اختیارات یک نظام ایده آل بیمه (ضمانت) سپرده‌ها ارائه می‌دهد لذا مطالعه آن به تمامی دست اندرکاران و فعالان بازار پول و بانک توصیه می‌گردد. / ۶۸۹۲۶۰

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیر حسین امین آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

¹ Basel committee on Banking Supervision (www.bis.org)

² International Association of Deposit Insurers (www.iasi.com)

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

اصول اساسی برای اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده

از انتشارات کمیته نظارت بر بانکداری بال و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده (ژوئن ۲۰۰۹)

ترجمه: حسین معصومی، محمد روشندل

فروردین ۱۳۹۰

اصول اساسی

برای اثر بخشی نظام‌های بیمه سپرده

خلاصه اجرایی

مقدمه و اهداف

۱- گزارش گردهمایی ثبات مالی (آوریل سال ۲۰۰۸ میلادی) در رابطه با ارتقا و انعطاف‌پذیری اساسی بازار به این نکته اشاره می‌کند که وقوع آشفتگی‌های مالی بین‌المللی اخیر، اهمیت وجود ترتیباتی موثر جهت جبران خسارت وارده به سپرده‌گذاران را نمایان ساخت. این گزارش بر ضرورت توافق مقامات پولی در مورد ایجاد مجموعه‌ای از اصول بین‌المللی برای نظام‌های موثر بیمه سپرده تاکید دارد.

۲- در ژوئیه سال ۲۰۰۸، کمیته نظارت بر بانکداری بال (BCBS)^۱ و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده (IADI)^۲ تصمیم گرفتند به منظور تدوین و ترویج مجموعه‌ای از اصول مهم و مورد توافق بین‌المللی در رابطه با بیمه سپرده‌ها با یکدیگر همکاری نموده و در این راستا اصول اساسی برای نظام‌های بیمه سپرده تهیه شده توسط انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده (IADI)، را به عنوان مبنای کار، مورد استفاده قرار دهند. در همین ارتباط کارگروهی مشترک جهت گسترش اصول اساسی تشکیل شد تا نقطه نظرات خود را جهت تجدیدنظر و تصویب به کمیته نظارت بر بانکداری بال و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده ارائه کند. این کارگروه متشکل از نمایندگان از گروه مصوبات بانکی برون مرزی کمیته نظارت بر بانکداری بال (CBRG)^۳ و گروه راهنمای انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده می‌باشد. اصول اساسی پیش‌رو برای اثر بخشی نظام‌های بیمه سپرده، حاصل تلاش مشترک کارگروه‌های یاد شده است.

اصول محوری و پیش‌شرط‌ها

۳- سیاست‌گذاران در مورد چگونگی حمایت از سپرده‌گذاران و کمک به ثبات نظام مالی، گزینه‌هایی را در اختیار دارند. در این میان بیمه مستقیم سپرده‌ها در مقایسه با سایر گزینه‌ها همچون حفاظت‌های تلویحی^۴ از مزایای بیشتری برخوردار است. یک نظام بیمه سپرده، تعهدات مقام پولی (یا اگر یک نظام خصوصی است، تعهدات اعضای آن) به سپرده‌گذاران را شفاف می‌نماید، حوزه تصمیم‌گیری‌ها را بنا به مصلحت محدود

^۱ The Basel Committee on Banking Supervision-

^۲ International Association of Deposit Insurers

^۳ Cross Border Bank Resolution Group

^۴ Implicit Protection

می‌کند، می‌تواند اعتماد عمومی را ارتقا بخشیده، با مشارکت در تأمین هزینه‌ها به حل مشکلات بانک‌های ورشکسته کمک کند و برای کشورهای بی‌فرآیند سامان یافته‌ای برای برخورد با بانک ورشکسته دارند ساز و کاری برای تأمین هزینه ورشکستگی فراهم نماید.

۴- پیاده‌سازی یا اصلاح یک نظام بیمه سپرده زمانی می‌تواند موفقیت‌آمیز باشد که نظام بانکداری کشور سالم بوده و محیط سازمانی مطلوبی داشته باشد. به منظور برخورداری از اعتبار و جلوگیری از انحراف‌ها، که ممکن است به مخاطرات رفتاری^۱ منجر گردد، نظام بیمه سپرده باید بخشی از یک شبکه ایمنی نظام مالی^۲ با طراحی مناسب و ساختارمند بوده و به گونه‌ای مناسب طراحی و اجرا شود. یک شبکه ایمنی نظام مالی معمولاً در برگیرنده مقررات احتیاطی و نظارتی، آخرین مرجع وام دهنده و بیمه سپرده می‌باشد. توزیع اختیارات و مسئولیت‌ها بین اعضای شبکه ایمنی نظام مالی، موضوعی است که به انتخاب سیاست عمومی و شرایط خاص هر کشور بستگی دارد.

۵- یک نظام بیمه سپرده به دنبال آن نیست که خود، به تنهایی درگیر ورشکستگی بانک‌ها یا بحران‌های سیستمی شود. در این موارد، تمامی عناصر نظام مالی باید به طور مؤثر با یکدیگر همکاری کنند. علاوه بر این، هزینه‌های رسیدگی و برطرف نمودن مشکلات ناشی از ورشکستگی ساختاری نباید منحصرأ بر عهده نظام بیمه سپرده باشد، بلکه باید از طریق ابزارهای دیگر همچون کمک دولت تأمین شود.

۶- اصول محوری تدوین شده برای بیمه سپرده، برگرفته از مقررات طیف گسترده‌ای از کشورها بوده و برای اجرا در کشورهای مختلف با شرایط، امکانات و ساختارهای متفاوت طراحی شده است. این اصول چارچوبی اختیاری برای رویه‌های بیمه سپرده مؤثر ارائه می‌کند. مقامات مختار هستند، برای دستیابی به بیمه سپرده مؤثر در کشور خود، معیارهایی را که تصور می‌کنند لازم است برای تکمیل آن منظور کنند. این اصول به گونه‌ای نیستند که تمامی نیازها و شرایط هر نظام بانکی را جوابگو باشند. از این رو، شرایط خاص هر کشور باید به طور متناسب و در جهت پیشبرد اهداف و الزامات سیاست عمومی نظام بیمه سپرده در قوانین جاری همان کشور منظور شود.

۷- نظام بیمه سپرده مؤثر باید بر چند عامل بیرونی و یا پیش شرطها مبتنی باشد. این پیش شرطها، اگر چه اغلب خارج از حوزه اختیارات مستقیم بیمه سپرده قرار دارند، ولی بر نظام اثر مستقیمی می‌گذارند. این پیش شرطها موارد زیر را در بر می‌گیرند:

^۱ Moral hazard، مخاطرات رفتاری، اصطلاحی است در بیمه که اشاره به عادات و رفتاری دارد که موجب بروز زیان و خسارت می‌گردد. مثلاً از نظر بیمه‌گر اتومبیل، غیر عادی بودن وضع شخص راننده یک خطرکژمنشی رفتاری به حساب می‌آید.

^۲ Financial System Safety Net

❖ ارزیابی مستمر اقتصاد و نظام بانکی؛

❖ اداره مناسب مؤسسات تشکیل‌دهنده شبکه ایمنی نظام مالی؛

❖ مقررات احتیاطی مستحکم و نظارت قوی؛

❖ چارچوب قانونی، نظام حسابداری و نظام مناسب برای افشای اطلاعات.

۸- اصول ۱۸ گانه بیمه سپرده موثر به طور عمده به ۱۰ بخش تقسیم می‌شوند. تعیین اهداف (اصول ۱ و ۲)، الزامات و اختیارات، (اصول ۳ و ۴)، حاکمیت (اصل ۵)، ارتباط با سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی و همکاری‌های برون‌مرزی (اصول ۶ و ۷)، عضویت و پوشش (اصول ۸ تا ۱۰)، تأمین وجوه (اصل ۱۱)، آگاهی عمومی (اصل ۱۲)، مباحث حقوقی مورد نیاز (اصول ۱۳ و ۱۴)، اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات (اصل ۱۵ و ۱۶) و بازپرداخت سپرده‌ها به سپرده‌گذاران و ترمیم و دریافت غرامت (اصول ۱۷ تا ۱۸)

بخش ۱) تعیین اهداف

اصل ۱ - اهداف حاکمیتی: گام نخست در ایجاد یک نظام بیمه سپرده یا اصلاح نظام موجود را می‌توان تعیین اهداف حاکمیتی مورد انتظار آن دانست. این اهداف، باید به طور رسمی تعیین شده و به خوبی در طراحی نظام بیمه سپرده به کار گرفته شوند. یکی از اهداف اصلی برای نظام‌های بیمه سپرده، عبارت است از کمک به ایجاد ثبات در نظام مالی و حمایت از سپرده‌گذاران.

اصل ۲ - کاهش مخاطرات رفتاری: مخاطرات رفتاری باید با حصول اطمینان از این که نظام بیمه سپرده با ترکیب مناسبی طراحی شده و نیز با کمک سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی (به پیش شرط‌های اصل ۱۶ رجوع شود) کاهش یابد.

بخش ۲) الزامات و اختیارات

اصل ۳ - الزامات: تعیین الزامات برای مؤسسات بیمه سپرده به صورت شفاف و رسمی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علاوه بر این، باید بین اهداف حاکمیتی، اختیارات و مسئولیت‌های مؤسسه بیمه کننده سپرده، سازگاری وجود داشته باشد.

اصل ۴ - اختیارات: مؤسسه بیمه سپرده باید از اختیارات لازم برای اجرای تکالیفش برخوردار باشد. این اختیارات باید به طور رسمی مشخص شده باشد. تمامی بیمه‌کنندگان سپرده، باید برای تأمین منابع مالی جهت

بازپرداخت سپرده‌ها، انعقاد قرارداد، تنظیم بودجه و رویه‌های عملیاتی داخلی خود از اختیار کافی و لازم برخوردار بوده و به صورت ادواری به اطلاعات دقیق، صحیح و به هنگام دسترسی داشته باشند تا از ایفای به موقع تعهدات خود در قبال سپرده‌گذاران اطمینان حاصل نمایند.

بخش ۳) حاکمیت

اصل ۵ – حاکمیت: مؤسسه بیمه کننده سپرده باید به لحاظ عملیاتی مستقل، شفاف و پاسخگو بوده و از نفوذ مراجع سیاسی و دست اندرکاران صنعت بانکداری مصون باشد.

بخش ۴) روابط با سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی و همکاری‌های برون مرزی

اصل ۶ – روابط با سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی: لازم است به منظور ایجاد هماهنگی کامل و به اشتراک گذاردن اطلاعات مربوط به هر بانک، میان بیمه کنندگان سپرده و سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی، براساس یک برنامه منظم، چارچوبی تعیین شود. این گونه اطلاعات باید دقیق و به روز (مشروط به رعایت اصل محرمانه بودن آن) باشد. ترتیبات مربوط به این امور باید به صورت رسمی انجام شود.

اصل ۷ – مباحث برون مرزی: مشروط به رعایت کامل جنبه‌های مربوط به محرمانه تلقی کردن اطلاعات، تمامی اطلاعات مرتبط باید در هر زمان که لازم باشد، بین مؤسسات بیمه سپرده در دیگر کشورها و یا حتی مؤسسات بیمه سپرده و سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی مبادله شود. در مواقعی که بیش از یک مؤسسه بیمه، مسئولیت پوشش را بر عهده داشته باشد، ضروری است که مؤسسه یا مؤسسات مسئول در قبال فرآیند بازپرداخت سپرده‌ها مشخص شوند. در خصوص تعیین حق عضویت یا حق بیمه، نظام بیمه سپرده کشور میزبان باید به رسمیت شناخته شود.

بخش ۵) عضویت و پوشش

اصل ۸ – عضویت اجباری: برای پیشگیری از اثرات مخاطره آمیز عضویت به شکل اختیاری، باید عضویت در نظام بیمه سپرده‌ها، برای تمامی مؤسسات مالی، که به نگهداری سپرده‌های اشخاص نیازمند به حمایت بیشتر (مانند سپرده‌گذاران خرد و کسب و کارهای کوچک) می‌پردازند، اجباری باشد.

اصل ۹ – پوشش: سیاست‌گذاران باید انواع سپرده‌هایی که تحت پوشش بیمه سپرده‌ها قرار می‌گیرند را به طور شفاف در قوانین مربوطه، مقررات احتیاطی و یا آئین‌نامه‌ها، تعریف کنند. سطح پوشش باید محدود ولی در عین حال معتبر بوده و امکان تعیین سریع آن وجود داشته باشد. دامنه پوشش باید اکثریت عمده سپرده‌گذاران را در برگیرد، به گونه‌ای که بتواند اهداف حاکمیتی تعیین شده را تأمین نموده و به لحاظ داخلی با دیگر مشخصه‌های نظام بیمه سپرده، سازگاری داشته باشد.

اصل ۱۰ – تبدیل ضمانت نامحدود به یک نظام بیمه سپرده، با پوشش^۱ محدود:

هنگامی که کشوری تصمیم به تبدیل یک ضمانت نامحدود به یک نظام بیمه سپرده محدود گرفته باشد، یا بخواهد تغییراتی را در نظام ضمانت نامحدود خود ایجاد نماید، این فرآیندها باید تا جایی که شرایط کشور اجازه می‌دهد سریع انجام پذیرد. اجرای ضمانت‌های نامحدود برای مدت طولانی می‌تواند پیامدهای نامطلوبی به ویژه مخاطرات رفتاری به همراه داشته باشند. سیاست‌گذاران باید به دیدگاه و انتظارات مردم، طی دوره انتقال توجه خاص داشته باشند.

بخش ۶) تأمین مالی

▪ **اصل ۱۱ – تأمین وجوه:** یک نظام بیمه سپرده باید تمامی سازوکارهای تأمین وجوه مورد نیاز (از جمله ابزارهای تأمین وجوه پشتیبانی مکمل، به منظور تأمین نقدینگی) را در اختیار داشته باشد تا از بازپرداخت سریع مطالبات سپرده‌گذاران در مواقع ضروری، اطمینان حاصل کند. مسئولیت عمده پرداخت هزینه بیمه سپرده‌ها، باید بر عهده بانک‌ها باشد. چرا که آن‌ها و مشتریانانشان به طور مستقیم از داشتن یک نظام بیمه سپرده مؤثر بهره‌مند می‌شوند. در نظام‌های بیمه سپرده (چه آن‌ها که قبل از ورشکستگی بانک وارد عمل می‌شوند^۲ و چه آن‌ها که پس از ورشکستگی بانک وارد عمل می‌شوند^۳ و یا ترکیبی از هر دوی آن‌ها^۴)، که از نظام‌های اخذ حق عضویت بر مبنای ریسک (حق عضویت متغیر) استفاده می‌کنند، باید معیار مورد استفاده جهت اخذ حق عضویت‌های متفاوت، برای تمامی اعضاء شفاف باشد. علاوه بر این، باید تمام منابع لازم برای اجرای مناسب نظام اخذ حق عضویت^۵ بر مبنای ریسک مشخص شوند.

^۱ - coverage پوشش، تأمین زبان‌ها یا خسارات احتمالی است که به موجب یک بیمه نامه تعهد می‌شود.

^۲ ex-ante

^۳ ex-post

^۴ hybrid

^۵ - risk-adjusted differential premium system

بخش ۷) آگاهی عمومی

- **اصل ۱۲- آگاهی عمومی:** به منظور اثربخشی یک نظام بیمه سپرده، ضروری است که عموم مردم به طور مستمر در مورد مزایا و محدودیت‌های بیمه سپرده آگاهی یابند.

بخش ۸) گزیده مباحث قانونی مورد نیاز

- **اصل ۱۳- حمایت قانونی:** مؤسسات بیمه سپرده و کارکنان آن‌ها باید پس از انفصال از مسئولیت، در برابر پیگردهای قانونی که به خاطر اخذ تصمیمات یا اقداماتشان (که از روی حسن نیت بوده) صورت می‌گیرد، حمایت شوند. البته این افراد باید ملزم به رعایت قوانین و مقررات در زمینه تضاد منافع^۱ در این خصوص گردند تا در مواقع لزوم پاسخگو باشند. حمایت قانونی باید در چارچوب رویه‌های قانونی و اداری و تحت شرایط مناسب تعریف شود و در مواقع مقتضی، هزینه‌های مربوط به جبران خسارت را پوشش دهد.
- **اصل ۱۴- نحوه برخورد با اشخاص مقصر در ورشکستگی یک بانک:** یک مؤسسه بیمه سپرده یا سایر مقامات ذی‌ربط باید اختیار داشته باشند تا از مسببین ورشکستگی بانک، غرامت دریافت نمایند.

بخش ۹) اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات

- **اصل ۱۵- تشخیص سریع، دخالت به موقع و اتخاذ اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات:** مؤسسات بیمه سپرده به عنوان بخشی از شبکه ایمنی نظام مالی، باید قادر به تشخیص سریع، دخالت به موقع و اتخاذ اقدامات لازم هنگام ناتوانی بانک در ایفای تعهدات باشند.
- پیش‌بینی زمان مورد انتظار برای وقوع مسائل و مشکلات مالی برای یک بانک و یا تشخیص مقطع زمانی که بانک دچار مسائل و مشکلات مالی شده است، باید با سرعت و براساس معیارهای مناسب (که توسط اعضای شبکه ایمنی تعریف شده است) و نیز با استقلال عملیاتی و اختیار عمل صورت گیرد.
- **اصل ۱۶- فرآیندهای اقدامات اثربخش پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات:** فرآیندهای اقدامات اثربخش پس از ناتوانی در ایفای تعهدات مؤسسات سپرده‌پذیر، باید به گونه‌ای باشد که:
 - مؤسسات بیمه سپرده، تعهدات خود را (از جمله بازپرداخت به موقع، بدون اشتباه و عادلانه سپرده‌ها) ایفا نمایند؛

¹ Conflict of Interest

- هزینه‌ها و آشفتنگی بازار را به حداقل برسانند؛
 - دارایی‌های خود را ترمیم نمایند؛
 - در صورت قصور و یا اهمال، اقدامات تنبیهی و انضباطی را از طریق راه‌های قانونی، با شدت بیشتری اعمال نمایند.
- به علاوه مؤسسات بیمه سپرده و یا سایر اعضای مرتبط در شبکه ایمنی نظام مالی، باید اختیار داشته باشند تا سازوکار انعطاف‌پذیری را برای کمک به ابقای وظایف مهم بانکی، به وسیله برقراری امکان تملک^۱ مجموعه‌ای مناسب از دارایی‌ها و تقبل بدهی‌های بانک ورشکسته، فراهم آورند. (به عنوان مثال فراهم آوردن امکان دسترسی دائم سپرده‌گذاران به وجوهشان و ادامه فعالیت تصفیه و نقل و انتقال بانکی).

بخش ۱۰) بازپرداخت سپرده‌ها به سپرده‌گذاران و ترمیم

اصل ۱۷- بازپرداخت سپرده‌ها به سپرده‌گذاران: نظام بیمه سپرده‌ها موظف است امکان دستیابی سریع سپرده‌گذاران به وجوه خود که بیمه شده‌اند را، فراهم آورد. بنابراین، مؤسسات بیمه سپرده باید پیشاپیش از به وجود آمدن احتمالی شرایط بازپرداخت سپرده‌ها مطلع گردند. همین‌طور امکان دسترسی مؤسسات بیمه سپرده به اطلاعات سپرده‌گذاران، از قبل باید فراهم شود.

سپرده‌گذاران به طور قانونی حق دارند که سپرده‌های خود را تا حدود بیمه شده دریافت دارند. در همین راستا موارد ذیل باید به اطلاع سپرده‌گذاران برسد:

- شرایط و زمان شروع فرآیند بازپرداخت سپرده‌ها؛
- جدول زمانی بازپرداخت سپرده‌ها؛
- شرایط پیش‌پرداخت یا پرداخت‌های موقتی (در صورتی که چنین برنامه‌هایی وجود داشته باشد)؛
- حدود پوشش بیمه‌ای قابل اجرا.

اصل ۱۸- بازسازی و دریافت غرامت: مؤسسات بیمه سپرده باید در اجرای اقدامات مربوط به بازسازی و اخذ غرامت خود، از اموال و دارایی‌های بانک ورشکسته استفاده کنند. مدیریت دارایی‌های بانک ورشکسته (که توسط مؤسسات بیمه سپرده یا هر نهاد دیگری انجام می‌شود) باید با در نظر گرفتن ملاحظات بازرگانی و صرفه اقتصادی آن‌ها^۲ هدایت گردد.

^۱ Acquisition

^۲ با در نظر گرفتن عواملی هم‌چون کیفیت دارایی‌ها، اندازه، کشش و شرایط بازار، میزان خبرگی و مهارت در حد الزامات حقوقی ناظر بر ترکیب دارایی‌ها و اهداف حاکمیتی.

مقدمه و اهداف

۱- گزارش گردهمایی ثبات مالی، در رابطه ارتقا و بهبود اساسی بازار در آوریل ۲۰۰۸ میلادی، به اهمیت جبران مؤثر خسارت‌های وارد آمده به سپرده‌گذاران در رخدادهای اخیر که منجر به نابسامانی‌های مالی بین‌المللی شده است اشاره می‌نماید. این گزارش توصیه می‌کند که "مقامات باید در مورد مجموعه‌ای از اصول بین‌المللی، برای نظام‌های بیمه سپرده مؤثر به توافق دست یابند. این اصول باید این موضوع را مورد توجه قرار دهند که برنامه‌های بیمه سپرده می‌تواند مجموعه‌ای از طرح‌های گوناگون بیمه را در برگیرد که اهداف این اصول را تأمین نمایند. از این رو، این اصول باید با دامنه گسترده‌ای از شرایط کشورها قابلیت انطباق داشته باشند. توسعه اصول باید همگام با مشخصه‌های گسترده برنامه‌های شبکه ایمنی نظام مالی؛ از جمله چارچوب مقرراتی و نظارتی و دستورالعمل‌های نحوه برخورد قاطع با مؤسسات ورشکسته باشد.

۲- اصول محوری برای نظارت مؤثر (منتشره توسط کمیته نظارت بر بانکداری بال در اکتبر ۲۰۰۶) مؤید آن است که یک نظام بیمه سپرده با طراحی دقیق می‌تواند اعتماد عمومی به نظام مالی را تقویت نماید و در مواقع بحرانی از تسری مشکلات بانک‌ها به یکدیگر بکاهد. اما تاکنون رهنمودی برای نظام‌های بیمه سپرده مؤثر ارائه نشده است.

۳- انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه کننده سپرده (IADI) مجموعه‌ای از اصول محوری برای نظام‌های بیمه سپرده مؤثر را در فوریه ۲۰۰۸ تدوین نموده است. اصول اساسی این مؤسسه به منظور ارتقای اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده طراحی شده است و مبتنی بر تحقیقات مؤسسه یاد شده و رهنمودهای آن می‌باشد. در گسترش اصول اساسی، مؤسسه به طور قابل توجهی از تجارب عملی اعضا، بهره‌مند شده است.^۱

۴- در ژوئیه ۲۰۰۸، کمیته نظارت بر بانکداری بال (BCBS) و مؤسسه یاد شده توافق کردند تا با مبنا قرار دادن اصول اساسی IADI، در گسترش مجموعه‌ای از اصول پذیرفته شده بین‌المللی برای نظام‌های بیمه سپرده مؤثر با یکدیگر همکاری کنند. کارگروهی مشترک، متشکل از نمایندگان گروه تصمیم‌گیری بانکی برون مرزی (CBRG) و گروه راهنمای IADI ایجاد شد. سند پیش رو، کار مشترک این دو گروه در تدوین اصول اساسی و به همراه آن مجموعه‌ای از پیش‌شرط‌هایی می‌باشد که عمدتاً عناصر (متغیرهای) خارجی لازم را برای پشتیبانی نظام‌های مؤثر بیمه سپرده، مدنظر قرار می‌دهند.

۱- IADI در سال ۲۰۰۲ میلادی با مأموریت مشارکت در ارتقای اثربخشی بیمه سپرده از طریق ارائه رهنمود و همکاری در سطح بین‌المللی تاسیس شد. اصول IADI برای کمک به کشورها در پذیرش یا اصلاح یک سیستم بیمه سپرده تدوین شد.

اصول اساسی و پیش‌شرط‌ها:

- ۵- سیاست‌گذاران در مورد این که چگونه می‌توانند از سپرده‌گذاران حمایت نموده و یا در ثبات نظام مالی سهیم باشند، انتخاب‌هایی را در اختیار دارند. گزینه بیمه سپرده مستقیم، در مقایسه با گزینه‌های دیگر، همچون اتکا به حفاظت تلویحی مورد توجه بیشتری قرار گرفته است.^۱ یک نظام بیمه سپرده، تعهدات مقامات (و یا اگر نظام مذکور خصوصی است، اعضای آن) به سپرده‌گذاران را شفاف می‌نماید و دامنه تصمیمات احتیاطی را محدود می‌کند، می‌تواند باعث بهبود اعتماد عمومی شود، به کنترل هزینه‌های حل مشکلات بانک‌های ورشکسته کمک می‌کند و نیز می‌تواند فرآیند منظمی برای حل مشکل ورشکستگی بانک‌ها و سازوکاری برای تأمین هزینه ورشکستگی آن‌ها ارائه نمایند.^۲
- ۶- اجرا یا اصلاح یک نظام بیمه سپرده می‌تواند در مواقعی موفقیت‌آمیزتر باشد که نظام بانکداری یک کشور از سلامت برخوردار بوده و محیط سازمانی آن سالم باشد. به منظور کسب اعتبار و اجتناب از اختلال‌هایی که ممکن است منجر به مخاطره رفتاری گردد، لازم است نظام بیمه سپرده بخشی از یک شبکه ایمنی نظام مالی ساختارمند باشد و به طور صحیح طراحی و به خوبی اجرا شود. یک شبکه ایمنی نظام مالی معمولاً شامل نظارت و مقررات احتیاطی، آخرین مرجع قرض دهنده و ... بیمه سپرده می‌باشد. توزیع قدرت و مسئولیت‌ها بین اعضای شبکه ایمنی نظام مالی، به اهداف حاکمیتی و شرایط هر کشور بستگی دارد.
- ۷- از یک نظام بیمه سپرده انتظار نمی‌رود که خود به تنهایی نواقص اصولی و سیستمی بانک یا یک بحران سیستمی را برطرف نماید در این‌گونه موارد، تمامی اعضای شبکه ایمنی نظام مالی باید به طور مؤثر با یکدیگر همکاری داشته باشند. به علاوه، هزینه‌های حل مشکلات ناشی از نواقص و ایرادات سیستمی نباید منحصر بر عهده نظام بیمه سپرده گذارده شود، بلکه باید از طرق دیگر نیز مانند دولت تأمین گردد.
- ۸- این اصول اساسی نشان دهنده طیف وسیعی از شرایط، زمینه‌ها و ساختارهای یک کشور بوده و به گونه‌ای طراحی شده‌اند که قابل انطباق با موارد مذکور باشند. هدف از تدوین این اصول ایجاد چارچوبی اختیاری برای برنامه‌های بیمه سپرده مؤثر است. مقامات ذی‌ربط می‌توانند معیارهای تکمیلی را که در دستیابی به یک نظام بیمه سپرده مؤثر در کشور خود لازم می‌دانند، به کار گیرند. اصول محوری به گونه‌ای طراحی نشده‌اند که تمامی نیازها و شرایط هر نظام بانکداری را تحت پوشش قرار دهند. در واقع، ویژگی‌های خاص

^۱-حفاظت تلویحی سپرده زمانی اتفاق می‌افتد که سپرده‌گذاران و شاید سایر بستانکاران در مواقع ورشکستگی یک بانک انتظار دارند به طریقی محافظت شوند. این انتظارات معمولاً از رفتار گذشته دولت یا بیانیه‌های مقامات رسمی شکل می‌گیرد. حفاظت تلویحی هرگز به طور رسمی تعریف نشده است. مقرراتی مشخص در مورد واجد شرایط حمایت قرار گرفتن بدهی‌های بانک، سطح حمایت ایجاد شده یا شکل تأمین وجوه احتیاطی است و اغلب بستگی به توانایی دولت در دسترسی به بودجه عمومی دارد.

^۲- در این متن، واژه بانک به مفهوم موسسات مالی سپرده‌پذیر می‌باشد.

هر کشور در زمینه‌های قوانین موجود، قدرت و اختیارات برای دستیابی به اهداف حاکمیتی و عمل به الزامات نظام بیمه سپرده، باید لحاظ گردند.

۹- سطوح بالای تطبیق با اصول اساسی در هر کشور باید به ثبات نظام مالی کمک کند و سطح حمایت از سپرده‌گذاران را بهبود و ارتقاء بخشد.

پیش‌شرط‌ها

۱۰- لازم است نظام بیمه سپرده مؤثر، مبتنی بر چند عامل بیرونی یا پیش‌شرط باشد. اگرچه اغلب این پیش‌شرط‌ها خارج از حوزه اجرای نظام بیمه سپرده‌ها هستند، اما اثر مستقیمی بر آن دارند. این پیش‌شرط‌ها موارد زیر را در بر می‌گیرند:

❖ ارزیابی مستمر وضعیت اقتصادی و نظام بانکداری؛

❖ حاکمیت صحیح مؤسسات تشکیل دهنده شبکه ایمنی نظام مالی؛

❖ مقررات احتیاطی و نظارت قوی

❖ چارچوب حقوقی، حسابداری و نظام افشای اطلاعات کاملاً توسعه یافته

چنانچه شرایط موجود ایده‌آل نیست، مشخص کردن آن‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است و نیز اگر برای ایجاد یا اصلاح یک نظام بیمه سپرده لازم است اقداماتی صورت گیرد، این اقدامات را می‌توان قبل و یا هنگام ایجاد یا اصلاح نظام بیمه سپرده اتخاذ نمود.

۱۱- در مواقعی که مباحث جاری مرتبط با سلامت و ثبات اقتصادی و نظام بانکی مشخص نشده باشند، ایجاد یا اصلاح یک نظام بیمه سپرده دشوارتر است. از آن جا که محیط اقتصادی بر نظام بانکی و اثر بخشی نظام بیمه سپرده‌ها تاثیرگذار خواهد بود، سیاست‌گذاران باید تجزیه و تحلیل موقعیتی از محیط اقتصادی به عمل آورند. ضروری است که سلامت نظام بانکی مشتمل بر ارزیابی تفصیلی وضعیت سرمایه، نقدینگی، کیفیت اعتبارات، سیاست‌ها و الگوهای مدیریت ریسک بانک‌ها و گستره تمامی مشکلات ارزیابی شوند. همین‌طور ساختار نظام بانکی نیز باید مدنظر قرار گیرد، زیرا تعداد، نوع و ویژگی‌های بانک‌ها برای طراحی نظام بیمه سپرده، الزاماتی را به همراه خواهد داشت.

۱۲- اگر قوانین مناسب وجود نداشته باشند یا مغایرت‌هایی در نظام حقوقی موجود باشد، نظام‌های بیمه سپرده نمی‌توانند مؤثر واقع شوند. یک چارچوب حقوقی کاملاً توسعه یافته باید نظام قوانین تجاری شامل قوانین مربوط به شرکت‌ها، ورشکستگی، قرارداد، حمایت از مصرف کننده و مالکیت خصوصی را در برگیرد. این

قوانین باید به طور سازگار با یکدیگر اجرا شده و سازوکاری برای حل منصفانه اختلافها ارائه کنند. عوامل

دیگری که باید لحاظ شوند، شامل موارد ذیل می‌باشند:

- توانایی نظام حقوقی در امور مربوط به مداخله به موقع یا اخذ تصمیم قاطع در مورد بانک‌های در معرض خطر ورشکستگی،
- وجود مواد مشخصی در قوانین در مورد قابلیت نقد شونددگی شفاف و به موقع دارایی‌ها، و پاسخگویی به مطالبات بستانکاران،
- اینکه اعضای شبکه ایمنی نظام مالی و افراد فعال در آنها تحت حمایت قانونی قرار گیرند.

۱۳- حاکمیت صحیح نهادهای تشکیل دهنده شبکه ایمنی نظام مالی باعث تقویت زیرساخت نظام مالی می‌شود و به طور مستقیم در ثبات نظام مالی نیز نقش دارد. چهار عامل کلیدی تشکیل دهنده حاکمیت صحیح عبارتند از: "استقلال عملیاتی"، "پاسخگویی"، "شفافیت و افشاء" و "یکپارچگی". تمامی این عوامل دارای اهمیت یکسان می‌باشند. این چهار عامل بر روی یکدیگر نیز تأثیرگذار بوده و در راستای شکل‌دهی یک حاکمیت مناسب، موجب تقویت یکدیگر می‌شوند.

۱۴- تقویت نظارت و مقررات احتیاطی، اثرات مستقیمی بر اثربخشی یک نظام بیمه سپرده خواهد داشت. نظارت و مقررات احتیاطی قوی باید تنها به بانک‌های کارآمد اجازه دهند که فعالیت نموده و در نظام بیمه سپرده عضو شوند. بانک‌ها باید از سرمایه کافی برخوردار باشند و از الگوهای مدیریت ریسک مناسب و محتاطانه، حاکمیت صحیح و دیگر الگوهای صحیح و مناسب بانکداری تبعیت نمایند. از دیگر ویژگی‌های لازم، می‌توان به برخورداری از نظام موثر اعطای مجوز به بانک‌های جدید، بازرسی‌های دقیق، منظم و کامل، ارزیابی ریسک هر بانک و وجود چارچوبی برای شناسایی به موقع مشکلات و مداخله برای رسیدگی به مسائل بانک‌های دارای مشکل، اشاره نمود.

۱۵- برای اثربخشی یک نظام بیمه سپرده، پاسخ‌گویی مناسب و نظام افشای اطلاعات لازم است. اطلاعات صحیح، قابل اتکا و به موقع که توسط این نظام‌ها گزارش می‌شوند، می‌توانند توسط مدیریت، سپرده‌گذاران، بازار و مقامات ذی‌ربط برای تصمیم‌گیری در خصوص مختصات ریسک یک بانک به کار گرفته شوند که نتیجه آن عبارت خواهد بود از افزایش انضباط بازار، مقررات و نظارت. یک نظام پاسخگو و برخوردار از افشای مناسب اطلاعات باید از مقررات و اصول پذیرفته شده و جامع حسابداری که در سطح بین‌المللی و در سطح گسترده‌ای قابل قبول می‌باشند، برخوردار باشد. در شرکت‌های بزرگ برای اینکه استفاده کنندگان از صورت‌های مالی از جمله بانک‌ها، اطمینان حاصل نمایند که حساب‌های ارائه شده، چشم‌اندازی بی‌طرفانه و واقعی از وضعیت مالی شرکت را ترسیم می‌نمایند و نیز اینکه این حساب‌ها مطابق با اصول پذیرفته شده حسابداری و توسط

حسابرسی تهیه شده‌اند که نسبت به کار خود پاسخ‌گو هستند، ضروری است که از یک نظام حسابرسی مستقل برخوردار باشند.

۱۶- یک شبکه ایمنی نظام مالی با طراحی مناسب، نقش بسزایی در ثبات نظام مالی دارد. در همین حال طراحی ضعیف این شبکه می‌تواند ریسک‌ها را افزایش داده و خصوصاً مخاطرات رفتاری در پی داشته باشد. علاوه بر در نظر گرفتن مخاطرات رفتاری در طراحی نظام بیمه سپرده، مخاطرات رفتاری باید از سایر اجزای شبکه ایمنی نظام مالی به وسیله ایجاد و بهبود روش‌های مناسب از طریق حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک صحیح هر یک از بانک‌ها، نظم مؤثر بازار و چارچوب‌هایی برای قوانین، نظارت و مقررات احتیاطی قوی (شامل حداقل کردن ریسک زیان بانک) و از طریق ورود به موقع برای رسیدگی به مسائل بانک‌های دارای مشکل نیز کاهش یابد. این اجزاء با یکدیگر ارتباط داشته و زمانی بیشترین اثربخشی را دارند که با یکدیگر به صورت هماهنگ فعالیت نمایند.

اصول اساسی: توضیحات به همراه رهنمودهای لازم

تعیین اهداف

اصل ۱ - اهداف حاکمیتی: گام نخست در ایجاد یک نظام بیمه سپرده یا اصلاح نظام موجود را می‌توان تعیین اهداف حاکمیتی مورد انتظار آن دانست. این اهداف، باید به طور رسمی تعیین شده و به خوبی در طراحی نظام بیمه سپرده بکار گرفته شوند. یکی از اهداف اصلی برای نظام‌های بیمه سپرده عبارت است از کمک به ثبات نظام مالی و حفاظت از سپرده‌گذاران.

توضیحات و رهنمودها:

اهداف حاکمیتی عموماً شامل انتخاب اهداف و ابزارهای دستیابی به آن‌ها در یک زمینه خاص می‌باشد. اهداف حاکمیتی جزئی از سیاست‌های حاکمیتی هستند و به طور طبیعی شامل بیان رسمی و غیررسمی مقاصد بوده و اهداف و نقاط تمرکز را مشخص می‌نمایند. اهداف بیمه عمومی باید به طور رسمی مشخص شوند، برای مثال از طریق مجلس قانون‌گذاری.

به طور عمده حمایت باید از سپرده‌گذارانی صورت گیرد که ارزیابی چندانی از ریسک بانک و به تبع آن وجوه سپرده‌گذاری شده خود در بانک ندارند (به عنوان مثال سپرده‌گذاران خرد و مؤسسات تجاری کوچک). بنابراین

هدف بیمه، حمایت از کسانی است که اغلب نیازمند این حمایت می‌باشند (و به هیچ ترتیبی نمی‌توانند وجوه از دست رفته خود را مجدداً تأمین نمایند).

اگر چه موارد اشاره شده، جزء شاخص‌ترین و کاربردی‌ترین اهداف برای نظام‌های بیمه سپرده‌ها هستند، ولی اهداف دیگری نیز وجود دارند که از اهمیت و کاربرد کمتری برخوردار هستند. برای مثال، ارائه سازوکاری برای بانک‌ها جهت تأمین هزینه‌های مشکلات احتمالی در آینده، بهبود رقابت‌پذیری در بخش مالی از طریق کاهش موانع رقابت سالم در صنعت بانکداری و تسهیل تبدیل ضمانت نامحدود سپرده‌ها به ضمانت محدود.

اصل ۲ - کاهش مخاطرات رفتاری: مخاطرات رفتاری باید با حصول اطمینان از اینکه نظام بیمه سپرده با ترکیب مناسبی طراحی شده و نیز با کمک سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی (به پیش شرط‌های اصل ۱۶ رجوع شود) کاهش یابد.

توضیحات و رهنمودها:

مخاطرات رفتاری اشاره دارد به انگیزه ریسک‌پذیری بیش از حد و خطرناک توسط بانک‌ها و مؤسساتی که از مزایای برنامه‌های حمایتی برخوردار می‌شوند. این رفتار زمانی رخ می‌دهد که به عنوان مثال؛ سپرده‌گذاران و سایر بستانکاران در برابر زیان‌ها مورد حمایت قرار گیرند، یا فکر کنند که در برابر زیان‌ها از مصونیت برخوردارند و یا نظام حمایتی اجازه نخواهد داد که یک بانک ورشکست گردد.

در نظر گرفتن ویژگی‌های مناسبی مانند؛ تعیین محدودیت درخصوص میزان وجوه بیمه شده، مستثنی کردن طبقات خاصی از سپرده‌گذاران از حمایت و اخذ حق بیمه بر حسب ریسک، می‌تواند مخاطرات رفتاری را کاهش دهد. در کنار طراحی صحیح نظام بیمه سپرده، مخاطرات رفتاری را باید از طریق سایر اجزای شبکه ایمنی نظام مالی به وسیله ایجاد و بهبود مشوق‌های مناسب، حاکمیت شرکتی صحیح و مدیریت مناسب ریسک برای هر یک از بانک‌ها، نظم مؤثر بازار و در آخر چارچوب‌هایی برای قوانین، نظارت و مقررات احتیاطی قوی، کاهش داد.

الزامات و اختیارات

اصل ۳ - الزامات: تعیین الزامات برای مؤسسات بیمه سپرده به صورت شفاف و رسمی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علاوه بر این، باید بین اهداف حاکمیتی و اختیارات و مسئولیت‌های مؤسسه بیمه سپرده، سازگاری وجود داشته باشد.

اصل ۴- اختیارات: مؤسسه بیمه سپرده باید از اختیارات لازم برای اجرای تکالیفش برخوردار باشد. این اختیارات باید به طور رسمی مشخص شده باشد. تمامی مؤسسات بیمه سپرده، برای تأمین منابع مالی جهت بازپرداخت سپرده‌ها، انعقاد قرارداد، تنظیم بودجه و رویه‌های عملیاتی داخلی خود باید از اختیار لازم و کافی برخوردار بوده و به صورت ادواری به اطلاعات دقیق، صحیح و به هنگام دسترسی داشته باشند تا از ایفای به موقع تعهدات خود در قبال سپرده‌گذاران اطمینان حاصل کنند.

توضیحات و رهنمودها:

الزامات یک سازمان، مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها یا بیانیه‌های رسمی است که هدف سازمان را بیان می‌کنند. در این مورد، مجموعه‌ای واحد از الزامات که برای تمامی مؤسسات بیمه کننده (مؤسسات بیمه سپرده) مناسب باشد وجود ندارد. در حال حاضر دامنه الزامات مؤسسات بیمه سپرده شامل گستره‌ای از اختیارات و مسئولیت‌های محدود^۱ تا اختیارات و مسئولیت‌های گسترده و پیچیده‌تر^۲ و یا ترکیبی متنوع در فاصله این دو طیف، می‌باشد. مؤسسات بیمه سپرده که به روش صندوق پرداخت^۳ عمل می‌نمایند، عموماً مطالبات سپرده‌گذاران را پس از توقف فعالیت یک بانک پرداخت می‌کنند. در نتیجه، آن‌ها معمولاً در حوزه مقررات احتیاطی یا وظایف نظارتی مسئولیتی نداشته و اختیار مداخله نیز ندارند. با این وجود، این نوع مؤسسات بیمه سپرده باید دارای اختیارات قانونی مناسب بوده و به اطلاعات سپرده‌ها و نیز وجوه کافی به منظور بازپرداخت اثربخش و به موقع به سپرده‌گذاران بیمه شده، در صورت ورشکستگی بانک‌ها دسترسی داشته باشند. مؤسسات بیمه کننده سپرده که وظیفه "مدیریت/ به حداقل رسانیدن" ریسک^۴ بانک دارای مشکل را بر عهده دارند، دارای اختیارات و الزامات گسترده‌تری می‌باشند. این اختیارات شامل کنترل ورود به نظام بیمه سپرده و خروج از آن، ارزیابی و مدیریت ریسک مربوط به هر بانک و انجام بازرسی از بانک‌ها یا درخواست جهت انجام بازرسی از بانک‌ها می‌باشد. این گونه نظام‌ها ممکن است به بانک‌های در معرض ورشکستگی کمک‌های مالی نیز ارائه دهند.

^۱ به نظام‌های بیمه سپرده با اختیارات و مسئولیت محدود که صرفاً شامل پرداخت مطالبات سپرده‌گذاران بانک ورشکسته می‌باشد، Pay Box یا صندوق پرداخت می‌گویند.

^۲ به نظام‌های بیمه سپرده با اختیارات و مسئولیت‌های پیچیده که شامل طیف وسیعی از فعالیت‌ها مانند حل مسائل بانک‌های دارای مشکل، کمک به بازسازی بانک دارای مشکل یا حتی انجام مدیریت مراحل انحلال و ورشکستگی بانک‌ها می‌باشد، Risk minimization / management یا مدیریت کنترل کننده و کاهش دهنده ریسک می‌گویند.

^۳ Pay Box

^۴ Risk Minimization / Management

حاکمیت

اصل ۵ – حاکمیت: مؤسسه بیمه کننده سپرده باید به لحاظ عملیاتی مستقل، شفاف و پاسخگو بوده و از نفوذ مراجع سیاسی و دست‌اندرکاران صنعت بانکداری مصون باشد.

توضیحات و رهنمودها:

حاکمیت^۱ به مجموعه فرآیندها، ساختارها و اطلاعاتی اطلاق می‌گردد که برای مدیریت و نظارت بر مدیریت یک سازمان مورد استفاده قرار می‌گیرند. موضوع حاکمیت مربوط می‌شود به رابطه میان سازمان و یک شخص. رابطه‌ای که در آن سازمان به شخص اختیار و مسئولیت می‌دهد و در مقابل آن شخص به سازمان، پاسخگو است. چهار عامل اصلی تشکیل دهنده حاکمیت خوب عبارتند از: "استقلال عملیاتی"، "پاسخ‌گویی"، "شفافیت و افشا" و "یکپارچگی". تمامی موارد یادشده از اهمیت یکسانی برخوردار بوده بر یکدیگر تأثیرگذار هستند و در راستای شکل دهی یک حاکمیت مناسب، باعث تقویت یکدیگر می‌گردند.

روابط با دیگر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی و مباحث برون مرزی

اصل ۶ – روابط با سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی: لازم است به منظور ایجاد هماهنگی کامل و به اشتراک گذاردن اطلاعات مربوط به هر بانک، میان بیمه‌کنندگان سپرده و سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی براساس یک برنامه منظم، چارچوبی تعیین شود. این گونه اطلاعات باید دقیق و به روز (مشروط به رعایت اصل محرمانه بودن آن) باشد. ترتیبات مربوط به این امور باید به صورت رسمی انجام شود.

اصل ۷ – مباحث برون‌مرزی: مشروط به رعایت کامل جنبه‌های مربوط به محرمانه تلقی کردن اطلاعات، تمامی اطلاعات مرتبط باید در هر زمان که لازم باشد، بین مؤسسات بیمه سپرده در دیگر کشورها و یا حتی بین مؤسسات بیمه سپرده و سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی مبادله شود. در مواقعی که بیش از یک مؤسسه بیمه سپرده مسئولیت پوشش را بر عهده داشته باشند، ضروری است که مؤسسه یا مؤسسات مسئول در قبال فرآیند بازپرداخت سپرده‌ها مشخص شوند. درخصوص تعیین حق عضویت یا حق بیمه، باید نظام بیمه سپرده کشور میزبان به رسمیت شناخته شود.

¹ Governance

توضیحات و رهنمودها:

مدیریت روابط داخلی یک نظام بیمه سپرده، با توجه به الزامات و اختیارات آن، متفاوت می‌باشد. هنگامی که یک سازمان به تنهایی تمامی وظایف شبکه ایمنی نظام مالی را انجام می‌دهد، حل بدون مناقشه تنش‌های بالقوه، به شفافیت الزامات و پاسخ‌گو بودن بخش‌های مرتبط بستگی دارد. ولی هنگامی که وظایف مذکور به سازمان‌های مختلف محول می‌شود، مباحث مربوط به تبادل اطلاعات، تعیین اختیارات و هماهنگی اقدامات در میان بخش‌های مختلف پیچیده‌تر می‌گردد و لازم است به طور واضح و شفاف به آن‌ها اشاره شود یا مشخص شوند.

علاوه بر بانک‌ها، مقام نظارتی نیز معمولاً یکی از منابع اصلی اطلاعات بانک‌ها محسوب می‌شوند. سوابقی که نزد مقام نظارتی است می‌تواند شامل اطلاعات مفید و ضروری برای پاسخگویی به مطالبات سپرده‌گذاران در مواقع مقتضی باشد. هر بیمه‌کننده سپرده که مسئولیت حداقل کردن ریسک را برعهده دارد، باید به اطلاعات صحیح و به موقع دسترسی داشته باشد تا وضعیت مالی هر یک از بانک‌ها را ارزیابی نماید. در بسیاری از نظام‌های بیمه سپرده، در حوزه مباحث نظام مالی اثر گذار بر مؤسسه بیمه‌کننده سپرده، بانک مرکزی نیز یکی از منابع مهم اطلاعاتی محسوب می‌گردد. زمانی که گزارش‌گری حداقل نمودن ریسک به بانک‌ها محول می‌شود، به منظور حصول اطمینان از اینکه مؤسسه بیمه‌کننده سپرده می‌تواند اطلاعات مورد نیاز را کسب نماید، وجود هماهنگی برای گردآوری و استفاده مشترک از اطلاعات از اهمیت فراوانی برخوردار است.

هرچند می‌توان اطلاعات را به طور غیررسمی نیز مبادله نمود، ولی تبادل اطلاعات باید به شکل رسمی و از طریق وضع مقررات، یادداشت تفاهم، تفاهم‌نامه‌های قانونی یا ترکیبی از این‌گونه روش‌ها انجام شود. این ترتیبات می‌تواند در ارائه یک چارچوب کلی برای همکاری اعضای شبکه ایمنی نظام مالی نیز مفید باشد.

همکاری نزدیک و تبادل اطلاعات به طور مستمر در میان مؤسسات بیمه سپرده، اعضای شبکه ایمنی نظام مالی و بانک‌های مورد نظر در کشورهای مختلف حائز اهمیت است. در مواقعی که بیش از یک مؤسسه بیمه سپرده وجود دارد، ضروری است که مؤسسه یا مؤسسات مسئول بازپرداخت سپرده‌ها مشخص گردند. در این رابطه توصیه می‌شود برای تعیین مسئولیت‌ها، توافق‌های دو یا چند جانبه مناسب منعقد گردد. همچنین باید با دقت اطمینان حاصل شود که ارائه اطلاعات به سپرده‌گذاران در مورد فرآیند بازپرداخت (به عنوان مثال محدودیت‌های اجرایی پوشش یا رویه‌های پاسخگویی به مطالبات) در کشوری که این مسائل به وقوع پیوسته است، به شیوه‌ای شفاف و قابل درک انجام پذیرد.

عضویت و پوشش

اصل ۸ – عضویت اجباری: برای پیشگیری از اثرات مخاطره آمیز عضویت به شکل اختیاری، عضویت در نظام بیمه سپرده‌ها، باید برای تمامی مؤسسات مالی که به نگهداری سپرده‌های اشخاص نیازمند به حمایت بیشتر (مانند سپرده‌گذاران خرد و کسب و کارهای کوچک) می‌پردازند، اجباری باشد.

توضیحات و رهنمودها:

در مواقعی که عضویت در نظام بیمه سپرده داوطلبانه باشد، اثرات مخاطره‌آمیز عبارتند از تمایل بانک‌های با ریسک بالا به بیمه نمودن سپرده‌های خود و بانک‌های با ریسک پایین تر به عدم پذیرش عضویت در نظام بیمه سپرده‌ها. چنانچه بانک‌های عضو نظام بیمه سپرده تحت نظارت قوی قرار نداشته باشند و یا مقررات احتیاطی قوی برای آن‌ها وجود نداشته باشد، نظام بیمه سپرده در معرض ریسک غیر قابل قبولی قرار خواهد گرفت. این موضوع در مواقعی که بانک‌های غیرسننتی (مثل مؤسسات وام‌دهی خرد^۱ یا مؤسسات اعتباری که تابع مقررات و چارچوب نظارتی حاکم بر بانک‌های عضو نمی‌باشند) عضو نظام بیمه سپرده هستند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.^۲

سیاست‌گذاران باید مشخص کنند که بانک‌های واجد شرایط، به طور خودکار به عضویت نظام بیمه سپرده‌ها درآیند یا اینکه برای عضویت، ملزم به ارائه درخواست باشند. اجرای گزینه دوم، این امکان را به مؤسسه بیمه‌کننده سپرده می‌دهد که از طریق تعیین معیارهایی برای به عضویت درآمدن بانک‌ها در نظام بیمه سپرده، ریسک‌ها را کنترل کند. این امر به نوبه خود می‌تواند منجر به انطباق هرچه بیشتر با الزامات و استانداردهای احتیاطی شود. در این گونه موارد باید برنامه مناسبی برای انتقال تدوین شود که جزئیات مسائل مربوط به معیارها، فرآیند و چارچوب زمانی برای عضویت را تعیین و معیارها را به صورت شفاف بیان نماید.

در برخی از نظام‌های بیمه سپرده، عضویت یکی از شروط فعالیت یک بانک است و در صورتی که مقام ناظر، به یک بانک مجوز انجام فعالیت‌های بانکی اعطا نماید، مؤسسه بیمه‌کننده سپرده نمی‌تواند از پذیرش عضویت آن بانک در نظام بیمه سپرده‌ها، امتناع ورزد. در این گونه نظام‌ها، مقام نظارتی به بانک مجوز فعالیت می‌دهد. در

^۱ Micro – Lending

^۲ رفتار عقلایی برای سیاست‌گذارانی که گسترش عضویت در نظام بیمه سپرده را برای مؤسسات مدنظر قرار می‌دهند این است که موارد زیر را مورد توجه قرار دهند: انحرافات رقابتی بین انواع مختلف مؤسساتی که محصولات مشابهی را ارائه می‌کنند به وجود نیاید. هدف ارتقای ثبات سیستم مالی از طریق شمول تمامی مؤسساتی که سپرده و یا شبه سپرده می‌پذیرند، انجام شود و تمامی چنین مؤسساتی مشمول مقررات احتیاطی و نظارتی باشند.

چنین شرایطی مؤسسه بیمه کننده سپرده باید پیشاپیش از درخواست بانک برای دریافت مجوز فعالیت آگاه شود تا شرایط را برای عضویت یک بانک جدید مهیا نماید.

زمانی که مجوز فعالیت یک بانک از سوی مرجع نظارتی لغو می‌شود، هم‌زمان با لغو مجوز فعالیت، عضویت بانک در نظام بیمه سپرده‌ها نیز باید به حالت تعلیق درآید. چنانچه عضویت بانک در نظام بیمه سپرده‌ها به تعلیق درآید، مجوز فعالیت آن نیز باید توسط مرجع ذی‌ربط باطل گردد.

اصل ۹- پوشش: سیاست‌گذاران باید انواع سپرده‌هایی که تحت پوشش بیمه سپرده‌ها قرار می‌گیرند را به طور شفاف در قوانین مربوطه، مقررات احتیاطی و یا آئین نامه‌ها تعریف کنند. سطح پوشش باید محدود، ولی در عین حال معتبر بوده و امکان تعیین سریع آن وجود داشته باشد. دامنه پوشش باید اکثریت عمده سپرده‌گذاران خود را در برگیرد، به گونه ای که بتواند اهداف حاکمیتی تعیین شده را تأمین نموده و به لحاظ داخلی با دیگر مشخصه‌های نظام بیمه سپرده، سازگاری داشته باشد.

توضیحات و رهنمودها:

سیاست‌گذاران باید در تعیین انواع سپرده‌های تحت پوشش، اهمیت نسبی سپرده‌های مختلف (از جمله سپرده‌هایی که به ارز خارجی تودیع شده‌اند و سپرده‌های تودیع شده توسط اشخاص غیر مقیم)، را در ارتباط با اهداف نظام حاکمیتی، مدنظر قرار دهند.

سطح پوشش باید محدود بوده و بهتر است که با استفاده از اطلاعات مرتبط، هم‌چون اطلاعات مربوط به میزان و چگونگی توزیع سپرده‌های تودیع شده نزد بانک‌ها تعیین شود. این اطلاعات معیارهای عینی هم‌چون طبقات مختلف سپرده‌گذاران تحت پوشش را جهت ارزیابی کفایت سطح پوشش کلی، در اختیار سیاست‌گذاران قرار می‌دهد. سطح پوشش باید برای تمامی بانک‌ها در نظام بیمه سپرده به طور یکسان اعمال شود.

در برخی مواقع به خاطر عواملی همچون تورم، رشد درآمد واقعی، توسعه ابزارهای مالی جدید و نیز تأثیر این عوامل بر ترکیب و اندازه سپرده‌ها حدود پوششی باید مورد بازنگری و تعدیل قرار گیرد.

اصل ۱۰ - تبدیل ضمانت نامحدود به یک نظام بیمه سپرده، با پوشش^۱ محدود:

هنگامی که کشوری تصمیم به تبدیل ضمانت نامحدود به یک نظام بیمه سپرده محدود گرفته یا می‌خواهد تغییراتی را در نظام ضمانت نامحدود خود ایجاد نماید، این فرآیندها باید تا جایی که شرایط کشور اجازه می‌دهد سریع انجام پذیرد. اجرای ضمانت‌های نامحدود برای مدت طولانی می‌تواند پیامدهای نامطلوبی به ویژه مخاطرات رفتاری به همراه داشته باشد. سیاست‌گذاران باید به دیدگاه و انتظارات مردم، طی دوره انتقال توجه خاص داشته باشند.

توضیحات و رهنمودها:

برخی از کشورها طی دوره بحران مالی نوعی ضمانت کاملاً فراگیر را اعمال کرده‌اند تا به طور کامل از سپرده‌گذاران خاص و سایر بستانکاران بانک‌های عضو، حمایت کنند^۲. ارائه این گونه ضمانت‌ها ممکن است در بحران‌های مالی شدید و به منظور حفظ اعتماد داخلی و بین‌المللی اجتناب‌ناپذیر باشد.

کشوری که در حال گذر از نظام ضمانت فراگیر به نظام پوشش محدود بیمه سپرده‌ها است، باید وضعیت و شرایط را مانند کشوری که در حال گذر از ضمانت کامل است، مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. کشورهایی که می‌خواهند ضمانت فراگیر را تبدیل به ضمانت محدود نمایند، باید سه موضوع خاص را مورد توجه قرار دهند:

- توجه به این واقعیت که با این کار، حمایت از سپرده‌گذاران و سایر بستانکاران کاهش می‌یابد. این مسأله می‌تواند نگرانی در افکار عمومی را در پی داشته باشد. از این رو، سیاست‌گذاران باید به نگرش و انتظارات مردم توجه ویژه داشته باشند. کشورهایی که سطح بالایی از جابجایی سرمایه را دارا می‌باشند و یا سیاست‌های همکاری‌های منطقه‌ای را اتخاذ نموده‌اند، باید تاثیرات سطوح حمایتی و نیز دیگر سیاست‌های مرتبط کشورهای ذی‌ربط را مد نظر قرار دهند.
- سیاست‌گذاران باید به ظرفیت نظام بانکی برای تأمین مالی نظام بیمه سپرده جدید توجه کنند. تغییر سیستم به نظام بیمه سپرده محدود، معمولاً با بازنگری در حق بیمه‌ها یا وضع مالیات برای بانک‌ها همراه است. چنانچه این وجوه برای تأمین هزینه‌های مربوط به ضمانت فراگیر - به ویژه در شرایطی که ناشی از بحران سیستمی است - کافی نباشد، هزینه‌ها بین بانک‌ها و دولت تقسیم

^۱ Coverage (پوشش)، عبارت است از تأمین زیان‌ها یا خسارات احتمالی که به موجب یک بیمه‌نامه تعهد می‌شود.

^۲ ضمانت فراگیر اعلامیه‌ای است از سوی مرجع نظارتی دال بر این که علاوه بر تضمین سپرده‌ها توسط موسسه بیمه سپرده و یا دیگر ترتیبات، سپرده‌های خاص و یا شاید سایر ابزارهای مالی نیز تضمین می‌شوند. طیف وسیعی از عواملی که باید در موقع اعمال ضمانت فراگیر لحاظ گردد عبارتند از: تصمیمات راجع به دامنه ضمانت (به عنوان مثال نوع موسسات، موارد تحت پوشش و مدت پوشش) و اینکه بانک‌های استفاده‌کننده از ضمانت‌ها ملزم شوند تا به نحوی از انحاء در تأمین هزینه‌های این نوع ضمانت مشارکت نمایند.

می‌شود. برای این منظور، دولت می‌تواند به منابع بودجه‌ای (با وضع مالیات‌های بالاتر)، فروش دارایی‌ها، یا انتشار اوراق قرضه روی آورد. در هر حال، لازم است سازوکاری به وجود آید که براساس آن اطمینان حاصل شود نظام بیمه سپرده، طی دوره انتقال و نیز پس از آن، به منابع مالی کافی دسترسی خواهد داشت.

- نکته آخر مربوط می‌شود به سرعت تغییر. به طور کلی، تبدیل و تغییرات باید با در نظر گرفتن شرایط کشور، با بیشترین سرعت ممکن انجام شود. بعضی از کشورها فرآیند تبدیل را با سرعت و بلافاصله پس از پایان بحران، با موفقیت انجام داده‌اند. این کشورها پیش از این دارای "نظارت و مقررات احتیاطی قوی"، "چارچوب‌های قانونی موثر" و "نظام‌های حسابداری، شفافیت و افشای اطلاعات مناسب" بوده‌اند، لذا به سرعت سلامت مالی را به نظام بانکی بازگرداندند.
- مدت اجرای ضمانت فراگیر در دیگر کشورها، به برنامه جامع استراتژیک برای تجدید ساختار بانک‌ها پس از بحران و نیز، اقدام برای بهبود "نظارت و مقررات احتیاطی"، "چارچوب قانونی" و "نظام‌های حسابداری، شفافیت و افشای اطلاعات" بستگی دارد. موارد مذکور بر طول مدت زمان اجرای ضمانت فراگیر و نیز سرعت تبدیل و تغییر آن، دلالت دارند. تغییر تدریجی ضمانت فراگیر، به بانک‌ها فرصت می‌دهد تا شرایط خود را با تغییرات اساسی و ضروری شامل اصلاحات قانونی و نظارتی تطبیق دهند. علاوه بر این، تغییر تدریجی به مدیران بانک‌ها فرصت می‌دهد تا با فرهنگ مدیریت ریسک آشنا شده و در این زمینه آموزش ببینند. هم‌چنین برای سپرده‌گذاران نیز فرصت آشنایی و خو گرفتن با شرایط جدید را فراهم می‌نماید. البته، از معایب مهم تغییر تدریجی ضمانت فراگیر، می‌توان به طولانی شدن بیش از حد دوره انتقال اشاره نمود که موجب بروز تردیدهایی در بین سپرده‌گذاران و بستانکاران، در خصوص حذف ضمانت فراگیر می‌شود. علاوه بر این، هر قدر که مدت اجرای ضمانت فراگیر طولانی‌تر شود، احتمال بروز مخاطرات رفتاری نیز افزایش می‌یابد.

تأمین مالی

- **اصل ۱۱- تأمین وجوه:** یک نظام بیمه سپرده باید تمامی سازوکارهای تأمین وجوه مورد نیاز (از جمله ابزارهای تأمین وجوه پشتیبانی مکمل، به منظور تأمین نقدینگی) را در اختیار داشته باشد تا از بازپرداخت سریع مطالبات سپرده‌گذاران در مواقع ضروری، اطمینان حاصل کند. مسئولیت عمده پرداخت هزینه بیمه سپرده‌ها، باید بر عهده بانک‌ها باشد. چرا که آن‌ها و مشتریانشان به طور مستقیم از داشتن یک نظام بیمه سپرده مؤثر بهره‌مند می‌شوند. در نظام‌های بیمه سپرده (چه آن‌ها که قبل از ورشکستگی بانک وارد عمل

می‌شوند^۱ و چه آن‌ها که پس از ورشکستگی بانک وارد عمل می‌شوند^۲ و یا ترکیبی از هر دوی آن‌ها^۳، که از نظام‌های اخذ حق عضویت بر مبنای ریسک (حق عضویت متغیر) استفاده می‌کنند، باید معیار مورد استفاده جهت اخذ حق عضویت‌های متفاوت، برای تمامی اعضاء شفاف باشد. علاوه بر این، باید تمام منابع لازم برای اجرای مناسب نظام اخذ حق عضویت^۴ بر مبنای ریسک مشخص شوند.

توضیحات و راهنمودها:

طراحی یک نظام تأمین مالی مناسب برای اثر بخشی نظام‌های بیمه سپرده حیاتی است. سیاست‌گذاران می‌توانند یکی از سازوکارهای تأمین مالی آینده‌نگر^۵، گذشته‌نگر^۶ و ترکیبی^۷ از آن‌ها را انتخاب کنند. سازوکار تأمین مالی آینده‌نگر (قبل از وقوع بحران) مستلزم اخذ و ذخیره‌سازی وجوه، جهت پوشش برای ایفای تعهدات بیمه سپرده‌ها و نیز هزینه‌های مرتبط، قبل از وقوع ورشکستگی است. نظام بیمه سپرده در این روش، اساساً توسط اعضاء و از طریق پرداخت حق عضویت، حق بیمه و دیگر ابزارها تأمین مالی می‌شود. در شرایط مطلوب اقتصادی و در زمانی که سطح زیان‌ها پایین است، این وجوه می‌توانند به عنوان پوششی برای تأمین نیازهای آینده و در زمانی که شرایط اقتصادی نامساعد و سطح زیان‌ها بالاتر است، مورد استفاده قرار گیرد. در دوران بحران مالی و فشار اقتصادی، روش تأمین مالی آینده‌نگر، می‌تواند اتکای نظام‌های بیمه سپرده را به وجوه عمومی کاهش دهد. کشورهایی که به طور کامل از روش تأمین مالی آینده‌نگر استفاده نکرده و ترکیبی از روش‌ها را مورد استفاده قرار می‌دهند، باید اطمینان حاصل نمایند که روش انتخابی از حداقل‌های قابل قبولی درخصوص توان ایفای تعهدات برخوردار باشد.

در سازوکارهای تأمین مالی گذشته‌نگر (پس از وقوع بحران)، وجوهی که جهت پوشش برای ایفای تعهدات بیمه سپرده‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند، تنها از بانک‌های عضو و هنگامی که بانکی ورشکست شده و نیاز به پوشش مطالبات ایجاد شده است، اخذ می‌گردد. در مواقعی که ورشکستگی بانک‌ها اندک بوده و یا اصلاً رخ ندهد، به دلیل وصول حق بیمه کمتر و کاهش هزینه‌های اداری مرتبط با وصول حق بیمه‌ها و نیز کاهش هزینه

¹ ex-ante

² ex-post

³ hybrid

⁴ risk-adjusted differential premium system

⁵ Ex – ante

⁶ Ex – post

⁷ Hybrid

مدیریت وجوه، در این نوع نظام‌های بیمه سپرده، (که وجوه کمتری را از نظام بانکی اخذ می‌کند) فشار کمتری به بانک‌های عضو وارد می‌شود. برای اثربخشی سازوکار تأمین مالی گذشته‌نگر، دسترسی فوری به وجوه پشتیبان ضروری است (چرا که این‌گونه مؤسسات بیمه سپرده، وجوهی را برای ایفای تعهدات در مواقع مقتضی در اختیار ندارند).

توجه به این نکته مهم است که بسیاری از نظام‌های بیمه سپرده گذشته‌نگر، الزامات و ابزارهای نظام‌های بیمه سپرده آینده‌نگر را نیز به کار می‌گیرند. (به عنوان مثال افزایش حق بیمه‌ها، وصول هزینه‌های اضافی و دریافت عواید حاصل از تصفیه). از این رو، می‌توان از این‌گونه نظام‌های بیمه سپرده به عنوان نظام‌های بیمه سپرده ترکیبی^۱ یا دو گانه نام برد.

بدون در نظر گرفتن این که کدام یک از سازوکارهای تأمین مالی بیمه سپرده‌ها؛ قبل از وقوع بحران و یا پس از وقوع بحران یا ترکیبی از آن دو انتخاب می‌شوند، مسئولیت عمده پرداخت هزینه‌های بیمه سپرده باید بر عهده بانک‌ها باشد، زیرا آن‌ها و مشتریان‌شان به طور مستقیم از داشتن یک نظام بیمه سپرده موثر بهره‌مند می‌شوند. به هر حال، ذکر این نکته ضروری است که در موقعیت‌های ویژه، مانند یک بحران سیستمی، که ثبات نظام مالی در معرض خطر است، این موضوع از اهمیت چندانی برخوردار نمی‌باشد.

آگاهی عمومی

اصل ۱۲- آگاهی عمومی: به منظور اثربخشی یک نظام بیمه سپرده، ضروری است که عموم مردم به طور مستمر در مورد مزایا و محدودیت‌های بیمه سپرده آگاهی یابند.

توضیحات و رهنمودها:

آگاهی عمومی در مورد بیمه سپرده‌ها، ماهیت و چگونگی عملکرد آن (از جمله سطح و دامنه پوشش و چگونگی فرآیند ایفای تعهدات)، نقش قابل ملاحظه‌ای در تقویت یک نظام بیمه سپرده سالم ایفا می‌کند. تمامی مؤسسات بیمه سپرده باید به منظور حفظ و تقویت اعتماد عمومی، به طور دائم و مستمر، عموم مردم بالاخص سپرده‌گذاران را از مسائل مربوط به نظام بیمه سپرده آگاه نمایند. اهداف برنامه مربوط به آگاهی عمومی باید به روشنی تعیین شود و همچنین با اهداف و الزامات حاکمیتی نظام بیمه سپرده، سازگاری داشته باشد.

^۱ ترکیبی از نظام‌های بیمه سپرده گذشته‌نگر و آینده‌نگر

هنگام طراحی یک برنامه آگاهی عمومی، مؤسسات بیمه سپرده باید به طور شفاف، گروه‌های هدف اصلی (عمده) و زیرگروه‌ها (از جمله عموم مردم، سپرده‌گذاران، بانک‌های عضو و غیره) را تعریف نمایند. بکارگیری گستره متنوعی از ابزارها و کانال‌های ارتباطی می‌تواند در حصول اطمینان از انتقال پیام‌های مؤسسات بیمه سپرده به مخاطبین مورد نظر، کمک نماید.

به طور کلی، مؤسسه بیمه‌کننده سپرده مسئولیت اصلی آگاهی دادن به عموم در مورد بیمه سپرده را بر عهده داشته و باید با بانک‌های عضو و دیگر اجزای شبکه ایمنی نظام مالی ارتباط تنگاتنگ داشته باشد تا اطلاعات منتشر شده از انسجام و هم‌افزایی برخوردار باشند. تمامی مؤسسات فوق‌الذکر و کارکنان آن‌ها در این زمینه دارای یک نقش واحد می‌باشند.

بودجه لازم برای برنامه‌های آگاهی عمومی باید بر مبنای سطح مطلوب آگاهی مخاطب مورد نظر در مورد بیمه سپرده‌ها تعیین شود. این امر برای مؤسسات بیمه‌کننده سپرده، یک اقدام موثر برای ارزیابی مستقل و منظم از سطوح آگاهی عمومی است. مؤسسات بیمه‌کننده سپرده باید پیش‌تر، در خصوص ورشکستگی یک یا چند بانک و یا وقوع بحران سیستمی یک برنامه اقتضایی آگاهی عمومی تدوین کند.

گزیده مباحث قانونی

اصل ۱۳- حمایت قانونی: مؤسسات بیمه سپرده و کارکنان آن‌ها باید پس از انفصال از مسئولیت، در برابر پیگردهای قانونی که به خاطر اخذ تصمیمات یا اقداماتشان (که از روی حسن نیت بوده) صورت می‌گیرد، حمایت شوند. البته این افراد باید ملزم به رعایت قوانین و مقررات در زمینه تضاد منافع در این خصوص گردند تا در مواقع لزوم پاسخگو باشند. حمایت قانونی باید در چارچوب رویه‌های قانونی و اداری و تحت شرایط مناسب تعریف شود و در مواقع مقتضی، هزینه‌های مربوط به جبران خسارت را پوشش دهد.

اصل ۱۴- نحوه برخورد با اشخاص مقصر در ورشکستگی یک بانک: یک مؤسسه بیمه‌کننده سپرده یا سایر مقامات ذی‌ربط باید اختیار داشته باشند تا از مسببین ورشکستگی بانک، غرامت دریافت نماید.

توضیحات و رهنمودها:

فقدان حمایت‌های حقوقی و قانونی می‌تواند باعث کاهش انگیزه اشخاص در پیش‌برد فعالانه وظایف محوله گردد، به ویژه، در مواردی که مؤسسات بیمه سپرده و سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی بر تشخیص به موقع، مداخله و حل مشکلات بانک‌های در معرض خطر ورشکستگی تاکید دارند. چند رویکرد برای تأمین حمایت‌های قانونی وجود دارد که رایج‌ترین آن‌ها عبارتند از:

❖ حمایت‌های قانونی مدنی و کیفری، در خصوص اقداماتی که آن‌ها در حین انجام مسئولیت‌های قانونی خود انجام داده یا به دلایلی انجام نداده‌اند.

❖ اعطای مصونیت قانونی به نهاد بیمه‌کننده سپرده‌ها؛

❖ گنجاندن مفاد مناسب در خصوص جبران زیان‌های وارده (یا پرداخت غرامت یا تاوان) در قراردادهای استخدام؛

❖ ترکیبی از این رویکردها.

به هر حال، به منظور فراهم نمودن مشوق‌هایی برای انجام صحیح و خوب وظایف محوله، قوانین، مقررات و قراردادهای مربوطه باید مفصل و بدون ابهام باشند. همچنین مقررات و قوانین ذی‌ربط، نباید حمایت را مشروط نمایند به اینکه اقدامات و تصمیمات اتخاذ شده منطقی بوده یا از روی سهل‌انگاری نباشند.

اگرچه رویکردهای متعددی برای حمایت قانونی وجود دارد، اما در مواقعی که مؤسسات بیمه‌کننده سپرده، کارکنان آن‌ها و دیگر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی، به هر دلیل از ارائه خدمات منفصل می‌شوند، باید از حداقل حمایت در برابر اقامه دعوا در خصوص تصمیمات اتخاذ شده و اقدامات انجام شده توسط آن‌ها که از روی حسن نیت بوده است، برخوردار باشند.

حمایت قانونی باید در محیطی انجام شود که در آن پاسخ‌گویی شفاف وجود دارد، بدین مفهوم که اشخاص، در عین حال که باید به لحاظ قانونی مورد حمایت قرار گیرند، باید ملزم به رعایت قوانین، مقررات و یا ضوابطی در خصوص تضاد منافع باشند، تا اطمینان حاصل شود که همواره نسبت به عملکرد خود پاسخ‌گو هستند. در نهایت، حمایت قانونی باید با رعایت حقوق اشخاصی که خسارت‌های وارد آمده به آن‌ها از سوی مؤسسات بیمه‌کننده سپرده یا مراجع دیگر جبران می‌شود (براساس نظام‌های بدهی خاص کشور) سازگاری داشته باشد.

به یک مؤسسه بیمه‌کننده سپرده، یا مرجع مرتبط دیگر باید این اختیار داده شود که بر علیه اشخاصی که در ورشکستگی بانک مقصر بوده‌اند (مانند کارکنان، مدیران، اعضای هیأت مدیره، حساب‌برسان و یا سایر عوامل مرتبط با ورشکستگی بانک یا بانک در معرض ورشکستگی)، اقامه دعوی نماید. این کار می‌تواند موجب بهبود و تسریع در بازسازی و دریافت غرامت توسط مؤسسه بیمه‌کننده و کاهش اثرات مخاطرات رفتاری با قرار دادن مشوق‌هایی قوی در مقابل تخلفات آنها شود.

اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات

اصل ۱۵- تشخیص سریع، دخالت به موقع و اتخاذ اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات.

مؤسسات بیمه سپرده به عنوان بخشی از شبکه ایمنی نظام مالی، باید قادر به تشخیص سریع، دخالت به موقع و اتخاذ اقدامات لازم هنگام ناتوانی بانک در ایفای تعهدات باشند.

پیش‌بینی زمان مورد انتظار برای وقوع مسائل و مشکلات مالی برای یک بانک و یا تشخیص مقطع زمانی که بانک دچار مسائل و مشکلات مالی شده است، باید با سرعت و بر اساس معیارهای مناسب (که توسط اعضای شبکه ایمنی تعریف شده است) و نیز با استقلال عملیاتی و اختیار عمل صورت گیرد.

اصل ۱۶- فرآیندهای اقدامات اثربخش پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات:

فرآیندهای اقدامات اثربخش پس از ناتوانی در ایفای تعهدات مؤسسات سپرده‌پذیر، باید به گونه‌ای باشد که:

- مؤسسات بیمه سپرده، تعهدات خود را (از جمله بازپرداخت به موقع، بدون اشتباه و عادلانه سپرده‌ها) ایفا نمایند؛

- هزینه‌ها و آشفته‌گی بازار را به حداقل برسانند؛

- دارایی‌های خود را ترمیم نمایند؛

- در صورت قصور و یا اهمال، اقدامات تنبیهی و انضباطی را از طریق راه‌های قانونی، با شدت بیشتری اعمال نمایند.

به علاوه مؤسسات بیمه سپرده و یا سایر اعضای مرتبط در شبکه ایمنی نظام مالی، باید اختیار داشته باشند تا سازوکار انعطاف‌پذیری را برای کمک به ابقای وظایف مهم بانکی، به وسیله برقراری امکان تملک مجموعه‌ای مناسب از دارایی‌ها و تقبل بدهی‌های بانک ورشکسته، فراهم آورند. (به عنوان مثال فراهم آوردن امکان دسترسی دائم سپرده‌گذاران به وجوهشان و ادامه فعالیت تصفیه و نقل و انتقال بانکی).

توضیحات و رهنمودها:

مسئولیت‌های مؤسسات بیمه سپرده در زمینه‌های نظارت، مقررات احتیاطی و تصمیم‌گیری در مورد مشکلات بانک‌های در معرض ورشکستگی، با در نظر گرفتن شرایط هر کشور، متفاوت بوده و منعکس‌کننده اختیارات و الزامات اعضای شبکه ایمنی نظام مالی در آن کشور می‌باشد. به هر حال، صرف نظر از مسئولیت‌های خاص مؤسسه بیمه‌کننده سپرده در هر کشور، شیوه‌های نظارت بر بانک‌ها و ضابطه‌مند نمودن آن‌ها و نیز چگونگی

تصمیم‌گیری در مورد بانک‌های در معرض ورشکستگی، تأثیر عمده‌ای بر هزینه‌ها و دیگر ابعاد نظام بیمه سپرده در آن کشور خواهد داشت.

نکته حائز اهمیت این است که نهاد مسئول در این زمینه، بپذیرد که تعیین و شناسایی زمانی که یک بانک با مشکل مالی جدی مواجه می‌شود یا این که انتظار می‌رود با چنین مشکلاتی مواجه شود، باید به موقع و تا حد امکان سریع باشد و مداخله و فرآیند رسیدگی به مشکلات این قبیل بانک‌ها باید بر اساس معیارهای مناسب انجام پذیرد. این امر می‌تواند به کاهش هزینه اقدامات مقتضی پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات خود و پیشگیری از سردرگمی در مواقع بحرانی، کمک کند. معیارها برای تشخیص بانک‌های دارای مشکل در بین کشورها متفاوت است. مواردی مانند نگرانی در خصوص توانایی یک بانک برای تأمین الزامات سرمایه‌ای، پایین بودن سطح نقدینگی در دسترس بانک، کاهش ارزش و یا کیفیت دارایی‌ها و یافته‌هایی در مورد عملکرد و رفتار نامطمئن و غیر احتیاطی بانک از آن جمله می‌باشند.

اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک در ایفای تعهدات به سه طریق انجام می‌پذیرد: تصفیه و بازپرداخت مطالبات سپرده‌گذاران (که اساساً شامل انحلال بانک است)، خرید و فروش دارایی‌های بانک و کمک مالی برای راه‌اندازی مجدد فعالیت بانک. علاوه بر این، مؤسسه بیمه‌کننده سپرده یا سایر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی باید بتوانند سازوکار انعطاف‌پذیری را به منظور کمک به حفظ وظایف مهم بانکداری از طریق ایجاد تسهیلات برای تملک مجموعه‌ای مناسب از دارایی‌ها و تعهد نمودن دیون بانک ورشکسته ایجاد نمایند. (به عنوان مثال از طریق استفاده از یک بانک واسطه، مساعدت و یا اداره کردن بانک ورشکسته به طور موقت).

قوانین مربوط به ورشکستگی / عدم توانایی برای ایفای تعهدات مالی و دیگر قوانین، تاثیر بسزایی بر حق انتخاب‌ها برای تصمیم‌گیری دارند، زیرا این گونه قوانین به طور قابل ملاحظه‌ای در بین کشورها متفاوت بوده و در برخی موارد ممکن است اجرای یک روش خاص، با مشکل مواجه شود. به خاطر اهمیت ویژه بانک‌ها و ورشکستگی آن‌ها، سیاست‌گذاران مایلند، قوانین ورشکستگی / عدم توانایی برای ایفای تعهدات مالی را برای بررسی امکان‌سنجی خروج منضبط بانک‌ها از این قبیل مشکلات، مورد تجدید نظر قرار دهند. در این رابطه، باید ایجاد نظامی مستقل جهت اقدامات لازم پس از ناتوانی بانک‌ها در ایفای تعهدات خویش، مد نظر قرار گیرد.

بازپرداخت سپرده‌ها به سپرده‌گذاران و ترمیم

اصل ۱۷- بازپرداخت سپرده‌ها به سپرده‌گذاران

نظام بیمه سپرده‌ها موظف است امکان دستیابی سریع سپرده‌گذاران به وجوه خود که بیمه شده‌اند را فراهم آورد. بنابراین مؤسسات بیمه سپرده باید پیشاپیش از به وجود آمدن احتمالی شرایط بازپرداخت سپرده‌ها مطلع گردند. همین طور امکان دسترسی مؤسسات بیمه سپرده به اطلاعات سپرده‌گذاران، از قبل باید فراهم شود. سپرده‌گذاران به طور قانونی حق دارند که سپرده‌های خود را تا حدود بیمه شده دریافت دارند. در همین راستا موارد ذیل باید به اطلاع سپرده‌گذاران برسد:

- شرایط و زمان شروع فرآیند بازپرداخت سپرده‌ها؛
- جدول زمانی بازپرداخت سپرده‌ها؛
- شرایط پیش‌پرداخت یا پرداخت‌های موقتی (در صورتی که چنین برنامه‌هایی وجود داشته باشد)؛
- حدود پوشش بیمه‌ای قابل اجرا.

اصل ۱۸- بازسازی و دریافت غرامت

مؤسسات بیمه سپرده باید در اجرای اقدامات مربوط به بازسازی و اخذ غرامت خود، از اموال و دارایی‌های بانک ورشکسته استفاده کنند. مدیریت دارایی‌های بانک ورشکسته (که توسط مؤسسات بیمه سپرده یا هر نهاد دیگری انجام می‌شود) باید با در نظر گرفتن ملاحظات بازرگانی و صرفه اقتصادی آن‌ها هدایت گردد.

توضیحات و رهنمودها:

دسترسی به اطلاعات ضروری سپرده‌گذاران قبل از ورشکستگی و تعطیلی بانک، باعث کاهش احتمال دستکاری در سوابق شده، زمان تکمیل فرآیند بازپرداخت را کوتاه و به حفظ اعتماد عمومی نیز کمک می‌کند. در نظام بیمه سپرده باید نظام‌ها و فرآیندهای لازم جهت بررسی مقدماتی و به موقع اطلاعات سپرده‌گذاران بانک در معرض خطر ورشکستگی تدارک دیده شود، تا موضوعاتی مانند موارد ذیل به سرعت تعیین گردند:

- سپرده‌های چه اشخاصی باید بازپرداخت شوند.
- میزان سپرده‌هایی که پایین‌تر از حد بیمه سپرده هستند.
- باقیمانده مطالبات سپرده‌گذاران پس از خالص سازی/ جبران (برای آن نظام‌های بیمه سپرده‌ای که از این مکانیزم استفاده می‌کنند).

به هر حال در نقش مدیریت دارایی‌ها و مسئولیت مدیریت مطالبات و ترمیم (دریافت غرامت) که توسط مؤسسات بیمه سپرده و دیگر اعضای شبکه ایمنی نظام مالی اجرا می‌شود، تفاوت قابل ملاحظه‌ای وجود دارد. در مواقعی که پرداخت‌های بیمه سپرده به طور کلی بلافاصله پس از تصفیه یک بانک صورت می‌گیرد، مؤسسه بیمه سپرده معمولاً نسبت به حقوق سپرده‌گذاران بیمه شده، متعهد است و مطالبات ناشی از بیمه سپرده‌ها را به طور فعال مدیریت و برای آنها پرونده ایجاد می‌کند. اگر مطالبات سپرده‌گذار به سرعت پرداخت نشود یا کیفیت سوابق و مدارک سپرده‌گذاران که نزد بانک نگه‌داری می‌شود، مناسب نباشد، ممکن است سپرده‌گذار طلب خود را از مؤسسه بیمه سپرده مطالبه نماید (تشکیل پرونده دهد).

در برخی از موارد، مؤسسات بیمه سپرده، نقش‌های حساسی را در فرآیند ترمیم (دریافت غرامت) ایفا می‌کنند (برای مثال، به عنوان یک وام‌دهنده، اعتبار دهنده، تصفیه کننده یا وصول کننده). حتی اگر این نقش‌ها را نداشته باشد، مؤسسه بیمه کننده سپرده ممکن است مدیر تصفیه را تعیین یا نقش قابل ملاحظه‌ای در فرآیند تصفیه از طریق سایر ابزارها همچون نظارت بر مدیر تصفیه یا مشارکت در کمیته‌های اعتباری داشته باشد. در سایر موارد، این گونه وظایف جزو مسئولیت سایر نهادها در درون شبکه ایمنی نظام مالی است. تحت هر شرایط، مؤسسه بیمه کننده سپرده باید بانک‌های عضو را از عواید دریافت غرامت و ترمیم حاصل از فرآیندهای پس از ورشکستگی شریک سازد.

در کشورهایی که قوانین آن‌ها برای سپرده‌گذار، اولویت قائل شده است، سپرده‌گذاران بیمه نشده و بیمه کننده سپرده (به جانشینی سپرده‌گذاران بیمه شده) عموماً نسبت به دیگر بستانکاران، در دریافت غرامت از محل دارایی‌های بانک ورشکسته ارجحیت دارند. در کشورهایی که رسیدگی به مطالبات سپرده‌گذاران به روش خالص سازی^۱ یا جبرانی^۲ انجام می‌پذیرد، استفاده از این روش‌ها باید با قانون مربوط به عدم توان بازپرداخت دیون سازگاری داشته باشد.

در پایان، مدیریت دارایی‌های یک بانک ورشکسته و فرآیند ترمیم (دریافت غرامت) باید با توجه به ملاحظات تجاری و صرفه اقتصادی آن‌ها انجام شود. این به معنای لحاظ کردن عواملی چون کیفیت دارایی‌ها، عمق و وضعیت بازارها، وجود مهارت در مدیریت دارایی و مدیریت تقاضا، الزامات قانونی مربوط به تقاضای دارایی‌ها و اهداف حاکمیتی می‌باشد.

^۱ - netting

^۲ - set-off

مأخذ:

*Bank for International Settlement Basel Committee on Banking Supervision
International Association of Deposit Insurers، "Core Principals for Effective
Deposit insurance Systems"، June 2009*

شماره : ۵۶۹۲۰

تاریخ : ۹۰/۳/۱۱

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۵۹۷۲/۱۰۸۸ مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۹ بدین وسیله به استحضار می‌رساند: نحوه تسهیم نمودن کلیه مبالغ پرداختی توسط مشتریان بعد از سررسید در ارتباط با بدهی‌های آنان (ناشی از اخذ تسهیلات، وام قرض‌الحسنه و خدمات بانکی دریافت شده نظیر گشایش اعتبار اسنادی و صدور ضمانتنامه) در یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۷ شورای محترم پول و اعتبار مطرح و مصوب گردید. همچنین آن شورای محترم موضوع اعطای اختیار به مؤسسات اعتباری در خصوص اعمال روش تسهیم فوق‌الشاره را برای قراردادهای منعقدہ قبلی نیز در جلسه فوق‌الذکر مورد تصویب قرار داد. متن مصوبه شورای محترم پول و اعتبار در خصوص دو موضوع فوق‌الذکر عیناً به شرح ذیل جهت اجرا ابلاغ می‌گردد:

۱- کلیه مبالغ پرداختی توسط مشتریان بعد از سررسید در ارتباط با بدهی‌های آنان باید بین اجزاء بدهی تسهیم بالنسبه گردد. بدین ترتیب که چنانچه بدهی مشتری ناشی از تسهیلات اعطایی باشد، مبالغ پرداختی از سوی مشتریان بعد از سررسید بین سه جزء اصل تسهیلات، سود (در عقود مشارکتی، فواید مترتب بر اصل) و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه گردد و چنانچه بدهی مشتری ناشی از وام قرض‌الحسنه اعطایی باشد، مبالغ پرداختی از سوی مشتریان بعد از سررسید بین سه جزء اصل وام، کارمزد و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه گردد. همچنین در صورتی که بدهی مشتری ناشی از خدمات بانکی شامل گشایش اعتبار اسنادی و صدور ضمانت‌نامه باشد، مبالغ پرداختی از سوی مشتریان بعد از سررسید در قرارداد بین دو جزء اصل مبالغ پرداختی از سوی مؤسسه اعتباری به جای مشتری و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه تسهیم بالنسبه گردد، مشروط بر این که موضوع به نحو مقتضی در قراردادهای اعطای تسهیلات و وام قرض‌الحسنه و ارایه خدمات منعقدہ فی‌مابین مؤسسه اعتباری و مشتری درج گردد.

۲- به مؤسسات اعتباری اختیار داده می‌شود از طریق تنظیم تفاهم‌نامه‌ای جدید با مشتریان، روش تسهیم بالنسبه نمودن مبالغ پرداختی بعد از سررسید توسط مشتریان به شرح مندرج در بند (۱) را برای کلیه قراردادهای منعقدہ قبلی

فی‌مابین مؤسسه اعتباری و مشتری اعم از قراردادهای اعطای تسهیلات، وام قرض‌الحسنه و ارائه خدمات بانکی که موضوع تسهیم بالنسبه نمودن به طریق مذکور در بند (۱) درج نگردیده اجرا نمایند.

خواهشمند است دستور فرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت گردد. دد. / ۸۳۵۶۲۲ / چ

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیر حسین امین آزاد مرتضی ستاک

۳۸۱۶ ۳۸۳۱-۲

شماره : ۵۸۸۸۱

تاریخ : ۹۰/۳/۱۷

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به پیوست "دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی)"
مصوب یکهزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۷ جهت اجرا ایفاد
می‌گردد.

یادآوری می‌نماید با ابلاغ مصوبه فوق‌الذکر، "دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه
پس‌انداز (مصوب جلسه ۵۳۴ مورخ ۱۳۶۳/۰۵/۱۴ شورای پول و اعتبار) و اصلاحات پس از آن"، کان‌لم‌یکن
تلقى می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.//ش.ش.۸۳۶۲۵۷

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

پیوست دارد

دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی)

ماده ۱- تعاریف

گستره تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است.

- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- **مؤسسه اعتباری:** بانک دولتی و غیردولتی و یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که تحت عناوین مذکور از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت داشته و تحت نظارت آن بانک قرار دارند.
- **تاریخ آخرین مهلت:** تاریخی است که توسط مؤسسه اعتباری به عنوان آخرین فرصت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی برای شرکت در قرعه‌کشی اعلام می‌شود.
- **دوره قرعه‌کشی:** فاصله زمانی بین "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره قبل و "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره جاری.
- **حداقل موجودی:** حداقل مبلغی که برای شرکت در قرعه‌کشی باید در حساب سپرده‌گذار وجود داشته باشد و میزان آن توسط مؤسسه اعتباری و عنداللزوم بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
- **هیأت نظارت:** هیأت نظارت بر قرعه‌کشی جوایز قرض‌الحسنه موضوع ماده ۱۴ این دستورالعمل.
- **دستورالعمل:** دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی).

ماده ۲- به منظور جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، مؤسسات اعتباری منحصرًا بر اساس

ضوابط مقرر در این دستورالعمل، می‌توانند مبادرت به اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز نمایند.

تبصره ۱- نحوه اعطای جوایز به صاحبان حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز به صورت قرعه‌کشی می‌باشد.

تبصره ۲- روش انجام قرعه‌کشی توسط هر مؤسسه اعتباری، باید در چارچوب مفاد این دستورالعمل تعیین شود.

تبصره ۳- قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز مؤسسات اعتباری با هماهنگی بانک مرکزی و به طور هم‌زمان و حداکثر مابین ماه‌های شهریور و مهر در کلیه مؤسسات اعتباری انجام می‌شود.

ماده ۳- حداکثر مبلغی که در هر دوره توسط هر مؤسسه اعتباری می‌تواند برای اعطای جوایز به صاحبان سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز اختصاص یابد معادل ۲٪ متوسط حجم سپرده‌های مذکور در همان دوره می‌باشد.

تبصره ۱- مبلغ (بودجه) جوایز در هر قرعه‌کشی با استفاده از رابطه ذیل بدست می‌آید:

$$۲\% * \frac{\text{تعداد ماه‌های دوره}}{۱۲} * \text{متوسط حجم سپرده ماه‌های دوره} = \text{مبلغ (بودجه) جوایز برای هر دوره}$$

تبصره ۲- متوسط حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در هر دوره از تقسیم مجموع مانده سپرده‌های مذکور در پایان هر ماه دوره به تعداد ماه‌های دوره بدست می‌آید.

تبصره ۳- چنانچه تاریخ آخرین مهلت، روز آخر ماه نباشد، مانده آن ماه در محاسبات دوره بعد منظور می‌گردد. در هر صورت یک ماه نباید در محاسبات دو دوره متوالی منظور شود.

تبصره ۴- بودجه جوایز قرعه‌کشی قرض‌الحسنه پس‌انداز باید از محل درآمدهای مؤسسه اعتباری (منافع سهامداران) تأمین گردد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری در هر سال می‌تواند حداکثر به میزان ۱۰ درصد از بودجه جوایز ذکر شده در ماده ۳ را برای تبلیغات قرض‌الحسنه، امور فرهنگی، مطالعاتی و تبلیغاتی در جهت ارتقاء فرهنگ بانکداری اسلامی، امور عام‌المنفعه و پاداش کارکنان به شرح ذیل اختصاص دهد:

الف- حداکثر ۲ درصد برای هزینه تبلیغات جهت جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز؛

ب- حداکثر ۵ درصد جهت امور عام‌المنفعه به منظور مصرف در امور فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، ورزشی و با اولویت مناطق محروم کشور؛

پ- حداکثر ۳ درصد برای پاداش کارکنان مؤسسه اعتباری.

ماده ۵- جوایز مربوط به هر دوره با توجه به مفاد مواد ۸ و ۹ این دستورالعمل، به دارندگان حساب‌های واجد شرایط همان دوره تعلق می‌گیرد.

ماده ۶- انواع جوایز قابل اعطاء به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

الف- کمک هزینه خرید واحد مسکونی؛

ب- کمک هزینه سفر عمره، تمتع و عتبات عالیات؛

پ- کمک هزینه تحصیلی برای یک مقطع؛

ت- صنایع دستی ساخت صنعتگران داخلی و یا کمک هزینه خرید آن؛

ث- خودرو ساخت داخل یا کمک هزینه خرید آن؛

ج- سکه طلا و پول نقد؛

چ- لوازم خانگی تولید داخل و یا کمک هزینه خرید آن.

تبصره ۱- حداکثر میزان هر یک از جوایز اعطائی اعم از نقدی و یا غیرنقدی به یک فرد در هر دوره در سال جاری دویست و پنجاه میلیون ریال تعیین می‌شود. این میزان در سالهای بعدی توسط بانک مرکزی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- انواع جوایز پیش بینی شده در بندهای ت، ث، ج و چ باید از نظر مبلغ، معین و از نظر نوع، مشخص و عین آن موجود بوده و قبل از اعلام رسمی و انجام تبلیغات با رعایت ماده ۳ این دستورالعمل تعیین و به هیأت نظارت اعلام گردد.

ماده ۷ - توزیع جوایز باید به ترتیبی انجام شود که حداقل ۱۰ درصد از تعداد صاحبان حساب‌های قرض الحسنه پس‌انداز واجد شرایط را در بر گیرد.

ماده ۸- شرکت در قرعه‌کشی جوایز حساب‌های قرض الحسنه پس‌انداز منوط به مفتوح بودن حساب و داشتن حداقل موجودی است. چنانچه قرعه به حسابی اصابت نمود که از نظر مبلغ، کافی ولی از لحاظ مدت طی دوره قرعه‌کشی به حد تعیین شده نرسیده باشد اعطای جایزه منوط به حصول شرایط از نظر مدت خواهد بود. در هر صورت شرط اعطای جایزه، حفظ حداقل موجودی طی ۳ ماه یا ۹۰ روز متوالی در طی دوره یا از زمان آخرین مهلت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی خواهد بود.

ماده ۹- اعطای بیش از یک جایزه به دارنده چند حساب قرض الحسنه پس‌انداز در یک مؤسسه اعتباری در هر قرعه‌کشی ممنوع است. در صورت تعلق چند جایزه به حساب‌های یک سپرده‌گذار در یک مؤسسه اعتباری، فقط ارزنده‌ترین جایزه به او تعلق خواهد گرفت.

ماده ۱۰- در مورد آن گروه از برندگان جوایز غیر نقدی که مجهول‌المکان یا متوفی بوده یا امکان دسترسی به آنها یا وراث آنها پس از پیگیری‌های لازم وجود نداشته باشد و یا به موقع برای دریافت جایزه خود مراجعه ننمایند، مؤسسه اعتباری مجاز است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تاریخ انجام قرعه‌کشی، نسبت به فروش جوایز غیر نقدی اقدام و وجوه مربوطه را به حساب ذینفع واریز نماید.

ماده ۱۱- هزینه جوایز در سرفصل جداگانه در دفاتر کل مؤسسه اعتباری تحت عنوان "حساب هزینه جوایز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز" ثبت می‌گردد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور انجام هماهنگی‌های لازم، یک ماه قبل از زمان برگزاری مراسم قرعه‌کشی، کتبا از اعضای هیأت نظارت جهت حضور در جلسه مقدماتی دعوت به عمل آورند.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است پس از انجام قرعه‌کشی و تایید هیأت نظارت، حداکثر ظرف هفت روز کاری نتایج را کتبا به اطلاع هر یک از برندگان جوایز ارزنده رسانیده و در خصوص اسامی سایر برندگان، به نحو مناسب اطلاع‌رسانی نماید.

ماده ۱۴- ترکیب اعضای هیأت نظارت به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

۱- نمایندگان بانک مرکزی (یک نفر از حوزه نظارت و یک نفر از حوزه فناوری اطلاعات)؛

۲- نماینده دادستانی کل کشور؛

۳- نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (اداره کل امور اقتصادی و دارایی در استان‌ها) در خصوص مؤسسات اعتباری دولتی.

تبصره- حضور مدیر عامل یا یکی از اعضاء هیأت مدیره مؤسسه اعتباری به عنوان ناظر در مراسم قرعه‌کشی الزامی است.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور آگاهی و جلب اعتماد عموم نسبت به صحت جریان قرعه‌کشی و اعطای جوایز، تبلیغات در رسانه‌های عمومی و یا سایر روش‌های تبلیغاتی را شفاف و بدون ابهام انجام دهد.

تبصره- مؤسسه اعتباری باید مقررات و روش‌های اجرایی امور مربوطه را منتشر و بین کلیه شعب توزیع نماید. مقررات و روش انجام قرعه‌کشی موضوع ماده ۸ و نیز مفاد ماده ۱۰ این دستورالعمل باید در دفترچه‌های حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز درج گردد.

ماده ۱۶- بانک مرکزی موظف است موضوع ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه در مؤسسات اعتباری را ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل تهیه و پس از تأیید رئیس کل بانک مرکزی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

این دستورالعمل در ۱۶ ماده و ۱۱ تبصره در یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۷ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. از تاریخ ابلاغ این مصوبه، کلیه مصوبات قبلی این شورا در خصوص اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، کان لم یکن تلقی می‌گردد.

شماره : ۶۱۶۷۴

تاریخ : ۹۰/۳/۲۱

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۸/۱۷۵۲۰۸ مورخ ۱۳۸۸/۸/۱۸ در خصوص ابلاغ «آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت ۴۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ هیأت محترم وزیران، بدین وسیله متن تصویب‌نامه شماره ۱۲۵۹۰/ت ۴۵۵۰۵ هـ مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۳ هیأت محترم وزیران در ارتباط با مستثنی نمودن تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی از شمول مفاد آیین‌نامه فوق‌الذکر عیناً به شرح ذیل جهت اجرا ابلاغ می‌گردد:

«در بند «ج» ماده (۱) آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت ۴۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ عبارت «حساب ذخیره ارزی» حذف و وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول از محل حساب ذخیره ارزی از شمول آیین‌نامه یاد شده مستثنی بوده و تابع مصوبات مربوط توسط هیأت امناء حساب ذخیره ارزی و شرایط و ضوابط مندرج در قراردادها می‌باشد. در مواردی که گیرندگان تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی ضوابط مقرر در مصوبه ۹۳۶۰۹/ت ۳۶۲۱۲ ک مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۰ و اصلاحات آن را ملاک عمل قرار دهند طبق مصوبه اخیر و اصلاحات آن عمل خواهد شد.»

بنابراین متن کامل بند «ج» ماده (۱) آیین‌نامه موصوف به شرح زیر تغییر می‌یابد:

«مطالبات: اعم از مطالبات ریالی (شامل تسهیلات اعطایی به اشخاص حقیقی و حقوقی، بدهی مشتریان در حساب بدهکاران موقت، بدهی مشتریان در خصوص اعتبارات اسنادی و ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده و بروات ارزی مدت‌دار پرداخت شده و پیش‌پرداخت در خصوص خرید اموال معاملات، اموال خریداری شده در خصوص عقود، کالاهای معاملات سلف، کار در جریان جعاله و خرید دین) و مطالبات ارزی (شامل تسهیلات از محل ارز تنخواه صادراتی به شرح تعریف شده در بند (ح) و تمامی تسهیلاتی که دریافت‌کننده متعهد به بازپرداخت آن به ارز می‌باشد.»

خواهشمند است دستور فرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن

اجرای آن نظارت گردد. ۸۳۸۹۹۵/ج

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیر حسین امین آزاد مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

شماره: ۶۲۶۹۰

تاریخ: ۹۰/۳/۲۲

بیت‌کالی

**جهت اطلاع مدیران عامل کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.**

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند هدایت صحیح منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز به سمت مصرف در امور خیرخواهانه و خدایسندانه، جزو اولویت‌های اصلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. بر همین اساس و در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ۸۶ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره «۱» ماده ۱۲ «سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰»، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، بدین‌وسیله «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»، که در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب و به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده است، جهت اجرا ارسال می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند دستورالعمل مذکور به کلیه واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه

اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۸۳۱۷۲۳۶.۵۵

پیوست: ۷ برگ

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوقهای قرض الحسنه مؤسسات اعتباری»

خرداد ماه ۱۳۹۰

"بسمه تعالی"

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»

مقدمه

به منظور حمایت، تشویق و گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه و همچنین در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ۸۶ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره ۱ ماده ۱۲ سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، و در چارچوب بند «الف» ماده ۲ آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی مصوب سال ۱۳۳۷، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» به شرح ذیل تصویب می‌گردد:

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارات مربوطه به کار می‌رود:

دستورالعمل: دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

صندوق: صندوق قرض‌الحسنه مؤسسه اعتباری

مجوز تأسیس: مجوز کتبی بانک مرکزی که پس از طی مراحل پیش‌بینی شده در این دستورالعمل و برای ثبت صندوق در مرجع ثبت شرکت‌ها صادر می‌شود.

مجوز فعالیت: مجوز کتبی بانک مرکزی که به منظور شروع فعالیت صندوق صادر می‌شود.

مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که قصد انجام فعالیت قرض‌الحسنه را دارد.

فعالیت قرض‌الحسنه: جذب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و تخصیص آن به اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه

ماده ۲- مؤسسه اعتباری که قصد فعالیت قرض‌الحسنه دارد، موظف است با تأسیس صندوق، فعالیت‌های قرض‌الحسنه خود را در این صندوق متمرکز نموده و از انجام فعالیت قرض‌الحسنه در خارج از چارچوب صندوق اکیداً خودداری نماید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری مکلف است طی یک دوره سه ماهه با اخذ مجوز از بانک مرکزی، اقدام به تأسیس صندوق و تفکیک و انتقال حساب‌های قرض‌الحسنه خود به صندوق نماید.

ماده ۴- صندوق موظف است در مکاتبات یا تبلیغات خود از عبارت «صندوق قرض‌الحسنه بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی» استفاده نماید.

ماده ۵- ایجاد شعبه توسط صندوق، موکول به تایید قبلی بانک مرکزی است. جایجایی دفتر مرکزی و شعبه صندوق لازم است قبلاً به اطلاع بانک مرکزی رسانده شود.

ماده ۶- سرمایه صندوق حداقل پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال می‌باشد. این مبلغ باید توسط مؤسسه اعتباری تأمین شود.

تبصره: سرمایه اختصاص یافته توسط مؤسسه اعتباری برای تأسیس صندوق نباید از منابع سپرده گذاران تأمین گردد.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری باید به همراه درخواست کسب مجوز تأسیس صندوق، مدارک و اطلاعات ذیل را به بانک مرکزی ارائه نماید:

- اساسنامه پیشنهادی صندوق (مطابق با اساسنامه نمونه بانک مرکزی)
- نام و مشخصات، میزان تحصیلات، سابقه فعالیت و سمت‌های قبلی اعضای هیأت امناء، هیأت مدیره و مدیرعامل پیشنهادی
- التزام کتبی مدیرعامل مؤسسه اعتباری مبنی بر انجام عملیات طبق مقررات این دستورالعمل

ماده ۸- صدور مجوز تأسیس منوط به رعایت مفاد این دستورالعمل و تأیید اساسنامه صندوق توسط بانک مرکزی است.

ماده ۹- اعضای هیأت امنای صندوق باید از میان اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب گردند.

ماده ۱۰- مسئولیت انتخاب هیأت مدیره و مدیرعامل بر عهده هیأت امناء می‌باشد.

تبصره ۱- حداقل یک نفر از اعضای هیأت مدیره صندوق باید از اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باشد.

تبصره ۲- رئیس هیأت مدیره صندوق باید از اعضای هیأت امنای صندوق باشد.

تبصره ۳- اکثریت اعضای هیأت مدیره صندوق باید از میان اشخاصی غیر از اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب شوند.

ماده ۱۱- انتخاب اعضای هیأت امناء، هیأت مدیره و مدیرعامل منوط به تایید بانک مرکزی است.

ماده ۱۲- بانک مرکزی پس از دریافت اساسنامه ثبت شده، آگهی ثبت در روزنامه رسمی (یا رسید دریافت روزنامه) و سایر مدارک لازم و همچنین اسامی صاحبان امضای مجاز، ظرف مدت ده روز نسبت به صدور مجوز فعالیت اقدام می‌نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری برای شروع فعالیت صندوق باید از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت نماید.

ماده ۱۳- ارکان صندوق عبارتند از: هیأت امناء، هیأت مدیره، مدیرعامل و بازرس یا بازرسان.

تبصره- شرایط و نحوه انتخاب ارکان، به ترتیب مندرج در اساسنامه صندوق می‌باشد.

ماده ۱۴- منابع مالی صندوق از محل‌های زیر قابل تأمین می‌باشد:

الف - سرمایه صندوق: این منابع به صورت آورده نقدی و غیرنقدی است و تا قبل از انحلال و تصفیه کامل

امور صندوق، اعم از بازپرداخت سپرده‌ها و ایفای تعهدات آن قابل مطالبه نمی‌باشد.

ب - وجوه دریافتی از اشخاص تحت عنوان سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز

پ - هدایا و کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی: صندوق در قبال دریافت این منابع هیچ‌گونه

تعهدی بر استرداد یا اعطای امتیاز و امثال آن به اهدا کنندگان یا سایر اشخاص ندارد.

ت - موقوفات، وصایا، خیرات و میراث و ...: این منابع توسط اشخاص نیکوکار به منظور اعطای تسهیلات

قرض‌الحسنه در چارچوب وظایف صندوق در اختیار آن قرار می‌گیرد.

ث - کارمزد دریافتی: کارمزد مندرج در ماده ۲۲ و همچنین حق عاملیت دریافتی بابت موارد ذکر شده در ماده

۱۸ این دستورالعمل باید برای تأمین هزینه‌های جاری صندوق مورد استفاده قرار گیرد و در صورت

وجود مازاد، مبلغ آن به عنوان یکی از منابع صندوق مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ج - سایر منابع به تأیید بانک مرکزی.

ماده ۱۵- صندوق صرفاً می‌تواند نسبت به گشایش حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز اقدام نماید.

ماده ۱۶- مسئولیت ضمانت بازپرداخت سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز بر عهده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۷- به سپرده‌های اشخاص نزد صندوق هیچ‌گونه سودی تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۱۸- صندوق موظف است حساب قرض‌الحسنه ویژه برای وجوه تودیع شده توسط اشخاص حقیقی و

حقوقی افتتاح نماید و بر اساس شرایطی که به موجب قرارداد عاملیت منعقد فی ما بین تودیع‌کننده

و صندوق منعقد می‌شود، تسهیلات قرض‌الحسنه را به اشخاص حقیقی و حقوقی اعطا نماید.

ماده ۱۹- افتتاح حساب قرض‌الحسنه سکه طلا توسط صندوق صرفاً با مجوز بانک مرکزی امکان‌پذیر است. در

این حساب اعطای تسهیلات و بازپرداخت آن به صورت سکه طلا خواهد بود.

ماده ۲۰- مصارف صندوق صرفاً در قالب تسهیلات قرض‌الحسنه انجام می‌پذیرد. این تسهیلات برای رفع

نیازهای ضروری و بر اساس مقررات مصوب شورای پول و اعتبار اعطا خواهد شد.

- ماده ۲۱-** حداکثر مبلغ تسهیلات قابل پرداخت به هر شخص توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.
- تبصره -** تسهیلات قابل پرداخت از محل وجوه تودیع شده موضوع ماده ۱۸ این دستورالعمل، از محدودیت‌های این ماده مستثنی است.
- ماده ۲۲-** صندوق بابت تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی، از مشتریان خود صرفاً می‌تواند کارمزد دریافت نماید.
- تبصره -** حداکثر نرخ کارمزد تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی از سوی صندوق توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.
- ماده ۲۳-** ارائه هرگونه برنامه زمان بندی برای اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه در قبال سپرده‌گذاری برای مدت معین در چارچوب برنامه جدولی براساس نوبت و مبلغ و موارد مشابه توسط صندوق ممنوع است.
- ماده ۲۴-** اعطای جوایز به دارندگان حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، مطابق مقررات مصوب شورای پول و اعتبار می‌باشد.
- ماده ۲۵-** پس از ایجاد صندوق، انجام هرگونه فعالیت قرض‌الحسنه پس‌انداز توسط مؤسسه اعتباری ممنوع می‌باشد.
- تبصره -** مؤسسه اعتباری در دوران انتقال نمی‌تواند مانده پس‌انداز قرض‌الحسنه را به غیر از تسهیلات قرض‌الحسنه اختصاص دهد.
- ماده ۲۶-** صندوق موظف به ایجاد سامانه جامع اطلاعاتی برای حساب‌های خود می‌باشد.
- ماده ۲۷-** صندوق مکلف است امکان دسترسی بر خط بانک مرکزی به سامانه جامع اطلاعاتی خود را فراهم نماید.
- ماده ۲۸-** صندوق موظف است تمامی عملیات خود را بر اساس استانداردهای حسابداری و ضوابط مورد تأیید بانک مرکزی اجرا و ثبت نماید.
- ماده ۲۹-** صندوق موظف است حسب اعلام بانک مرکزی کلیه اطلاعات مورد نیاز و نیز صورت‌های مالی خود را همراه با یادداشت‌های پیوست، به بانک مرکزی ارائه دهد.
- ماده ۳۰-** بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، می‌تواند بازرسان خود را جهت رسیدگی به حساب‌های صندوق اعزام نماید. مدیران صندوق مکلفند تمامی اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت این‌گونه رسیدگی‌ها ارائه نمایند و امکان رسیدگی‌های لازم را برای بازرسان بانک مرکزی فراهم سازند.
- ماده ۳۱-** چنانچه در رسیدگی‌های بانک مرکزی تخلف از ضوابط احراز گردد، موارد به تشخیص این بانک جهت اصلاح رویه به صورت اخطار کتبی با قید مهلت به صندوق مربوط اعلام می‌شود.

تبصره- در صورتی که گزارش‌های بازرسان بانک مرکزی و بررسی‌های این بانک، حکایت از اصرار بر ادامه تخلف صندوق ذیربط داشته باشد و یا تخلفات صندوق موردنظر، آشکارا مغایر با مقررات و موازین قانونی موجود باشد و یا دامنه شکایات از صندوق مربوط از حد متعارف بالاتر ارزیابی شود، در این صورت بانک مرکزی می‌تواند نسبت به ابطال مجوز فعالیت صندوق موردنظر اقدام نماید.

ماده ۳۲- توقف فعالیت و یا انحلال صندوق پس از طی مراحل قانونی و تعیین تکلیف نحوه بازپرداخت سپرده‌های قرض‌الحسنه و وجوه موضوع حساب قرض‌الحسنه ویژه، موضوع بند «ب» ماده ۱۴ و ماده ۱۸ این دستورالعمل و اعلام قبلی و کتبی مراتب توسط صندوق به بانک مرکزی و کسب موافقت این بانک صورت می‌گیرد.

تبصره- بانک مرکزی تا زمان بازپرداخت آخرین مبلغ وجوه سپرده‌گذاران و وجوه اداره شده، بر عملیات تصفیه صندوق در دوره توقف و انحلال نظارت می‌نماید.

ماده ۳۳- پس از تصفیه امور صندوق، منابع مالی مازاد و سایر اموال صندوق، مطابق اساسنامه و سایر قوانین و مقررات ذیربط به مصرف خواهد رسید.

ماده ۳۴- هرگونه تغییر در اساسنامه صندوق موکول به تأیید قبلی بانک مرکزی است.

ماده ۳۵- صندوق در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مقررات بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات موضوعه می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» در یک مقدمه، ماده ۳۵ و ۱۱ تبصره در شانزدهمین جلسه مورخ ۰۴/۰۳/۱۳۹۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی لازم الاجرا می‌باشد./

شماره: ۸۴۲۷۹
تاریخ: ۹۰/۴/۱۴

سبعتالی

جهت اطلاع دفاتر نمایندگی بانک‌های خارجی در کشور ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند شورای محترم پول و اعتبار در راستای تشویق بانک‌های خارجی به فعالیت در کشور جمهوری اسلامی ایران از طریق تأسیس شعب خود در داخل کشور، در یکم‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۷ خود مقرر نمود که یک تبصره دیگر به ماده ۱۵ از «دستورالعمل اجرائی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های خارجی در ایران» به شرح ذیل اضافه گردد:

«تبصره ۲- نرخ سود سپرده‌های ارزی، وام و تسهیلات اعطایی به ارز و میزان کارمزد عملیات و خدمات ارزی بانکی، براساس عملکرد و به تشخیص شعبه تعیین خواهد شد.»

مراتب به همراه یک نسخه از دستورالعمل اصلاح شده ایفاد می‌گردد. ۸۵۸۵۳۸/ف

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

دستورالعمل اجرایی نحوه تاسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی

شعب بانک‌های خارجی در ایران

گروه مطالعاتی مناطق آزاد تجاری - صنعتی

گروه مطالعاتی نظام‌ها و شیوه‌های نظارتی

تیرماه ۱۳۹۰

۱۳۸۸/۱/۲۶. شعب بانک‌های خارجی، (نسخه تطبیق داده شده با مفاد آئین نامه اجرایی و تأیید شده در جلسه ۱۳۸۸/۱/۲۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی)

دستورالعمل اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی

شعب بانک‌های خارجی در ایران

بخش اول - تعاریف

ماده ۱-

- **ایران:** کشور جمهوری اسلامی ایران*.
- **آئین نامه:** آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس و عملیات شعب بانک‌های خارجی در ایران.
- **دستورالعمل:** دستورالعمل اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های خارجی در ایران
- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- **عملیات بانکی:** دریافت هرگونه سپرده از عموم و به کارگیری آن در قالب اعطای وام و تسهیلات به متقاضیان و ارائه انواع ابزارهای پرداخت در چارچوب قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱، قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب سال ۱۳۶۲ و قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی مصوب سال ۱۳۸۳.
- **بانک خارجی:** شخص حقوقی که در خارج از ایران به عنوان بانک به ثبت رسیده، به عملیات بانکی اشتغال دارد و متقاضی تأسیس شعبه در ایران می‌باشد.
- **شعبه:** واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که در چارچوب اساسنامه و الزامات مندرج در آئین نامه و این دستورالعمل به انجام عملیات بانکی در ایران مبادرت می‌نماید.

* - فعالیت شعب بانک‌ها و موسسات اعتباری خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران تابع مقررات ویژه مناطق مذکور می‌باشد. (دستورالعمل اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد مصوب جلسه مورخ ۱۳۷۹/۶/۱۳ شورای پول و اعتبار).

- **سرمایه اعطایی:** وجوهی که بانک خارجی به منظور فعالیت، بعنوان سرمایه یا افزایش سرمایه، در اختیار شعبه قرار می دهد.
- **مرجع نظارتی:** واحد سازمانی مسئول نظارت بر بانک ها در کشور متبوع بانک خارجی.
- **موافقت اصولی:** موافقت اولیه بانک مرکزی با تأسیس شعبه در ایران.
- **مجوز تأسیس:** اعلام موافقت بانک مرکزی به مرجع ثبت شرکت‌ها مبنی بر ثبت شعبه در ایران.
- **مجوز فعالیت:** موافقت بانک مرکزی با شروع فعالیت شعبه در ایران.

بخش دوم—نحوه تأسیس

الزامات تأسیس شعبه

ماده ۲- بانک خارجی که حداقل پنج (۵) سال از تاریخ شروع فعالیت آن گذشته باشد، می تواند با رعایت مفاد آئین نامه و این دستورالعمل به انجام عملیات بانکی در قالب شعبه در ایران مبادرت نماید. عملکرد مالی بانک خارجی در سه (۳) سال گذشته بایستی نمایانگر سودآوری آن در طی هر سه (۳) سال باشد.

ماده ۳- بانک خارجی متقاضی تأسیس شعبه بایستی بنا به تشخیص بانک مرکزی در بازارهای بین‌المللی پولی و مالی شناخته شده بوده و از ثبات و سلامت مالی لازم برخوردار باشد.

ماده ۴- حداقل سرمایه اعطایی بانک خارجی به ازای هر شعبه در ایران پنج (۵) میلیون یورو یا معادل آن به سایر ارزهای معتبر مورد قبول بانک مرکزی می باشد که لازم است صد درصد آن قبل از صدور مجوز تأسیس نزد بانک مرکزی تودیع شود.

تبصره ۱: بانک مرکزی عنداللزوم می تواند حداقل سرمایه اعطایی بانک خارجی به شعبه در ایران را تغییر دهد.

تبصره ۲: خروج سرمایه اعطایی بانک خارجی، فقط در زمان انحلال شعبه امکان پذیر می باشد.

تبصره ۳: نحوه و شرایط ورود سرمایه اعطایی بانک خارجی، می تواند مطابق با قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب سال ۱۳۸۰ و آیین نامه اجرایی آن مصوب سال ۱۳۸۱ انجام پذیرد.

ماده ۵- سرمایه اعطایی بانک خارجی به شعبه بایستی از نظر منشاء شفاف بوده و با توجه به برنامه عملیاتی شعبه، تکافوی انجام عملیات مورد نظر را بنماید.

مدارک مورد نیاز جهت صدور موافقت اصولی

ماده ۶- بانک خارجی، بایستی مدارک و اطلاعات زیر را به همراه تقاضای خود به بانک مرکزی ارائه دهد:

- ۱- ۶- میزان سرمایه اعطایی بانک خارجی به شعبه.
- ۲- ۶- تصویر برابر با اصل آگهی ثبت و مدارک مرتبط با محل و آدرس ثبتی بانک خارجی، میزان سرمایه، ساختار مدیریت و اشخاصی (مدیرانی) که نمایندگی بانک خارجی را بر عهده دارند.
- ۳- ۶- تصویر برابر با اصل مجوز فعالیت بانک خارجی.
- ۴- ۶- تصویر برابر با اصل اساسنامه بانک خارجی.
- تبصره ۵: تصویر برابر با اصل، باید به تائید سفارتخانه های ایران یا مرجع نظارتی برسد.
- ۵- ۶- برنامه عملیاتی بانک خارجی مشتمل بر عملیاتی که شعبه قصد انجام آنها را دارد.
- ۶- ۶- ساختار سازمانی شعبه.
- تبصره ۵: ساختار مدیریتی یک شعبه بایستی حداقل متشکل از ۲ مدیر باشد که از هر نظر از لحاظ اقامت و انجام عملیات و فعالیت های مرتبط در ایران منعی نداشته و حداقل یک نفر از آن ها از اتباع ایران باشد.
- ۷- ۶- صورتهای مالی حسابرسی شده تلفیقی و غیر تلفیقی سه سال گذشته بانک خارجی.
- ۸- ۶- رضایت نامه مکتوب از مرجع نظارتی جهت افتتاح شعبه در ایران.
- ۹- ۶- تاییدیه مکتوب از مرجع نظارتی در خصوص مطلوب بودن وضعیت مالی بانک خارجی و همچنین تعهد مرجع نظارتی به همکاری با بانک مرکزی.
- ۱۰- ۶- اطلاعات مرتبط با صلاحیت ها و تخصصهای حرفه ای اشخاصی که قرار است به مدیریت شعبه منصوب گردند.
- ۱۱- ۶- مشخصات سهامدارانی که مالک بیش از ۵ درصد سهام (سرمایه) بانک خارجی هستند و درصد مشارکت هریک.
- ۱۲- ۶- اسامی و سایر مشخصات مدیر عامل، قائم مقام مدیر عامل، اعضاء هیأت عامل و هیأت مدیره بانک خارجی.
- ۱۳- ۶- تعداد و چگونگی توزیع جغرافیایی شعب و دفاتر نمایندگی بانک خارجی.

- ۱۴-۶- تاییدیه مدیر عامل بانک خارجی در مورد صلاحیت مالی، حسن شهرت و عدم محکومیت کیفری موثر مدیران ارشد اجرایی شعبه در شرف تأسیس.
- ۱۵-۶- تعهد کتبی هیأت مدیره بانک خارجی مبنی بر جبران خسارت وارده به مشتریان، ناشی از عملیات بانکی شعبه (اعم از سهوی یا عمدی).
- ۱۶-۶- تعهد کتبی هیأت مدیره و مدیر عامل بانک خارجی مبنی بر تأمین حداقل سرمایه اعطایی، در صورتی که سرمایه اعطایی بر اثر زیان‌های وارده به کمتر از حداقل مقرر در ماده ۴ کاهش یابد.
- ۱۷-۶- مشخصات حسابرس مستقل منتخب ایرانی برای حسابرسی صورت‌های مالی شعبه.
- ۱۸-۶- معرفی نماینده تام‌الاختیار بانک خارجی برای انجام امور ثبتی شعبه، دریافت مجوزها و واریز و برداشت سرمایه اعطایی.
- ۱۹-۶- سایر اطلاعات و مدارکی که به بانک مرکزی جهت تصمیم‌گیری در مورد تایید درخواست تأسیس شعبه کمک کند.

شرایط و نحوه صدور مجوزها

- ماده ۷-** موافقت اصولی بانک مرکزی بعد از بررسی اطلاعات و مدارک مندرج در ماده ۶ و در صورت احراز الزامات تأسیس شعبه و حصول اطمینان از رعایت شرایط زیر صادر می‌شود:
- ۱-۷- مرجع نظارتی، امکان نظارت موثر بر شعبه را داشته باشد.
- ۲-۷- توافق‌نامه نظارتی مابین بانک مرکزی و مرجع نظارتی منعقد شده باشد.
- ۳-۷- مقررات کشور متبوع بانک خارجی نباید مانع انجام نظارت بانک مرکزی بر شعبه و دریافت اطلاعات مورد نیاز باشد.
- ۴-۷- ساختار سازمانی بانک خارجی برای فعالیت‌هایی که قصد انجام آن را دارد، مناسب و مکفی ارزیابی شود.
- ۵-۷- مدیران شعبه بنا به تشخیص بانک مرکزی شرایط احراز و خوشنامی مورد نیاز جهت تصدی مدیریت شعبه را دارا باشند.
- تبصره ۱:** صلاحیت مدیران شعبه بایستی در زمان تأسیس و یا در صورت هر گونه تغییر، قبل از به تائید بانک مرکزی برسد.
- تبصره ۲:** مدیران شعبه بایستی حداقل دارای مدرک کارشناسی و ۱۰ سال تجربه کاری در امور بانکی باشند که حداقل ۲ سال آن در سمت مدیریت اجرایی شعبه سپری شده باشد.

۶-۷- قوانین و مقررات کشور متبوع بانک خارجی در رابطه با حلقه حفاظتی^۱ (Ring-Fencing)، تفکیک شخصیتی^۱ (Separate entity) و یا موارد مشابه، نبایستی مانع ایفای تعهدات بانک خارجی در قبال شعبه خود باشد.

تبصره: اعتبار موافقت اصولی صادره توسط بانک مرکزی به مدت ۲ ماه از تاریخ صدور می‌باشد و بانک خارجی موظف است ظرف این مدت نسبت به تودیع سرمایه اعطایی نزد بانک مرکزی جهت اخذ مجوز تأسیس اقدام کند. در صورت عدم تودیع سرمایه اعطایی ظرف مهلت زمانی مذکور، بانک مرکزی با درخواست بانک خارجی و ارائه دلایل موجه، می‌تواند نسبت به تمدید اعتبار موافقت اصولی اقدام نماید.

ماده ۸- بانک مرکزی پس از تودیع ۱۰۰ درصد سرمایه اعطایی توسط بانک خارجی نسبت به صدور مجوز تأسیس اقدام خواهد کرد.

ماده ۹- اعتبار مجوز تأسیس صادره توسط بانک مرکزی مدت ۳ ماه از تاریخ صدور می‌باشد و بانک خارجی موظف است ظرف این مدت نسبت به ثبت شعبه اقدام و مدارک و اطلاعات زیر را به بانک مرکزی ارائه نماید:

۹-۱- آگهی ثبت شعبه در مرجع ثبت شرکتها.

۹-۲- اعلام مکتوب آمادگی شروع به فعالیت شعبه.

۹-۳- تعیین مکان استقرار شعبه.

تبصره: مدت اعتبار مجوز تأسیس در صورت ارائه دلایل موجه، قابل تمدید خواهد شد.

ماده ۱۰- بانک مرکزی پس از دریافت و بررسی مدارک و اطلاعات مذکور در ماده ۹، نسبت به صدور مجوز فعالیت اقدام می‌نماید. اعتبار مجوز فعالیت صادره توسط بانک مرکزی به منظور شروع فعالیت، ۳ ماه از تاریخ صدور می‌باشد.

تبصره: چنانچه شعبه در مهلت زمانی حداکثر یکسال پس از کسب مجوز تأسیس فعالیت خود را شروع ننماید، کلیه مجوزهای صادره کان‌لم‌یکن تلقی می‌گردد.

^۱ "حلقه حفاظتی" و "تفکیک شخصیتی" به مجموعه قوانین و مقرراتی اطلاق می‌شود که بر اساس آن بانک‌های خارجی از ایفای تعهدات مالی در قبال شعب خارجی خود تحت شرایطی خاص معاف و مبرا می‌شوند.

ماده ۱۱- همزمان با صدور مجوز فعالیت، اجازه استفاده از وجوه تودیع شده بابت سرمایه اعطایی نیز توسط بانک مرکزی صادر و به نماینده تام‌الاختیار بانک خارجی ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۲- شعبه موظف است تاریخ شروع به کار خود را قبلاً به صورت مکتوب به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۳- مجوز فعالیت صادره، محدود به فعالیتهای مجاز برای بانک خارجی است.

ماده ۱۴- حصول اطمینان بانک مرکزی از مخدوش یا ناقص بودن مدارک و اطلاعات ارسالی توسط بانک خارجی جهت تأسیس شعبه، عنداللزوم و به تشخیص بانک مرکزی منجر به ابطال کلیه مجوزهای صادره خواهد گردید.

بخش سوم - نحوه فعالیت

ماده ۱۵- شعبه در انجام عملیات بانکی خود ملزم به رعایت قانون عملیات بانکی بدون ربا و مقررات آن می‌باشد. شعبه مجاز به ارائه خدمات بانکی در چارچوب اساسنامه بانک خارجی و مجوز بانک مرکزی است.

تبصره ۱: نرخ سود سپرده‌ها، تسهیلات اعطایی و میزان کارمزد خدمات بانکی، بر اساس مقررات قوانین پولی و بانکی کشور و عملیات بانکی بدون ربا تعیین خواهد شد.

تبصره ۲: نرخ سود سپرده‌های ارزی، وام و تسهیلات اعطائی به ارز؛ و میزان کارمزد عملیات و خدمات ارزی بانکی، براساس عملکرد و به تشخیص شعبه تعیین خواهد شد.^۱

ماده ۱۶- مجموع مانده وام و تسهیلات اعطایی و تعهدات شعبه در هر زمان نباید از پانزده برابر سرمایه اعطایی آن بیشتر باشد.

^۱ - مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مصوب ۱۳۹۰/۲/۲۷

تبصره: خطوط اعتباری که از محل منابع بانک خارجی تأمین شده باشد از محدودیت ذکر شده در این ماده مستثنی می باشند.

ماده ۱۷- نقل و انتقال ارز به هر شکلی از شعبه به خارج از کشور و بالعکس و نیز خرید و فروش ارز، تابع ضوابط و مقررات ارزی ایران می باشد.

ماده ۱۸- اطلاعات و مدارک مرتبط با سپرده ها ، تسهیلات اعطایی و خدمات ارائه شده به مشتریان بایستی در هر زمان در محل شعبه به زبان فارسی قابل دسترس باشد.

ماده ۱۹- شعبه در صورت دریافت سپرده از عموم، موظف است به سپرده گذاران اطلاعات مکفی که نمایانگر میزان و نحوه تضمین شعبه در رابطه با بازپرداخت سپرده ها می باشد را ارائه نماید.

در صورت ارائه خدمات بیمه سپرده ها ، شعبه مکلف است اطلاعات مربوط به شرایط بیمه و سقف های پرداختی را در اختیار سپرده گذاران قرار دهد

ماده ۲۰- شعبه موظف است اطلاعات مربوط به چگونگی ارائه خدمات خود را به طور شفاف به مشتریان اعلام نماید و فرآیند رسیدگی به اعتراض و شکایت آنان را روشن سازد.

ماده ۲۱- محکومین به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر ، صدور چک بی محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب - اعم از این که حکم از دادگاه های داخلی یا خارج صادر شده باشد یا محکوم ، مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد - از تصدی سمت های مدیریتی شعبه ممنوع می باشند.

ماده ۲۲- اسناد تعهدآور شعبه بایستی حداقل به امضا دو نفر از صاحبان امضاء مجاز شعبه برسد.

ماده ۲۳- شعبه می تواند به یکی از طرق ذیل وبا کسب مجوز از بانک مرکزی به افزایش سرمایه اعطایی اقدام

نماید:

۱-۲۳- اعطاء سرمایه توسط بانک خارجی.

۲-۲۳- از محل سود انباشته و یا سایر اندوخته های احتیاطی به استثناء اندوخته قانونی.

ماده ۲۴- شعبه موظف است که در پایان هر سال مالی ، حداقل بیست (۲۰) درصد از سود ویژه سالانه خود را به

حساب اندوخته قانونی تخصیص دهد. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه اعطایی شعبه رسید ،

اختیاری است.

ماده ۲۵- شعبه موظف به تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی می باشد.

تبصره: نسبت سپرده قانونی توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

ماده ۲۶- شعبه موظف است در فعالیت های خود، ضوابط نظارتی مرتبط با نسبت های نقدینگی، ایفای تعهدات و

محدودیت های مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان، تسهیلات به اشخاص مرتبط، بیمه سپرده ها، مدیریت

ریسک ، حد مجاز وضعیت باز ارزی، رویه ها و استانداردهای حسابداری و هم چنین سازو کارهای مرتبط با

نظام کنترل های داخلی را که توسط بانک مرکزی تعیین می شود، رعایت نماید.

ماده ۲۷- مبادلات بانکی ریالی میان شعبه با سایر بانک ها و شعب از طریق نظام پرداخت مستقر در بانک مرکزی

انجام می پذیرد. عضویت شعبه در نظام پرداخت الزامی می باشد.

ماده ۲۸- شعبه موظف به ارائه صورت های مالی حسابرسی شده خود به زبان فارسی در پایان هر سال مالی و نیز به

صورت میان دوره ای به بانک مرکزی می باشد .

تبصره ۵: به منظور اطلاع بانک مرکزی از وضعیت و سلامت مالی بانک خارجی و گروه بانکی، شعبه موظف به ارائه صورتهای مالی تلفیقی حسابرسی شده بانک خارجی به زبان انگلیسی در پایان هر سال مالی به بانک مرکزی می باشد.

ماده ۲۹- نسخه فارسی صورتهای مالی و یادداشت های پیوست به آن بایستی در هر زمان پس از انتشار، در محل شعبه قابل دسترس باشد.

ماده ۳۰- بانک خارجی موظف است تغییرات عمده در سهامداران، مدیران و همچنین نسبت های کفایت سرمایه و نقدینگی خود و سایر مواردی که می تواند توان بانک و شعب خارجی آن را در ایفای تعهدات خود تضعیف نماید و تغییرات در مقررات احتیاطی که بر عملیات بانک خارجی و شعب آن در خارج از کشور تاثیر قابل ملاحظه می گذارد را به محض وقوع، به اطلاع بانک مرکزی برساند.

ماده ۳۱- رسیدگی به صورتهای مالی شعبه بایستی توسط حسابرس عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که مورد تأیید بانک مرکزی می باشد انجام گردد. در صورت تصمیم شعبه مبنی بر تغییر حسابرس، لازم است مراتب جهت کسب مجوز به بانک مرکزی منعکس شود.

بخش چهارم - نظارت

ماده ۳۲- بانک مرکزی با هدف حفاظت از منافع سپرده گذاران، کسب اطمینان از رعایت مقررات این دستورالعمل و همچنین ثبات و سلامت مدیریت شعبه در مقابله با مخاطرات فراروی و یا محتمل آتی و کفایت منابع شعبه برای مهار اینگونه مخاطرات، از طریق اعمال اقدامات نظارتی و اصلاحی بر شعبه نظارت می کند.

ماده ۳۳- نظارت بانک مرکزی بر شعبه، به صورت حضوری و غیر حضوری انجام می پذیرد. مدیران شعبه موظف هستند تا تمهیدات لازم را برای انجام این امر فراهم نمایند.

ماده ۳۴- در جهت تطابق با مقررات آیین نامه و این دستورالعمل، بانک مرکزی می تواند کلیه مقررات، راهبرد ها، رویه ها و ساز و کارهای اجرایی شعبه را مورد ارزیابی قرار دهد.

ماده ۳۵- بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، بازرسان خود را جهت رسیدگی به حساب ها و نحوه فعالیت شعبه اعزام می نماید.

ماده ۳۶- بانک مرکزی می تواند از مرجع نظارتی درخواست نماید تا بلادرنگ اقدام به بازرسی حضوری و حصول اطمینان از صحت عملیات و فعالیت‌های شعبه نماید. انجام نظارت حضوری می تواند به صورت مشترک توسط بازرسان بانک مرکزی و نمایندگان مرجع نظارتی صورت پذیرد.

ماده ۳۷- مرجع نظارتی می تواند با اطلاع قبلی بانک مرکزی، در هر زمان نسبت به کنترل و نظارت بر رعایت مقررات توسط شعبه اقدام نماید.

ماده ۳۸- بانک مرکزی می تواند با مرجع نظارتی نسبت به تبادل یافته‌های نظارتی در خصوص شعبه اقدام نماید.

ماده ۳۹- بانک مرکزی می تواند از حسابرس شعبه درخواست نماید تا به صورت موردی، دفاتر قانونی شعبه را مورد بررسی قرار داده و اطلاعات مورد نیاز را به بانک مرکزی ارائه نماید.
تبصره: هزینه حسابرسی موضوع این ماده بر عهده شعبه می‌باشد.

ماده ۴۰- مدیران شعبه موظفند کلیه اسناد، مدارک و دفاتر خود را به بازرسان بانک مرکزی ارائه نموده و امکان رسیدگی لازم و کافی را فراهم نمایند.

ماده ۴۱- شعبه موظف است اطلاعات مربوط به فعالیت‌های مالی خود را در چارچوب فرم‌های گزارش دهی و دستورالعمل‌های مربوط، در ادوار تعیین شده به بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده ۴۲- بانک مرکزی با حفظ اسرار حرفه ای شعبه و مشتریان آن، می تواند به پردازش و ارائه اطلاعات شعبه با کاربرد آماری اقدام نماید.

ماده ۴۳- در صورت احراز تخلفات زیر، بانک مرکزی اقدامات نظارتی و اصلاحی خود را به مورد اجرا می گذارد:

۴۳-۱- تخلف از ضوابط و مقررات آیین نامه و این دستورالعمل و یا دستورات کتبی بانک مرکزی .

۴۳-۲- تخلف از وظایف امانت داری.

۴۳-۳- نقض تعهدات مکتوب شعبه به بانک مرکزی .

۴۳-۴- انجام عملیات یا فعالیت‌هایی خارج از چارچوب مجوز دریافتی شعبه .

۴۳-۵- جلوگیری از انجام نظارت حضوری .

۴۳-۶- به مخاطره انداختن منافع سپرده گذاران .

۴۳-۷- تخلف از قوانین و مقررات ناظر بر جلوگیری از پولشویی .

۴۳-۸- عدم رعایت مقررات ناظر بر نظام پرداخت .

۴۳-۹- قصور یا تأخیر در ارائه اطلاعات یا ارسال گزارشات و اطلاعات ناقص و یا مخدوش .

ماده ۴۴- اقدامات نظارتی و اصلاحی بانک مرکزی عبارتند از :

۴۴-۱- ابلاغ اخطار مکتوب به شعبه به همراه ذکر تخلفات.

۴۴-۲- ابلاغ دستور مکتوب برای رفع تخلفات و متعهد شدن مدیران شعبه به انجام اقدامات اصلاحی طی برنامه زمان بندی شده.

۴۴-۳- درخواست تهیه صورت‌های مالی میان دوره ای و تهیه گزارش حسابرسی و بازرسی قانونی .

۴۴-۴- صدور دستور کتبی به شعبه برای تغییر حسابرسی.

۴۴-۵- تغییر نسبت‌های مالی ذکر شده در ماده ۲۶.

۴۴-۶- صدور دستور مکتوب به شعبه مبنی بر اعمال محدودیت در انجام برخی عملیات و فعالیت‌های شعبه .

۴۴-۷- فرا خواندن مدیر عامل یا مقامات ارشد بانک خارجی برای ادای توضیحات در خصوص تخلفات انجام شده.

۴۴-۸- صدور دستور کتبی به بانک خارجی برای تغییر مدیر یا مدیران شعبه.

۹- ۴۴- ملزم نمودن بانک خارجی به افزایش سرمایه اعطایی.

۱۰- ۴۴- الزام شعبه به پرداخت مبالغ مورد تخلف مطابق با ماده ۴۳ قانون پولی و بانکی کشور .

۱۱- ۴۴- انتصاب مدیر موقت برای اداره شعبه یا استقرار ناظر مقیم.

۱۲- ۴۴- تعلیق مجوز فعالیت .

تبصره ۱۵: حقوق و مزایای مدیر انتصابی بانک مرکزی برای اداره شعبه یا ناظر مقیم ، موضوع بند ۱۱ ماده ۴۴، با

نظر بانک مرکزی تعیین و توسط بانک خارجی پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲: حیطه وظایف و مسئولیتها و اختیارات مدیر موقت شعبه یا ناظر مقیم، توسط بانک مرکزی تعیین خواهد

شد.

تبصره ۳: مراحل مذکور در این ماده، مانع از اعمال اختیارات بانک مرکزی بدون طی مراحل فوق الذکر نمی‌باشد و

بانک مرکزی می تواند حسب میزان اهمیت تخلف، هریک یا تعدادی از اقدامات نظارتی و اصلاحی

موضوع این ماده را به مورد اجرا گذارد.

تبصره ۴: نحوه محاسبه و میزان جریمه موضوع بند ۱۰ ماده ۴۴، به صورت مشابه با نحوه برخورد بانک مرکزی با

بانک‌های ایرانی اعمال خواهد شد.

ماده ۴۵-انجام اقدامات نظارتی و اصلاحی مذکور در ماده ۴۴، نافی مسئولیت‌های مادی، مدنی ، اجرایی و یا کیفری

مدیران شعبه نمی‌باشد.

بخش پنجم- انحلال (تعطیلی) شعبه

ماده ۴۶-در موارد زیر ممکن است شعبه منحل گردد:

۱- ۴۶- در صورت عدم تمکین به دستورالعمل‌های نظارتی و اصلاحی بانک مرکزی.

۲- ۴۶- در صورتی که مرجع نظارتی درخواست نماید.

۳- ۴۶- در صورت عدم شروع به فعالیت، سه ماه پس از کسب مجوز تأسیس بانک مرکزی. با درخواست بانک

خارجی و تأیید بانک مرکزی این مهلت زمانی تا یکسال قابل تمدید می‌باشد.

۴- ۴۶- در صورتی که بانک خارجی درخواست نماید.

۵- ۴۶- در صورتی که شعبه فعالیت ها و عملیات خود را بدون کسب مجوز از بانک مرکزی به مدت یک هفته

کاری متوقف کرده باشد.

۶-۴۶- در صورتی که برای بانک مرکزی محرز گردد اطلاعات و مدارکی که بانک خارجی برای تأسیس شعبه ارسال کرده، نادرست یا مخدوش بوده است.

ماده ۴۷- مدیران شعبه موظفند مراتب توقف عملیات یا ورشکستگی بانک خارجی را سریعاً به اطلاع بانک مرکزی رسانده و کلیه عملیات و فعالیتهای بانکی شعبه را متوقف نمایند. بانک مرکزی به محض اطلاع از توقف یا ورشکستگی بانک خارجی نسبت به تعیین مدیر موقت شعبه یا ناظر مقیم، موضوع بند ۱۱-۴۴ این دستورالعمل اقدام می کند.

ماده ۴۸- تصمیمات مرتبط با اجرای حکم ورشکستگی و تصفیه بانک خارجی در رابطه با تعطیلی شعبه، با مدیریت و نظارت بانک مرکزی در خصوص ایفای تعهدات شعبه در رابطه با سپرده گذاران و سایر مشتریان بانک قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۴۹- تعطیلی شعبه با پیشنهاد بانک مرکزی و تایید شورای پول و اعتبار میسر خواهد بود.

ماده ۵۰- بانک خارجی نمی تواند قبل از ایفای کلیه تعهدات شعبه خود در مقابل بستانکاران و سایر مشتریان در ایران، نسبت به تعطیلی شعبه اقدام نماید.

ماده ۵۱- بانک خارجی موظف است ظرف نود (۹۰) روز کاری پس از ابلاغ لزوم تعطیلی شعبه از سوی بانک مرکزی، یک برنامه تفصیلی مشتمل بر روشهای تسویه تعهدات نشات گرفته از عملیات بانکی شعبه و هم چنین برنامه زمانی مقرر برای تسویه این تعهدات را به بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده ۵۲- بانک مرکزی ظرف مدت زمانی سی (۳۰) روز کاری از دریافت برنامه تفصیلی تعطیلی شعبه نسبت به رد یا تایید مفاد آن اقدام خواهد کرد.

تبصره ۵- بانک مرکزی در صورت رد برنامه تفصیلی تعطیلی شعبه، دستورات مشخص خود را برای بازنگری در برنامه مذکور ارائه می نماید.

ماده ۵۳- برنامه تفصیلی تعطیلی شعبه پس از تأیید بانک مرکزی قابل اجرا خواهد بود و شعبه موظف است مراتب تعطیلی را در سه (۳) نوبت در روزنامه‌های کثیرالانتشار اعلان نماید.

ماده ۵۴- مدیرعامل بانک خارجی یا شخصی که نمایندگی بانک خارجی را بدین منظور برعهده دارد موظف است بصورت مکتوب تعهد نماید که کلیه تعهدات بانک خارجی به بستانکاران خود در ایران، منتج از عملیات و فعالیت‌های شعبه تسویه شده است.

ماده ۵۵- بانک مرکزی پس از حصول اطمینان از ایفای کلیه تعهدات شعبه و اخذ تعهد نامه موضوع ماده ۵۴، مجوزهای فعالیت و تأسیس شعبه را لغو و مراتب را به اطلاع مرجع ثبت شرکت ها می‌رساند.

ماده ۵۶- خالص وجوه نقد باقی مانده شعبه در قالب سرمایه اعطایی، قابل انتقال به حسابهای بانک خارجی می‌باشد.

ماده ۵۷- سایر مواردی که در این دستورالعمل پیش بینی نشده است تابع قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱، قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب سال ۱۳۶۲ و سایر قوانین و مقررات ذیربط می‌باشد.

دستورالعمل اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک‌های خارجی در ایران به استناد آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس و عملیات شعب بانک‌های خارجی در ایران در ۵۷ ماده و ۲۰ تبصره در دومین جلسه مورخ ۱۳۸۸/۲/۱۶ هیأت عامل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید.

شماره : ۱۱۴۸۶۰

تاریخ : ۹۰/۵/۱۷

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و

مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر تصویب‌نامه شماره ۲۳۶۷۵/ت/۶۵۸+۴/ه مورخ ۱۳۹۰/۲/۵ هیأت محترم وزیران در رابطه با تبصره (۸) ماده (۱) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرا طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها- مصوب ۱۳۸۶- و ماده (۱۰) قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی- مصوب ۱۳۸۹- جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت کافی به عمل آید./۸۷۸۵۴۴

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهباد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

پیوست دارد

تصویب‌نامه در خصوص واگذاری اراضی ملی و دولتی منتشره در روزنامه رسمی شماره ۱۹۲۶۸ مورخ ۱۳۹۰/۲/۷

شماره ۲۳۶۷۵/ت/۴۰۶۵۸هـ - ۱۳۹۰/۲/۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت

دادگستری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۵ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی و دادگستری و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد تبصره (۸) ماده (۱) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرا طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارائی بانکها - مصوب ۱۳۸۶- و ماده (۱۰) قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹- تصویب نمود:

۱- در واگذاری اراضی ملی و دولتی به صورت حق بهره‌برداری، حق انتفاع و اجاره، قراردادهای فیمابین وزارت جهاد کشاورزی و دریافت‌کنندگان اراضی برای پرداخت تسهیلات بانکی به عنوان اسناد قابل قبول تلقی و بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری عامل موظفند کلیه حقوق و منافع ناشی از قراردادهای یادشده را به عنوان وثیقه و تضمین برای اعطای تسهیلات مورد پذیرش قرار دهند.

۲- ارزش قراردادهای مذکور براساس بهره مالکانه و یا مال‌الاجاره روز اراضی با توجه به مدت قرارداد اجاره و ارزش روز مستحدثات در اراضی توسط بانک عامل یا مؤسسات اعتباری ارزیابی می‌شود. سایر وثایق مورد نیاز جهت تأمین کسری وثیقه براساس قوانین و مقررات و ضوابط جاری بانک از متقاضی دریافت تسهیلات مطالبه می‌شود.

تبصره ۱- در مواردی که مستأجر در مراحل بعدی نسبت به احداث مستحدثات براساس طرح مصوب اقدام نماید، بانک عامل یا مؤسسات اعتباری می‌تواند در قالب قراردادهای متمم به عنوان افزایش مبلغ وثیقه ارزیابی شده طرح لحاظ نماید.

تبصره ۲- در مواردی که بنا به درخواست بانک عامل یا مؤسسات اعتباری و براساس گزارش توجیهی مدت قرارداد اجاره و یا حق بهره‌برداری و انتفاع کافی نباشد با رعایت سقف قانونی، مدت قرارداد موصوف اصلاح و یا تمدید خواهد شد.

۳- بانک عامل یا مؤسسات اعتباری می‌توانند در صورت عدم انجام تعهدات از طرف مستأجر و یا بهره‌بردار از اراضی ملی و دولتی مطالبات خود را تبدیل به حال نموده و طبق قوانین و مقررات مربوط از طریق تملک اعیانی و سایر دارایی‌های متعلق به مستأجر موجود در طرح وصول نمایند. وزارت جهاد کشاورزی موظف است در اجرای قرارداد اعطاء تسهیلات بنا به درخواست بانک عامل یا مؤسسات اعتباری ذی‌نفع، آنان و یا اشخاص معرفی شده از طرف آنها را به عنوان جانشین مجری طرح موضوع قرارداد واگذاری زمین شناخته و بپذیرد و کلیه حقوق، تعهدات و تکالیف ناشی از قرارداد را به بانک عامل یا مؤسسه اعتباری ذی‌نفع و یا اشخاص معرفی شده منتقل نماید.

۴- وزارت جهاد کشاورزی موظف است هرگونه تغییر حقوقی در روابط بین مستأجر و یا بهره‌بردار (مجربان طرح‌های بهره‌برداری) را با هماهنگی بانک عامل یا مؤسسه اعتباری پرداخت کننده تسهیلات معمول و در صورت اجرای کامل طرح مصوب مراتب تنظیم سند اعیانی را پس از اخذ موافقت بانک عامل یا مؤسسه اعتباری به اداره ثبت اسناد و املاک محل اعلام نماید.

۵ - بانکها و مؤسسات اعتباری موظفند در اعطاء تسهیلات بانکی به طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی، اسناد مشاعی مالکین و نسق‌های زراعی زارعین و اشخاص را به نسبت سهم مشاع از قیمت روز کل مشاع ارزیابی و به عنوان وثیقه و تضمین برای اعطاء تسهیلات بپذیرند. وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حسب استعلام بانک عامل یا مؤسسه اعتباری در خصوص اعلام میزان نسق زارعین و همچنین میزان مستثنیات مالکین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات اراضی اقدام لازم را معمول نماید. دفاتر اسناد رسمی موظفند بنا به درخواست بانکها و مؤسسات مذکور نسبت به تنظیم سند رهن بر این اساس اقدام نمایند.

۶ - ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی موظفند ترتیبی اتخاذ نمایند که ترهین نسق زارعی موصوف در سوابق پلاک درج و هرگونه اقدام بعدی منوط به اخذ موافقت بانک یا مؤسسه اعتباری مرتهن باشد.

معاون اول رئیس جمهور - محمدرضا رحیمی

شماره : ۱۱۶۸۳۲

تاریخ : ۹۰/۵/۱۹

بیت‌بانک

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال

گردید.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ هیأت محترم وزیران در رابطه با الحاق بخش‌های ۱۴، ۱۵ و ۱۶ (عقود استصناع، مرابحه و خرید دین) به آئین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (موضوع تصویب‌نامه شماره ۸۸۶۲۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۲) جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

همان‌گونه که مستحضر می‌باشند مطابق با مفاد ماده ۹۸ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به عقود مندرج در فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا؛ عقود اسلامی استصناع، مرابحه و خرید دین اضافه شده و آئین‌نامه اجرایی فوق‌الذکر نیز در راستای اجرای تکالیف قانونی مذکور به تصویب هیأت محترم وزیران رسیده است.

یادآوری می‌نماید که دستورالعمل‌های اجرایی تصویب‌نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸/ه مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ نیز توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه شده و پس از تصویب در شورای محترم پول و اعتبار به آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ خواهد گردید. /۹۰۱۹۱۰/ف

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

پیوست دارد

شماره ۴۶۷۳۸/ت/۹۸۲۹۷
تاریخ ۱۳۹۰/۵/۱۲

پیوسته تقاضای
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۹۰/۴۵۱۹۲ مورخ ۱۳۹۰/۲/۳۱ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد ماده (۹۸) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - تصویب نمود:

بخش‌های (۱۴)، (۱۵) و (۱۶) به شرح زیر به "آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، موضوع تصویب نامه شماره ۸۸۶۲۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۲" الحاق می‌شوند:

۱۴ - استصناع

ماده ۷۷ - استصناع عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین در مقابل مبلغی معین، متعهد به ساخت (تولید، تبدیل و تغییر) اموال منقول و غیر منقول، مادی و غیر مادی با مشخصات مورد تقاضا و تحویل آن در دوره زمانی معین به طرف دیگر می‌گردد.

ماده ۷۸ - بانک‌ها می‌توانند به منظور گسترش بخش‌های تولیدی از قبیل صنعت و معدن، مسکن و کشاورزی، تسهیلات لازم را به مشتریان در قالب عقد استصناع اعطا نمایند. بانکها ساخت موضوع استصناع را در قالب قرارداد استصناع دیگری به سازنده واگذار می‌نمایند.

ماده ۷۹ - اموال موضوع عقد استصناع نباید ساخته شده باشد و باید دارای مشخصات مورد تقاضا و برخوردار از استانداردهای قابل قبول در کشور بوده و ویژگی‌های آن از قبیل اندازه، حجم، کیفیت، کمیت و غیره به طور صریح در عقد ذکر شود.

ماده ۸۰ - در عقد استصناع مبلغ و نحوه پرداخت آن باید معلوم و مشخص باشد.

۱۵ - مرابحه

ماده ۸۱ - مرابحه قراردادی است که به موجب آن عرضه‌کننده بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسیه‌دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به متقاضی واگذار می‌کند.

ماده ۸۲ - بانکها می‌توانند به منظور رفع نیازهای واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، ماشین‌آلات، تأسیسات، زمین و سایر کالاها و خدمات مورد احتیاج این واحدها و نیازهای خانوارها برای تهیه مسکن، کالاهای بادوام و مصرفی و خدمات به سفارش و درخواست متقاضی مبادرت به تهیه و تملک این اموال و خدمات نموده و سپس آن را در قالب عقد مرابحه به متقاضی واگذار نمایند.

ماده ۸۳ - بانکها مکلفند قبل از انعقاد عقد مرابحه اطمینان حاصل نمایند که اصل منابع و سود متعلقه در طول مدت قرارداد، قابل برگشت می‌باشد.

ماده ۸۴ - اعطای تسهیلات در قالب عقد مرابحه با توجه به بهای تمام شده و سود بانک تعیین خواهد شد.

۹۸۲۹۷ ت ۴۶۷۳۸ هـ
تاریخ ۱۳۹۰/۱۵/۱۲

ماده ۸۵ - بانکها مکلفند تمهیدات لازم را برای استفاده از ابزارها و گسارت های الکترونیکی در قالب عقد مرابحه فراهم نمایند.
۱۶- خرید دین
ماده ۸۶ - خرید دین قراردادی است که به موجب آن شخص ثالثی دین مدت دار بدهکار را به کمتر از مبلغ اسمی آن به صورت نقدی از داین خریداری می کند.
ماده ۸۷ - بانکها می توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تمامی بخش های اقتصادی، دیون موضوع اسناد و اوراق تجاری مدت دار متقاضیان را خریداری نمایند.
ماده ۸۸ - اسناد و اوراق تجاری به آن دسته از اسناد و اوراق بهادار اطلاق می گردد که مفاد آن حاکی از طلب حقیقی متقاضی باشد.
ماده ۸۹ - بانکها مکلفند قبل از خرید دین موضوع اسناد و اوراق تجاری، از حقیقی بودن دین و نقد شوندگی آن در سررسید، اطمینان حاصل نمایند.
ماده ۹۰ - دستورالعمل اجرایی عقود استصناع، مرابحه و خرید دین در چارچوب قوانین و مقررات توسط بانک مرکزی تهیه و به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

محمد رضا رحیمی
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود

شماره : ۱۳۷۵۹۳

تاریخ : ۹۰/۶/۱۵

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً همان‌گونه که مستحضر می‌باشند، به موجب تبصره ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی، انتخاب مدیرعامل و هیأت مدیره بانک‌های دولتی پس از صدور مجوز صلاحیت حرفه‌ای آنان از سوی بانک مرکزی امکان‌پذیر است. همچنین براساس تبصره ۳ ماده مذکور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران براساس مقررات قانونی، اختیار سلب صلاحیت حرفه‌ای و لغو مجوز و محکومیت متخلفین فعال در حوزه پولی به پرداخت جریمه را دارد. از طرف دیگر مفاد قانون مزبور تصریح دارد که در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اشخاص فوق‌الذکر از مسؤولیت مربوطه منفصل می‌گردند و ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

شایان ذکر است طبق تبصره ۱ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، ایجاد و ثبت نهادهای پولی و اعتباری از قبیل بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه، صرافی‌ها و شرکت‌های واسپاری (لیزینگ‌ها) و همچنین ثبت تغییرات نهادهای مذکور فقط با اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران امکان‌پذیر است.

با عنایت به مراتب فوق و در راستای اجرای تکالیف مقرر در تبصره‌های ۱، ۳ و ۴ مذکور، بدین‌وسیله "دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" که پس از طرح در دوازدهمین، سیزدهمین، بیست و سومین، سی و یکمین و چهلمین جلسه مورخ ۹۰/۲/۱۴، ۹۰/۲/۲۸، ۹۰/۴/۱،

۹۰/۵/۹ و ۹۰/۶/۱۳ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب و به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده است، جهت اجرا ارسال می‌گردد.

خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایید در موارد آتی، انتخاب اشخاص برای تصدی سمت مدیرعامل و یا اعضای هیأت مدیره یا تمدید دوره تصدی ایشان و همچنین اقدامات لازم‌الاجرا توسط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای اشخاص مزبور، مطابق با مفاد این دستورالعمل صورت پذیرد. ۹۲۰۳۲۱/۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

عبداله رحیم طرقي

امیرحسین امین آزاد

۳۸۳۱-۶

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای

مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری

«موضوع تبصره‌های ۱، ۳ و ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم

توسعه جمهوری اسلامی ایران»

شهریورماه ۱۳۹۰

"بسمه تعالی"

مقدمه:

به منظور اجرای تبصره‌های ۱، ۳ و ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، "دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" به شرح ذیل تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱-۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی

۱-۳- **کمیسیون:** کمیسیون احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری

۱-۴- **صلاحیت حرفه‌ای:** دارا بودن شرایط لازم برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی مقرر در این دستورالعمل

۱-۵- **تأییدیه:** مجوزی که پس از تأیید صلاحیت حرفه‌ای شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری، از سوی بانک مرکزی اعطاء می‌گردد.

فصل دوم: شرایط عمومی و تخصصی موردنظر برای احراز صلاحیت حرفه‌ای

الف - شرایط عمومی:

ماده ۲- اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره باید از شرایط عمومی به شرح ذیل برخوردار باشند:

۲-۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران

تبصره - در خصوص هیأت مدیره بانکها، شرط تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران صرفاً برای رئیس هیأت مدیره و اکثریت اعضای آنها الزامی می‌باشد.

۲-۲- پیرو یکی از ادیان رسمی کشور

۳-۲- التزام عملی به قانون اساسی

۴-۲- دارا بودن حسن شهرت و امانت‌داری

۵-۲- دارا بودن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته‌های بانکداری، اقتصاد، حقوق، حسابداری، مدیریت و فناوری اطلاعات

تبصره ۵- پذیرش سایر رشته‌های تحصیلی منوط به تأیید رئیس کل بانک مرکزی می‌باشد.

۶-۲- عدم شمول قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل در خصوص ایشان

۷-۲- عدم داشتن سابقه محکومیت به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب- اعم از اینکه حکم از دادگاههای داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد

۸-۲- عدم محکومیت قطعی بیش از یک‌بار به مجازات موضوع بند ۱ ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور

۹-۲- عدم داشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری

۱۰-۲- عدم داشتن سهم یا سمت در سایر مؤسسات اعتباری مگر با اجازه بانک مرکزی

ب- شرایط تخصصی:

ماده ۳- اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره باید از شرایط تخصصی به شرح ذیل برخوردار باشند:

۱-۳- حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای دو سوم اعضای هیأت مدیره

تبصره ۵- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای رئیس هیأت مدیره الزامی است.

۲-۳- حداقل ده سال سابقه فعالیت در مدیریت امور بانکی یا بازار سرمایه برای مدیرعامل به نحوی که دارای حداقل پنج سال سابقه فعالیت در نظام بانکی کشور باشد.

تبصره ۵- دارا بودن مدرک دکتری و کارشناسی ارشد در رشته‌های مرتبط به ترتیب به عنوان سه و دو سال سابقه فعالیت در نظام بانکی محسوب می‌گردد.

۳-۳- تسلط به قوانین و مقررات بانکی

۴-۳- تسلط به عملیات تجهیز و تخصیص منابع در بانکها

۵-۳- آشنایی با مدیریت انواع ریسک‌های بانکی

۶-۳- آشنایی با عملیات ارزی بانک‌ها

۷-۳- توانایی تجزیه و تحلیل مسائل اقتصادی

۸-۳- آشنایی با زبان‌های خارجی

فصل سوم: ترتیب رسیدگی و تأیید یا رد صلاحیت حرفه‌ای

ماده ۴- تصدی سمت به عنوان مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری و انتخاب مجدد اشخاص مذکور، منوط به صدور تأییدیه بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵- برای صدور تأییدیه موضوع این دستورالعمل کمیسیونی با عنوان "کمیسیون احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری" تشکیل می‌شود.

تبصره - مصوبات کمیسیون پس از تأیید رئیس کل بانک مرکزی لازم الاجرا است.

ماده ۶- ترکیب اعضای کمیسیون به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت، به عنوان رئیس کمیسیون

- مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی، به عنوان نائب رئیس کمیسیون و در غیاب وی مدیر اداره مطالعات و مقررات بانکی

- مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و در غیاب وی مدیر اداره نظارت بر بانک‌ها

- مدیرکل سیاستها و مقررات ارزی و در غیاب وی مدیر اداره سیاستها و مقررات ارزی

- مدیرکل حقوقی و در غیاب وی مدیر اداره بررسیهای حقوقی

- مدیرکل اعتبارات و در غیاب وی مدیر اداره اعتبارات

- مدیرکل اقتصادی و در غیاب وی مدیر اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی

ماده ۷- رئیس کمیسیون می‌تواند از اشخاص مطلع برای حضور در جلسه دعوت بعمل آورد.

ماده ۸- جلسات کمیسیون با حضور اکثریت اعضاء رسمیت داشته و تصمیمات متخذه با حصول دو سوم آرای حاضرین در جلسه، معتبر خواهد بود.

ماده ۹- اداره مجوزهای بانکی، به عنوان دبیرخانه کمیسیون تعیین می‌گردد. در این رابطه نماینده آن اداره، بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت می‌کند.

ماده ۱۰ - هیأت مؤسس مؤسسه اعتباری در شرف تأسیس باید اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت عضو هیأت مدیره را به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۱ - رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در حال فعالیت باید اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت عضو هیأت مدیره را پس از کسب نظر اکثریت سهامداران، به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۲ - رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل را به منظور اخذ تأییدیه به دبیرخانه کمیسیون معرفی نماید.

ماده ۱۳ - اشخاص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره بانک‌های دولتی از سوی وزیر امور اقتصادی و دارایی به دبیرخانه کمیسیون معرفی خواهند شد.

ماده ۱۴ - مشخصات اشخاص پیشنهادی جهت تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره، باید در قالب فرم ضمیمه شماره ۱ به انضمام مدارک و مستندات مندرج در ضمیمه شماره ۲، به دبیرخانه کمیسیون ارسال گردد.

ماده ۱۵ - دبیرخانه کمیسیون، فرم مشخصات و مدارک و مستندات ارسالی را پس از وصول، ظرف پانزده روز بررسی نموده و در صورت کامل بودن آنها و احراز شرایط عمومی شخص یا اشخاص معرفی شده، تاریخ تشکیل جلسه رسیدگی را که حداکثر یک هفته پس از پایان بررسی مزبور خواهد بود تعیین و از شخص یا اشخاص معرفی شده برای حضور در جلسه و شرکت در مصاحبه دعوت می‌نماید.

تبصره ۱ - فاصله بین دعوت و تاریخ تشکیل جلسه، نباید کمتر از سه روز باشد.

تبصره ۲ - چنانچه فرم مشخصات و مدارک و مستندات ارسالی ناقص باشد یا شرایط عمومی شخص یا اشخاص پیشنهادی احراز نگردد، دبیرخانه نسبت به عودت فرم و مدارک مذکور با ذکر دلایل اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۶ - کمیسیون ظرف یک هفته پس از تاریخ تشکیل جلسه، نظر خود را در مورد صلاحیت حرفه‌ای اشخاص پیشنهادی اعلام می‌نماید. در صورتی که صلاحیت اشخاص موردنظر از سوی کمیسیون مورد تأیید قرار گیرد، دبیرخانه پس از اخذ تأیید رئیس کل بانک مرکزی، برای اشخاص مذکور تأییدیه صادر خواهد نمود.

تبصره - در صورتی که رئیس کل بانک مرکزی با تصمیمات کمیسیون موافقت بعمل نیاورد، کمیسیون موظف است مجدداً اقدام به بررسی صلاحیت شخص موردنظر نماید.

فصل چهارم: ترتیب سلب صلاحیت حرفه‌ای

ماده ۱۷ - در صورت حصول شرایط ذیل، کمیسیون می‌تواند اقدام به سلب صلاحیت حرفه‌ای اشخاص دارای تأییدیه نماید:

۱-۱۷ - تخلف از قوانین و مقررات که منجر به صدور حکم قطعی از هیأت انتظامی بانک‌ها گردد.

۱-۱۸ - شخص برای اخذ تأییدیه، اطلاعات کذب ارائه نموده و یا برخی اطلاعات را کتمان کرده باشد.

۱-۱۹ - شخص فاقد هر یک از شرایط عمومی مقرر در این دستورالعمل گردد.

تبصره ۵ - پایان دوره تصدی سمت اشخاص دارای تأییدیه و عدم صدور تأییدیه مجدد از سوی بانک مرکزی، به منزله سلب صلاحیت حرفه‌ای آنان تلقی می‌گردد.

ماده ۱۸ - در صورت وقوع موارد موضوع ماده ۱۷، با اعلام عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت، دبیرخانه کمیسیون تاریخ تشکیل جلسه رسیدگی را که حداکثر یک هفته پس از اعلام مذکور خواهد بود، تعیین و از شخص یا اشخاص معرفی شده برای حضور در جلسه دعوت می‌نماید.

تبصره ۵ - فاصله بین دعوت و تاریخ تشکیل جلسه، نباید کمتر از سه روز باشد.

ماده ۱۹ - کمیسیون ظرف یک هفته پس از تاریخ تشکیل جلسه، نظر خود را در مورد صلاحیت حرفه‌ای شخص مورد نظر اعلام می‌نماید. در صورتی که صلاحیت شخص مذکور از سوی کمیسیون سلب گردد، دبیرخانه پس از اخذ تأیید رئیس کل بانک مرکزی، تأییدیه صادره برای وی را لغو خواهد نمود.

ماده ۲۰ - در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای، اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی از مسئولیت مربوطه منفصل می‌گردند. ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم دخل و تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

" دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری " در ۲۰ ماده و ۱۰ تبصره در چهلمین جلسه مورخ ۱۳/۰۶/۱۳۹۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن به مؤسسات اعتباری لازم‌الاجرا می‌باشد. /

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فرم مشخصات شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیر عامل یا عضو هیأت مدیره مؤسسه اعتباری
(موضوع ماده ۱۴ دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری)

این فرم توسط شخص پیشنهادی برای تصدی سمت به صورت تایپ شده تکمیل و پس از درج تاریخ، امضاء گردد.

۱- مشخصات:

نام: نام خانوادگی: نام پدر:
تاریخ تولد: شماره ملی: شماره شناسنامه:
تاریخ و محل صدور شناسنامه:
شغل فعلی:
شماره تلفن تماس: شماره نمابر:

۲- مشخصات مؤسسه اعتباری و سمت پیشنهادی:

نام مؤسسه اعتباری:
سمت پیشنهادی:

۳- میزان تحصیلات:

ردیف	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	نام مؤسسه آموزشی	تاریخ اخذ مدرک تحصیلی
۱				
۲				
۳				
۴				

۴- مهمترین دوره‌های آموزشی گذرانده شده مرتبط با کار یا تحصیلات:

ردیف	از تاریخ	تا تاریخ	نام و محل مرکز آموزشی	مدرک اخذشده	ملاحظات
۱					
۲					
۳					
۴					

۵- میزان آشنایی با زبان‌های خارجی

ردیف	نام زبان خارجی	ضعیف	متوسط	خوب
۱				
۲				
۳				
۴				

۶- سوابق فعالیت حرفه‌ای:

ردیف	از تاریخ	تا تاریخ	نام سازمان و اداره محل فعالیت	سمت	ملاحظات
۱					
۲					
۳					
۴					

۷- توضیحات:

اینجانب متقاضی تصدی سمت مدیرعامل / عضو هیأت مدیره بدین وسیله اعلام می‌نمایم که ملتزم عملی به قانون اساسی می‌باشم و تا این تاریخ هیچ نوع سابقه محکومیت موضوع بند ۷-۲ ماده ۲ دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری را نداشته و تصدی هیچ یک از مشاغلی که براساس قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل دارای محدودیت است را عهده‌دار نمی‌باشم.

ضمناً تأیید می‌نمایم که کلیه مطالب عنوان شده در این فرم صحیح بوده و قابل استناد می‌باشد.

امضاء

تاریخ

مدارک و مستندات که باید به انضمام فرم مشخصات شخص پیشنهادی برای تصدی سمت مدیرعامل یا عضو هیأت

مدیره مؤسسه اعتباری، ارائه گردند

(موضوع ماده ۱۴ دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری)

- ۱- تصویر تمام صفحات شناسنامه
- ۲- تصویر پشت و روی کارت ملی
- ۳- اصل گواهی عدم سوء پیشینه
- ۴- تصویر مدارک تحصیلی
- ۵- تصاویر مدارک مربوط به دوره‌های آموزشی گذرانده شده مرتبط با کار یا تحصیلات
- ۶- تصاویر مدارک مربوط به سوابق فعالیت حرفه‌ای
- ۷- تصویر مستندات حداقل ده سال سابقه کار در نظام بانکی برای دو سوم اعضای هیأت مدیره و حداقل ده سال سابقه فعالیت در مدیریت امور بانکی یا بازار سرمایه برای مدیرعامل

شماره : ۱۴۱۶۹۶

تاریخ : ۹۰/۶/۲۰

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه

ارسال گردید.

موضوع: ابلاغ دستورالعمل‌های اجرایی عقود سه‌گانه استصناع، مرابحه و خرید دین، مصوب یکپهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ شورای محترم پول و اعتبار.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضر می‌باشند امروزه بازارهای مالی اسلامی در عرصه جهانی با توسعه روزافزونی مواجه شده است، به گونه‌ای که بکارگیری انواع ابزارها و تلاش برای ایجاد انواع ابزارهای مالی جدید مبتنی بر شریعت مقدس جهت جذب و تخصیص منابع جزو اولویت‌های اصلی بانکداری اسلامی قلمداد شده است. از آنجاییکه نظام بانکداری کشور بر احکام عالیه اسلام استوار گشته است و کلیه فعالیت‌های بانکی باید غیر ربوی باشد، لذا ضروری است تا از حداکثر ظرفیت‌های بانکداری اسلامی در زمینه تخصیص بهینه منابع به بخش‌های مختلف اقتصادی استفاده شود. امروزه ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی کشور را می‌توان در عدم تخصیص بهینه منابع شبکه بانکی به تولیدکنندگان و فعالان بخش‌های مختلف اقتصادی دانست.

در راستای رفع این گونه مشکلات و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های بانکداری اسلامی و براساس تکلیف مقرر در ماده (۹۸) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، عقود سه‌گانه استصناع، مرابحه و خرید دین، به فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) افزوده شد و آیین‌نامه اجرایی آن نیز به تصویب هیأت محترم وزیران رسید.

شورای محترم پول و اعتبار نیز در اجرای تکلیف مقرر در ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی فوق‌الذکر در یکپهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ خود، دستورالعمل‌های اجرایی عقود استصناع، مرابحه و خرید دین را تصویب نمود.

عقد استصناع عمدتاً به منظور ساخت (تولید، تبدیل و تغییر) اموال منقول و غیرمنقول با مشخصات مورد تقاضا و تحویل آن در دوره زمانی معین مورد استفاده قرار می‌گیرد. شبکه بانکی می‌تواند با اعطای تسهیلات در

قالب عقد استصناع به شکوفایی تولید داخلی در بخش‌های صنعت و معدن، مسکن و کشاورزی و غیره کمک قابل ملاحظه‌ای نماید.

عقد مرابحه نیز از جمله عقود است که تاکنون در شبکه بانکی مورد استفاده قرار نگرفته است. به موجب این عقد، بانک یا مؤسسه اعتباری به عنوان عرضه‌کننده، بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسبیه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به متقاضی به فروش می‌رساند. این عقد از توانمندی‌های بالایی، به خصوص در بکارگیری آن به شکل کارت‌های الکترونیکی اعتباری برخوردار است، به گونه‌ای که نقاط ضعف کارت اعتباری مبتنی بر عقد قرض الحسنه را پوشش می‌دهد. بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با بکارگیری عقد مرابحه، نیازهای مختلف خانوارها را مرتفع خواهند ساخت و کمک شایانی به شکوفایی اقتصاد خانواده خواهند کرد.

عقد خرید دین نیز از جمله عقود است که هرچند تاکنون دارای دستورالعمل اجرایی بوده، ولیکن به شکل یک عقد مستقل در قانون عملیات بانکی بدون ربا مطرح نبوده است. با اجرای ضوابط جدید این عقد در شبکه بانکی کشور، مشکل بسیاری از واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی مرتفع خواهد شد. براساس عقد خرید دین، بانک یا مؤسسه اعتباری به عنوان شخص ثالث، می‌تواند دین مدت‌دار بدهکار را به کمتر از مبلغ اسمی آن به صورت نقدی از داین خریداری نموده و بدین ترتیب موجبات رفع مشکلات نقدینگی این واحدها را فراهم نماید.

با عنایت به مطالب یاد شده، به پیوست سه نسخه از دستورالعمل‌های اجرایی عقود استصناع، مرابحه و خرید دین ارسال می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. ۹۲۹۸۴۲/۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

۳۸۳۱-۱

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی عقد استصناع

مرداد ماه ۱۳۹۰

"بسمه تعالی"

ماده ۱- استصناع عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین در مقابل مبلغی معین، متعهد به ساخت (تولید، تبدیل و تغییر) اموال منقول و غیر منقول، مادی و غیر مادی با مشخصات مورد تقاضا و تحویل آن در دوره زمانی معین به طرف دیگر می‌گردد.

ماده ۲- بانک‌ها می‌توانند به منظور گسترش بخش‌های تولیدی از قبیل صنعت و معدن، مسکن و کشاورزی، تسهیلات لازم را به مشتریان در قالب عقد استصناع اول اعطا نموده و سپس بر اساس عقد استصناع دوم قرارداد ساخت را به سازنده واگذار نمایند.

ماده ۳- بانک‌ها نمی‌توانند در خصوص محصولات کشاورزی، مبادرت به انعقاد عقد استصناع نمایند.

تبصره - فرآیند تبدیل محصولات کشاورزی به محصولات دیگر از شمول این ماده مستثنی می‌باشد.

ماده ۴- اموال موضوع عقد استصناع نباید ساخته شده باشد و باید دارای مشخصات مورد تقاضا و برخوردار از استانداردهای قابل قبول در کشور بوده و ویژگی‌های آن از قبیل اندازه، حجم، کیفیت، کمیت و غیره به طور صریح در عقد ذکر شود.

ماده ۵ - استصناع اول عقدی است که بین مشتری و بانک منعقد می‌گردد و به موجب آن بانک متعهد می‌شود در قبال دریافت مبلغ قرارداد و طبق شرایط مندرج در آن، اموال موردنظر را در دوره زمانی معین به مشتری تحویل دهد.

تبصره- در عقد استصناع اول باید اختیار بانک برای واگذاری ساخت اموال موردنظر به غیر تصریح گردد.

ماده ۶ - در عقد استصناع اول باید مبلغ عقد، مشخصات اموال، دوره زمانی و شرایط ساخت و تحویل آن و نحوه محاسبه سود و بازپرداخت تسهیلات قید گردد.

ماده ۷- بانک مکلف است مبلغ عقد استصناع اول را با توجه به مبلغ عقد استصناع دوم و سود بانک تعیین کند.

ماده ۸ - در عقد استصناع اول، مبلغ و نحوه پرداخت آن باید معلوم و معین باشد و در هنگام انعقاد قرارداد، مشتری باید درصدی از مبلغ اموال موردنظر را به بانک پرداخت نماید.

ماده ۹- در عقد استصناع اول باید شرایط تحویل اموال موردنظر اعم از نقدی و اقساطی قید شود.

ماده ۱۰- بانکها در صورت عدم انجام تعهد و یا تأخیر در ایفای آن مطابق با عقد استصناع اول، در قبال مشتری متعهد می‌باشند.

ماده ۱۱- پس از تکمیل اموال موردنظر طبق شرایط مندرج در عقد استصناع اول، مشتری ملزم به تحویل گرفتن آن بوده و در صورت امتناع، مسئولیت عواقب آن برعهده مشتری خواهد بود.

ماده ۱۲- بانکها موظفند هنگام انعقاد عقد استصناع اول، جهت اطمینان از بازپرداخت اصل و سود تسهیلات توسط مشتری، مبادرت به اخذ وثائق و تضمین‌های مناسب نمایند.

ماده ۱۳- بانکها مکلفند ترتیبی اتخاذ نمایند تا وثائق مربوطه، همه ساله و در طول مدت اجرای عقد استصناع اول، حداقل به میزان مانده مطالبات خود به نفع بانک بیمه شوند.

ماده ۱۴- بانکها باید در عقد استصناع اول تدابیر لازم را به منظور کاهش ریسک خسارت ناشی از امتناع مشتری از تحویل گرفتن اموال موردنظر لحاظ نمایند.

ماده ۱۵- استصناع دوم عقدی است که پس از درخواست مشتری، بین بانک و سازنده منعقد می‌گردد و به موجب آن سازنده متعهد می‌شود در قبال دریافت مبلغ قرارداد و طبق شرایط مندرج در آن، اموال موردنظر را در دوره زمانی معین به بانک یا نماینده آن تحویل دهد.

تبصره ۱- در عقد استصناع دوم، مشتری و سازنده نمی‌تواند شخص واحد باشد.

تبصره ۲- بانکها نمی‌توانند پیش از انعقاد عقد استصناع اول، عقد استصناع دوم را با سازنده منعقد نمایند.

تبصره ۳- بانکها می‌توانند به مشتری اختیار دهند اموال موردنظر را مستقیماً از سازنده تحویل گیرد.

ماده ۱۶- در عقد استصناع اول، بانک باید با مشتری شرط نماید که اجرایی شدن این قرارداد موکول به انعقاد عقد استصناع دوم مابین بانک و سازنده خواهد بود.

ماده ۱۷- بانکها مکلفند قبل از انعقاد عقد استصناع دوم، اموال موردنظر را از لحاظ توجیه فنی، مالی و اقتصادی (در حد نیاز بانک) بررسی و ارزیابی نمایند.

ماده ۱۸- مدت اجرای عقد استصناع دوم و تسویه مطالبات ناشی از آن حداکثر چهار سال تعیین می‌شود. در صورت موافقت هیأت مدیره بانک، مدت زمان مورد اشاره با توجه به توجیهات مالی و امکان بازپرداخت، قابل تمدید می‌باشد.

ماده ۱۹- در عقد استصناع دوم باید مبلغ عقد و نحوه پرداخت آن، مشخصات اموال موردنظر، شرایط ساخت و دوره زمانی تحویل کالا قید گردد.

ماده ۲۰- در عقد استصناع دوم، مبلغ و نحوه پرداخت آن باید معلوم و معین بوده و با توافق طرفین، بخشی به صورت پیش پرداخت قبل از شروع اجرای عقد و باقیمانده به تناسب پیشرفت فیزیکی یا مستقل از آن با زمانبندی خاص به سازنده پرداخت شود.

تبصره ۱- مبلغ اموال موردنظر نباید به طور کامل در ابتدای عقد استصناع دوم پرداخت شود.

تبصره ۲- در عقد استصناع دوم، بانکها می توانند بخشی از بهای اموال سفارش داده شده را پیش پرداخت کنند.

ماده ۲۱- در عقد استصناع دوم، سازنده متعهد می شود مواد اولیه و اقلام موردنیاز برای ساخت اموال موردنظر را راساً تهیه نماید.

ماده ۲۲- بروز هرگونه خسارت، معیوب بودن و عدم تطابق اموال با ویژگی های مقرر در عقد استصناع دوم برعهده سازنده می باشد.

ماده ۲۳- بانکها مکلفند ترتیبی اتخاذ نمایند تا در عقد استصناع دوم، اموال در جریان ساخت، همه ساله و در طول مدت اجرای عقد، حداقل به میزان پرداختی بانک، بیمه کامل شود.

ماده ۲۴- بانکها باید در عقد استصناع دوم، تدابیر لازم را به منظور کاهش ریسک عدم تحویل و عدم مطابقت اموال موردنظر با مشخصات مندرج در عقد اتخاذ نمایند.

ماده ۲۵- بانکها موظفند به منظور اطمینان از حسن اجرای عقد استصناع دوم در طول مدت قرارداد، نظارت لازم و کافی را بعمل آورند.

تبصره- بانکها می توانند به منظور نظارت بر حسن اجرای عقد استصناع دوم، مشتری را به عنوان ناظر و نماینده خود منصوب نمایند.

ماده ۲۶- در صورتی که اموال موردنظر در موضوع عقد استصناع، با ویژگی های مورد تقاضا از جمله کیفیت، حجم، اندازه و غیره مطابق قرارداد نباشد، بانک یا نماینده وی می تواند از تحویل گرفتن آن خودداری نماید.

ماده ۲۷- بانکها می توانند در طرحهای بلندمدت، قراردادهای استصناع را در چندین مرحله با مشتری و سازنده منعقد نموده و در آن قراردادهای شرط نمایند که با توافق طرفین، قراردادهای بعدی استصناع منعقد می گردد.

ماده ۲۸- بانکها باید هنگام انعقاد عقد استصناع دوم، جهت اطمینان از ایفای تعهدات سازنده، مبادرت به اخذ وثائق و تضمین های مناسب نمایند.

ماده ۲۹- طرفین عقد استصناع می‌توانند قبل از شروع فرآیند ساخت اموال موردنظر، با تقبل خسارات احتمالی، قرارداد را فسخ نمایند.

ماده ۳۰- بانکها مکلفند در عقد استصناع اول و دوم قید نمایند که قرارداد مذکور براساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم‌الاجرا و تابع آیین‌نامه اجرای اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره - معاملات که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شوند، کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهند شد.

دستورالعمل اجرایی عقد استصناع مشتمل بر ۳۰ ماده و ۹ تبصره در یک‌هزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی عقد خرید دین

مرداد ماه ۱۳۹۰

«بسمه تعالی»

ماده ۱- خرید دین قراردادی است که به موجب آن شخص ثالثی، دین مدت دار بدهکار را به کمتر از مبلغ اسمی آن به صورت نقدی از داین خریداری می‌کند.

تبصره- مبلغ اسمی رقمی است که در متن اسناد و اوراق تجاری ذکر گردیده و حاکی از میزان دین می‌باشد.

ماده ۲- بانکها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تمامی بخش‌های اقتصادی، دیون موضوع اسناد و اوراق تجاری مدت‌دار متقاضیان را خریداری نمایند.

ماده ۳- اسناد و اوراق تجاری به آن دسته از اسناد و اوراق بهادار اطلاق می‌گردد که مفاد آن حاکی از طلب حقیقی متقاضی باشد.

ماده ۴- بانکها موظفند قبل از خرید دین موضوع اسناد و اوراق تجاری، از حقیقی بودن دین و نقدشوندگی آن در سررسید، اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۵- بانکها مکلفند قبل از خرید دین موضوع اسناد و اوراق تجاری، از معتبر بودن متعهد دین اطمینان حاصل کنند.

ماده ۶- خرید دین موضوع اسناد و اوراق تجاری توسط بانکها در صورتی مجاز است که سررسید این قبیل اسناد و اوراق تجاری از یک سال تجاوز ننماید.

تبصره- بانکها در موارد خاص و با موافقت هیأت مدیره خود، مجاز به خرید دین موضوع اسناد و اوراق تجاری با سررسید حداکثر تا دو سال می‌باشند.

ماده ۷ - بانکها می‌توانند ضمن تنظیم قرارداد خرید دین، فروشنده دین را متعهد کنند که هرگاه مدیون در سررسید نسبت به پرداخت دین اقدام ننماید، وی متعهد به پرداخت آن باشد.

ماده ۸- در صورت تقاضای متقاضی، بانکها می‌توانند اسناد و اوراق تجاری خریداری شده را به صورت نقدی به وی به فروش رسانند.

ماده ۹- بانک مرکزی می‌تواند عنداللزوم، اسناد و اوراق تجاری خریداری شده توسط بانکها را به صورت نقدی خریداری نماید.

ماده ۱۰ - بانکها می توانند هنگام انعقاد عقد خرید دین، جهت اطمینان از وصول دین موضوع اسناد و اوراق تجاری ارائه شده توسط متقاضی، مبادرت به اخذ تضامین لازم نمایند.

ماده ۱۱ - بانکها می توانند ترتیبی اتخاذ نمایند تا در صورت لزوم مطالبات خود از این بابت را بیمه نمایند.

ماده ۱۲ - بانکها مکلفند در عقد خرید دین قید نمایند که قرارداد مذکور براساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم الاجرا و تابع آیین نامه اجرای اسناد رسمی می باشد.

دستورالعمل اجرایی عقد خرید دین در ۱۲ ماده و ۲ تبصره در یکهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه

مرداد ماه ۱۳۹۰

«بسمه تعالی»

ماده ۱- مرابحه قراردادی است که به موجب آن عرضه کننده، بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسبه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به متقاضی واگذار میکند.

تبصره - اموال موضوع قرارداد مرابحه باید در هنگام انعقاد قرارداد موجود باشد.

ماده ۲- بانکها می‌توانند به منظور رفع نیازهای واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزارکار، ماشین‌آلات، تأسیسات، زمین و سایر کالاها و خدمات مورد احتیاج این واحدها و نیازهای خانوارها برای تهیه مسکن، کالاهای بادوام و مصرفی و خدمات، به سفارش و درخواست متقاضی مبادرت به تهیه و تملک این اموال و خدمات نموده و سپس آن را در قالب عقد مرابحه به متقاضی واگذار نمایند.

ماده ۳- بانکها می‌توانند در چارچوب عقد مرابحه با اخذ تخفیف از تولیدکنندگان یا عرضه‌کنندگان اموال یا خدمات، نسبت به واگذاری آن به متقاضیان اقدام نمایند.

ماده ۴- بانکها می‌توانند در عقد مرابحه، اختیار انتخاب اموال و خدمات موردنظر را به متقاضی واگذار نمایند.

ماده ۵- بانکها موظفند اطمینان حاصل نمایند عقد مرابحه بر اساس تباری متقاضی و فروشنده منعقد نشده باشد.

ماده ۶- قیمت تمام شده و قیمت واگذاری اموال و خدمات توسط بانک به اطلاع متقاضی می‌رسد.

ماده ۷- بازپرداخت تسهیلات مرابحه به صورت نقدی، نسبه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین مجاز می‌باشد.

ماده ۸- در صورتی که دریافت‌کننده تسهیلات قبل از سررسید یا سررسیدهای مقرر، مبادرت به واریز تمام یا قسمتی از بدهی خود نماید، بانکها مکلفند تخفیف لازم را از محل سود متعلقه متناسب با مدت باقیمانده تا سررسید قسط یا اقساط واریز شده به وی اعطا نمایند.

ماده ۹- بانکها مکلفند از تسهیلات اعطایی به متقاضیان، (بیش از سررسید سه سال) مبلغی به عنوان پیش دریافت (حداقل ده درصد) از وی اخذ نمایند.

ماده ۱۰- بانکها موظفند قبل از اقدام به تهیه اموال و خدمات، مبادرت به دریافت درخواست و تعهد کتبی متقاضی مبنی بر خرید اموال و خدمات نمایند.

ماده ۱۱- بانک‌ها مکلفند قبل از انعقاد عقد مرابحه اطمینان حاصل نمایند که اصل منابع و سود متعلقه در طول مدت قرارداد قابل برگشت می‌باشد.

ماده ۱۲- مبلغ تسهیلات مرابحه با توجه به بهای تمام شده و سود بانک تعیین خواهد شد.

تبصره - در عقد مرابحه، قیمت تمام شده مبنای محاسبه سود خواهد بود.

ماده ۱۳- مدت بازپرداخت تسهیلات اعطایی به واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار و سایر نیازهای مورد احتیاج این واحدها نباید حداکثر از یک سال تجاوز نماید.

تبصره- مدت زمان مذکور حداکثر تا یک سال دیگر با موافقت هیأت مدیره بانک ذیربط قابل افزایش خواهد بود.

ماده ۱۴- مدت بازپرداخت تسهیلات اعطایی جهت خرید کالاهای بادوام و مصرفی مرتبط با امور تولیدی، خدماتی و بازرگانی حداکثر پنج سال می‌باشد.

تبصره ۱- این مدت حداکثر تا دو سال دیگر با موافقت هیأت مدیره بانک ذیربط قابل افزایش خواهد بود.

تبصره ۲- مدت بازپرداخت تسهیلات اعطایی جهت خرید کالاهای بادوام نباید از طول عمر مفید این قبیل اموال، تجاوز نماید.

تبصره ۳- مبنای محاسبه طول عمر مفید، تاریخ شروع بهره‌برداری به تشخیص بانک ذیربط خواهد بود.

ماده ۱۵- مدت بازپرداخت تسهیلات اعطایی جهت تأمین مسکن خانوارها، حداکثر دوازده سال و جهت تهیه مصالح ساخت سه سال و تعمیر مسکن حداکثر پنج سال تعیین می‌گردد.

ماده ۱۶- مدت بازپرداخت تسهیلات اعطایی جهت تأمین اموال و خدمات مورد نیاز خانوارها، حداکثر سه سال تعیین می‌گردد.

ماده ۱۷- بانک‌ها مکلفند تمهیدات لازم را برای استفاده از ابزارها و کارت‌های الکترونیکی در قالب عقد مرابحه فراهم نمایند.

تبصره- مقررات ناظر بر اجرایی کردن این ماده توسط بانک مرکزی ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۸- بانک‌ها مکلفند به منظور حصول اطمینان از بازپرداخت اموال و خدمات واگذار شده، از متقاضی وثائق کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۹- بانک‌ها موظفند مخاطرات مرتبط با عقد مرابحه را شناسایی و تدابیر لازم برای کاهش اثرات آنها اتخاذ نمایند.

ماده ۲۰- بانک‌ها مکلفند به منظور حصول اطمینان از حسن اجرای عقد مرابحه، در طول مدت قرارداد نظارت لازم و کافی بعمل آورند.

ماده ۲۱- بانکها می‌توانند ترتیبی اتخاذ نمایند تا وثائق دریافتی، همه ساله و در طول مدت اجرای قرارداد، حداقل به میزان مانده مطالبات آنها بیمه شوند.

ماده ۲۲- بانکها مکلفند در عقد مرابحه قید نمایند که قرارداد مذکور براساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم‌الاجرا و تابع آیین‌نامه اجرای اسناد رسمی می‌باشد.

تبصره- معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه در ۲۲ ماده و ۸ تبصره در یکهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید./

شماره: ۱۴۱۷۶۳

تاریخ: ۹۰/۶/۲۰

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

موضوع: ابلاغ دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه، مصوب سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۹ و ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ و کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضر می‌باشند به موجب مصوبه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۴۶۷۳۸ هـ مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۱۲ هیأت محترم وزیران، عقد مباحه به "آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)" اضافه گردیده است. دستورالعمل اجرایی این عقد نیز در جلسه یکهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ به تصویب شورای محترم پول و اعتبار رسید.

بر همین اساس و در جهت اجرایی کردن هرچه بیشتر عقد مباحه متناسب با نیازهای جامعه و همگام با توسعه فناوری‌های نوین بانکداری الکترونیک، "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه" تهیه و به تصویب کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسیده است.

کارت اعتباری مباحه که مبتنی بر عقد مباحه می‌باشد، از توانمندی‌های منحصر به فردی برخوردار است که دستورالعمل اجرایی صدور و راهبری "کارت خرید اعتباری" مبتنی بر عقد قرض الحسنه فاقد آن می‌باشد. یکی از ضعف‌های کارت خرید اعتباری مبتنی بر عقد قرض الحسنه را می‌توان محدود بودن منابع قرض الحسنه شبکه بانکی کشور برشمرد، که تاکنون آنگونه که شایسته است توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مورد استفاده قرار نگرفته است. اما از آنجاییکه منابع مورد نیاز برای این نوع کارت اعتباری از محل سپرده‌های مدت‌دار بانک یا مؤسسه اعتباری تأمین می‌گردد، لذا مشکل کمبود منابع تخصیص یافته به این نوع کارت‌ها مرتفع خواهد شد. یکی دیگر از امتیازات کارت اعتباری مباحه آن است که دامنه کاربرد آن گسترش یافته و شامل خرید انواع کالاها و خدمات نیز می‌شود.

حیطه وسیع استفاده از خدمات در کارت اعتباری مرابحه، کمک شایانی به رونق بخش خدمات در کشور خواهد کرد و نیاز بسیاری از متقاضیان را در حوزه‌های مختلف از جمله خدمات رفاهی، درمانی و غیره، پوشش خواهد داد.

در این دستورالعمل تلاش شده است تا اجرای عقد مرابحه در قالب ابزارهای الکترونیکی جلوه بیشتری پیدا کند و تبادل فیزیکی پول را در جامعه کاهش داده و هزینه‌ها و خطرات جابجایی پول نقد جهت خرید کالا و خدمات را برای متقاضیان تنزل دهد. نگرش قالب در این دستورالعمل استفاده هر چه بیشتر افراد جامعه از منابع شبکه بانکی کشور جهت رفع نیازهای گوناگون خویش می‌باشد، به گونه‌ای که بانک یا مؤسسه اعتباری با ارائه جدول تخفیفات به دارندگان کارت، آنها را ترغیب به بازپرداخت زود هنگام تسهیلات اعطایی مرابحه نموده و زمینه استفاده مجدد از منابع بانک را برای سایر اشخاص جامعه فراهم سازد.

تردیدی نیست که مهیا کردن بسترهای استفاده از این قبیل کارت‌ها در جامعه و شناخت عموم مردم از آن، زمینه رونق فروش محصولات تولیدکنندگان داخلی را ایجاد کرده و بهبود فعالیت‌های بخش خدمات را در کشور به همراه خواهد داشت و در نهایت زمینه شکوفایی اقتصادی را همراه با افزایش رفاه خانوارها را به وجود خواهد آورد.

با عنایت به مطالب یاد شده، ضمن ارسال یک نسخه از "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه"، خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. ۹۱۸۹۵۶/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

۳۸۳۱-۱

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری

بر پایه عقد مباحثه

شهریور ماه ۱۳۹۰

«بسمه تعالی»

مقدمه:

به استناد ماده (۹۸) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و آیین نامه و دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه؛ «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه» که از این پس به اختصار "دستورالعمل" نامیده می شود، تصویب می گردد:

ماده ۱ - در این دستورالعمل، عناوین ذیل به جای عبارات مربوط بکار می روند:

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی است که تحت نظارت بانک مرکزی می باشد.

کارت مرابحه: کارت اعتباری که مؤسسه اعتباری می تواند به وسیله آن و در چارچوب آیین نامه و دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه و مفاد این دستورالعمل، به مشتریان خود اعتبار اعطاء نماید.

سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری در اختیار دارنده کارت قرار می دهد تا صرفاً برای پرداخت مبلغ خرید کالا و خدمت مورد استفاده قرار گیرد.

تسهیلات: میزانی از اعتبار استفاده شده توسط دارنده کارت پس از دوره تنفس که بر اساس شرایط مقرر در این دستورالعمل در قالب تسهیلات مرابحه به وی اعطاء می گردد.

دارنده کارت: شخص حقیقی که کارت مرابحه به نام وی صادر می شود.

پذیرنده کارت: شخصی که با پذیرش کارت مرابحه، وجوه حاصله از فروش کالا یا ارائه خدمت را از طریق پایانه فروش فیزیکی یا مجازی دریافت می نماید.

مانده کارت: میزان سقف اعتبار پس از کسر مانده تسهیلات.

صورتحساب: اعلامیه ای که مؤسسه اعتباری مطابق با این دستورالعمل، برای دارنده کارت ارسال نموده و در آن خلاصه عملکرد کارت مرابحه در یک دوره زمانی یک ماهه را به وی اعلام می نماید.

مهلت تنفس: مهلت ده روزه ای که مؤسسه اعتباری پس از صدور صورتحساب به دارنده کارت می دهد تا برای تایید صورتحساب و تعیین نحوه بازپرداخت میزان اعتبار استفاده شده اقدام نماید.

تاریخ اعتبار کارت: تاریخ قید شده بر روی کارت که دارنده آن می‌تواند حداکثر تا آن تاریخ، از امکانات کارت مذکور استفاده نماید.

تراکشی: عبارت است از فعل و انفعالات مالی که در آن وجهی از یک حساب به حساب دیگر منتقل می‌شود.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور کارت مرابحه، تمهیدات لازم برای استفاده از کارت مزبور را برای دارندگان آن فراهم نماید.

ماده ۳- صدور کارت مرابحه صرفاً بر مبنای قرارداد مرابحه بین مؤسسه اعتباری و متقاضی میسر می‌باشد، که به موجب آن مؤسسه اعتباری به وسیله کارت مرابحه، کالا و خدمت مورد تقاضای دارنده کارت را به صورت نقد از پذیرنده کارت خریداری کرده و در قالب قرارداد مرابحه به دارنده کارت واگذار می‌کند و دارنده کارت متعهد است مطابق قرارداد، بدهی ناشی از خرید کالا و خدمت را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نماید.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است شرایط قرارداد مرابحه را در متن قرارداد صدور کارت مرابحه با دارنده کارت، قید نماید.

ماده ۵- به منظور نظارت و کنترل بر حساب تسهیلات مرابحه از طریق کارت اعتباری میزان، مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به تسهیلات مذکور را در حساب معین جداگانه‌ای ذیل سرفصل "حساب تعهدات بانک بابت کارتهای اعتباری" نگهداری نماید.

ماده ۶- چنانچه دارنده کارت زودتر از تاریخ مقرر در سررسید تسهیلات، نسبت به بازپرداخت بدهی خود اقدام نماید، مشمول جدول تخفیفات خواهد شد.

تبصره - مؤسسه اعتباری باید در قرارداد کارت مرابحه، جدول تخفیفات مربوط به خرید کالا و خدمت را تعیین و به اطلاع دارنده کارت برساند.

ماده ۷- در صورت بازپرداخت صورتحساب در مهلت تنفس توسط دارنده کارت، مؤسسه اعتباری موظف است مجموع تخفیف تعیین شده در قرارداد را برای دارنده کارت اعمال نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری نمی‌تواند کارت مرابحه را برای متقاضیانی که دارای سابقه چک برگشتی در شبکه بانکی بوده و یا بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری کشور دارند و یا جزو مشتریان بدحساب موضوع ماده ۱۹ این دستورالعمل هستند، صادر نماید.

ماده ۹- دارنده کارت مرابحه صرفاً می‌تواند تا میزان مانده کارت، نسبت به خرید کالا و خدمت اقدام نماید.

ماده ۱۰ - مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور کارت مرابحه، از برگشت اصل و سود تسهیلات اعطایی اطمینان حاصل کند.

ماده ۱۱ - مؤسسه اعتباری مکلف است در قرارداد مرابحه با دارنده کارت، موارد ذیل را به روشنی ذکر نماید:

- سقف اعتبار؛
- نرخ سود تسهیلات مرابحه؛
- جدول تخفیفات؛
- مدت اعتبار کارت؛
- مهلت تنفس؛
- دوره بازپرداخت تسهیلات؛
- نرخ و روش محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مطابق با ضوابط؛
- نوع و میزان وثایق؛
- حق اشتراک سالیانه؛
- روش‌های ارسال صورتحساب، زمانبندی و نحوه تنظیم آن؛
- نحوه اعتراض به صورتحساب و شیوه رسیدگی و داوری در خصوص آن؛
- ضوابط مربوط به نگهداری، استفاده و صدور کارت المثنی در صورت فقدان یا سرقت کارت مرابحه.

ماده ۱۲ - صورتحساب ارسالی به دارنده کارت باید حداقل مشتمل بر موارد ذیل باشد:

- ۱- سقف اعتبار؛
- ۲- مبلغ اعتبار استفاده شده؛
- ۳- مبلغ تسهیلات؛
- ۴- مانده کارت؛
- ۵- مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین؛
- ۶- میزان تخفیف اعطایی.

تبصره - مؤسسه اعتباری مکلف است در صورت درخواست دارنده کارت، جزئیات مربوط به تسهیلات اعطایی کارت مرابحه را برای حسابرسی و کنترل، از طریق روش‌های متعارف به دارنده کارت اعلام نماید.

ماده ۱۳ - حداکثر سقف اعتبار کارت مرابحه در شبکه بانکی کشور به صورت سالیانه توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۱۴ - مؤسسه اعتباری باید کلیه استانداردها و مشخصات فنی و اجرایی اعلام شده از سوی بانک مرکزی و اصلاحات بعدی آنها را به هنگام صدور کارت مرابحه رعایت نماید.

ماده ۱۵ - مؤسسه اعتباری موظف است صورتحساب را در پایان هر دوره یک (۱) ماهه و به روش توافق شده، برای دارنده کارت ارسال نماید.

تبصره ۱ - دارنده کارت مکلف است چنانچه صورتحساب را تا هفت (۷) روز پس از پایان هرماه دریافت نکرده باشد، مراتب را شخصاً از مؤسسه اعتباری پیگیری نماید.

تبصره ۲ - در صورت تأخیر در صدور صورتحساب توسط مؤسسه اعتباری، دوره تأخیر به مهلت تنفس افزوده می‌شود.

ماده ۱۶ - مهلت اعتراض به صورتحساب، حداکثر ده (۱۰) روز پس از صدور صورتحساب می‌باشد. رسیدگی به اعتراض و پاسخگویی به دارنده کارت، حداکثر ظرف سه (۳) روز کاری انجام می‌پذیرد.

تبصره - چنانچه مؤسسه اعتباری، اعتراض دارنده کارت را قابل قبول بداند، موظف است بلافاصله صورتحساب را اصلاح و برای دارنده کارت ارسال کند.

ماده ۱۷ - چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت دو (۲) ماه پس از مدت زمان بازپرداخت، وصول نشده یا توافقی برای وصول آن حاصل نشود، کارت مرابحه باید موقتاً مسدود شده و امکان استفاده از میزان اعتبار باقیمانده آن به حالت تعلیق درآید. مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به دارنده کارت اعلام کند.

تبصره ۱ - در صورتی که ظرف ۶ ماه پس از صدور صورتحساب، مطالبات مؤسسه اعتباری از دارنده کارت وصول نشود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال کارت مرابحه و انجام اقدامات مقتضی به منظور وصول مطالبات خود می‌باشد.

تبصره ۲ - در صورتی که بنا به دلایل ذکر شده در این ماده، کارت مرابحه دو (۲) بار مسدود شود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال آن می‌باشد.

ماده ۱۸ - مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت عدم استفاده دارنده کارت ظرف مدت شش (۶) ماه از اعتبار کارت مرابحه، مطابق با مفاد قرارداد، نسبت به ابطال زودتر از موعد کارت مرابحه اقدام نماید.

ماده ۱۹ - در صورتی که کارت مرابحه به دلیل عدم ایفای تعهدات دارنده کارت توسط مؤسسه اعتباری باطل شود، مؤسسه اعتباری مکلف است دارنده کارت را به عنوان مشتری بدحساب به بانک مرکزی معرفی نماید.

ماده ۲۰ - اعطای مجدد کارت مرابحه، پس از بازپرداخت کامل دیون دارنده کارت، منوط به سپری شدن شش (۶) ماه در مورد کارتهای مرابحه مسدودی و پنج (۵) سال در مورد کارتهای مرابحه ابطال شده می‌باشد.

ماده ۲۱ - مؤسسه اعتباری مجاز به اخذ هزینه یا کارمزد از دارنده کارت به ازای هر تراکنش یا به صورت نسبی از مبلغ هر تراکنش نیست.

تبصره ۵ - مؤسسه اعتباری می تواند هزینه های صدور و تمدید کارت مرابحه را در مفاد قرارداد مرابحه قید نماید.

"دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه" در ۲۱ ماده و ۸ تبصره در سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۹ و ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید.

شماره : ۱۴۳۵۶۱

تاریخ : ۹۰/۶/۲۱

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه

ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۲۲ در خصوص "دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری"، بدینوسیله به اطلاع می‌رساند؛ که براساس مصوبه سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۰۲ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، که به تایید ریاست کل محترم بانک مرکزی نیز رسیده است، مقرر گردید که انجام فعالیت قرض‌الحسنه پس‌انداز توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری صرفاً در چارچوب "دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری" مصوب ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی مجاز می‌باشد. لذا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که قصد مجزا کردن عملیات قرض‌الحسنه خود در چارچوب دستورالعمل مذکور را ندارند، ملزم به عودت سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز به سپرده‌گذاران خود حداکثر تا ۳ ماه پس از ابلاغ مصوبه فوق‌الذکر خواهند بود.

با عنایت به مراتب فوق‌الذکر و با توجه به تکلیف مقرر در تبصره ۱ ماده (۱۲) سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/ مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۹۳۱۵۲۲/۵۵۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهراد فخار

امیر حسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

شماره : ۱۴۶۴۰۵

تاریخ : ۹۰/۶/۲۴

بسمت کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه

اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام

احتراماً؛ بدینوسیله به پیوست « آیین‌نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال بانک‌های

فرعی در خارج از کشور » مصوب یکهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و

اعتبار جهت استحضار ایفاد می‌شود.

خواهشمند است دستور فرمایید، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت به عمل آید. //ش.ش: ۹۳۴۴۴۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

علی‌اکبر عابدینی

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۵

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

آیین نامه اجرایی نحوه تاسیس، فعالیت، نظارت و انحلال

بانک‌های فرعی در خارج از کشور

مرداد ۱۳۹۰

آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال

بانک‌های فرعی در خارج از کشور

بخش اول - تعاریف

ماده ۱-

- **ایران:** کشور جمهوری اسلامی ایران.
- **آیین نامه:** آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال بانک‌های فرعی در خارج از کشور.
- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- **نفوذ موثر:** توانایی مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سیاست‌های مالی و عملیاتی بانک فرعی از طریق انتخاب حداقل یکی از اعضای هیئت مدیره.
- **بانک فرعی:** شخصیت حقوقی که تحت عنوان بانک در خارج از کشور به ثبت رسیده، در چارچوب اساسنامه و مقررات کشور میزبان به انجام عملیات بانکی مبادرت نموده و بانک متقاضی، حداقل بر آن نفوذ موثر داشته باشد.
- **عملیات بانکی:** دریافت هرگونه سپرده از عموم و به کارگیری آن در قالب اعطای وام و تسهیلات به متقاضیان و ارائه انواع ابزارهای پرداخت.
- **بانک متقاضی:** بانک ایرانی که در بانک فرعی سرمایه‌گذاری می‌نماید.
- **کشور میزبان:** کشور خارجی که بانک فرعی در آن به ثبت رسیده است.
- **سرمایه:** تمام یا بخشی از سرمایه بانک فرعی که توسط بانک متقاضی تأمین می‌گردد.
- **سرمایه گذاری:** تأمین مالی تمام یا بخشی از سرمایه بانک فرعی در قالب مشارکت حقوقی.
- **مرجع نظارتی:** واحد سازمانی مسئول نظارت بر بانک‌ها در کشور میزبان.
- **موافقت اصولی:** موافقت اولیه بانک مرکزی با سرمایه‌گذاری بانک متقاضی در کشور میزبان.
- **موافقت نهایی:** موافقت نهایی بانک مرکزی با سرمایه‌گذاری بانک متقاضی در کشور میزبان.

بخش دوم - سرمایه گذاری

الزامات سرمایه گذاری

ماده ۲- بانک متقاضی که حداقل ۵ سال از تاریخ شروع فعالیت آن گذشته باشد، می‌تواند با رعایت مفاد این آیین نامه به سرمایه گذاری مبادرت نماید. عملکرد مالی بانک متقاضی در ۳ سال گذشته باید نمایانگر سودآوری آن در طی هر ۳ سال باشد.

ماده ۳- بانک متقاضی باید به تشخیص بانک مرکزی از ثبات و سلامت مالی لازم برخوردار باشد.

ماده ۴- مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌های بانک متقاضی نباید از معادل ۵۰ میلیون یورو کمتر باشد.

ماده ۵- سرمایه گذاری بانک متقاضی با رعایت و در چارچوب ضوابط ناظر بر سرمایه گذاری مؤسسات اعتباری صورت می‌پذیرد.

تبصره: افزایش میزان سرمایه گذاری بانک متقاضی در بانک فرعی نیازمند کسب مجوز از بانک مرکزی است.

ماده ۶- بانک متقاضی موظف است قبل از سرمایه گذاری اطمینان حاصل نماید که مطابق با قوانین و مقررات کشور میزبان، میزان مسئولیت‌ها و تعهداتش در بانک فرعی تحت هر شرایطی حداکثر معادل مبلغ سرمایه گذاری در همان بانک می‌باشد.

مدارک مورد نیاز جهت صدور موافقت‌ها

ماده ۷- بانک متقاضی موظف است به همراه درخواست خود، اطلاعات و مدارک زیر را به بانک مرکزی ارائه نماید:

۱-۷- گزارش توجیهی مشتمل بر شناسایی و بررسی شرایط سیاسی و اقتصادی کشور میزبان و سطح روابط تجاری بین دو کشور.

۲-۷- میزان و درصد سرمایه گذاری بانک متقاضی.

۳-۷- تصویر اساسنامه بانک متقاضی.

۴-۷- صورت‌های مالی سه سال گذشته بانک متقاضی.

۵-۷- تعداد و چگونگی توزیع جغرافیایی بانک‌های فرعی، شعب و دفاتر نمایندگی بانک متقاضی در خارج از کشور.

۶-۷- سایر اطلاعات و مدارکی که به بانک مرکزی جهت تصمیم‌گیری در مورد تایید درخواست سرمایه گذاری بانک متقاضی کمک کند.

ماده ۸- موافقت اصولی بانک مرکزی با سرمایه گذاری بانک متقاضی، پس از بررسی اطلاعات و مدارک مندرج در ماده ۷ این آیین نامه و حصول اطمینان از رعایت ضوابط ناظر بر سرمایه گذاری مؤسسات اعتباری توسط بانک متقاضی، صادر می شود.

ماده ۹- اعتبار موافقت اصولی ۶ ماه پس از صدور می باشد. بانک متقاضی موظف است ظرف این مدت اطلاعات و

مدارک زیر را به بانک مرکزی ارائه نماید، در غیر این صورت موافقت اصولی ابطال می گردد:

۱- ۹- موافقت مرجع نظارتی و یا سایر مراجع ذیربط با سرمایه گذاری بانک متقاضی؛
۲- ۹- اسامی، مشخصات و میزان سهم شرکت سهامداری که دارای نفوذ موثر بر بانک فرعی می باشند؛

۳- ۹- اساسنامه بانک فرعی موجود یا اساسنامه پیشنهادی بانک فرعی در شرف تأسیس؛

۴- ۹- اسامی، مشخصات و اطلاعات مرتبط با صلاحیت ها و تخصص های حرفه ای اعضا هیئت مدیره، مدیر عامل و قائم مقام مدیر عامل بانک فرعی موجود یا در شرف تأسیس؛

۵- ۹- برنامه عملیاتی بانک فرعی در شرف تأسیس و یا صورت های مالی سه سال گذشته بانک فرعی موجود؛

۶- ۹- ساختار سازمانی بانک فرعی؛

۷- ۹- آگهی ثبت بانک فرعی موجود در مرجع ثبت شرکت های کشور میزبان.

تبصره: در صورت درخواست بانک متقاضی و ارائه دلایل موجه، مدت اعتبار موافقت اصولی تمدید خواهد شد.

ماده ۱۰- بانک مرکزی ظرف مدت ۳ ماه از دریافت اطلاعات و مدارک موضوع ماده ۹ آیین نامه، عنداللزوم نسبت به صدور موافقت نهایی اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۱- اعتبار موافقت نهایی صادره توسط بانک مرکزی مدت ۶ ماه از تاریخ صدور می باشد و بانک متقاضی موظف است ظرف این مدت نسبت به سرمایه گذاری در بانک فرعی اقدام و مدارک و اطلاعات زیر را به بانک مرکزی ارائه نماید:

۱- ۱۱- آگهی ثبت بانک فرعی در شرف تأسیس در مرجع ثبت شرکت های کشور میزبان؛

۲- ۱۱- مدارک و مستندات دال بر خرید سهام بانک فرعی موجود؛

۳- ۱۱- نشانی کامل اداره مرکزی بانک فرعی.

تبصره: در صورت درخواست بانک متقاضی و ارائه دلایل موجه، مدت اعتبار موافقت نهایی بانک مرکزی تمدید خواهد شد.

ماده ۱۲- سرمایه گذاری بانک متقاضی در شرایطی که منجر به ایجاد نفوذ موثر نگردد مشمول ضوابط این آیین نامه نمی‌باشد. این گونه سرمایه گذاری ها در چارچوب ضوابط ناظر بر سرمایه گذاری مؤسسات اعتباری انجام می‌پذیرد.

بخش سوم - فعالیت و انحلال

ماده ۱۳- عملیات بانک فرعی در چارچوب اساسنامه و قوانین و مقررات کشور میزبان انجام می‌پذیرد.

ماده ۱۴- بانک متقاضی موظف است یک نسخه از صورت‌های مالی حسابرسی شده بانک فرعی به همراه گزارشات منضم به آن را بلافاصله پس از تصویب در مجامع قانونی به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۱۵- بانک مرکزی و مرجع نظارتی می‌توانند نسبت به تبادل یافته‌های نظارتی خود در خصوص بانک فرعی اقدام نمایند.

ماده ۱۶- بانک متقاضی موظف است تصمیمات مرتبط با انحلال بانک فرعی را به اطلاع بانک مرکزی برساند.

ماده ۱۷- بانک متقاضی موظف است در صورت انحلال و تصفیه بانک فرعی، چگونگی برگشت منابع حاصل از سرمایه گذاری در بانک فرعی را به اطلاع بانک مرکزی برساند.

آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال بانک‌های فرعی در خارج از کشور در ۱۷ ماده و ۳ تبصره در یکپزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

شماره: ۱۴۶۴۱۰

تاریخ: ۹۰/۶/۲۴

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه

اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام

احتراماً؛ در اجرای تکلیف مقرر در ماده ۸۷ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر لزوم تعیین سقف سهم مشارکت طرف خارجی از تأسیس بانک مشترک ایرانی و خارجی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بدینوسیله به پیوست "مقررات ناظر بر مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانک‌ها" مصوب یکهزار و یکصد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و اعتبار جهت استحضار ایفاد می‌شود.

خواهشمند است دستور فرمایید، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت به عمل آید.//ش:ش:۹۳۴۲۱

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

علی‌اکبر عابدینی

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۵

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مقررات ناظر بر مشارکت

اشخاص خارجی در سرمایه بانک‌ها

مرداد ماه ۱۳۹۰

بسمه تعالی

« مقررات ناظر بر مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانکها »

شورای پول و اعتبار به استناد ماده ۸۷ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران،
"مقررات ناظر بر مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانکها" را به شرح ذیل تصویب نمود.

بخش اول - تعاریف

ماده ۱- در این مقررات، عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- **ایران:** جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳-۱- **بانک:** بانک غیردولتی که در داخل ایران به ثبت رسیده باشد؛

۴-۱- **بانک خارجی:** بانکی که در خارج از ایران به ثبت رسیده است؛

۵-۱- **اتباع خارجی:** شخص حقیقی که تابعیت ایران را نداشته باشد؛

۶-۱- **اشخاص حقوقی خارجی:** اشخاص حقوقی هستند که در خارج از ایران به ثبت رسیده‌اند؛

۷-۱- **اشخاص حقوقی خارجی دولتی:** اشخاصی حقوقی هستند که بیش از ۵۰ درصد سهام

آن‌ها به طور مستقیم در تملک دولت‌های خارجی است؛

۸-۱- **اشخاص حقوقی ایرانی:** اشخاص حقوقی که در ایران به ثبت رسیده‌اند و همچنین

اشخاص حقوقی خارجی که حداقل ۵۱ درصد سهام آن‌ها متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی

ایرانی باشد؛

بخش دوم - کلیات

ماده ۲- اتباع خارجی و اشخاص حقوقی خارجی می‌توانند در چارچوب این مقررات، در تأسیس بانک در

ایران مشارکت نمایند و یا سهام بانک‌های موجود را خریداری کنند.

ماده ۳- خرید سهام بانک‌ها توسط دولت‌های خارجی یا اشخاص حقوقی خارجی دولتی و همچنین

مشارکت آن‌ها در تأسیس بانک در ایران ممنوع است.

ماده ۴- خرید سهام بانک‌ها توسط بانک‌های خارجی و همچنین مشارکت آن‌ها در تأسیس بانک در

ایران منوط به موافقت مقام نظارت بانکی کشور ذیربط و تایید بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵- بانک‌ها نمی‌توانند بدون اخذ موافقت قبلی بانک مرکزی، سهام خود را به اتباع خارجی یا

اشخاص حقوقی خارجی واگذار نمایند.

ماده ۶- تأسیس بانک توسعه‌ای با مشارکت دولت جمهوری اسلامی ایران و طرف خارجی، موضوع بند

یک "ذیل ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم

توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل

چهل و چهارم قانون اساسی" مشمول ضوابط خاص خود بوده و از شمول این مقررات مستثنی

می‌باشد.

بخش سوم- سهم مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانک‌ها

ماده ۷- سقف تملک سهام بانک‌های موجود توسط اتباع خارجی و اشخاص حقوقی خارجی و همچنین

حداکثر میزان مشارکت آن‌ها در تأسیس بانک در ایران، به شرح ذیل تعیین می‌شود:

۱- تا سقف ۴۰ درصد سهام، منوط به موافقت کمیسیون اعتباری بانک مرکزی و تایید رئیس

کل بانک مرکزی؛

۲- بیش از ۴۰ درصد سهام، بنا به موافقت کمیسیون اعتباری بانک مرکزی، تصویب هیأت

عامل بانک مرکزی و تایید رئیس کل بانک مرکزی؛

بخش چهارم- شرایط عمومی اشخاص خارجی متقاضی مشارکت در سهام بانک‌ها

ماده ۸- اتباع خارجی و اشخاص حقوقی خارجی متقاضی مشارکت در تأسیس بانک در ایران و یا خرید

سهام بانک‌های موجود، باید مدارک یا تعهداتی دال بر برخورداری از شرایط ذیل ارائه نمایند:

الف- دارای حسن شهرت و توانمندی مالی و حرفه‌ای باشند.

ب- فاقد سابقه محکومیت کیفری موثر باشند.

پ- سهم‌الشرکه آن‌ها از نظر منشأ شفاف باشد.

ماده ۹- چنانچه طرف خارجی متقاضی مشارکت در تأسیس بانک در ایران و یا خرید سهام بانک‌های

موجود، شخص حقوقی باشد، مکلف است یک نسخه از اساسنامه و ترازنامه و حساب عملکرد

سود و زیان حسابرسی شده خود در سه سال گذشته به ضمیمه اظهارنامه‌ای مشتمل بر اسامی

اعضای هیأت مدیره و سهامداران عمده و سایر اطلاعات ضروری را، جهت بررسی به بانک مرکزی ارائه دهد.

بخش پنجم - مقررات خاص ناظر بر اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و اعضای هیأت عامل بانک‌هایی

که از سهامداران خارجی برخوردارند:

ماده ۱۰- مدیرعامل، رییس هیأت مدیره و اکثر اعضای هیأت مدیره و اعضای هیأت عامل بانک‌هایی که دارای سهامدار خارجی هستند، باید از اتباع ایرانی باشند.

بخش ششم - سایر

ماده ۱۱- اتباع خارجی و اشخاص حقوقی خارجی که متقاضی مشارکت در تأسیس بانک در ایران و یا خرید سهام بانک‌های موجود می‌باشند، در صورت اخذ مجوز سرمایه‌گذاری از هیأت موضوع ماده ۶ قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، از کلیه تسهیلات و حمایت‌های قانون مذکور از جمله در زمینه انتقال اصل سرمایه و سود حاصل از عملیات بانک ذیربط به خارج از کشور برخوردار می‌شوند.

مقررات ناظر بر مشارکت اشخاص خارجی در سرمایه بانک‌ها در ۱۱ ماده، در یکم‌هزار و یکصد و بیست و

هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

شماره: ۱۵۰۹۱۹

تاریخ: ۹۰/۶/۳۰

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه

ارسال گردید.

موضوع: ابلاغ "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران"، مصوب چهل و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضر می‌باشند "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه" در سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۹ و ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ به تصویب کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسیده است. بر اساس این دستورالعمل، کارگروهی تخصصی با حضور نمایندگانی از وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و برخی از بانک‌ها از جمله بانک ملی ایران و رفاه کارگران تشکیل و در خصوص تدوین دستورالعمل جدیدی از کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه تحت عنوان "میزان" بحث و بررسی شد و نتایج حاصله به کمیسیون اعتباری بانک مرکزی ارجاع و مورد تصویب قرار گرفت.

در "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران"، نکات جدیدی به دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه افزوده شد تا موجبات رونق تولیدات داخلی فراهم گردد و به تبع آن زمینه بهبود وضعیت اشتغال جوانان را مهیا سازد. یکی از اهداف مهم این دستورالعمل حمایت از اقشار زحمتکش (کارگران و کارمندان) جامعه می‌باشد تا به تسهیلات مناسب مباحه جهت خرید کالاهای مورد نیاز دست یابند و بدین ترتیب، رفاه اجتماعی آنان بهبود و عدالت اجتماعی در جامعه گسترش پیدا کند.

یکی از شرایط متمایز کارت اعتباری میزان را می‌توان خرید کالاها و اجناس ایرانی دانست که با بکارگیری وسیع آن توسط شبکه بانکی در سطح جامعه، کمک شایانی به فروش محصولات تولیدکنندگان ایرانی خواهد کرد و زمینه اشتغال پایدار را ایجاد خواهد نمود.

بر این اساس، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و خصوصی به منظور حمایت از کارگران و کارکنان خود با ایجاد تفاهم نامه‌ای با بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی، بازپرداخت تسهیلات ۱۵ میلیون ریالی آنان با نرخ چهار (۴) درصد را ضمانت می‌نمایند. وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز آن دسته از تولیدکنندگان ایرانی که خواهان فروش سریعتر محصولات خود هستند و حاضر به ارائه تخفیف حداقل هفت (۷) درصدی در محصولات خود می‌باشند را به مؤسسات اعتباری اعلام خواهد کرد تا دارندگان کارت بتوانند از طریق فروشگاه‌هایی که این محصولات را به فروش می‌رسانند، اقدام به خرید اقلام مورد نیاز خود نمایند. بنابراین نرخ سود تسهیلات مرابحه‌ای که از طریق کارت اعتباری میزان به متقاضیان اعطا می‌شود برابر با یازده (۱۱) درصد می‌باشد که چهار (۴) درصد آن را دارنده کارت- در صورت خرید نسبی و عدم استفاده از مهلت تنفس تعیین شده در متن دستورالعمل- پرداخت خواهد کرد و هفت (۷) درصد آن را مؤسسه اعتباری از طریق خرید با تخفیف هفت (۷) درصدی و براساس عقد مرابحه (فروش کالا به بهای تمام شده+ سود متعارف تجاری) دریافت خواهد کرد. خاطرنشان می‌سازد نرخ سود مرابحه در این دستورالعمل برابر با نرخ سود عقود مبادله‌ای در سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰ می‌باشد و این نرخ ممکن است در سال‌های آتی توسط مراجع ذیربط با توجه به شرایط اقتصادی تغییر پیدا کند، که به هر حال نرخ سود چهار (۴) درصد دریافتی از دارندگان کارت ثابت خواهد ماند و نرخ سود حاصل از اخذ تخفیف از تولیدکنندگان متغیر خواهد بود.

از دیگر شرایط حمایتی این دستورالعمل می‌توان به مدت زمان بازپرداخت ۲۴ ماه بدهی ناشی از خرید کالاها اشاره کرد و در صورت خوش حسابی دارندگان این نوع کارت‌ها در بازپرداخت به موقع تسهیلات مرابحه، زمینه برای تمدید اعتبار ۱۵ میلیون ریالی به آنان از سوی شبکه بانکی لحاظ شده است تا بیش از پیش کارگران و کارکنان اقدام به تأمین نیازهای ضروری خویش از طریق کارت اعتباری میزان نمایند.

با عنایت به مراتب فوق بدینوسیله یک نسخه از "دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران"، جهت استحضار و طرح در مراجع ذیربط ایفاد می‌گردد. ۹۳۷۱۸۲/.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیرحسین امین آزاد بهزاد فخار

۳۲۱۵-۰۲ ۳۸۳۱-۱

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری

میزان برای کارکنان دولت و کارگران

شهریورماه ۱۳۹۰

«بسمه تعالی»

مقدمه:

به استناد ماده (۹۸) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و آیین نامه و دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه؛ «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران» که از این پس به اختصار "دستورالعمل" نامیده می شود، تصویب می گردد:

ماده ۱ - در این دستورالعمل، عناوین ذیل به جای عبارات مربوط بکار می روند:

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی است که تحت نظارت بانک مرکزی می باشد.

کارت اعتباری میزان: کارت اعتباری که مؤسسه اعتباری می تواند به وسیله آن و در چارچوب آیین نامه و دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه و مفاد این دستورالعمل، به مشتریان خود اعتبار اعطاء نماید.

تسهیلات: میزانی از اعتبار استفاده شده توسط دارنده کارت که پس از دوره تنفس بر اساس شرایط مقرر در این دستورالعمل در قالب تسهیلات مرابحه به وی اعطاء می گردد.

سقف اعتبار: اعتباری که مؤسسه اعتباری در اختیار دارنده کارت قرار می دهد تا صرفاً برای پرداخت مبلغ خرید کالا مورد استفاده قرار گیرد.

دارنده کارت: کارکنان دولت و کارگران که کارت اعتباری میزان به نام آنها صادر می شود.

پذیرنده کارت: شخصی که با پذیرش کارت اعتباری میزان، وجوه حاصله از فروش کالا را از طریق پایانه فروش فیزیکی یا مجازی دریافت می نماید.

کارفرما: سازمان ها و شرکت های دولتی یا غیردولتی که بازپراخت تسهیلات اعطائی به دارنده کارت اعتباری میزان را نزد مؤسسه اعتباری ضمانت می نمایند. سازمان ها و شرکتهای دولتی موظف به ارائه تضمین به مؤسسه اعتباری برای واریز بدهی غیرجاری (مشمول بر سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین) دارندگان کارت از محل کسر حقوق و مزایای آنها می باشند.

مانده کارت: میزان سقف اعتبار پس از کسر مانده تسهیلات.

صورتحساب: اعلامیه‌ای که مؤسسه اعتباری باید مطابق با این دستورالعمل، برای دارنده کارت ارسال نموده و در آن

خلاصه عملکرد کارت اعتباری میزان در یک دوره زمانی یک ماهه را به وی اعلام می‌نماید.

مهلت تنفس: مهلت ۱۰ روزه‌ای که مؤسسه اعتباری پس از صدور صورتحساب به دارنده کارت می‌دهد تا برای تأیید

صورتحساب و تعیین نحوه بازپرداخت میزان اعتبار استفاده شده اقدام نماید.

تاریخ اعتبار کارت: تاریخ قید شده بر روی کارت اعتباری میزان که دارنده آن می‌تواند حداکثر تا آن تاریخ، از امکانات

کارت مذکور استفاده نماید.

تراکشی: عبارت است از فعل و انفعالات مالی که در آن وجهی از یک حساب به حساب دیگر منتقل می‌شود.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور کارت اعتباری میزان، تمهیدات لازم برای استفاده از کارت

مزبور را برای دارندگان آن فراهم نماید.

ماده ۳ - صدور کارت اعتباری میزان صرفاً بر مبنای قرارداد مباحه بین مؤسسه اعتباری و متقاضی میسر می‌باشد

که به موجب آن، مؤسسه اعتباری به وسیله کارت اعتباری میزان، کالای مورد تقاضای دارنده کارت را به

صورت نقد از پذیرنده کارت خریداری کرده و در قالب قرارداد مباحه به دارنده کارت واگذار می‌کند و

دارنده کارت متعهد است مطابق قرارداد، بدهی ناشی از خرید کالا را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نماید.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری صرفاً می‌تواند اقدام به فروش کالاهای تولیدکنندگان داخلی نماید که مورد تأیید وزارت

صنعت، معدن و تجارت می‌باشد.

ماده ۵ - اعتبار کارت اعتباری میزان، پانزده (۱۵) میلیون ریال می‌باشد.

ماده ۶ - مؤسسه اعتباری مکلف است شرایط قرارداد مباحه را در متن قرارداد صدور کارت اعتباری میزان با دارنده

کارت قید نماید.

ماده ۷ - به منظور نظارت و کنترل بر حساب تسهیلات مباحه از طریق کارت اعتباری میزان، مؤسسه اعتباری

موظف است اطلاعات مربوط به تسهیلات مذکور را در حساب معین جداگانه‌ای ذیل سرفصل "حساب

تعهدات بانک بابت کارتهای اعتباری" نگهداری نماید.

ماده ۸- چنانچه دارنده کارت زودتر از تاریخ مقرر در سررسید تسهیلات، نسبت به بازپرداخت بدهی خود اقدام

نماید، مشمول جدول تخفیفات خواهد شد.

تبصره - مؤسسه اعتباری باید در قرارداد کارت اعتباری میزان، جدول تخفیفات مربوط به خرید کالا را تعیین و به

اطلاع دارنده کارت برساند.

ماده ۹ - در صورت بازپرداخت صورتحساب در مهلت تنفس توسط دارنده کارت، مؤسسه اعتباری نباید هیچ گونه سودی از دارنده کارت اخذ نماید.

ماده ۱۰ - مؤسسه اعتباری نمی تواند کارت اعتباری میزان را برای متقاضیانی که دارای سابقه چک برگشتی در شبکه بانکی بوده و یا بدهی غیر جاری به مؤسسات اعتباری کشور دارند و یا جزو مشتریان بدحساب موضوع ماده ۲۴ این دستورالعمل هستند، صادر نماید.

ماده ۱۱ - دارنده کارت صرفاً می تواند تا میزان مانده کارت، نسبت به خرید کالا اقدام نماید.

ماده ۱۲ - مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور کارت اعتباری میزان، از برگشت اصل و سود تسهیلات اعطایی اطمینان حاصل کند.

ماده ۱۳ - مؤسسه اعتباری مکلف است در قرارداد مباحه با دارنده کارت، موارد ذیل را ذکر نماید:

- سقف اعتبار؛
- نرخ سود تسهیلات مباحه؛
- جدول تخفیفات؛
- تاریخ اعتبار کارت؛
- مهلت تنفس؛
- دوره بازپرداخت تسهیلات؛
- نرخ و روش محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مطابق با ضوابط؛
- روش های ارسال صورتحساب، زمان بندی و نحوه تنظیم آن؛
- نحوه اعتراض به صورتحساب و شیوه رسیدگی و داوری در خصوص آن؛
- ضوابط مربوط به نگهداری، استفاده و صدور کارت المثنی در صورت فقدان یا سرقت کارت اعتباری میزان.

ماده ۱۴ - نرخ سود تسهیلات اعطایی مباحه در چارچوب کارت اعتباری میزان، یازده (۱۱) درصد می باشد، که پرداخت چهار (۴) درصد آن بر عهده دارنده کارت بوده و الباقی از محل تخفیفات دریافتی از عرضه کننده کالا تأمین خواهد شد.

تبصره - بانک مرکزی می تواند نسبت به تغییر و اعلام نرخ سود تسهیلات مباحه موضوع این ماده به مؤسسات اعتباری، اقدام نماید.

ماده ۱۵ - وزارت صنعت، معدن و تجارت ترتیباتی اتخاذ می‌نماید که حداقل ۷ درصد تخفیف از پذیرندگان کارت جهت انعقاد کارت اعتباری میزان اخذ گردد.

ماده ۱۶ - چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت یک ماه پس از مدت زمان بازپرداخت وصول نشود، کارفرما ملزم به بازپرداخت آن طبق مفاد قرارداد می‌باشد.

تبصره - چنانچه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت ۲ ماه پس از مدت زمان بازپرداخت، وصول نشود کارت اعتباری میزان باید موقتاً مسدود شده و امکان استفاده از میزان اعتبار باقیمانده آن به حالت تعلیق درآید. مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به کارفرما اعلام نماید.

ماده ۱۷ - بازپرداخت اقساط از سوی دارنده کارت به صورت ماهیانه و حداکثر طی ۲۴ قسط می‌باشد.

ماده ۱۸ - صورتحساب ارسالی به دارنده کارت باید حداقل مشتمل بر موارد ذیل باشد:

۷- سقف اعتبار؛

۸- مبلغ اعتبار استفاده شده؛

۹- مبلغ تسهیلات؛

۱۰- مانده کارت؛

۱۱- مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین؛

۱۲- میزان تخفیف اعطایی.

تبصره - مؤسسه اعتباری مکلف است در صورت درخواست دارنده کارت، جزئیات مربوط به تسهیلات اعطایی کارت اعتباری میزان را برای حسابرسی و کنترل، از طریق روش‌های متعارف به دارنده کارت اعلام نماید.

ماده ۱۹ - مؤسسه اعتباری باید کلیه استانداردها و مشخصات فنی و اجرایی اعلام شده از سوی بانک مرکزی و اصلاحات بعدی آنها را به هنگام صدور کارت اعتباری میزان رعایت نماید.

ماده ۲۰ - مؤسسه اعتباری موظف است صورتحساب را در پایان هر دوره یک ماهه و به روش توافق شده، برای دارنده کارت ارسال نماید.

تبصره ۱ - دارنده کارت مکلف است چنانچه صورتحساب را تا ۷ روز پس از پایان هر دوره یک ماهه دریافت نکرده باشد، مراتب را شخصاً از مؤسسه اعتباری پیگیری نماید.

تبصره ۲ - در صورت تأخیر در صدور صورتحساب توسط مؤسسه اعتباری، دوره تأخیر به مهلت تنفس افزوده می‌شود.

ماده ۲۱ - مهلت اعتراض به صورتحساب، حداکثر ۱۰ روز پس از صدور آن می‌باشد. رسیدگی به اعتراض و پاسخگویی به دارنده کارت، حداکثر ظرف ۳ روز کاری انجام می‌پذیرد.

تبصره - چنانچه مؤسسه اعتباری، اعتراض دارنده کارت را قابل قبول بداند، موظف است بلافاصله صورتحساب را اصلاح و برای دارنده کارت ارسال کند.

ماده ۲۲ - در صورتی که ظرف ۶ ماه پس از صدور صورتحساب، مطالبات مؤسسه اعتباری از دارنده کارت وصول نشود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال کارت اعتباری میزان می‌باشد.

تبصره - در صورتی که بنا به دلایل ذکر شده در این ماده، کارت اعتباری میزان دو بار مسدود شود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال آن می‌باشد.

ماده ۲۳ - مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت عدم استفاده دارنده کارت ظرف مدت ۱۲ ماه از اعتبار کارت اعتباری میزان مطابق با مفاد قرارداد، نسبت به ابطال زودتر از موعد کارت اعتباری میزان اقدام نماید.

ماده ۲۴ - در صورتی که کارت اعتباری میزان به دلیل عدم ایفای تعهدات دارنده کارت توسط مؤسسه اعتباری باطل شود، مؤسسه اعتباری مکلف است دارنده کارت را به عنوان مشتری بدحساب به بانک مرکزی معرفی نماید.

ماده ۲۵ - اعطای مجدد کارت اعتباری میزان، پس از بازپرداخت کامل دیون دارنده کارت، منوط به سپری شدن ۶ ماه در مورد کارتهای اعتباری میزان مسدودی و ۵ سال در مورد کارتهای اعتباری میزان ابطال شده می‌باشد.

ماده ۲۶ - مؤسسه اعتباری مجاز به اخذ هزینه یا کارمزد از دارنده کارت به ازای هر تراکنش یا به صورت نسبی از مبلغ هر تراکنش نیست.

تبصره - مؤسسه اعتباری می‌تواند هزینه‌های صدور و تمدید کارت اعتباری میزان را در مفاد قرارداد قید نماید.

"دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران" در ۲۶ ماده و ۹ تبصره در چهل و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۱۶ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید.

شماره: ۱۵۴۱۷۲

تاریخ: ۹۰/۷/۴

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک

و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به پیوست «دستورالعمل ناظر بر تسهیلات سندیکایی» مصوب سی و هشتمین جلسه کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۳۹۰/۶/۲ که به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی نیز رسیده است جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

یادآوری می‌نماید به موجب مصوبه فوق‌الذکر از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، «دستورالعمل ناظر بر تسهیلات و تعهدات سندیکایی» موضوع بخشنامه شماره ۸۸/۵۷۳۷۰ مورخ ۱۳۸۸/۳/۱۷ ملغی‌الاندر اعلام می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. ۹۳۲۸۱۳/ف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل ناظر بر

تسهیلات سندیکایی

شهریور ۱۳۹۰

دستورالعمل ناظر بر تسهیلات سندیکایی

اهداف:

به منظور تأمین مالی منابع مورد نیاز متقاضی، بیش از سقف فردی مقرر - موضوع بخشنامه تسهیلات و تعهدات کلان به شماره م/ب/۱۹۶۸ مورخ ۸۲/۱۲/۲۹ و اصلاحات پس از آن - و نیز با هدف توزیع ریسک اعتباری، بانکها، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانکهای خارجی می‌توانند به موجب مفاد این دستورالعمل، از روش سندیکایی (کنسرسیومی) استفاده کنند.

مستندات قانونی:

- ماده ۸ آیین نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۶۲/۱۰/۱۲ هیأت محترم وزیران.
- تبصره ۲ بند ۲-۲ آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان، بخشنامه شماره ۱۹۶۸ مورخ ۲۹/۱۱/۱۳۸۲

ماده ۱ - تعاریف:

گستره تعاریف ارائه شده در این ماده محدود به این دستورالعمل است.

۱-۱ - **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی است که مجوز فعالیت خود را از

بانک مرکزی دریافت کرده، تحت نظارت آن بانک قرار دارد. بانکهای خارجی که دارای مجوز فعالیت از مرجع نظارتی کشوری که در آن فعالیت می‌کنند هستند، نیز در گستره شمول این دستورالعمل قرار می‌گیرند.

۱-۲ - **تسهیلات سندیکایی (کنسرسیومی):** روشی برای تأمین مالی با مشارکت چند مؤسسه

اعتباری است که از طریق آن اعطای تسهیلات در قالب عقود - از جمله مشارکت مدنی، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک و سلف در چارچوب قرارداد و شرایط مورد توافق با متقاضی انجام می‌شود.

۱-۳ - **قرارداد تسهیلات سندیکایی:** که از این پس قرارداد نامیده می‌شود، قراردادی است

لازم الاجرا که بین متقاضی و مؤسسات اعتباری عضو سندیکا منعقد می‌شود و متضمن تعهدات و مسئولیت‌های طرف‌های قرارداد می‌باشد.

۱-۴ - **متقاضی:** در این دستورالعمل صرفاً شخص حقوقی می‌باشد.

- ۵-۱- **مؤسسه اعتباری پیشگام:** مؤسسه‌ای است که متقاضی، درخواست کتبی خود، مبنی بر دریافت تسهیلات را به آن ارائه نموده، اقدامات لازم را جهت هماهنگی با مؤسسات اعتباری مایل به اعطای تسهیلات سندیکایی انجام می‌دهد.
- ۶-۱- **مؤسسه اعتباری عامل:** مؤسسه‌ای است که براساس اکثریت آرای اعضای سندیکا (متناسب با سهم‌الشرکه آنان) انتخاب شده، مدیریت تسهیلات را مطابق مفاد قرارداد برعهده دارد. مؤسسه اعتباری پیشگام می‌تواند عامل نیز باشد.
- ۷-۱- **اعضای سندیکا:** شامل مؤسسه اعتباری پیشگام، عامل و هم‌چنین دیگر مؤسسات اعتباری می‌باشند که با پذیرش دعوت مؤسسه اعتباری پیشگام، قراردادی مبنی بر مشارکت در تأمین مالی متقاضی، در حد توافق شده منعقد می‌کنند.
- ۸-۱- **قرارداد مشارکت اعضای سندیکا:** که در این دستورالعمل مشارکت نامه نامیده می‌شود، قراردادی است که بین اعضای سندیکا منعقد شده و تعهدات و مسئولیت‌های اعضا و نیز دیگر موارد حائز اهمیت در آن قید می‌شود.
- ۹-۱- **حساب ویژه:** حسابی است نزد بانک عامل، که بابت اعطای تسهیلات سندیکایی افتتاح می‌شود. سرفصل و سایر مشخصات این حساب توسط اداره نظارت بر موقعیت مالی بانک‌ها به مؤسسات اعتباری ابلاغ می‌شود.
- ۱۰-۱- **کمیته تسهیلات سندیکایی:** که از این پس کمیته نامیده می‌شود، کمیته‌ای است متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار اعضای سندیکا.

ماده ۲- وظایف مؤسسه اعتباری پیشگام

مؤسسه اعتباری پیشگام ملزم به انجام وظایف ذیل است:

- ۱-۲- ایجاد و سامان‌دهی امور مربوط به تسهیلات سندیکایی؛
- ۲-۲- مذاکره با متقاضی در خصوص:
 - موارد مصرف تسهیلات؛
 - شرایط تسهیلات (نرخ سود، سررسید، نوع تضمین‌ها، شرایط برداشت و شیوه‌های بازپرداخت، هزینه‌های مرتبط)؛

۳-۲- شناسایی متقاضی و امکان سنجی طرح پیشنهادی با استفاده از مجموعه‌ای از اطلاعات در چارچوب مفاد دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان و مجموعه رهنمودها برای مدیریت مؤثر ریسک اعتباری (موضوع بخشنامه‌های شماره‌ی ۳۱۱۸/۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۳۰ و مب/۱۵۴۸ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۹) به ویژه در موارد ذیل:

- میزان برخورداری متقاضی از شرایط اولیه برای دریافت تسهیلات سندیکایی؛
 - وضعیت حقوقی و مالی متقاضی؛
 - تجزیه و تحلیل گردش وجوه متقاضی؛
 - ارائه اطلاعات کلی درباره ضامن یا وثایق؛
 - بررسی وضعیت ریسک اعتباری متقاضی؛
 - ارائه مستندات مربوط به طرح؛
 - حصول اطمینان از صحت، اعتبار و کامل بودن کلیه اطلاعات
- ۴-۲- ارجاع مجموعه اطلاعات گردآوری و پردازش شده به متقاضی به منظور رؤیت و نیز اخذ تاییدیه کتبی از وی مبنی بر معتبر و کامل بودن آن‌ها؛
- ۵-۲- ارسال دعوت‌نامه برای مؤسسات اعتباری که احتمال مشارکت آن‌ها در این تسهیلات وجود دارد، به انضمام:
- کلیه اطلاعات دریافتی مربوط به متقاضی (به‌طور منصفانه)؛
 - نسخه‌ای از متن تعهدنامه (مبنی بر اعلام موافقت اعضای سندیکا با سهم تعیین شده برای هریک از آن‌ها از کل تسهیلات مورد درخواست متقاضی)، به منظور تکمیل و امضای آن توسط اعضا؛
 - شرایط مربوط به اعطای تسهیلات و نحوه بازپرداخت آن.
 - سایر مستندات لازم برای شفاف سازی موضوع تسهیلات.
- ۶-۲- اتخاذ تدابیر لازم برای امضای قرارداد، بین تسهیلات‌گیرنده و اعضای سندیکا؛
- ۷-۲- همکاری با مؤسسه اعتباری عامل در خصوص مدیریت تسهیلات و نیز شناسایی به موقع مشکلات احتمالی و اعلام کتبی آن به اعضای سندیکا در اسرع وقت؛
- ۸-۲- سایر مسئولیت‌های پیش‌بینی شده در مشارکت‌نامه.

ماده ۳- وظایف مؤسسه اعتباری عامل

مؤسسه اعتباری عامل ملزم به انجام وظایف ذیل می‌باشد:

۱-۳- ایجاد حساب ویژه برای مدیریت وجوه تسهیلات و ثبت عملیات حسابداری مربوط

به آن؛

۲-۳- اطلاع‌رسانی به اعضای سندیکا در خصوص برنامه زمان‌بندی پرداخت سهم هریک؛

از کل تسهیلات تعهد شده، جهت واریز به حساب ویژه؛

۳-۳- انجام تشریفات رسمی و قانونی مربوط به تضمین‌ها و مدیریت آن‌ها؛

۴-۳- پرداخت تسهیلات و انجام سایر خدمات مربوط؛

تبصره: در صورت برون‌سپاری هریک از خدمات، لازم است به منظور تمرکز اسناد و

اطلاعات، نسخه‌ای از مستندات مربوط به این خدمات، نزد بانک عامل نگهداری

شود.

۵-۳- دریافت اصل و سود از تسهیلات‌گیرنده و توزیع آن بین اعضا در اسرع وقت (واریز

به حساب‌های تعیین شده) و نیز دریافت کارمزد با توجه به ترتیبات پیش‌بینی شده؛

۶-۳- نظارت بر نحوه اجرای قرارداد توسط متقاضی؛

۷-۳- اطلاع‌رسانی به موقع به اعضا، در صورت هرگونه نقض مفاد قرارداد توسط متقاضی؛

۸-۳- مدیریت، پایش و نظارت بر نحوه استفاده از تسهیلات و ارائه گزارش‌های ادواری به

اعضا در این خصوص؛

۹-۳- بررسی مستمر وضعیت مالی متقاضی به‌ویژه، هنگام وقوع بحران‌های اقتصادی و

هم‌چنین رویدادهای مهمی مثل ادغام، تملیک و بطور کلی هر رخدادی که تا زمان

تسویه نهایی تسهیلات ممکن است بر بازپرداخت اقساط توسط متقاضی اثرگذار

باشد و تهیه گزارش در مورد آن‌ها (با قید فوریت)، جهت ارسال به تمامی اعضا؛

۱۰-۳- پی‌گیری و وصول مطالبات، انجام اقدامات مناسب و به‌موقع برای تسویه تسهیلات؛

۱۱-۳- انجام هماهنگی‌های لازم به‌منظور برگزاری جلسات کمیته و مدیریت آن.

۱۲-۳- بررسی نظرات مشورتی اعضا در خصوص تسهیلات مورد نظر؛

۱۳-۳- دریافت اطلاعات لازم از مجریان پروژه، هماهنگی با مراجع ذیربط و حصول اطمینان

از رعایت قوانین و مقررات جاری؛

ماده ۴- مسئولیت اعضای سندیکا:

اعضای سندیکا موظف به رعایت موارد ذیل هستند:

- ۱- ۴- بررسی و اظهار نظر در خصوص امکان سنجی طرح و ارزیابی ریسک اعتباری توسط هر عضو، به منظور حصول اطمینان از قرار داشتن میزان ریسک مذکور در چهارچوب مصوبات هیأت مدیره.
- ۲- ۴- واریز به موقع سهم خود از کل تسهیلات تعهد شده، به حساب ویژه؛
- ۳- ۴- کسب اطلاع از هرگونه تغییر حائز اهمیت در عملیات روزانه و وضعیت اعتباری متقاضی؛
- ۴- ۴- اطلاع‌رسانی به موقع به بانک عامل در صورت وقوع هرگونه رخداد غیرمتعارف
- ۵- ۴- حضور فعال در جلسات کمیته

ماده ۵- نکات لازم‌الرعایه در مشارکت‌نامه:

ضروری است در متن مشارکت‌نامه حداقل، موارد ذیل به روشنی و در حد کفایت تصریح شود:

- ۱- ۵- مشخصات اصلی و تابعیت اعضا
- ۲- ۵- تعیین سهم هر یک از اعضا؛
- ۳- ۵- حقوق و تعهدات اعضا؛
- ۴- ۵- تقسیم کار بین اعضا و تفویض برخی اختیارات بانک عامل در صورت لزوم؛
- ۵- ۵- نحوه واریز سهم هر یک از اعضا به حساب ویژه؛
- ۶- ۵- نحوه انتقال وجوه از حساب ویژه به حساب متقاضی؛
- ۷- ۵- تعیین کارمزد پیشگام؛
- ۸- ۵- تعیین کارمزد عاملیت و سهم هر یک از اعضا برای تأمین آن و نحوه زمان پرداخت آن؛
- ۹- ۵- نحوه توزیع درآمدهای حاصل از تسهیلات سندیکایی (سود و کارمزدها)؛
- ۱۰- ۵- چگونگی کناره‌گیری هر یک از اعضا و نحوه انحلال سندیکا؛
- ۱۱- ۵- رویه برخورد با اعضا در صورت عدم ایفای تعهدات؛
- ۱۲- ۵- چگونگی لغو عاملیت مؤسسه اعتباری عامل و انتخاب جایگزین برای آن؛
- ۱۳- ۵- چگونگی حل و فصل اختلافات؛

۱۴-۵- رویه‌های برگزاری جلسات؛

۱۵-۵- سایر موضوعات لازم‌الرعايه به موجب قوانین و مقررات و یا ملاحظات خاص اعضای سندیکا.

تبصره: لازم است یک نسخه از مشارکت‌نامه به اداره نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال شود.

ماده ۶- نکات لازم‌الرعايه در قرارداد تسهیلات سندیکایی

قرارداد تسهیلات سندیکایی می‌بایست موارد زیر را در برگیرد:

- ۱-۶- تعاریف و اصطلاحات؛
- ۲-۶- تعیین عقد یا عقود که اعطای تسهیلات در چهارچوب آن انجام می‌شود.
- ۳-۶- اطلاعات اولیه در خصوص طرف‌های قرارداد؛
- ۴-۶- جزئیات لازم در مورد تسهیلات، شامل واحد پول موضوع قرارداد، سررسید، نرخ سود، محل مصرف تسهیلات، منابع و روش‌های بازپرداخت، روش‌های تضمین، شرایط تمدید سررسید؛
- ۵-۶- سقف تسهیلات و برنامه زمانی توافق شده برای انتقال وجوه توسط اعضا
- ۶-۶- پیش‌شرط‌ها و الزامات برای اعطای تسهیلات و انتقال آن از حساب ویژه؛
- ۷-۶- شناسایی انواع هزینه‌های مرتبط با فرایند اعطای تسهیلات سندیکایی (حق‌العمل‌ها/کارمزدها)، تعیین نرخ، شیوه و زمان پرداخت آن‌ها؛
- ۸-۶- تعهد متقاضی مبنی بر پرداخت به‌موقع اصل و سود تسهیلات به مؤسسه اعتباری عامل؛
- ۹-۶- تعهدات غیرمالی مبنی بر ایجاد محدودیت در واگذاری دارایی‌ها، تغییر در موضوع فعالیت، افشای اطلاعات واقعی - به‌طور شفاف - و مصرف تسهیلات مطابق قرارداد؛
- ۱۰-۶- تعیین قانون حاکم (Applicable law)، در شرایطی که متقاضی / یک یا تعدادی از اعضای سندیکا، خارجی است.
- ۱۱-۶- شرایط تسویه؛
- ۱۲-۶- قوانین مرتبط و سایر مستندات تکمیلی.

ماده ۷- مدیریت تسهیلات سندیکایی:

۷-۱- مدیریت وجوه تسهیلات صرفاً برعهده بانک عامل می‌باشد، لیکن دیگر وظایف به

استناد توافق انجام شده در مشارکت‌نامه از سوی بانک عامل قابل تفویض به سایر اعضا می‌باشد. تفویض اختیارات مذکور، نافی مسئولیت‌های بانک عامل نخواهد بود.

۷-۲- مسئولیت برگزاری جلسات کمیته برعهده مؤسسه اعتباری عامل می‌باشد. در صورت

درخواست بیش از یک سوم اعضا، مؤسسه اعتباری عامل ملزم به برگزاری جلسه خواهد بود.

۷-۳- موضوعات ذیل از جمله مواردی است که اطلاع رسانی و تصمیم‌گیری در مورد آن‌ها

می‌بایست در جلسات یادشده انجام شود:

- امهال تسهیلات و یا هرگونه تجدید نظر در قرارداد (از جمله تغییر در وثایق، نرخ سود)؛

- تجدید نظر در چگونگی واریز سهم هر یک از اعضا؛

- فسخ قرارداد؛

- معاملات مهم متقاضی و یا هرگونه تغییرات مالکیتی آن (نظیر ادغام و تملیک)؛

- موارد نقض قرارداد و یا عدم ایفای تعهدات توسط متقاضی؛

- تصمیم‌گیری در خصوص مواردی مانند عدم ایفای تعهدات توسط هر یک از

اعضا؛

- تصمیم‌گیری در خصوص تغییر مؤسسه اعتباری عامل؛

- سایر موضوعات مهم به تشخیص اعضا.

۷-۴- مؤسسه اعتباری عامل در صورت بروز ریسک‌های حائز اهمیت و تاثیرگذار بر

بازپرداخت تسهیلات، ملزم به برگزاری جلسه کمیته می‌باشد. کمیته یاد شده مسئول

بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص چگونگی وصول تسهیلات از جمله تاکید بر

پایبندی به قرارداد جاری، یا انعقاد قرارداد استمهال، ویا در صورت لزوم، انجام

پی‌گیری‌های حقوقی است.

۷-۵- اعضای سندیکا تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند در طول دوره تسهیلات، به همان پروژه تسهیلات اعطا کنند، مگر با اخذ موافقت کمیته و در چهارچوب مقررات تسهیلات و تعهدات کلان و اصلاحات پس از آن.

۷-۶- در صورت تشخیص تخطی متقاضی از تعهدات و امتناع وی از انجام اقدامات اصلاحی، مؤسسه اعتباری عامل، ملزم به تشکیل جلسه با حضور سایر اعضا برای رسیدگی به موضوع و اعلام کتبی تصمیمات اتخاذ شده به متقاضی است. موارد ذیل از مصادیق تخطی متقاضی تلقی می‌شوند:

فاقد اعتبار تشخیص داده شدن مستندات ارائه شده توسط متقاضی؛

- تأخیر در اجرای تعهدات مقرر و یا عدم پای بندی به آن؛
- قصور در بازپرداخت اصل و سود تسهیلات؛
- فرار از پرداخت بدهی با توسل به ورشکستگی به تقلب؛
- نقض سایر شرایط مندرج در قرارداد.

۷-۷- مؤسسه اعتباری عامل در چهارچوب مسئولیت‌های مقرر و نظام کنترل داخلی خود، موظف است ساز و کار لازم برای پایش ریسک‌های موثر بر تسهیلات را طراحی و واحدها یا کارکنانی را برای مدیریت مستمر این عملیات اختصاص دهد.

ماده ۸- الزامات احتیاطی

۸-۱- ریسک خدمات ارائه شده و نیز درآمدهای حاصل از آن‌ها متناسب با سهم‌الشرکه اعضای سندیکا توزیع می‌شود.

۸-۲- به منظور شفاف سازی تراکنش‌های مربوط به عملیات مالی مربوط به تسهیلات سندیکایی و در راستای مستندسازی آن‌ها، ضروری است کلیه اسناد و مدارک مربوط، در بانک عامل نگهداری شده و در چهارچوب مورد توافق در مشارکت‌نامه، رونوشتی از اسناد برای سایر اعضای سندیکا ارسال شود.

۸-۳- مؤسسات اعتباری در اعطای تسهیلات سندیکایی به گروه‌های بزرگ، می‌بایست ترتیبی اتخاذ نمایند تا از افزایش ریسک خود به واسطه تراکنش‌های مرتبط در داخل گروه و یا انجام فعالیت‌های تضمینی متقابل میان اشخاص مرتبط پیشگیری نمایند. چنانچه این گونه تراکنش‌ها و تضمین‌ها در داخل گروه به دفعات انجام شود، اعضای

سندیکا باید وضعیت اعتباری متقاضی را مورد بازنگری قرار داده و در صورت فزونی ریسک‌پذیری از حد مقرر هیأت مدیره، لازم است نسبت به کاهش میزان تسهیلات اعطایی اقدام شود.

تبصره: لازم است کاهش میزان تسهیلات یا فسخ قرارداد - به عنوان اقدامات تنبیهی که متقاضی متخلف مشمول آن می‌شود - در متن قرارداد پیش‌بینی شود.

۴-۸- هر یک از اعضا موظفند متناسب با سهم خود در قرارداد، درآمد و هزینه‌های موضوع این تسهیلات را محاسبه و ترتیبات لازم را برای منظور نمودن ذخایر و محاسبه دارایی‌های موزون به ریسک اتخاذ نمایند.

۵-۸- چنانچه متقاضی خارجی باشد، اعطای تسهیلات سندیکایی به آن، منوط به دریافت مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی می‌باشد.

ماده ۹- کارمزدها:

۱-۹- هزینه‌های کارشناسی طرح (از جمله تهیه و جمع‌آوری اطلاعات، ارزیابی وثایق و امکان‌سنجی طرح) براساس بخشنامه‌های بانک مرکزی از مشتری دریافت می‌شود.

تبصره: با توجه به اینکه لازم است تمامی اعضای سندیکا نظر خود را در خصوص

امکان‌سنجی انجام شده توسط مؤسسه پیشگام اعلام نمایند، که این خود، مستلزم

انجام بررسی‌های مجدد است، مقتضی است در خصوص ارائه تخفیف کارمزد و یا

بازپرداخت بخشی از آن به اعضا در مشارکت نامه پیش‌بینی‌های لازم بعمل آید.

۲-۹- کارمزدهای مربوط به ارائه خدمات عاملیت بر مبنای توافق به عمل آمده دریافت و

متناسب با خدمات ارائه شده به هر یک از اعضا - مطابق با مفاد مشارکت‌نامه -

تخصیص می‌یابد.

تبصره: با توجه به امکان همکاری سایر اعضای سندیکا با مؤسسه اعتباری پیشگام و عامل

در کارشناسی طرح و سایر خدمات تفویض شده به آن‌ها، ضروری است تخصیص

کارمزدهای مربوطه، متناسب با میزان مشارکت اعضا در ارائه این خدمات در

مشارکت نامه پیش‌بینی شود.

۳-۹- کارمزد قبول تعهدات در چهارچوب بخشنامه‌های مربوط توسط بانک عامل، از متقاضی دریافت و متناسب با سهم‌الشرکه اعضا در قرارداد توزیع می‌شود.

ماده ۱۰- نحوه حل و فصل اختلافات بین اعضای سندیکا:

در صورت بروز اختلاف بین اعضا، و نیز تخطی هریک از آن‌ها از الزامات مصرحه در مشارکت‌نامه، چنانچه اعضا، خود، موفق به رفع اختلافات نشوند، موضوع مورد اختلاف به داوری ارجاع می‌شود. در صورت ارجاع به داوری، فرآیند آن تابع باب هفتم آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)، مصوب ۱۳۷۹ می‌باشد.

تبصره: در صورت موافقت اعضا، مشروط به درج در مشارکت‌نامه، بانک مرکزی آمادگی

دارد در چهارچوب قانون آیین دادرسی، نقش حکم را ایفا نماید.

این دستورالعمل در ۱۰ ماده و ۶ تبصره در سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۶/۲ کمیسیون اعتباری مورد تایید واقع شد.

شماره: ۱۷۰۹۹۴

تاریخ: ۹۰/۷/۲۳

سبک‌گالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی و واگذار شده، غیردولتی و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام،

همانگونه که استحضار دارند؛ براساس اصول حاکمیت شرکتی، لازم است هیأت مدیره بانک/مؤسسه در راستای صیانت از منافع سپرده‌گذاران، حفظ ثبات و سلامت بانک در فضای کسب و کار و همچنین حمایت از حقوق سهامداران، نسبت به تدوین اهداف راهبردی و تأیید رویه‌های استاندارد انجام کار اقدام نموده و به منظور دستیابی به اهداف موردنظر مسئولیت نظارت بر حسن اجرای مصوبات خود را نیز بر عهده بگیرد. به عبارتی هیأت مدیره باید اطمینان حاصل کند که اهداف، برنامه‌های راهبردی و دستورالعمل‌های مربوط به درستی اجراء می‌شود.

از سوی دیگر مدیر عامل بانک، که با انتخاب و تأیید هیأت مدیره معرفی می‌گردد نیز مسئول اصلی عملیاتی نمودن و اجرای صحیح برنامه‌ها، سیاست‌ها و دستورالعمل‌های مصوب هیأت مدیره است.

با توجه به این که در اغلب موارد رؤسای هیأت مدیره بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور، تصدی سمت مدیرعاملی را نیز برعهده می‌گیرند لذا این امر موجب می‌شود؛ اصول بهبود حاکمیت شرکتی و همچنین اصل تفکیک وظایف نظارتی از وظایف اجرایی، خدشه دار شده و به تبع آن پاسخگویی مدیرعامل در برابر هیأت مدیره تحت شعاع قرار گیرد؛ به گونه‌ای که هیأت مدیره عملاً نمی‌تواند نظارت موثری بر عملکرد مدیرعامل بانک/مؤسسه اعمال نماید.

با عنایت به مراتب فوق و به منظور رفع معضل فوق‌الاشاره، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و بیست و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۱۲ خود "ممنوعیت تصدی همزمان پست مدیر عامل و ریاست هیأت مدیره توسط یک نفر در بانک‌های خصوصی، بانک‌های دولتی خصوصی شده (صادرات ایران، ملت، تجارت، رفاه کارگران و ...) و مؤسسات اعتباری غیربانکی" را مورد تصویب قرار داد.

خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایید تا به منظور حسن اجرای مصوبه مذکور، در اسرع وقت هرگونه

اقدام لازم و شایسته در این زمینه، در آن بانک/مؤسسه انجام پذیرد. ۹۰/۷/۲۳/ح

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۱۷۱۳۱۷

تاریخ: ۹۰/۷/۲۳

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به اطلاع می‌رساند بر اساس مصوبه چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۳۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقرر گردیده است:

در حال حاضر، اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری تحت هر عنوان و به هر شکل امکان

پذیر نمی‌باشد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک ابلاغ و بر حسن اجرای آن

نظارت بعمل آید. ۹۰۷۴۲۲/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۱۸۱۱۸۷

تاریخ: ۹۰/۸/۳

بیت‌کلی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله به استحضار می‌رساند شورای پول و اعتبار در یکهزار و یکصد و سی‌امین جلسه مورخ

۱۳۹۰/۰۷/۲۶ مصوب نمود که:

"بانک‌ها و مؤسسات اعتباری برای اعطای تسهیلات زیر سقف ۱۰۰ میلیون ریال، فقط از یک ضامن معتبر برای

تضمین بازپرداخت تسهیلات استفاده نمایند."

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدها و شعب آن بانک/ مؤسسه اعتباری

ابلاغ گردد. ۹۷۳۷۴۱/۵۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۱۸۱۲۲۰

تاریخ: ۹۰/۸/۳

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله مفاد بخشی از یک هزار و یک صد و سی امین صورت جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۶ شورای پول و اعتبار به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

« شورای پول و اعتبار مقرر نمود؛ بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، با شرط ذیل می‌توانند نسبت به ارائه خدمات گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به مشتریان اقدام نمایند:

گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی صرفاً در شرایطی امکان پذیر می‌باشد که ذی نفع یا درخواست کننده اعتبار اسنادی یکی از شرکت‌ها، نهادها و سازمان‌های دولتی موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور باشد. »

خواهشمند است دستور فرمایید، مراتب حداکثر تا پایان وقت اداری مورخ ۱۳۹۰/۸/۳ به کلیه واحدهای ذی ربط ابلاغ و نسخه‌ای از بخشنامه داخلی آن بانک / مؤسسه اعتباری حداکثر تا پایان وقت اداری مورخ ۱۳۹۰/۸/۴ به این مدیریت کل ارسال شود. ۹۷۳۷۸۴/۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۱۸۴۴۱۸

تاریخ: ۹۰/۸/۷

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله توجه آن بانک / مؤسسه اعتباری را به مفاد بند (۲۶) از "قانون بودجه سال ۱۳۹۰

کل کشور" به شرح ذیل جلب می‌نماید:

بند ۲۶- بانک‌های عامل موظفند به ازای پرداخت تسهیلات به کشاورزان و روستاییان، اسناد مربوط به اراضی

کشاورزان و اسناد عادی اراضی محل اجرای طرح‌های کشاورزی و صنایع وابسته به آن و اسناد منازل روستایی را

به عنوان وثیقه وام‌های بخش کشاورزی و وام‌های پرداختی به روستاییان مورد پذیرش قرار دهند.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب فوق به کلیه واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت

بعمل آید. ۹۶۶۱۷۱/ف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۱۹۲۲۰۱
تاریخ: ۹۰/۸/۱۵

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و

مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱۵۰۹۱ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۳۰ در خصوص " دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری میزان برای کارکنان دولت و کارگران " و بازگشت به بند ۶ از چهل و هفتمین مصوبه جلسه شورای عالی اشتغال که مقرر می‌دارد:

" با توجه به ابلاغ دستورالعمل کارت اعتباری خرید کارکنان دولت و کارگران بر پایه عقد مرابحه، مقرر گردید کلیه بانک‌های عامل نسبت به تأمین منابع مورد نیاز طرح یاد شده و مشارکت جدی در عملیاتی نمودن طرح مذکور اقدام و به صورت منظم گزارش عملکرد ماهانه خود را به بانک مرکزی و دبیرخانه شورا ارسال نمایند"

لذا خواهشمند است دستور فرمایند گزارش عملکرد اجرایی کارت اعتباری میزان در آن بانک / مؤسسه اعتباری را به طور ماهانه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دبیرخانه شورای عالی اشتغال ارسال نمایند. ۹۷۰۲۶۶/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

امیر حسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۱

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۰۶۶۸۷

تاریخ: ۹۰/۹/۳

بیت‌کالی

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.**

با سلام؛

احتراماً بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ بر اساس مصوبه پنجاه و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۸/۱۱ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به تأیید مقام محترم ریاست کل بانک مرکزی نیز رسیده مقرر گردید به منظور جلوگیری از دریافت هزینه‌های نامتعارف از مشتریان بانک‌ها و کاهش هزینه ارایه خدمات بانکی؛ «اخذ حق بیمه از گیرندگان تسهیلات جهت بیمه تسهیلات و نیز اخذ هرگونه وجهی تحت عنوان مالیات به‌جز آن‌چه در قوانین مالیاتی تکلیف شده از مشتریان بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ممنوع می‌باشد.»
خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ گردیده و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. ۰۶۳/۹۹۷۰۶۳.ذ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۲۱۱۵۸

تاریخ: ۹۰/۹/۲۰

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ موضوع عدم لزوم اخذ گواهی‌های مقرر در تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در مورد اعطای تسهیلات بانکی جهت احداث و تکمیل واحدهای مسکونی، اداری و تجاری به اشخاص حقیقی از سازمان امور مالیاتی کشور استعلام گردید. پاسخ واصله در این خصوص طی نامه شماره ۲۰۰/۱۹۵۲۱ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۱ عیناً به شرح ذیل می‌باشد:

« با عنایت به بند ۶ ضوابط اجرایی تبصره یک ماده ۱۸۶ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ که طی بخشنامه شماره ۳۵۱۵۱-۲۱۱ مورخ ۸۲/۱۰/۶ به کلیه ادارات امور مالیاتی نیز ابلاغ شده است، استفاده از تسهیلات بانکی به منظور خرید یا احداث مسکن شخصی و فعالیت‌های بخش کشاورزی مشمول ضوابط اجرایی موضوع تبصره ۱ ماده ۱۸۶ یاد شده نخواهد بود.

لکن استفاده از تسهیلات بانکی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به هر منظور (به استثناء موارد مذکور در بند ۶ ضوابط اخیرالذکر) در موقع دریافت تسهیلات بانکی با رعایت سایر شرایط مقرر در ضوابط موصوف از جمله ارائه صورت‌های مالی موضوع بند (۴) ضوابط مورد اشاره امکان‌پذیر خواهد بود. ضمناً مفاد نامه شماره ۴۰۴۴-۵۳۶۶/۲۱۱ مورخ ۸۱/۹/۳ رئیس کل محترم وقت سازمان امور مالیاتی کشور با توجه به صدور ضوابط اجرایی بالاخص مقررات بند ۱ و ۶ آن لغو گردیده است. »

با عنایت به مراتب فوق و با توجه به ملغی شدن مفاد نامه شماره ۴۰۴۴-۵۳۶۶/۲۱۱ مورخ ۸۱/۹/۳ (پیوست شماره ۱) سازمان امور مالیاتی کشور که حاوی نظر رئیس کل محترم وقت سازمان مذکور بوده، بدین وسیله بخشنامه شماره نب/۵۶۹۶ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ (پیوست شماره ۲) این بانک منسوخ اعلام می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت گردد. دد. ۱۰۰۶۸۰۷/۱۰۰۶۸۰۷/چ

پیوست: دو برگ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

شماره ۴۰۴۴-۵۳۶۶-۲۱۱
تاریخ ۱۳۸۱/۹/۲۲

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان امور مالیاتی کشور

رئیس کل

جناب آقای فرشچیان

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل دحترم بانک مسکن

عطف به نامه شماره ۱۴۰/۱۵۷۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۱۰ به

آگاهی می‌رساند:

نظریه اینکه با اجرای مواد ۵۹ و ۷۷ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ از منمولین مواد مذکور بابت درآمد حاصل از ساخت و فروش ساختمانهای نوساز نسبت به نقل و انتقالات انجام شده از اول سال ۱۳۸۱ مالیات دیگری وصول نمی‌شود و عملاً اطلاق عنوان "صاحبان مشاغل" به اشخاص حقیقی مذکور از لحاظ مالیاتی منتفی می‌باشد. لذا اخذ گواهی‌های مقبول در تبصره یک ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم در موارد اعطای تسهیلات بانکی جهت احداث و تکمیل واحدهای مسکونی و اداری و تجاری به اشخاص حقیقی مورد نخواهد داشت.

عبسی شهسوار نجسته

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل نظارت امور بانکها

شماره: ۵۶۹۶

تاریخ: ۱۳۸۱/۱۲/۱۱

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانکها ارسال می گردد.

پیرو بخشنامه شماره ۲۶۰۸ / نب مورخ ۱۳۷۴/۵/۱۵ این اداره در خصوص ابلاغ ضوابط اجرایی بند دوم تبصره ماده ۱۸۶ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه سال ۱۳۶۶، بدینوسیله به اطلاع میرساند که براساس اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان امور مالیاتی کشور (کپی پیوست) اخذ گواهی های مقرر در تبصره یک ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم در مورد اعطای تسهیلات بانکی جهت احداث و تکمیل واحدهای مسکونی و اداری و تجاری به اشخاص حقیقی متفی گردیده است. خواهشمند است مقرر فرمائید مراتب فوق به کلیه واحدهای تابعه آن بانک ابلاغ گردد. / ر

اداره نظارت بر بانکها

فریده تذهیبی

۳۷۲۱-۲

مجید حاجی نوروز

۳۷۱۶

شماره	پرتال
تاریخ	
پیوست	

وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان امور مالیاتی کشور
رئیس کل

ضمانت اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم اصلاحی مصوب ۸۰/۱۱/۲۷

۱- کلیه اشخاص حقوقی و همچنین اشخاص حقیقی مشمول فصل مالیات بر درآمد مشاغل موضوع قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ که از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تقاضای خود را برای استفاده از تسهیلات بانکیها و یا موسسات اعتباری تسلیم می نمایند و میزان استفاده آنها از تسهیلات هر بانک یا موسسه اعتباری در ظرف یکسال شمسی برای اشخاص حقوقی یک میلیارد و پانصد میلیون ریال یا بیشتر و برای اشخاص حقیقی یکصد و پنجاه میلیون ریال یا بیشتر باشد، مشمول حکم این تبصره می باشند.

۲- بانکها و موسسات اعتباری مکلفند قبل از اعطای تسهیلات به اشخاص موضوع بند (۱) فوق الذکر نسخه ای از صورتهای مالی دریافتی از متقاضی را ضمن تطبیق مندرجات آن با اصل، حسب مورد به اداره امور مالیاتی محل شغل یا اقامتگاه قانونی اشخاص مذکور ارسال دارند. صورتهای مالی ارسال شده به ادارات امور مالیاتی کاملاً محرمانه تلقی می شود و جز برای تشخیص مالیات مودی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

۳- اداره امور مالیاتی مربوط مکلف است در این باره به ترتیب زیر اقدام نماید:

الف- در صورت احراز معاف بودن مودی از پرداخت مالیات یا عدم تعلق مالیات، در همان روز مراجعه، گواهینامه ای دایر بر معافیت و یا عدم تعلق مالیات که مودید وصول صورتهای مالی نیز باشد، صادر و به مودی تسلیم و یا به بانک و یا موسسه اعتباری ذیربط ارسال نماید.

ب- در صورت تعلق مالیات، ظرف سه روز از تاریخ پرداخت مالیاتهای قطعی شده و یا ترتیب پرداخت، گواهینامه دایر بر پرداخت یا ترتیب پرداخت صادر و ضمن اعلام وصول صورتهای مالی، به مودی تسلیم و یا به بانک و یا موسسه اعتباری ذیربط ارسال نماید.

ج- در صورتیکه مالیات مورد مطالبه در جریان رسیدگی بوده و به مرحله قطعیت نرسیده باشد، در همان روز مراجعه گواهینامه مبنی بر بلامانع بودن استفاده از تسهیلات بانکی که مودید وصول صورتهای مالی نیز باشد، صادر و به مودی تسلیم و یا به بانک و یا موسسه اعتباری ذیربط ارسال نماید.

رئیس کل

سازمان امور مالیاتی کشور
رئیس کل

شماره _____
تاریخ _____
پیوست _____

۴- منظور از صورتهای مالی در مورد اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی موضوع بند الف ماده ۹۵ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم، ترازنامه و حساب سود و زیان در مورد اشخاص حقیقی موضوع بند ب ماده ۹۵ مزبور، حساب درآمد و هزینه عملکرد سال قبل از سال درخواست استفاده از تسهیلات می باشد و در مورد صاحبان مشاغل موضوع بند ج آن ماده، صورتهای مالی عبارت از صورت خلاصه وضعیت درآمد و هزینه یا اسناد و مدارکی است که برای استفاده از تسهیلات به بانک یا موسسه اعتباری ارائه می شود.

۵- گواهی صادره موضوع این مصوبه برای یکسال شمسی معتبر است و برای اخذ تسهیلات مجدد طی یکسال نیازی به اخذ گواهی مجدد نخواهد بود.

۶- استفاده از تسهیلات بانکی به منظور خرید یا احداث مسکن شخصی و فعالیتهای بخش کشاورزی مشمول ضوابط اجرایی موضوع تبصره ۱ ماده ۱۸۶ یادشده نخواهد بود.

۷- بانکها و موسسات اعتباری مکلفند مفاد این ضوابط را بطریق مقتضی به اطلاع مشتریان خود برسانند. این مصوبه از تاریخ ابلاغ جایگزین مصوبه نخست که طی بخشنامه شماره ۲۴۹۸۰ مورخ ۱۳۷۴/۱۵/۴ معاونت وقت درآمدهای مالیاتی به واحدهای مالیاتی وطنی بخشنامه شماره ۳۶۰۸۷/نپ مورخ ۱۳۷۴/۱۵/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به کلیه بانکهای کشور ابلاغ گردیده است، می شود.

۱۳۷۴/۱۵/۱۳

عباسی شهسوار خجسته
رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

ابراهیم شیبانی
رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۲۳۵۰۰۳

تاریخ: ۹۰/۱۰/۴

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، در اجرای ماده ۱۶ دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی) مصوب یکهزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۷ شورای پول و اعتبار و به منظور ارتقای فرهنگ بانکداری اسلامی، گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه و جلوگیری از تبلیغات اغواء کننده در خصوص جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، بدینوسیله به پیوست "دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه پس‌انداز بانک قرض‌الحسنه/صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری" مصوب سی‌امین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۵ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به تایید مقام محترم ریاست کل بانک مرکزی نیز رسیده است، جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.//ش.ش.۱۰۱۱۲۸۴

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئوسی ستاک

۳۸۱۶

امیر حسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

دستورالعمل

ساماندهی تبلیغات قرض الحسنه پس انداز

بانک قرض الحسنه / صندوق قرض الحسنه موسسات اعتباری

«بسمه تعالی»

دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه پس‌انداز

بانک قرض‌الحسنه/صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری

در اجرای ماده ۱۶ دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی) مصوب یکهزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۷ شورای پول و اعتبار؛ "دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه پس‌انداز بانک قرض‌الحسنه/صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری" در ۱۱ ماده و یک تبصره در سی‌امین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۵ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید.

ماده ۱- اهداف

به منظور ارتقای فرهنگ بانکداری اسلامی، گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه و جلوگیری از تبلیغات اغواء کننده در خصوص جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، "دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض‌الحسنه پس‌انداز بانک قرض‌الحسنه/صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری"، تدوین می‌گردد.

ماده ۲- تعاریف

گستره تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است.

۱-۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که تحت عناوین مذکور از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت داشته و تحت نظارت آن بانک قرار دارند؛

۳-۲- صندوق: صندوق قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری موضوع مصوبه شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۴/۰۳ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی، ابلاغ شده طی بخشنامه شماره ۹۰/۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۲۲ آن بانک؛

۴-۲- بانک قرض‌الحسنه: بانک قرض‌الحسنه‌ای که در چارچوب مصوبات دولت یا مصوبات شورای پول و اعتبار تأسیس می‌گردد؛

۵-۲- تبلیغات: تبلیغات اعطای جوایز به سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی)؛

۲-۶- دستورالعمل: دستورالعمل ساماندهی تبلیغات قرض الحسنه پس انداز بانک قرض الحسنه /

صندوق قرض الحسنه مؤسسات اعتباری.

ماده ۳- تبلیغات باید با رعایت کامل دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز (ریالی- ارزی) انجام پذیرد.

ماده ۴- بانک قرض الحسنه/صندوق موظف است در تبلیغات خود مفهوم قرض الحسنه و مزایای آن را برای عموم مردم اطلاع‌رسانی نماید.

ماده ۵- تبلیغات باید صادقانه و با حفظ کرامت انسانی باشد.

ماده ۶- تبلیغات باید در جهت ارتقای فرهنگ نیکوکاری، فداکاری، ایجاد همبستگی بین عموم و همچنین گسترش عدالت مابین آحاد جامعه باشد.

ماده ۷- بانک قرض الحسنه/صندوق مکلف است در تبلیغات خود به اجر معنوی قرض الحسنه بیش از مشوق‌های مادی مرتبط با جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز بپردازد و بر فواید تاثیر تسهیلات قرض الحسنه در جهت رفع نیازهای ضروری مردم و امور عام‌المنفعه آن برای آحاد جامعه تاکید نماید.

ماده ۸- بانک قرض الحسنه/صندوق موظف است در تبلیغات خود آمار دقیق مربوط به چگونگی توزیع منابع قرض الحسنه در مناطق مختلف جغرافیایی را به عموم اطلاع‌رسانی نماید.

ماده ۹- حداقل نیمی از هزینه تبلیغات (موضوع بند الف ماده ۴ دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز (ریالی-ارزی)) باید مصروف تشریح نحوه تخصیص منابع قرض الحسنه در مسیر تسهیلات قرض الحسنه شود.

تبصره - بانک قرض الحسنه/صندوق مکلف است در تیزرهای تبلیغاتی خود به چگونگی تخصیص منابع قرض الحسنه بیش از اعطای جوایز بپردازد.

ماده ۱۰- بانک قرض الحسنه/صندوق موظف است هر سال گزارش عملکرد خود در خصوص اجرای این دستورالعمل را حداکثر یک ماه پس از انجام قرعه‌کشی، به بانک مرکزی گزارش دهد.

ماده ۱۱- تخلف از مفاد این دستورالعمل، عنداللزوم موجب اعمال محدودیت موضوع ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور یا مجازات‌های انتظامی موضوع ماده ۴۴ قانون مذکور می‌شود.

شماره: ۲۳۵۲۷۵

تاریخ: ۹۰/۱۰/۴

بیت‌کالی

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.**

با سلام و احترام؛

با عنایت به اینکه اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف تقاضای منظور نمودن فرش دستباف ایرانی در زمره جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز را دارند و از آنجایی که فرش دستباف ایرانی یکی از مصادیق صنایع دستی ساخت صنعتگران داخلی است که این موضوع در بند "ت" ماده ۶ دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی-ارزی) مصوب یکهزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۷ شورای پول و اعتبار درج گردیده است، لذا آن بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند فرش دستباف ایرانی را در زمره جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز اعلام نماید. //ش.ش.۱۰۲۱۷۰۵

اداره مطالعات و مقررات بانکی

بهزاد فخار

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۱

۳۸۱۶

شماره: ۲۴۷۱۵۱

تاریخ: ۹۰/۱۰/۱۵

بیت‌کالی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۹۰/۶/۲۰ موضوع «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مباحه»، بدین وسیله به اطلاع می‌رساند؛ براساس مصوبه شصت و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۹/۹ کمیسیون اعتباری، که به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی نیز رسیده است، مقرر گردید تا حداکثر سقف اعتبار کارت مباحه برای سال جاری، موضوع ماده (۱۳) دستورالعمل مذکور، مبلغ ۴۰ میلیون ریال تعیین گردد. ۱۰۲۷۳۷۳/۰۵۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۶۰۸۱۸

تاریخ: ۹۰/۱۱/۱

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱۸۱۲۲۰ مورخ ۱۳۹۰/۸/۳، موضوع ابلاغ مصوبه شورای پول و اعتبار در خصوص "گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی"، بدین وسیله به پیوست "الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی" که در یک‌هزار و یک‌صد و سی و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

یادآوری می‌نماید با ابلاغ "الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی"، مصوبه یک‌هزار و یک‌صد و سی‌امین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۶ شورای پول و اعتبار، موضوع بخشنامه صدرالاشاره، ملغی اعلام می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب حداکثر تا پایان وقت اداری مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۳ به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و نسخه‌ای از بخشنامه داخلی آن بانک / مؤسسه اعتباری حداکثر تا پایان وقت اداری مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۵ به این مدیریت کل ارسال شود. ۱۰۶۲۶۸۰/۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵ - ۰۲

پیوست: ۴ برگ

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

الزامات ناظر

بر

فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی

سبقت

«الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی – ریالی»

شورای پول و اعتبار در اجرای بند ۵ تصویب‌نامه شماره ۳۵۹۸۵/ت مورخ ۱۳۷۷/۶/۳ هیأت محترم وزیران و با هدف ارتقاء مفاد مصوبه نهصد و شصت‌مین جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۴ این شورا و نیز حصول اطمینان از انجام صحیح امور، «الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی – ریالی» را که به اختصار اعتبار اسنادی داخلی نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب نمود.

ماده ۱- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف به طراحی، ایجاد و پیاده‌سازی ساختار کنترل داخلی مالی و عملیاتی مؤثر و کارا مطابق با «رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری» (موضوع بخشنامه شماره مب/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸۶/۳/۳۱)، در مراحل مختلف گشایش، ابلاغ، معامله و پرداخت اعتبار اسنادی داخلی می‌باشد.

تبصره - بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است نسبت به راه‌اندازی کامل نظام بانکداری متمرکز (Core Banking) ظرف مدت ۶ ماه از ابلاغ این الزامات اقدام نماید. بعد از زمان مذکور، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که از نظام بانکداری متمرکز برخوردار نمی‌باشند به هیچ وجه مجاز به گشایش اعتبار اسنادی داخلی نمی‌باشند.

ماده ۲- هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است بر حسب میزان اعتبار و نوع وثایق معرفی شده از سوی متقاضی (خریدار/کارفرما)، نسبت به گشایش یا عدم گشایش اعتبار اسنادی داخلی، از طریق ارکان اعتباری خود تصمیم‌گیری نماید.

ماده ۳- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف به اعتبارسنجی دقیق متقاضی اعتبار اسنادی داخلی (خریدار/کارفرما) است. این اعتبارسنجی حداقل شامل؛ اخذ استعلام تسهیلات و تعهدات و چک برگشتی از سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یادشده علاوه بر شخص حقوقی شامل صاحبان امضای مجاز، اعضای هیأت مدیره آن شخص و سهام‌داران عمده‌ای که قادر به تعیین حداقل یک عضو هیأت مدیره شخص حقوقی باشند، نیز می‌گردد. بانک مجاز به گشایش اعتبار اسنادی داخلی برای متقاضی (خریدار/کارفرما) که دارای سابقه چک برگشتی و یا تسهیلات و تعهدات غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور است، نمی‌باشد.

تبصره - چنانچه متقاضی، دارای سابقه چک برگشتی ناشی از موارد قهری باشد، هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی می تواند با رعایت سایر شرایط مندرج در ماده ۳، نسبت به گشایش اعتبار اسنادی داخلی اقدام نماید.

ماده ۴- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است قبل از گشایش اعتبار اسنادی داخلی، نسبت به اخذ استعلام مالیاتی در چارچوب ضوابط اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مبادرت نماید.

ماده ۵- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مکلف می‌باشد قبل از گشایش اعتبار اسنادی داخلی با توجه به صلاحیت، اهلیت و توان اعتباری متقاضی (خریدار/کارفرما)، وثائق و تضمینات لازم و کافی از وی اخذ نماید، به گونه‌ای که در صورت عدم ایفای تعهدات، حقوق بانک در حداقل زمان، استیفاء شود.

ماده ۶- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، از متقاضی (خریدار/کارفرما) تعهدنامه‌ای اخذ نماید که طی آن وی متعهد به واقعی بودن معامله (قرارداد) می‌گردد و نیز اقرار می‌نماید که با ذینفع اعتبار (فروشنده/بیمانکار) ذینفع واحد (مطابق با تعریف ارائه شده در آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان) نمی‌باشد. همچنین تعهدنامه مزبور باید مشتمل بر این موضوع باشد که در صورت اثبات خلاف هر یک از موارد فوق، بانک حق خواهد داشت در هر مرحله از فرآیند اعتبار اسنادی داخلی برای وصول مطالبات و خسارات احتمالی خویش اقدام نماید.

ماده ۷- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است به هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، از «سامانه شماره درخواست تسهیلات و تعهدات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، شماره درخواست منحصر به فرد دریافت نماید.

ماده ۸- حداقل مدارک لازم جهت ارائه در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی؛ پیش فاکتور یا قرارداد معتبر فروش کالا/ارایه خدمت، حسب مورد بیمه‌نامه معتبر کالا (با توجه به شرایط تحویل کالا - اینکوترمز) به نفع بانک، فرم نامه پذیرش بازرسی و همچنین تعهدنامه واقعی بودن معامله (قرارداد) می‌باشد. همچنین حداقل مدارک لازم به هنگام معامله اسناد؛ سیاهه (سیاهه تجاری فروش کالا یا صورت وضعیت انجام خدمت که به تأیید کارفرما یا نماینده قانونی وی رسیده باشد)، سند حمل (حسب مورد؛ بارنامه، راه‌نامه، صورت مجلس تحویل و تحول کالا، حواله انبار فروشنده یا قبض انبار) و گواهی بازرسی کالا می‌باشد.

تبصره - گواهی بازرسی کالا باید توسط شرکت‌های بازرسی مستقل و معتبری که در فهرست شرکت‌های بازرسی مجاز بانک مرکزی (مندرج در پیوست بخش دوم مجموعه مقررات ارزی) قرار دارند صادر شود. انجام بازرسی کالا باید ناظر بر فرآیند تحویل کالا به خریدار باشد.

ماده ۹- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مکلف است به هنگام گشایش اعتبار اسنادی داخلی، متناسب با توان و ظرفیت اعتباری متقاضی (خریدار/کارفرما)، اقدام به اخذ پیش‌دریافت از وی به شرح زیر نماید:

۹-۱- در اعتبار اسنادی داخلی دیداری، حداقل ۱۰٪ هنگام گشایش اعتبار؛

۹-۲- در اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، حداقل ۱۵٪ در زمان گشایش اعتبار، حداقل ۱۵٪ به هنگام معامله اسناد.

تبصره - چنانچه متقاضی (خریدار/کارفرما) اعتبار اسنادی داخلی، یکی از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی که از بودجه عمومی استفاده می‌نماید باشد، باید حداقل، معادل مبلغ اعتبار اسنادی داخلی در بودجه سالیانه نهاد مزبور مصوب شده باشد.

ماده ۱۰- گشایش اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار، برای مدت بیش از ۳۶۰ روز (از زمان معامله اسناد یا تاریخ حمل) مجاز نمی‌باشد.

تبصره - گشایش اعتبار اسنادی داخلی مدت‌دار برای بیش از مدت مقرر در این ماده، صرفاً پس از تصویب بانک مرکزی امکان‌پذیر است.

ماده ۱۱- پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی به ذینفع (فروشنده/بیمانکار) به صورت پیش‌پرداخت، از منابع متقاضی (خریدار/کارفرما)، صرفاً در مقابل اخذ ضمانت‌نامه بدون قید و شرط معتبر بانکی مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است اطلاعات مربوط به اعتبار اسنادی داخلی گشایش یافته، هرگونه تغییرات بعدی و ابطال آن را با شماره درخواست منحصر به فرد موضوع ماده ۷ این مقررات و در قالب فرم‌هایی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین نموده است، به سامانه تسهیلات و تعهدات بانکی این بانک ارسال و تأییدیه مربوط را دریافت نماید.

ماده ۱۳- بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مجاز به تنزیل اعتبار اسنادی داخلی نمی‌باشد.

الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در ۱۳ ماده و ۵ تبصره در یک‌هزار و یکصد و سی و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از زمان ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و مصوبه یک‌هزار و یکصد و سی‌امین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۶ شورای پول و اعتبار در خصوص اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ملغی می‌گردد.

شماره : ۲۶۲۳۳۵

تاریخ : ۹۰/۱۱/۵

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست "مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانگی" که در یک‌هزار و یک‌صد و سی و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است جهت اجرا ایفاد می‌گردد. شایان ذکر است که با ابلاغ مقررات مذکور، مصوبه سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۳۹/۱۱/۲۳ شورای پول و اعتبار در رابطه با عملیات مجاز بانگی، ملغی می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. ۱۰۶۲۶۹۲/ش

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانگی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانگی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی

بسمه تعالی

مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی

شورای پول و اعتبار به استناد بند "ب" ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور "مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی" را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱: در این مقررات عناوین ذیل به جای عبارات مربوطه به کار می‌روند:

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

عملیات بانکی: دریافت سپرده و به‌کارگیری آن در قالب اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار

سپرده: وجهی است که از عموم دریافت می‌گردد و بازپرداخت آن می‌تواند به همراه سود یا امتیاز یا بدون آنها و یا با کسر تمام یا قسمتی از آن باشد. موارد ذیل از جمله مصادیق سپرده محسوب می‌شود:

- سپرده قرض الحسنه پس‌انداز؛

- سپرده قرض الحسنه جاری؛

- سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

- سپرده سرمایه‌گذاری خاص؛

اعتبار: تعهد به پرداخت تسهیلات به اشخاص یا پذیرش تعهد در قالب مواردی نظیر گشایش اعتبار اسنادی، صدور ضمانتنامه یا موارد مشابه

تسهیلات: فراهم کردن منابع مالی مورد نیاز متقاضیان در چارچوب عقود اسلامی

عملیات اعتباری: اعطای تسهیلات به اشخاص یا ایجاد اعتبار

ماده ۲: انجام عملیات زیر صرفاً توسط مؤسسه اعتباری مجاز می‌باشد:

۱-۲- قبول سپرده

۲-۲- صدور گواهی سپرده عام و خاص

۳-۲- ارائه چک و خدمات مرتبط با آن طبق قانون صدور چک

۴-۲- انجام عملیات بین بانکی

تبصره ۱- تشخیص عملیات سپرده‌گیری موضوع بند ۱-۲ فوق توسط اشخاص حقیقی و حقوقی با بانک مرکزی است.

تبصره ۲- صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار دارای مجوز از بانک مرکزی، مطابق با قوانین و مقررات موضوعه مجاز به قبول سپرده می‌باشند.

ماده ۳: چنانچه هر یک از فعالیت‌های زیر در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه توسط مؤسسه اعتباری انجام شود، عملیات بانکی محسوب می‌گردد:

۱-۳- انجام عملیات اعتباری از جمله اعطای تسهیلات به اشخاص در قالب عقود قرض‌الحسنه، فروش اقساطی، اجاره به شرط‌تملیک، سلف، جعاله، مضاربه، مشارکت حقوقی، سرمایه‌گذاری مستقیم، مشارکت مدنی، مزارعه، مساقات، خرید دین، مرابحه و استصناع.

۲-۳- ارائه انواع ابزارهای پرداخت

۳-۳- دریافت، پرداخت، نقل و انتقال وجوه ریالی و ارزی

۴-۳- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...

۵-۳- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه

۶-۳- ارائه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری، کیف پول الکترونیکی و ...)

۷-۳- قبول و نگاهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان

۸-۳- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها در قالب انتشار اوراق صکوک

۹-۳- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز، دریافت و اعطای تسهیلات ارزی، صدور حوالجات ارزی و ...

۱۰-۳- خدمات مربوط به وجوه اداره شده

۱۱-۳- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی

۱۲-۳- انتشار یا عرضه اوراق مشارکت ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور

۱۳-۳- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)

ماده ۴: سایر فعالیت‌هایی که مؤسسه اعتباری می‌تواند مبادرت به انجام آن نماید:

۱-۴- سرمایه‌گذاری از طریق خرید اوراق مشارکت، اوراق بهادار خارجی و اوراق صکوک و نظایر آن

- ۲-۴- ارائه خدمات مشاوره‌ای از قبیل سرمایه‌گذاری، خدمات مالی، مدیریت دارایی‌ها و ...
- ۳-۴- انجام وظایف قیمومت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه
- ۵-۴- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه اعتباری، نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه
- ۶-۴- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با مؤسسات اعتباری داخل و خارج
- ۷-۴- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب مؤسسه اعتباری
- ۸-۴- انجام خدمات کارگزاری سهام و اوراق بهادار برای مشتریان
- ۹-۴- پذیره نویسی سهام شرکت‌های در شرف تأسیس و یا افزایش سرمایه شرکت‌ها
- ۱۰-۴- وصول مطالبات اسنادی
- ۱۱-۴- وصول سود سهام مشتریان به حساب آنها
- ۱۲-۴- فروش تمبر مالیاتی و سفته
- ماده ۵-** انجام تمام یا بخشی از عملیات و فعالیت‌های مندرج در این آیین نامه توسط مؤسسه اعتباری منوط به درج آن در اساسنامه مؤسسه اعتباری و تصویب در شورای پول و اعتبار است.
- ماده ۶-** بانک مرکزی می‌تواند انجام برخی عملیات و فعالیت‌های مندرج در این آیین نامه را برای انواع مؤسسات اعتباری ممنوع سازد.
- ماده ۷-** انجام هرگونه عملیات و فعالیت جدید یا ارائه ابزارهای دریافت و پرداخت وجوه توسط مؤسسه اعتباری خارج از چارچوب این مقررات، مستلزم اخذ مجوز از بانک مرکزی است.
- ماده ۸-** بانک مرکزی مجاز است نسبت به تعیین سایر عملیات و فعالیت‌های مجاز بانکی که در این مقررات پیش‌بینی نشده اقدام نماید.
- مقررات ناظر بر عملیات مجاز بانکی در هشت ماده و دو تبصره دریکهزار و یکصد و سی و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ به شبکه بانکی کشور لازم الاجرا بوده و جایگزین عملیات مجاز بانکی مصوب سیزدهمین جلسه مورخه ۱۳۳۹/۱۱/۲۳ شورای پول و اعتبار می‌گردد.**

شماره: ۲۶۳۰۸۸

تاریخ: ۹۰/۱۱/۵

بیتکالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ مالیات بر ارزش افزوده جزء مالیات‌های مدرنی است که از اواخر دهه ۵۰ میلادی در دنیا اجرایی شده است. دایره گسترش این نوع مالیات سبب گردیده که تاکنون بسیاری از کشورهای جهان به خیل مجریان این نظام مالیاتی بیبوندند. در ایران نیز قانون مالیات بر ارزش افزوده در مهر ماه سال ۱۳۸۶ در مجلس شورای اسلامی تصویب و پس از تأیید توسط شورای نگهبان قانون اساسی، در تیر ماه ۱۳۸۷ جهت اجرا ابلاغ گردید. قانون مالیات بر ارزش افزوده شامل همه کالاها و خدمات که در بازار ایران به فروش می‌رسند، به استثنای ۱۷ قلم کالای ذکر شده در ماده ۱۲ این قانون می‌شود.

طبق ماده ۱ قانون یادشده، "عرضه کالاها و ارائه خدمات در ایران و همچنین واردات و صادرات آن‌ها مشمول مقررات این قانون می‌باشد."

با عنایت به موارد عنوان شده، مبلغ مالیات بر ارزش افزوده به بهای فروش کالا یا خدمات اضافه و از مشتری اخذ می‌گردد. بنابراین خریدار علاوه بر پرداخت بهای کالا یا خدمات، ملزم به پرداخت مالیات مزبور نیز می‌شود لذا مالیات پرداختی به عنوان یکی از اقلام تشکیل دهنده بهای تمام شده کالا یا خدمات خریداری شده تلقی می‌گردد.

از سوی دیگر در ماده ۷ دستورالعمل اجرایی مضاربه که به احصاء هزینه‌های قابل قبول مضاربه پرداخته، علاوه بر قیمت خرید کالا، به سایر مبالغ پرداختی در راستای تحصیل کالا از جمله، بیمه و حق ثبت سفارش، حمل و نقل، انبارداری و ... نیز به عنوان هزینه‌های قابل قبول مضاربه اشاره شده است.

در این راستا شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یک‌صد و سی و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷ خود: « محاسبه خالص مالیات بر ارزش افزوده در اعطای تسهیلات مضاربه به بهای تمام شده کالای خریداری شده و تلقی کردن آن به عنوان هزینه قابل قبول » را مورد تصویب قرار داد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۰۶۳۰۶۱/د.س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵ - ۰۲

شماره: ۲۶۵۷۵۴

تاریخ: ۹۰/۱۱/۹

بیت‌کلی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱۸۱۱۸۷ مورخ ۱۳۹۰/۸/۳ در خصوص استفاده از یک ضامن معتبر در تضمین بازپرداخت تسهیلات زیر سقف ۱۰۰ میلیون ریال، بدین وسیله به اطلاع می‌رساند؛ بانک‌ها می‌توانند علاوه بر اخذ ضامن معتبر در اعطای تسهیلات، با توافق تسهیلات‌گیرندگان، بخشی از وثائق قابل قبول تسهیلات اعطایی را از محل حساب یارانه آنها، تأمین نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب ظرف مدت ۵ روز کاری به کلیه واحدها/شعب زیر مجموعه آن

بانک ابلاغ و رونوشت آن را به این بانک ارسال نمایند. ۱۰۴۱۶۴۲/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۷۵۵۹۶

تاریخ: ۹۰/۱۱/۱۸

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد.

باسلام

احتراماً؛ پیرو بخشنامه شماره نب/۴۴۷۵ مورخ ۱۳۷۳/۷/۲۷، ضمن ارسال تصویر «آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۲۹۵۶/ت/۲۸۴۹۳ ه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ هیأت محترم وزیران به همراه چهار فقره فرم نمونه ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت و استرداد حسن انجام کار، بدین وسیله به استحضار می‌رساند که تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند ضمانت‌نامه‌های مرتبط با معاملات دولتی را صرفاً مطابق با نمونه‌های پیوست و با رعایت مفاد تبصره (۲) ماده (۸) آیین‌نامه مذکور صادر نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب ظرف مدت پنج روز کاری به تمامی شعب و واحدهای آن بانک/مؤسسه اعتباری غیر بانکی ابلاغ و رونوشت آن را نیز به این بانک ارسال نمایند. ۱۰۶۸۳۲۹/ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول‌شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی سناک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست دارد

شماره
تاریخ
۴۲۹۵۶ / ۲۸۴۹۳-ه
۱ آبان ۱۳۸۲

سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور - وزارت امور اقتصادی و دارایی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۵۳۲۱۲ مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰- آیین نامه تضمین برای معاملات دولتی را به شرح ذیل تصویب نمود:

“آیین نامه تضمین برای معاملات دولتی”

ماده ۱- مقررات این آیین نامه در اجرای قانون آیین نامه معاملات دولتی و در مورد پیش پرداخت و مبلغ و نوع تضمین ها شامل قراردادهای خدمات مشاوره، مدیریت طرح، امور تحقیقاتی، امور پیمانکاری، ساخت تجهیزات و نصب، خرید ماشین آلات، تجهیزات، کالا، مواد و مصالح و قراردادهای حمل و نقل به تنهایی یا بصورت مجموعه ای از دو یا چند مورد از آنها می باشد.

ماده ۲- انواع تضمین قراردادهای از نظر موضوع کاربرد آنها در قرارداد به شرح زیر است:
الف - تضمین شرکت در مناقصه (وجه التزام)

ب - تضمین انجام تعهدات

ج - تضمین پیش پرداخت

د - تضمین حسن انجام کار

ماده ۳- انواع ضمانت های معتبر در معاملات دولتی به شرح زیر است:

الف - ضمانت نامه بانکی

ب - ضمانت نامه های صادر شده از سوی مؤسسات اعتباری غیربانکی که دارای مجوز لازم از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هستند.

ج - وجه نقد

د - سفته یا امضای صاحبان امضای مجاز یا مهر شرکت

ه - سایر ضمانت نامه ها شامل:

۱- وثیقه ملکی معادل نود درصد (۹۰٪) ارزش کارشناسی رسمی آن.

۲- انواع اوراق مشارکت (موضوع قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶)

۴۴۹۵۶ / ۲۸۴۹۳ هـ

شماره
تاریخ ۱ آبان ۱۳۸۲

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب امر هیأت وزیران

۳- سهام شرکت های سهامی عام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به مأخذ هفتاد درصد (۷۰٪) ارزش روز آن.

۴- مطالبات تایید شده قراردادها از سوی دستگاههای اجرایی و ذیحسابان مربوط.

ماده ۴- در قراردادهای خدمات مشاوره، قراردادهای خدمات مدیریت طرح و امور تحقیقاتی تضمین ها از نوع تضمین پیش پرداخت و تضمین حسن انجام کار است که به شرح زیر تعیین و پرداخت می شود:

الف - تضمین پیش پرداخت: مبلغ پیش پرداخت برای خدمات مربوط به مطالعه و طراحی و خدمات تحقیقاتی، معادل بیست درصد (۲۰٪) مبلغ اولیه حق الزحمه مربوط (مبلغ برآورد حق الزحمه) و برای خدمات مربوط به دوره ساخت و تحویل معادل ده درصد (۱۰٪) مبلغ اولیه حق الزحمه مربوط می باشد که در ازای تضمین به نفع دستگاه اجرایی و بدون کسر کسورات قانونی پرداخت می شود.

ب - تضمین حسن انجام کار: بابت تضمین حسن انجام کار، معادل ده درصد (۱۰٪) از هر پرداخت حق الزحمه کسر و در حساب سپرده نگهداری می شود.

مبالغ نقدی سپرده حسن انجام کار در ازای تضمین به نفع دستگاه اجرایی، به طرف قرارداد دستگاه اجرایی بازگردانده می شود.

تبصره - تضمین معتبر در این قراردادها شامل تضمینهای نوع "الف"، "ب"، "د" و "هـ" مندرج در ماده (۳) می باشد.

ماده ۵- در قراردادهای پیمانکاری، ساخت تجهیزات و نصب، انواع تضمین ها شامل تضمین شرکت در مناقصه، تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش پرداخت و تضمین حسن انجام کار می باشد که به شرح زیر مبلغ آنها تعیین و پرداخت می شود.

الف - تضمین شرکت در مناقصه: مبلغ تضمین شرکت در مناقصه برحسب درصدی از برآورد هزینه اجرای کار به شرح جدول زیر تعیین می شود:

برآورد هزینه اجرای کار به میلیون ریال	تا ۱۰۰	مازاد بر ۱۰۰ تا ۱۰۰۰	مازاد بر ۱۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰	مازاد بر ۱۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰
درصد	۵	۱۵	۳	۳

تضمین معتبر برای شرکت در مناقصه شامل تضمین های نوع "الف"، "ب"، "ج" و "د" - مندرج در ماده (۳) می باشد.

ب - تضمین انجام تعهدات: مبلغ تضمین انجام تعهدات معادل پنج درصد (۵٪) مبلغ اولیه پیمان (مبلغ پیشنهادی پیمانکار) است.

تضمین معتبر برای انجام تعهدات برحسب درصدی از مبلغ اولیه پیمان به شرح جدول زیر است:

۲۸۴۹۳/ت ۳۱۶۵۲

شماره ۱۱ آبان ۱۳۸۲
تاریخ

تضمین معتبر برای پیش پرداخت شامل تضمین های نوع "الف"، "ب" و "هـ" مندرج در ماده (۳) می باشد. تبصره - دستگاههای اجرایی می توانند به جای تضمین های تأدیه پیش پرداخت، سفته با امضای صاحبان امضای مجاز شرکت پیمانکار دریافت کنند به شرط آنکه مبلغ پیش پرداخت را به حساب مشترک دستگاه اجرایی و پیمانکار واریز نموده و با نظارت دستگاه اجرایی به مصرف تجهیز کارگاه، تکمیل ماشین آلات و خرید مصالح برسانند. پیمانکار باید ماشین آلات خریداری شده از این محل را به عنوان وثیقه واریز پیش پرداخت در رهن دستگاه اجرایی قرار دهد و تا تصفیه بدهی خود بابت پیش پرداخت حق خارج کردن آنها را از کارگاه بدون اجازه دستگاه اجرایی ندارد.

د - تضمین حسن انجام کار: بابت تضمین حسن انجام کار معادل ده درصد (۱۰٪) از هر پرداخت (صورت وضعیت موقت، تعدیل، مابه التفاوت نرخ مصالح و پرداختهای مشابه) کسر و در حساب سپرده نگهداری می شود. هشتاد درصد (۸۰٪) مبالغ سپرده حسن انجام کار در ازای تضمین های نوع "الف"، "ب" و "هـ" مندرج در ماده (۳) به پیمانکار بازگردانده می شود.

ماده ۶ - در قراردادهایی که شامل دو یا چند مورد از کارهای مشاوره، مدیریت طرح، ساخت تجهیزات، پیمانکاری و نصب است، انواع تضمین ها شامل تضمین شرکت در مناقصه، تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش پرداخت و تضمین حسن انجام کاری باشد. مبلغ و شرایط تضمین های این نوع قراردادها طبق مقررات تعیین شده برای قراردادهای پیمانکاری و نصب (درج شده در ماده ۵) می باشد. مبلغ و شرایط پیش پرداخت این قراردادها باتوجه به نسبت مبلغ برآورد هزینه تجهیزات و مبلغ برآورد هزینه اجرا (پیمانکاری و نصب) به تناسب، طبق ماده (۵) تعیین می شود.

ماده ۷ - در قراردادهای خرید ماشین آلات، تجهیزات، کالا، مواد و مصالح و قراردادهای حمل و نقل، ضمانت‌های معتبر از نوع تضمین شرکت در مناقصه، تضمین انجام تعهدات و تضمین پیش پرداخت می باشد. میزان تضمین شرکت در مناقصه خرید و قراردادهای حمل و نقل با توجه به موضوع و خصوصیات معامله و به تشخیص دستگاه مناقصه گزار حداکثر تا میزان پنج درصد مبلغ برآوردی معامله تعیین می گردد که از انواع "الف"، "ب"، "ج" و "هـ" مندرج در ماده (۳) می باشد.

تضمین انجام تعهدات، معادل ده درصد (۱۰٪) مبلغ اولیه پیمان (مبلغ پیشنهادی فروشنده) است که بر حسب درصدهای جدول بند "ب" ماده (۵) تعیین می گردد و باید قبل از انعقاد قرارداد توسط فروشنده ازایه شود.

میزان پیش پرداخت بر طبق آیین نامه معاملات دولتی تا سقف بیست و پنج درصد (۲۵٪) مبلغ معامله تعیین می گردد که در قبالتضمین های نوع "الف"، "ب"، "ج" و "هـ" مندرج در ماده (۳) پرداخت خواهد شد. تضمین پیش پرداخت باید تا پایان مدت قرارداد دارای اعتبار بوده و مادام که مهلت های فوق منقضی نشده باشد، فروشنده مکلف به تمدید اعتبار آن است.

۴۲۹۵۶/ت ۲۸۴۹۳ هـ

شماره ۱۳۸۲
تاریخ ۱۳۸۲

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

مازاد بر ۷۰		مازاد بر ۳۰ تا ۷۰		تا ۳۰	مبلغ اولیه بیمان به میلیارد ریال
۵		۵		۵	درصد
۳/۵	۱/۵	۲/۵	۲/۵		
الف، ب، ج، د، هـ	الف، ب، ج، د، هـ	الف، ب، ج، د، هـ	الف، ب، ج، د، هـ	الف، ب، ج، د، هـ	نوع ضمانتنامه (به شرح مندرج در ماده ۳)

ج - تضمین پیش پرداخت

۱ - پیش پرداخت در قراردادهای بیمانکاری و نصب : مبلغ پیش پرداخت معادل بیست درصد (۲۰٪) مبلغ اولیه بیمان است.

مبلغ پیش پرداخت حداقل در سه قسط به شرح زیر در ازای تضمین به نفع دستگاه اجرایی بدون کسر کسورات قانونی پرداخت می شود:

قسط اول معادل هشت درصد (۸٪) پس از تحویل کارگاه، قسط دوم معادل شش و نیم درصد (۶/۵٪) پس از تجهیز کارگاه لازم برای شروع عملیات و قسط سوم معادل پنج و نیم درصد (۵/۵٪) پس از انجام سی درصد (۳۰٪) مبلغ اولیه بیمان طبق صورت وضعیتهای موقت بدون محاسبه مصالح پای کفر.

پس از واریز اقساط اول و دوم پیش پرداخت، معادل چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) از مبلغ ناخالص تمام صورت وضعیت های موقت (به استثنای تعدیل، مابه التفاوت نرخ مصالح و پرداختهای مشابه) کسر می شود و برای واریز قسط سوم معادل هشت درصد (۸٪) علاوه بر چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) یادشده از صورت وضعیت ها کسر می شود به نحوی که مبلغ پیش پرداخت تا آخرین صورت وضعیت موقت مستهلک شود.

در صورت ضرورت تأدیه پیش پرداخت در بیشتر از سه قسط و یا تفکیک پیش پرداخت بخشهای مختلف کار، قسط پیش پرداخت ونحوه واریز آنها، باید در شرایط خصوصی بیمان مربوط درج شود.

۲ - پیش پرداخت در قراردادهای ساخت تجهیزات : مبلغ پیش پرداخت معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) مبلغ اولیه قرارداد است.

قسط پیش پرداخت باتوجه به برنامه زمانی ساخت و تحویل تجهیزات و نیز اقساط بازگرداندن پیش پرداخت به تناسب تحویل تجهیزات و پرداخت وجه آنها تعیین و در شرایط خصوصی قراردادهای مربوط درج می شود.

۴۴۹۵۶ / ۲۸۴۹۳-۵

شماره
تاریخ ۱ آبان ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
رئیس‌جمهور
تصویب تامه‌های وزارت

استرداد تضمین انجام تعهدات این قراردادها مشمول مولرد عام از نحوه استرداد تضمین هاست که در تبصره ذیل ماده (۸) آمده است.

ماده ۸ - دستگاههای اجرایی باید از برگهای (فرمهای) پیوست این آیین نامه (نمونه یک تا چهار) برای تضمین های نوع "الف" و "ب" مندرج در ماده (۳) استفاده کنند. شرایطی که در برگهای یادشده برای استرداد یا ابطال ضمانت های بانکی تعیین شده است برای انواع دیگر تضمین نیز باید رعایت شود.

تبصره ۱- موارد عام در مورد نحوه استرداد تضمین ها عبارتند از:

- ۱- تضمین شرکت در مناقصه مربوط به برنده مناقصه پس از ارایه تضمین انجام تعهدات و انعقاد قرارداد مسترد خواهد شد.
- ۲- تضمین یا سپرده پیش پرداخت به تناسب انجام کار یا تحویل کالا بر اساس گواهی کارفرما آزاد می گردد.
- ۳- تضمین انجام تعهدات پس از تحویل موقت و صدور گواهی تحویل موقت مسترد می گردد.
- ۴- در مواردی که به تشخیص کارفرما در خرید کالا حصول اطمینان از صحت عملکرد آن بر اساس مشخصات مربوط لازم باشد پنجاه درصد (۵۰٪) از ضمانتنامه یا سپرده انجام تعهدات بر طبق ردیف (۲) آزاد و پنجاه درصد (۵۰٪) دوم پس از پایان دوره تضمین و صدور گواهی تحویل قطعی مسترد می گردد.

آزاد سازی این بخش از تضمین انجام تعهدات منوط به گواهی کارفرما مبنی بر تحویل نقشه های "چون ساخت" و دستورالعملهای بهره برداری و نگهداری می باشد.

۵- استرداد کسور وجه الضمان قراردادهای منعقد با مصوبات قبلی، تابع مفاد این تصویب نامه می باشد.

تبصره ۲- تا زمان اجرایی شدن استفاده از نمونه ضمانت نامه های موضوع این ماده توسط بانکها اجازه داده می شود ضمانت نامه هایی که در فاصله زمانی تصویب آیین نامه لغایت پایان سال ۱۳۸۲ مطابق فرم های ابلاغی در مقررات مورد عمل قبلی توسط بانکها صادر شده یا می شود مورد قبول دستگاههای اجرایی قرار گیرد بانکها مکلفند حداکثر از اول سال ۱۳۸۳ به بعد کلیه ضمانت نامه ها را بر طبق نمونه های جدید ابلاغی صادر و ارائه نمایند.

ماده ۹- سایر شرایط لازم در مورد تضمین های قراردادهای طبق شرایط عمومی قراردادهای مصوب سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور می باشد.

ماده ۱۰- دستورالعمل استفاده از تضمین های نوع "د" مندرج در ماده (۳) تا دو ماه پس از ابلاغ این تصویب نامه به وسیله وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و توسط سازمان یادشده برای اجرا ابلاغ می شود. تا ابلاغ آیین نامه مذکور، دستگاههای اجرایی می توانند با تشخیص خود از تضمین های نوع "د" مندرج در ماده (۳) استفاده کنند.

شماره ۴۴۹۵۶/ت ۲۸۴۹۳ هـ

شماره تاریخ ۱ آبان ۸۲ هـ

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

ماده ۱۱ - تضمین معتبر برای انعقاد قرارداد با شرکت های خارجی، فقط ضمانت های بانکی از بانک های مورد تایید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است. ضمانت نامه بخش ارزی قراردادها به لحاظ مقدار باید حداقل معادل بخش ارزی قرارداد و نوع آن همان ارز قرارداد باشد. مبلغ پیش پرداخت و شرایط پرداخت یا بازپرداخت سهم ارزی پیش پرداخت قراردادها، طبق ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در زمان واگذاری کارها می باشد.

ماده ۱۲ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی به سوالات احتمالی را بر عهده دارد.

ماده ۱۳ - این تصویب نامه جایگزین تصویب نامه شماره ۱۰۷۲۹/۱۰۲۶۵۹۰ هـ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱ می گردد.

محمد رضا عارف

رئیس هیئت وزیران

رونوشت به:

- معاونت های محترم سازمان
- دفتر محترم ریاست سازمان - سازمان های وابسته
- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانها - دفتر هماهنگی امور استانها - دفتر تلفیق برنامه و بودجه
- دبیرخانه شورای عالی اشتغال - دفتر طرح و برنامه - دفتر اقتصاد کلان - دفتر هماهنگی امور شرکتها
- دفتر امور فنی و تدوین معیارها - دفتر امور مشاوران و پیمانکاران - دفتر نظارت و ارزیابی طرحها ارسال می گردد.

سرپرست دفتر حقوقی و امور مجلس

۸۲/۸/۱۳

بسمه تعالی

ضمانتنامه شرکت در مناقصه

(نمونه یک)

تظیر به اینکه * مایل است در مناقصه *****

به نشانی : شرکت نمایند این **

از * در مقابل ***

مبلغ ریال تضمین و تعهد می‌نماید چنانچه ***

به این ** اطلاع دهد که پیشنهاد شرکت‌کننده نامبرده مورد قبول واقع شده و مشارالیه از امضای پیمان مربوط یا تسلیم ضمانتنامه انجام تعهدات پیمان استکاف نموده است. تا میزان ریال هر مبلغی را که *** مطالبه نماید، به محض دریافت لولین تقاضای کتبی واصله از سوی *** بدون اینکه احتیاجی به اثبات استکاف یا لقامه دلیل و یا صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی یا قضایی داشته باشد بی‌درنگ در وجه یا حواله کرد. ***

مدت اعتبار این ضمانتنامه سه ماه است و تا آخر ساعت اداری روز معتبر می‌باشد.

این مدت بنا به درخواست کتبی *** برای حداکثر سه ماه دیگر قابل تمدید است و در صورتیکه * تنوع یا نخواهد مدت این ضمانتنامه را تمدید کند و یا * موجب این تمدید را فراهم نسازد و ** را موافق با تمدید ننماید. * متعهد است بشون اینکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در این ضمانتنامه را در وجه یا حواله کرد. *** پرداخت کند.

چنانچه مبلغ این ضمانتنامه در مدت مقرر از سوی *** مطالبه نشود، ضمانتنامه در سررسید، خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط است. اعم از اینکه مسترد گردد یا مسترد نگردد.

* عنوان بیمه‌کار

** عنوان بانک یا موسسات اعتباری غیربانکی دارای مجوز

*** عنوان دستگاه اجرایی یا کارفرما

**** موضوع قرارداد مورد نظر

بسمه تعالی
ضمانتنامه انجام تعهدات
(نمونه دو)

نظر به اینکه *
به این **
را با ***
در مقابل ****
به منظور انجام تعهداتی که به موجب قرارداد یاد شده به عهده می‌گیرد تضمین و تعهد می‌نماید در صورتی
که ***
این **
یاد شده تخلف ورزیده است، تا میزان
مطالبه کند، به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی ****
بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهار نامه یا تقدیمی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، بی‌درنگ در
وجه یا حواله کرد ****
مدت اعتبار این ضمانتنامه تا آخر وقت کاری روز

شود قلیل تمدید می‌باشد و در صورتی که *
ضمانتنامه را تمدید کند و یا *
نتواند **
را حاضر به تمدید نماید **
منتهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا
حواله کرد ****
پرداخت کند.

- * عنوان بیمکنار
- ** عنوان بانک یا موسسات اعتباری غیربانکی دارای مجوز
- *** عنوان دستگاه اجرایی یا کارفرما
- **** موضوع قرارداد مورد نظر

بسمه تعالی

ضمانتنامه پیش‌پرداخت

(نمونه سه)

نظر به اینکه *
به این **
اطلاع داده است قرارداد ***
را با ***
ریال به عنوان پیش‌پرداخت به *
متمم است در صورتی که ***
هد که خولستار بازپرداخت مبلغ پیش‌پرداخت داده شده به *
تا میزان مانده از مبلغ پیش‌پرداخت را به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی ***
بدون اینکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجری قانونی و
قضایی داشته باشد، بی‌درنگ در وجه یا حواله کرد ***
بپردازد
اعتبار این ضمانتنامه تا آخر وقت اداری روز
است و بنا به درخواست کتبی

واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که
درخواست شود قابل تمدید می‌باشد و در صورتی که **
نخواهد مدت این ضمانتنامه را تمدید کند و یا *
تمدید را فراهم نسازد و نتواند **
را حاضر به تمدید نماید **
متمم است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا
حواله کرد ***
مبلغ این ضمانتنامه بنا به درخواست کتبی *
شده استه طبق نظر کتبی ***
که باید حداکثر ظرف سی‌روز از تاریخ تحویل
نامه استعلام ** به ***
در مورد مبلغ پیش‌پرداخت واریز
شده واصل گردد، تقلیل داده می‌شود و در صورت عدم وصول پاسخی از سوی ***
ضمانتنامه معادل مبلغی که *
اعلام نموده است، تقلیل داده خواهد شد.
در صورتی که تمام مبلغ این پیش‌پرداخت به ترتیب تعیین شده در این ضمانتنامه واریز گردد و مبلغ آن
به صفر تقلیل داده شود، این ضمانتنامه خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط است. اعم از اینکه اصل آن
به بنگ مسرد گردد یا مسرد نگردد.

- * عنوان پیمانکار
- ** عنوان بانک یا موسسات اعتباری غیربانکی دارای مجوز
- *** عنوان دستگاه اجرایی یا کارفرما
- **** موضوع قرارداد مورد نظر

بسمه تعالی

ضمانتنامه استرداد حسن انجام کار

(نمونه چهارم)

نظر به اینکه *
به این **
از طرف ***
قرارداد ****
پرداخت شود، از این رو پس از پرداخت وجه مزبور به حساب *
این **
کتاباً و قبل از تقضای سررسید این ضمانتنامه به این *
که *
میزان *
کند، به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی ***
اینکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، بی درنگ در وجه یا
خواه کرد ***
است و بنا به درخواست کتبی ***
پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید می باشد و در صورتی
که *
یا *
را حاضر به تمدید نماید *
مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا خواه کرد ***
پرداخت کند.

* عنوان بیمکنتر

** عنوان بانک یا موسسات اعتباری غیربانکی دارای مجوز

*** عنوان دستگاه اجرایی یا کارفرما

**** موضوع قرارداد مورد نظر

شماره: ۲۸۰۵۶۲

تاریخ: ۹۰/۱۱/۲۳

بیت‌کلی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، مؤسسه اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست

بانک ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

بدین وسیله به استحضار می‌رساند، شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و سی و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۱ خود مقرر نمود که «نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی» و «نرخ سود تسهیلات اعطایی» در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران و سرزمین اصلی به صورت یکسان تعیین و مورد عمل قرار گیرد. لذا از تاریخ لازم الاجرا شدن این بخشنامه، نرخ‌های مذکور برای مناطق آزاد تجاری - صنعتی، مطابق سیاست‌های پولی ابلاغی از سوی این بانک برای سرزمین اصلی خواهد بود.

یادآوری می‌نماید از این پس مفاد بندهای ۲ و ۳ بخشنامه شماره مب/۱۳۴۷ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۰ اداره مطالعات و مقررات بانکی، کان لم یکن تلقی می‌گردد.

با عنایت به این که مفاد این بخشنامه پس از گذشت ۱۴ روز تقویمی از تاریخ صدور آن لازم‌الاجرا خواهد بود، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب ظرف مدت ۵ روز کاری به کلیه واحدها/شعب زیرمجموعه آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و رونوشت آن را به این بانک ارسال نمایند. د/۱۰۸۲۷۸۴/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۸۸۷۸۹

تاریخ: ۹۰/۱۲/۱

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه از سال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ شورای پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶ خود، مفاد مواد (۲)، (۳) و (۴) از «شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه» (مصوب هفت‌صد و نهمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۹/۶/۳)، را به شرح زیر اصلاح نمود:

ماده ۲- حداقل مبلغ سپرده لازم برای افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه ۱۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال می‌باشد.

ماده ۳- حداقل مبلغ تسهیلات قرض‌الحسنه قابل اعطاء به هر متقاضی از محل هر حساب قرض‌الحسنه ویژه ۳.۰۰۰.۰۰۰ ریال و مدت بازپرداخت آن حداکثر پنج سال می‌باشد.

ماده ۴- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند هر سه سال یک‌بار براساس رشد شاخص کل بهای کالا و خدمات مصرفی و سایر شاخص‌ها، نسبت به اصلاح ارقام ذکر شده در مواد (۲) و (۳) فوق اقدام نماید.

لازم به ذکر است متن تنقیح شده و نهایی «شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه» با اصلاحات انجام شده بر اساس «مصوبه صدرالاشاره شورای پول و اعتبار»، به پیوست ارسال می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. ۱۰۵۸۵۸۸/و

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

پیوست: ۳ برگ

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض الحسنه ویژه

سال ۱۳۹۰

«شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض الحسنه ویژه»

- ماده ۱- حساب قرض الحسنه ویژه به حسابی اطلاق می شود که؛ بانک تحت این عنوان افتتاح و وجوه تودیع شده توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به این حساب را طبق نظر تودیع کننده وجوه و براساس شرایطی که به موجب قرارداد عاملیت منعقد فی مابین تودیع کننده و بانک معین می شود به صورت قرض الحسنه به اشخاص حقیقی و مؤسسات خیریه و عام المنفعه اعطا می نماید.
- ماده ۲- حداقل مبلغ سپرده لازم برای افتتاح حساب قرض الحسنه ویژه ۱۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال می باشد.*
- ماده ۳- حداقل مبلغ تسهیلات قرض الحسنه قابل اعطا به هر متقاضی از محل هر حساب قرض الحسنه ویژه ۳.۰۰۰.۰۰۰ ریال و مدت بازپرداخت آن حداکثر پنج سال می باشد.*
- ماده ۴- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می تواند هر سه سال یک بار بر اساس رشد شاخص کل بهای کالا و خدمات مصرفی و سایر شاخص ها، نسبت به اصلاح ارقام ذکر شده در مواد (۲) و (۳) فوق اقدام نماید.*
- ماده ۵- از مبالغ تودیع شده به حساب های قرض الحسنه ویژه همواره معادل مجموع قرض الحسنه های اعطا شده مسدود، و مازاد آن توسط تودیع کننده وجوه قابل برداشت بوده و نظیر سایر حساب های قرض الحسنه پس انداز مشمول شرکت در قرعه کشی جوایز می باشد.
- ماده ۶- مبالغ مسدود شده در این حساب ها جزء سپرده های بانک محسوب نگردیده و مشمول تودیع سپرده قانونی نمی باشد.
- ماده ۷- مبالغ قرض الحسنه اعطایی بانک از محل این حساب ها جزء تسهیلات اعتباری اعطایی بانک محسوب نگردیده و خارج از حد مجاز اعتباری بانک خواهد بود.

* اصلاح شده بر اساس بند ۲ از یک هزار و یکصد و سی و سومین صورت جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶ شورای پول و اعتبار.

ماده ۸- دارنده حساب قرض الحسنه ویژه می‌تواند به موجب قرارداد عاملیت، نوع و میزان وثائق مورد نظر خود را مشخص و از بانک بخواهد که در قبال اعطای قرض الحسنه از این حساب وثائق مشخص شده را اخذ نماید در صورتی که نوع و میزان وثائق مورد نظر تعیین نشده باشد، اخذ وثیقه توسط بانک تابع ضوابط دستورالعمل اجرایی قرض الحسنه اعطایی بانکها خواهد بود.

ماده ۹- بانک می‌تواند به موجب قرارداد عاملیت پیگیری وصول اقساط قرض الحسنه‌های اعطایی و یا در صورت لزوم انجام اقدامات حقوقی مربوط را نیز به عهده بگیرد. لیکن در هر حال استرداد وجوه تودیع شده به حساب قرض الحسنه ویژه موکول به بازپرداخت قرض الحسنه‌های اعطا شده بوده و از این بابت مسئولیتی متوجه بانک نخواهد بود.

ماده ۱۰- مبالغ وصولی توسط بانک بابت اقساط قرض الحسنه‌های اعطا شده طبق نظر تودیع کننده وجوه، مجدداً قابل مصرف می‌باشد.

ماده ۱۱- بابت خدماتی که بانک در مورد هر یک از حساب‌های قرض الحسنه ویژه انجام می‌دهد با توجه به نوع و میزان این خدمات کارمزدی به بانک تعلق می‌گیرد که میزان آن براساس توافق بانک و تودیع کننده وجوه به موجب قرارداد عاملیت تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲- تودیع کننده وجوه می‌تواند به منظور تأمین تمام یا قسمتی از کارمزد عاملیت بانک به شرح مذکور در ماده ۱۱، از بانک بخواهد که علاوه بر اصل مبلغ قرض الحسنه اعطائی مبلغی به عنوان کارمزد از دریافت کنندگان قرض الحسنه وصول نماید که میزان آن نمی‌تواند از کارمزد مقرر از طرف شورای پول و اعتبار برای قرض الحسنه اعطائی بانکها جهت رفع احتیاجات ضروری اشخاص حقیقی تجاوز نماید.

شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض الحسنه ویژه در هفت‌صد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۶۹/۶/۳ و یک‌هزار و یک‌صد و سی و سومین مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۶ شورای پول و اعتبار در دوازده ماده به تصویب رسید.

شماره: ۲۸۸۸۰۰+
تاریخ: ۹۰/۱۲/۱

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ به استناد تبصره (۲) ماده (۲) «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و
ظهرنویسی از طرف بانک‌ها» کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در هفتاد و چهارمین جلسه
مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۸ خود، که به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی نیز رسیده است، مقرر نمود:
«ضمانت‌نامه‌های اعتباری (ارزی - ریالی) صادره توسط "صندوق ضمانت صادرات ایران"، به عنوان وثیقه صدور ضمانت‌نامه
بانکی مورد قبول می‌باشد.»

لازم به ذکر است که «آیین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرنویسی از طرف بانک‌ها» با توجه به بخشنامه‌های
شماره مب/۱۶۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۹، شماره مب/۵۵۸ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۳، شماره مب/۱۸۲۵ مورخ
۱۳۸۵/۷/۳۰ و شماره مب/۱۹۶۸ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۹ و همچنین «مصوبه صدرالاشاره کمیسیون اعتباری» اصلاح،
و متن تنقیح شده و نهایی آن، به پیوست جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۰۶۹۷۹۹/و

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: ۴ برگ

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

آئین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و

ظهرنویسی از طرف بانک‌ها

سال ۱۳۹۰

آئین نامه صدور ضمانت نامه و ظهر نویسی از طرف بانکها

ماده ۱- صدور ضمانت نامه و ظهر نویسی از طرف بانکها موکول به اخذ وثیقه از مضمون عنه طبق شرایط مندرج در این آئین نامه می باشد.

ماده ۲- انواع و ثائق قابل قبول برای صدور ضمانت نامه و ظهر نویسی به شرح ذیل می باشد:

الف- وجه نقد یا طلا یا اسناد خزانه یا اوراق قرضه دولتی یا اوراق مشارکت منتشره براساس مجوز بانک مرکزی یا سپرده سرمایه گذاری مدت دار، یا حسابهای پس انداز قرض الحسنه نزد آن بانک یا حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار متقاضی نزد سایر بانکها یا گواهی های سپرده های سرمایه گذاری مدت دار ویژه عام و خاص^۱ یا اوراق قرض الحسنه یا حسابهای ارزی شامل حسابهای سپرده سرمایه گذاری مدت دار ارزی و قرض الحسنه جاری و پس انداز ارزی^۲ نزد بانک صادر کننده ضمانت نامه.^۳

ب- تضمین بانکها یا مؤسسات اعتباری غیر بانکی مجاز داخلی.^۴

پ- تضمین بانکها یا مؤسسات اعتباری غیر بانکی معتبر خارجی.

ج- ضمانت نامه های اعتباری (ارزی - ریالی) صادره توسط "صندوق ضمانت صادرات ایران"^۵

د- سفته با دو امضاء قابل قبول بانک، اموال غیر منقول، برگ وثیقه انبارهای عمومی مربوط به کالا، سهام شرکت هایی که در بورس پذیرفته شده باشد، کشتی و هواپیما.

تبصره (۱) - در مورد شرکت های تحت مدیریت دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکت های وابسته به آنها، بانک می تواند سفته شرکت یا نهاد در وجه بانک را قبول نماید.^۶

تبصره (۲) - غیر از وثائق پیش بینی شده در این آئین نامه، بانک مرکزی می تواند حسب مقتضیات روز وثائق دیگری را پیش بینی و در صورت لزوم به بانکها اعلام نماید.^۷

^۱ به استناد بخشنامه شماره مب/۵۸۸ مورخ ۱۳/۵/۱۳۸۱.

^۲ به استناد بخشنامه شماره نب/۵۷۸۴ مورخ ۲۴/۸/۱۳۷۷.

^۳ لازم است مبلغ موجود در حسابهای پس انداز قرض الحسنه نزد آن بانک و حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار متقاضی نزد سایر بانکها به میزان وثیقه مورد نظر در حسابهای ذی ربط مسدود شود.

^۴ به استناد بخشنامه شماره مب/۵۸۸ مورخ ۱۳/۵/۱۳۸۱.

^۵ به استناد بند (۱) از هفتاد و چهارمین صورت جلسه کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورخ ۲۸/۱۰/۱۳۹۰.

^۶ به استناد بند ۴ از مصوبه نهصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۲/۱۱/۱۳۷۹ شورای پول و اعتبار.

^۷ به استناد بند ۴ از مصوبه نهصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۲/۱۱/۱۳۷۹ شورای پول و اعتبار.

ماده ۳- حداقل معادل ده درصد مبلغ ضمانت‌نامه یا ظهرنویسی از یک یا ترکیبی از وثائق بند الف ماده ۲ و بابت بقیه آن از یک یا ترکیبی از انواع وثائق مشروح ذیل خواهد بود:

۱- معادل بقیه مبلغ ضمانت‌نامه و یا ظهرنویسی از یک و یا ترکیبی از انواع وثائق مذکور در بندهای الف و ب ماده ۲.

۲- سفته طبق بند پ ماده ۲ و تبصره (۱) ذیل آن حداقل معادل ۱۲۰ درصد بقیه مبلغ ضمانت‌نامه و یا ظهرنویسی.

۳- اموال غیرمنقول یا برگ وثیقه انبارهای عمومی یا سهام شرکت‌هایی که در بورس پذیرفته شده باشد یا کشتی یا هواپیما حداقل معادل ۱۵۰ درصد بقیه مبلغ ضمانت‌نامه یا ظهرنویسی.

تبصره (۱)- ضمانت‌نامه‌های مربوط به شرکت در مناقصه و مزایده از پرداخت وثیقه نقدی مذکور در ماده ۳ معاف می‌باشند و درصدهای مذکور در ردیف‌های (۲) و (۳) نسبت به کل مبلغ ضمانت‌نامه محاسبه خواهد شد.

تبصره (۲)- بانک‌ها می‌توانند از اخذ وثیقه نقدی مذکور در ماده ۳ بابت ضمانت‌نامه‌های صادره منحصراً برای امور کشاورزی، احداث، تکمیل و یا تعمیر واحدهای مسکونی خودداری کنند مشروط بر این که وثیقه، منحصراً غیرمنقول بوده و حداقل ۱۶۰ درصد مبلغ ضمانت‌نامه ارزش داشته باشد.

تبصره (۳)- ضمانت‌نامه‌های مربوط به کارخانه‌های تولیدی بابت خرید مواد اولیه از خارج یا هزینه‌های ارزی اجرای طرح‌های تأسیس یا توسعه کارخانه‌هایی که مورد تأیید و توصیه وزارتخانه‌های مربوط باشد و وام‌های خارجی برای منظورهای فوق در صورت موافقت بانک مرکزی مشمول تبصره (۱) این ماده می‌باشد.

ماده ۴- صدور ضمانت‌نامه ریالی در برابر تضمین بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری غیربانکی معتبر خارجی و همچنین صدور ضمانت‌نامه ارزی منوط به موافقت قبلی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵- در ضمانت‌نامه‌ها باید موضوع ضمانت‌نامه، نام مضمون‌له و مضمون‌عنه و مدت اعتبار ضمانت‌نامه و مبلغ آن به طور صریح قید شود.

ماده ۶- بانک‌ها باید برای حساب ضمانت‌نامه‌ها و ظهرنویسی‌ها و وثائق نقدی و وثائق غیرنقدی ضمانت‌نامه‌ها و ظهرنویسی‌ها حساب جداگانه نگهداری نمایند. به غیر از وجه نقد و سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار، یا

حساب‌های ارزی شامل حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار ارزی و قرض‌الحسنه جاری و پس‌انداز ارزی نزد خود بانک، بقیه وثائق باید در حساب انتظامی نگهداری شود.

ماده ۷- از این تاریخ هرگونه ظهرنویسی و یا صدور ضمانت‌نامه توسط بانک‌ها منوط به رعایت کامل مقررات این آئین‌نامه است. ضمانت‌نامه‌ها و ظهرنویسی‌های موجود که براساس مقررات قبل صادر شده‌اند، در صورت ضرورت تمدید، به تشخیص بانک می‌توانند کماکان با شرایط قبل تمدید شوند.

شماره: ۲۹۵۶۷۷

تاریخ: ۹۰/۱۲/۸

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ شورای پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و سی و ششمین جلسه

مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۱، مصوب نمود که:

«نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده برابر با حداکثر نرخ سود عقود غیر مشارکتی به‌علاوه ۸

درصد می‌باشد.»

با عنایت به مصوبه فوق‌الذکر، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، مصوبه هفتصد و هشتاد و ششمین جلسه مورخ

۱۳۷۱/۹/۷ شورای پول و اعتبار موضوع بخشنامه شماره ۳۵/۲۰۷۰ مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۱۵ اداره نظارت بر بانک‌ها

ملغی‌الاثراً اعلام می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. /۱۰۸۴۶۰۴/و

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۲۹۸۲۳۸
تاریخ: ۹۰/۱۲/۱۰

بیت

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی به استثناء بانک قرض‌الحسنه مهر ایران، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردد.

با سلام و احترام؛

همان‌گونه که مستحضرنند؛ «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» در یک‌هزار و یک‌صد و بیست و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۵ شورای محترم پول و اعتبار به تصویب رسید و طی بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۶۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. به منظور ایجاد وحدت رویه در خصوص انجام عملیات حسابداری عقد مرابحه بدین‌وسیله «دستورالعمل حسابداری عقد مرابحه» که در هفتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مورد تأیید قرار گرفته به پیوست ایفاد می‌گردد.

مزید استحضار خاطر نشان می‌گردد، سرفصل حساب‌های دفتر کل جدید مورد نیاز برای انجام عملیات حسابداری تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه و همچنین تغییرات لازم در سرفصل حساب‌های دفتر کل موجود، پیش‌تر طی بخشنامه شماره ۹۰/۲۹۱۲۸۲ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۳ اداره نظارت بر موقعیت مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ گردیده است.

خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن

اجرای آن نظارت گردد. ۱۰۹۵۵۵۹/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: پنج برگ

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حسابداری عقد مباحه

گروه مطالعاتی حسابداری و مالی

اسفند ماه ۱۳۹۰

بسمه تعالی

«دستورالعمل حسابداری عقد مرابحه»

عملیات حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات در قالب عقد مرابحه، جهت تأمین قسمتی از نیازهای مالی اشخاص حقیقی و حقوقی به منظور تهیه کالا و خدمات مورد نیاز آنان، به شرح ذیل می‌باشد:

الف- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد مرابحه:

۱- پس از انعقاد قرارداد مرابحه، قرارداد مذکور در حساب انتظامی قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح

ذیل ثبت می‌گردد:

بد - حساب‌های انتظامی - قراردادهای مرابحه
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

بس - طرف حساب‌های انتظامی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۲- مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از مشتری به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - صندوق یا حساب مشتری
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

بس - پیش‌دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی)
(کد حساب‌های: ۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)

۳- هم‌زمان با انعقاد قرارداد و پس از اخذ پیش‌دریافت از مشتری، تعهدات بانک به منظور تهیه کالا و

خدمات به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - طرف تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقدہ معاملات (دولتی/غیردولتی) - مرابحه
(کد حساب‌های: ۶۰ و ۵/۳/۱/۰۰۷۰)

بس - تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقدہ معاملات (دولتی/غیردولتی)
(کد حساب‌های: ۶۰ و ۵/۳/۲/۰۰۷۰)

ب - ثبت‌های حسابداری وثایق:

۴- پس از اخذ وثایق از مشتری، چنانچه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ

ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور و در صورتی که از نوع اوراق

بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه	بد - حساب‌های انتظامی - وثایق مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه	بس - طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۵- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء تضمینی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح

ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	بد - حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء تضمینی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	بس - طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

ج - ثبت‌های حسابداری خرید اموال یا خدمت موضوع قرارداد:

۶- مبلغ پرداختی بابت پیش‌پرداخت به فروشنده اموال یا ارایه دهنده خدمات به شرح ذیل در حساب‌ها

ثبت می‌شود:

به مبلغ پرداخت شده	بد - پیش‌پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۲۰)
به مبلغ پرداخت شده	بس - حساب فروشنده/انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۷- خرید اموال یا دریافت خدمات موضوع قرارداد مرابحه و پرداخت وجه آن به فروشنده کالا یا ارایه

دهنده خدمات، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ بهای تمام شده اموال	بد - اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به مبلغ پرداخت شده	بس - پیش‌پرداخت بابت خرید خدمات/اموال معاملات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۲۰ و ۳/۱/۰۸۳۰)
به مبلغ بهای تمام شده اموال پس از کسر مبلغ پیش‌پرداخت	بس - حساب فروشنده/انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

د - ثبت‌های حسابداری اعطای تسهیلات:

۸- پس از خرید اموال یا دریافت خدمات موضوع قرارداد مباحه، برگشت تعهدات بانک به شرح ذیل در

حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ کل قرارداد منعقد شده پس از کسر پیش‌دریافت	بد - تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده معاملات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۶۰ و ۵/۳/۲/۰۰۷۰)
به مبلغ کل قرارداد منعقد شده پس از کسر پیش‌دریافت	بس - طرف تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد شده معاملات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۶۰ و ۵/۳/۱/۰۰۷۰)

۹- پس از واگذاری اموال یا خدمات موضوع قرارداد مباحه به مشتری، با توجه به شرایط قرارداد،

تسهیلات اعطایی به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود. توضیح این‌که در این مرحله با توجه به تکمیل

فرآیند واگذاری اموال یا خدمات به مشتری، سود ناشی از واگذاری آن تحقق یافته محسوب و در دفاتر

شناسایی می‌گردد:

مبلغ تسهیلات اعطایی (به مبلغ فروش نقدی پس از کسر پیش‌دریافت)	بد - تسهیلات اعطایی تبصره‌های مباحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مباحه نسبه	بد - سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه	بد - پیش‌دریافت از مشتریان بابت سایر تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۴۲۰ و ۳/۲/۰۴۱۰)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	بس - اموال/خدمات خریداری شده برای مباحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
معادل مابه‌التفاوت مبلغ فروش نقدی و بهای تمام‌شده	بس - سود دریافتی تسهیلات (ناشی از فروش اموال یا خدمات) (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مباحه نسبه	بس - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

توضیح: چنان‌چه تسهیلات اعطایی از نوع مباحه نقدی باشد، سرفصل حساب‌های «سود دریافتی» و «سود

سال‌های آینده تسهیلات دولتی/غیردولتی» ثبت نمی‌شوند.

ه - ثبت‌های حسابداری بازپرداخت تسهیلات اعطایی:

۱۰- در صورتی که تسهیلات اعطایی مباحه به صورت نقدی بازپرداخت گردد، وصول تسهیلات در

سررسید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - صندوق یا حساب مشتری
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ تسهیلات اعطایی

بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مراجعه/دولتی/غیردولتی
(کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵، ۵۶۵، ۵۵۵، ۵۴۵)

به مبلغ تسهیلات اعطایی

۱۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراجعه به صورت نسبیه دفعی بازپرداخت گردد، وصول تسهیلات در

سررسید، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - صندوق یا حساب مشتری
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ تسهیلات اعطایی و سود
مربوط/مبلغ وصولی

بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مراجعه/دولتی/غیردولتی
(کد حساب‌های: ۳/۱/۰۵۷۵ و ۵۶۵، ۵۵۵، ۵۴۵)

به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم
مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی

بس - سود دریافتی تسهیلات
(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم
مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی

۱۲- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراجعه به صورت نسبیه دفعی بازپرداخت گردد، شناسایی درآمد در

سررسید تسهیلات به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی)
(کد حساب‌های: ۳/۲/۵۵۰ و ۵۶۰)

به میزان سود دوران بازپرداخت

بس - سود دریافتی تسهیلات
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

به میزان سود دوران بازپرداخت

۱۳- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراجعه به صورت نسبیه اقساطی بازپرداخت گردد، وصول تسهیلات در

سررسید هر قسط، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - صندوق یا حساب مشتری
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به میزان مبلغ هر قسط

بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مراجعه/دولتی/غیردولتی
(کد حساب‌های: ۳/۱/۰۵۷۵ و ۵۶۵، ۵۵۵، ۵۴۵)

به میزان اصل قسط

بس - سود دریافتی تسهیلات
(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

به میزان سود قسط

۱۴- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراجعه به صورت نسبیه اقساطی بازپرداخت گردد، شناسایی درآمد در

سررسید هر قسط به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سود مربوط به قسط
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)

بس - سود دریافتی تسهیلات به میزان سود مربوط به قسط
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

و - ثبت حسابداری شناسایی سود تسهیلات اعطایی مابجه نسبه دفعی و اقساطی در صورت عدم بازپرداخت در سررسید:

۱۵- چنانچه تسهیلات اعطایی مابجه نسبه دفعی و اقساطی در سررسید مقرر بازپرداخت نگردد، در

سررسید تسهیلات یا هر قسط، درآمد مربوط شناسایی و به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سود دوران بازپرداخت در مابجه نسبه دفعی یا سود مربوط به قسط در مابجه نسبه اقساطی
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)

بس - سود دریافتی تسهیلات به میزان سود دوران بازپرداخت در مابجه نسبه دفعی یا سود مربوط به قسط در مابجه نسبه اقساطی
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

ز - ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در پایان دوره مالی:

۱۶- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره

(سال «الف») و بخشی دیگر مربوط به آینده (سال «ب») باشد، در این صورت ثبت زیر در تاریخ پایان

سال «الف» و یا پایان دوره‌ای که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سودمربوط به سال «الف»
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)

بس - سود دریافتی تسهیلات به میزان سودمربوط به سال «الف»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۷- در زمان سررسید که در سال آینده (سال «ب») خواهد بود، دو حالت محتمل است:

۱-۱۷- حالت اول: در صورتی که تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) شود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری

وصول تسهیلات نسبه دفعی و اقساطی به ترتیب به شرح ثبت‌های ردیف ۱۱ و ۱۳، ثبت حسابداری زیر نیز

انجام می‌شود:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)

بس - سود دریافتی تسهیلات به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۲-۱۷- حالت دوم: تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) نشود:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)

بس - سود دریافتی تسهیلات به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

ز - ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۱۸- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در تاریخ پایان سال یا در مقطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، مشروط به این‌که تسهیلات هنوز به طبقه سررسید گذشته منتقل نشده باشند، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و بشرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

بد - وجه‌التزام دریافتی به میزان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید
(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)

بس - وجه‌التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی به میزان وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

توضیح: مؤسسه اعتباری موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره م/ب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه‌التزام متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید:

بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

بس - سود معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده
(کد حساب‌های: ۶۰۰ و ۳/۲/۰۵۹۰)

ح - ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:

۱۹- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراحه نسبه دفعی، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

به مبلغ اصل و سود تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی	بد - صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مراحه دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	بس - سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	بس - وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام	بس - وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

تأخیر تأدیه دین شناسایی شده

۲۰- در صورتی که تسهیلات اعطایی مراحه نسبه اقساطی، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

به مبلغ اصل و سود قسط یا اقساط وصولی	بد - صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل قسط یا اقساط وصولی	بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مراحه دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود قسط یا اقساط وصولی	بس - سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	بس - وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	بس - وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

ی- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید:

۲۱- در صورت بازپرداخت تسهیلات قبل از سررسید، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

به میزان مبلغ وصولی	بد - صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان سود تسهیلات وصول شده قبل از سررسید	بد - سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان اصل تسهیلات وصولی	بس - تسهیلات اعطایی تبصره‌ای/مربحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان سود تسهیلات وصولی	بس - سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سود دریافتی	بس - سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

ک - ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد مرابحه:

۲۲- پس از تسویه کامل قرارداد مرابحه، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی برگشت

می‌شود:

به مبلغ یک ریال	بد - طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به مبلغ یک ریال	بس - حساب‌های انتظامی - قراردادهای مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۲۳- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل از حساب‌ها

برگشت می‌شود:

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/ مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه	بد - طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/ مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه	بس - حساب‌های انتظامی - وثایق مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	بد - طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	بس - حساب‌های انتظامی - برگ‌ها و اشیاء تضمینی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

دستورالعمل حسابداری عقد مرابحه در هفتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید.

شماره : ۳۰۰۲۲۸
تاریخ : ۹۰/۱۲/۱۱

بیت

**جهت اطلاع مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال گردید.**

با سلام و احترام؛

همان‌گونه که مستحضر می‌باشند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان مسئول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری کشور، وظایفی از قبیل نظارت بر شبکه بانکی کشور و حفظ حقوق مردم در ارتباط با عملکرد بانک‌ها، تنظیم حجم اعتبارات بانکی و ایجاد هماهنگی متناسب با نیازهای پولی کشور، حفظ ثبات قیمت‌ها، حفظ ارزش پول، کنترل دقیق امور ارزی و هدایت پس‌اندازهای کشور به سوی سرمایه‌گذاری‌های مولد را بر عهده دارد. در این راستا، یکی از وظایف مهم این بانک به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور، اعمال سیاست‌ها و تدوین مقررات نظارتی و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها و مقررات مذکور می‌باشد. بی‌شک، نظارت صحیح و مؤثر این بانک، پویایی بیشتر شبکه بانکی کشور، کاهش ریسک فعالیت‌های پولی و بانکی، فراهم شدن زمینه‌های گسترش فعالیت مؤسسات اعتباری دارای فعالیت سالم و با ثبات، رشد شاخص‌های اقتصادی و ارتقای سطح رضایت‌مندی جامعه را بدنبال خواهد داشت.

جهت حصول به این اهداف، قانون پولی و بانکی کشور در بند ۱۱ ماده ۱۴ قانون پولی بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را مجاز کرده است که در حسن اجرای نظام پولی کشور در امور پولی و بانکی اقدام به «محدود کردن بانک‌ها، به انجام یک یا چند نوع از فعالیت‌های مربوط به‌طور دائم یا موقت نماید»؛ مشروط بر این که جهت استفاده از اختیارات موضوع این ماده مراتب را قبلاً به تصویب شورای پول و اعتبار برساند.

در این راستا شورای محترم پول و اعتبار در یک‌هزار و یک‌صد و سی و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۱ به‌منظور اعمال اقدامات سریع و ضروری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مقرر نمود؛ «تا استفاده از اختیارات موضوع بند ۱۱ ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور به رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تفویض گردد.»

مراتب جهت استحضار آن مقام و اعضاء محترم هیأت مدیره ایفاد می‌گردد. ۱۱۰۰۸۸۹/ب

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی سناک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۳۰۲۵۵۷

تاریخ: ۹۰/۱۲/۱۴

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند؛ بر اساس مصوبه هفتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به تأیید مقام محترم ریاست کل بانک مرکزی نیز رسیده، مقرر شد تا «اعطای هرگونه تسهیلات (اعم از ارزی و ریالی) توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی به صرافی‌ها در رابطه با خرید و فروش ارز و مسکوکات طلا» ممنوع اعلام گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ

گردیده و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید. /۱۰۹۴۰۸۶/ی

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

شماره: ۳۰۲۹۵۰

تاریخ: ۹۰/۱۲/۱۴

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو سؤالات مکرر مطروحه از سوی شبکه بانکی کشور در رابطه با الزام ارائه گواهی بازرسی مذکور در ماده ۸ «الزامات ناظر بر فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»، موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۲۶۰۸۱۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱، بدین وسیله موارد زیر به اطلاع می‌رسد:

۱. همان‌گونه که در فراز پایانی ماده ۸ مقررات یادشده ذکر گردیده است؛ ارائه گواهی بازرسی کالا به هنگام معامله اسناد، از جمله حداقل مدارک لازم بوده و حذف آن از شرایط اعتبار خلاف نص صریح مصوبه شورای پول و اعتبار می‌باشد؛

۲. گواهی بازرسی کالا توسط شرکت‌های بازرسی مستقل و معتبری که در فهرست شرکت‌های بازرسی مجاز بانک مرکزی قرار دارند، صادر و ذینفع اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (فروشنده) موظف است این سند را به همراه سایر مدارک مورد نیاز از جمله سیاهه تجاری و سند حمل، به بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی گشایش‌کننده/تعیین‌شده ارائه نماید. پرداخت وجه اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، صرفاً در قبال ارائه مدارک مورد اشاره و مطابق با شرایط اعتبار امکان‌پذیر می‌باشد.

۳. با عنایت به این مهم که هدف اصلی از الزامی نمودن ارائه گواهی بازرسی کالا توسط ذینفع اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (فروشنده) به بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی گشایش‌کننده/تعیین‌شده، حصول اطمینان از فروش کالا با مشخصات و ویژگی‌های مذکور در متن پیش‌فاکتور یا قرارداد فروش کالا و شرایط اعتبار می‌باشد، لذا عبارت پایانی تبصره ذیل ماده ۸ مبنی بر این که «انجام بازرسی کالا باید ناظر بر فرآیند تحویل کالا به خریدار باشد». لزوماً به معنای بازرسی کالای موضوع اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در مقصد حمل نمی‌باشد. عبارت یادشده به مفهوم انجام عمل بازرسی کالا در زمان انتقال ریسک و مسئولیت کالا حسب شرایط تحویل کالا (اینکوترمز) از ذینفع اعتبار (فروشنده) به متقاضی

اعتبار (خریدار) می باشد. بنابراین نقطه بازرسی، حسب شرایط توافق شده تحویل کالا می تواند در مبدأ یا مقصد حمل باشد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی ربط ابلاغ و برحسب اجرای آن

نظارت گردد. ۱۱۰۸۰۰۱/د.د.س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئوس ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخش دوم:

بخشنامه‌های اداره مبارزه با پولشویی

سبعتالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۸/۲۱۰۰۶۸ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۸ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۴۳۱۸۲/ت/۱۸۱۴۳۴ مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به پیوست دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری به شرح ذیل ابلاغ می‌شود:

- ۱- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری در ۳۷ ماده و ۱۸ تبصره؛
- ۲- دستورالعمل نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر در ۱۱ ماده و ۲ تبصره؛
- ۳- دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی در ۱۵ ماده و ۴ تبصره؛
- ۴- دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در مؤسسات اعتباری در ۱۰ ماده و ۴ تبصره؛
- ۵- دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی در ۲۱ ماده و ۳ تبصره؛
- ۶- دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسته‌ای در ۶ ماده و ۴ تبصره؛
- ۷- دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در ۸ ماده و ۱ تبصره؛
- ۸- دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان مؤسسات اعتباری به نشانی پستی آنها در ۱۲ ماده و ۶ تبصره؛

۹- دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی مؤسسات اعتباری در ۴ ماده و ۱ تبصره؛

۱۰- آیین نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک ها مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره.

در این رابطه، ذکر نکات ذیل ضروری است:

الف- با عنایت به اینکه دستورالعمل موضوع بند ۱، صرفاً ناظر بر نحوه شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری می‌باشد، لازم است این مؤسسات در شناسایی مشتریان خارجی همچنان برابر ضوابط مذکور در بخشنامه شماره ۳۱۱۸/۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۳۰ و شماره ۵۵۵۵۶ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۶ این بانک عمل نمایند. بدیهی است پس از تصویب دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری در شورای عالی مبارزه با پولشویی، مقررات جدید مبنای عمل قرار خواهد گرفت.

ب- ادارات مبارزه با پولشویی مؤسسات اعتباری وظیفه دارند تا تکالیف مقرر در دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی را به اجرا درآورند و بر حسن اجرای آن در واحدهای ذی ربط نظارت کنند.

پ- بازرسان اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی در قالب بازرسی‌های موردی و ادواری، بر حسن اجرای قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در یکایک مؤسسات اعتباری نظارت نموده، گزارش پیشرفت هر یک از مؤسسات مذکور را به مراجع ذی ربط ارائه می‌نمایند.

ت- نظام کنترل داخلی، از مهمترین ارکان مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری است. از این رو، شایسته است تا مؤسسات اعتباری، در تقویت نظام مزبور اهتمام جدی بورزند.

ث- مستند سازی موثر مدارک و اسناد و به خصوص تمامی تراکنش‌های مالی به گونه ای که امکان ردیابی وجوه و بازسازی تراکنش‌های مذکور در هر زمان ممکن باشد؛ از دیگر وظایفی خطیری است که اجرای دقیق آن می‌تواند به مؤسسه اعتباری در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم یاری رساند.

ج- مؤسسه اعتباری باید در تمامی فرم‌های مربوط به ارائه خدمات به مشتریان، محل لازم برای درج نام و نام خانوادگی / نام شخص حقوقی (حسب مورد)، نام پدر، شماره ملی / شناسه ملی / شماره اختصاصی اشخاص خارجی (حسب مورد) و کدپستی را تعبیه نماید.

چ- بدون تردید، آموزش کارکنان نقش موثری در توسعه ادبیات مبارزه با پولشویی و اجرای هرچه موثرتر و سریع تر دستورالعمل‌های مربوط در مؤسسات اعتباری دارد. از این رو، لازم است برای آموزش کارکنان، اهتمام لازم به عمل آمده و طی دوره‌های آموزشی در زمینه مبارزه با پولشویی در سوابق آموزشی کارکنان ثبت و نگهداری شود. در این زمینه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سمینارها و دوره‌های آموزشی متنوعی را برنامه‌ریزی کرده است که جزئیات آن به تدریج به شبکه بانکی کشور اعلام خواهد شد.

با امید به آنکه اجرای موثر دستورالعمل‌های پیوست، بازتاب دیگری از عزم و اراده نظام بانکی کشور در مبارزه با پدیده شوم پولشویی در هر دو عرصه داخلی و بین‌المللی باشد، خواهشمند است دستور فرمایند مجموعه پیوست به قید تسریع در اختیار تمامی واحدهای ذی ربط قرار گیرد.

سید حمید پورمحمدی

باسمه تعالی

دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت/۳۹۳۹۵ ه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت وزیران و نیز مدیریت انواع ریسک‌های بانکی به ویژه ریسک‌های عملیاتی، شهرت و تطبیق؛ «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛
- ۳-۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛
- ۴-۱- مؤسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند. تبصره: مؤسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

- ۵-۱- مدیریت ارشد: اعضاء هیأت عامل/مدیر عامل و آن گروه از مدیران اجرایی و کارکنان ارشد مؤسسات اعتباری که مستقیماً زیر نظر هر یک از اعضاء هیأت عامل / مدیر عامل قرار داشته، مسئولیت اجرای استراتژی ها و سیاست های مصوب هیأت مدیره/هیأت امنا یا هیأت عامل را حسب مورد بر عهده دارند.
- ۶-۱- ریسک عملیاتی: احتمال بروز زیان ناشی از نامناسب بودن و عدم کفایت فرآیندها و روش ها، افراد و سیستم های داخلی یا ناشی از رویدادهای خارج از مؤسسه اعتباری از جمله وقفه های عملیاتی، جرایم مشتریان، محصولات و عملکرد کاری، عملکرد استخدامی و ایمنی محیط کار.
- ۷-۱- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست دادن اعتماد عمومی.
- ۸-۱- تطبیق: سازگاری فعالیت مؤسسه اعتباری با قوانین، مقررات و استانداردهای ناظر بر فعالیت های آن مؤسسه است.
- ۹-۱- ریسک تطبیق: احتمال شمول جریمه، مجازات های قانونی، تنبیهات نظارتی، مواجهه با زیان های حایز اهمیت و یا آسیب وارد شدن به حسن شهرت مؤسسات اعتباری، به دلیل عدم رعایت قوانین، مقررات و استانداردها است.
- ۱۰-۱- مشتری (ارباب رجوع):
- شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛
 - هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک های مختلف به ویژه ریسک های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.
- مشتری به دو نوع مشتری گذری و دائمی - به شرح زیر - تقسیم می شود.
- ۱۰-۱-۱ - مشتری گذری: مشتری است که به منظور دریافت خدمات غیرپایه به مؤسسه اعتباری مراجعه کرده و ارائه خدمت به وی مستلزم تشکیل پرونده نمی باشد. ارتباط مشتری گذری با مؤسسه اعتباری فاقد ویژگی "استمرار" است. متقاضیان وصول وجه چک، حواله وجه و پرداخت قبوض از جمله مصادیق مشتریان گذری می باشند.
- ۱۰-۱-۲ - مشتری دائمی: مشتری است که ارتباط وی با مؤسسه اعتباری، واجد ویژگی مهم استمرار است و به دلیل نوع و ماهیت خدمات مورد نیاز، تشکیل پرونده جهت درج اطلاعات هویتی و دیگر اطلاعات مورد نیاز برای وی ضرورت دارد.

۱-۱۱-۱ شناسایی مشتری: شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل «شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود: ۱-۱۱-۱-۱ شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.

۱-۱۱-۲-۱ شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در این دستورالعمل. ۱-۱۲-۱ خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» - به شرح زیر- تقسیم می‌شود. ۱-۱۲-۱-۱ خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- حواله وجوه؛
- انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
- خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
- صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزدار) و پرداخت چک؛

۱-۱۲-۲-۱ خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسات اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:

- افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
- اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۱-۱۱- شناسه ملی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۲- مشاغل غیر مالی: اشخاصی که معاملات زیادی را به صورت نقدی انجام داده و از نظر پولشویی در معرض خطر قرار دارند. موارد ذیل از جمله مشاغل غیر مالی هستند:

- پیش فروش کنندگان مسکن یا خودرو؛
- طلافروشان؛
- فروشندگان خودرو؛
- فروشندگان فرش‌های گران قیمت؛
- فروشندگان عتیقه و محصولات فرهنگی گران قیمت.

۱-۱۳- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارشهای معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۱-۱۴- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ۱ ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۵- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۶- دبیرخانه: دبیر خانه شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۷- سامانه ساها (سامانه احراز هویت اشخاص): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با سازمان‌های ذی ربط (سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد کشور، شرکت پست و سازمان امور مالیاتی)، پاسخ به استعلام مؤسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می نماید.

۱-۱۸- سهامدار عمده: به شخصی اطلاق می شود که سهام وی در یک شخص حقوقی، بیش از حدود مقرر در این دستورالعمل (شخص حقیقی ۵ درصد و شخص حقوقی ۱۰ درصد) است.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است برای تحقق اهداف این دستورالعمل، سیاست‌ها و رویه‌های شفاف را - در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه - تدوین نموده؛ آن‌ها را سالانه مورد بازنگری قرار دهد. این سیاست‌ها و رویه‌ها می‌بایست موارد زیر را در برگیرند:

- ❖ سیاست پذیرش مشتری؛
- ❖ رویه‌های شناسایی مشتری؛
- ❖ نظارت مستمر بر حساب‌ها؛

❖ مدیریت ریسک.

سیاست پذیرش مشتری

ماده ۳ - مؤسسه اعتباری موظف است برای پذیرش مشتری، معیارهای مشخص و شفاف داشته باشد. در این معیارها می‌بایست موارد ذیل مورد توجه قرار گیرند:

۳-۱- گشایش هر نوع حساب منوط به شناسایی مشتری، بر اساس اسناد معتبر است.

۳-۲- مؤسسه اعتباری موظف است هویت و مشخصات ابرازی از سوی مشتری و نماینده (ولی، وصی، قیم و وکیل) وی را از طریق تطبیق با اسناد معتبر شناسایی و برابر ضوابط مذکور در این دستورالعمل احراز نماید.

۳-۳- مؤسسه اعتباری می‌بایست قبل از افتتاح حساب، کنترل‌های لازم را اعمال کند تا اطمینان یابد مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات اشخاصی که افتتاح حساب برای آن‌ها مجاز نیست، انطباق نداشته باشد.

ماده ۴ - مؤسسه اعتباری موظف است مشتریان (حقیقی، حقوقی) خود را با توجه به ریسکی که احتمال می‌دهد از ناحیه آن‌ها و به واسطه عواملی هم‌چون موقعیت اجتماعی و شغلی، وضعیت مالی، نوع و ماهیت فعالیت حرفه‌ای، پیشینه مشتری، موطن اصلی، حساب‌های مرتبط یا دیگر شاخص‌های موثر (به تشخیص مؤسسه اعتباری) که متوجه مؤسسه می‌شود؛ طبقه‌بندی نماید.

ماده ۵- طبقه‌بندی مذکور در ماده (۴) باید به گونه‌ای انجام شود که دریافت اطلاعات از مشتریان بر اساس طبقه تخصیص داده شده به آن‌ها انجام شود. بدین ترتیب، از مشتریانی که دارای حداقل ریسک می‌باشند، اخذ اطلاعات لازم - در چارچوب مقررات این دستورالعمل - کفایت می‌کند و در خصوص مشتریانی که در طبقات در معرض ریسک بیشتر قرار گرفته‌اند، اطلاعات می‌بایست در سطح گسترده‌تری دریافت شده و در فاصله‌های کمتری به روز شود. میزان دریافت اطلاعات مزبور را بخشنامه‌های داخلی مؤسسه اعتباری مشخص می‌نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف به حفظ و نگهداری اطلاعات مشتریان بوده و هم‌چنین لازم است برای پیشگیری از افشای استفاده غیر مجاز از آن‌ها، تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

ماده ۷- به منظور به هنگام نمودن اطلاعات، مؤسسه اعتباری باید در متن قرارداد منعقد، مشتری را مکلف سازد هرگونه تغییر در اطلاعات ارائه شده خود را با مستندات مربوط و در اسرع وقت، به اطلاع سازمان ثبت احوال برساند.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است در اسرع وقت نسبت به اجرای مفاد ماده ۱۵ آیین‌نامه مبنی بر شناسایی مشتریان قبلی، اقدامات لازم را به عمل آورد.

تبصره ۱- آن دسته از مشتریان قبلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظفند ظرف سه ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است موارد را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

تبصره ۲- آن دسته از مشتریان قبلی که متوسط فعالیت آن‌ها در سال مطابق دستورالعمل مربوط که به تصویب شورا خواهد رسید، کم اهمیت باشد، از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ۹- در صورتی که مؤسسه اعتباری به دلایلی همچون عدم همکاری مشتری نتواند اطلاعات لازم را برای شناسایی وی به دست آورد و یا مشتری اقدام به ارائه اطلاعات غیرواقعی نماید، مؤسسه اعتباری باید پس از توضیح مراتب به مشتری، از ارائه خدمات به وی خودداری نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریانی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده‌اند، به واحد اطلاعات مالی گزارش کند.

ماده ۱۱- ارائه خدمات پایه به اشخاص زیر توسط مؤسسه اعتباری ممنوع است و در صورت ارائه این گونه خدمات قبل از ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف به قطع ارتباط با مشتری است:

- اشخاصی که از ارائه اطلاعات یا اسناد مورد نیاز خودداری می‌کنند؛
- صرافی‌های غیر مجاز؛
- اشخاصی که به حکم مراجع قضایی، حق افتتاح حساب ندارند؛
- اشخاص ایرانی فاقد شناسه یا شماره ملی؛

رویه‌های شناسایی مشتری

ماده ۱۲- شناسایی مشتری بر حسب نوع خدمات مورد تقاضای وی (خدمات غیر پایه، خدمات پایه) به دو نوع شناسایی اولیه و شناسایی کامل تقسیم می‌شود.

۱-۱۲- شناسایی اولیه:

مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه تمامی خدمات بانکی و اعتباری (اعم از خدمات غیر پایه و خدمات پایه) به مشتری (اعم از مشتری گذری و دائمی) و انجام هرگونه عملیات پولی و مالی (حتی کمتر از سقف مقرر) از جمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت، حواله وجه، صدور و پرداخت چک، ارائه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت، قبول ضمانت و تعهد ضامن به هر شکل از قبیل امضای سفته، بروات و اعتبارات اسنادی؛ نسبت به شناسایی اولیه مشتری - به شرح مندرج در این دستورالعمل - اقدام کرده و اطلاعات آن را در سیستم‌های اطلاعاتی خود ثبت نماید.

تبصره: پرداخت قبوض دولتی و خدمات شهری کمتر از سقف مقرر، نیازی به شناسایی مشتری ندارد.

۱۲-۱-۱- شناسایی اولیه شخص حقیقی:

❖ اطلاعات مورد نیاز:

نام و نام خانوادگی، شماره ملی، تاریخ تولد، نام پدر، نشانی کامل و کدپستی محل سکونت، شماره تلفن.

❖ مؤسسه اعتباری موظف است پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری، آن‌ها را با مندرجات اصل کارت ملی وی

تطبیق داده و مراتب را بر روی سند مربوط تایید نماید.

تبصره ۱: مؤسسه اعتباری موظف است نحوه بازشناسی کارت ملی اصلی از جعلی را طبق بخشنامه شماره

۸۹/۳۲۵۳۲ مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۶ بانک مرکزی در خصوص ویژگی‌های کنترلی در روی کارت شناسایی ملی به

کلیه کارکنان ذی ربط آموزش داده، مراتب را در سوابق آموزشی آن‌ها ثبت نماید.

تبصره ۲: در مورد محجورین لازم است علاوه بر اطلاعات شخص محجور، اطلاعات مذکور در خصوص ولی و

قیم نامبرده نیز دریافت شود.

تبصره ۳: برای محجورین، مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به افتتاح حساب سپرده سرمایه گذاری و قرض الحسنه

پس انداز است. افتتاح حساب جاری، پرداخت وام و تسهیلات، گشایش اعتبار اسنادی، صدور هرگونه ضمانت

نامه و دیگر خدمات مشابه به این اشخاص، کماکان ممنوع است.

تبصره ۴: در صورت امکان ارتباط بر خط مؤسسه اعتباری (به طور مستقیم یا غیر مستقیم) با سازمان ثبت احوال

کشور و برخورداری مؤسسه مذکور از امکان تطبیق مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مندرجات شناسنامه

عکسدار یا گواهینامه رانندگی یا گذرنامه معتبر، انجام شناسایی اولیه مشتری بر اساس این مدارک نیز بلامانع

است.

تبصره ۵: شناسایی اولیه شخص حقیقی معرفی شده از سوی شخص حقوقی، برابر ضوابط مقرر در مورد

اشخاص حقیقی است.

۱۲-۱-۳- شناسایی اولیه شخص حقوقی

با توجه به اینکه برای دریافت خدمات غیر پایه، اشخاص حقیقی به نمایندگی از اشخاص حقوقی به مؤسسه اعتباری

مراجعه می کنند، شناسایی اولیه این اشخاص نیز برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی است.

۱۲-۱-۴- در صورت وجود ابهام در خصوص اصالت مدارک شناسایی ارائه شده توسط مشتری، متصدیان شناسایی

اولیه در مؤسسه اعتباری موظف هستند با تحقیق از سایر نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، اخذ مدارک معتبر - طبق

مقررات این دستورالعمل - و یا استعلام از مراجع ذی ربط قانونی مطلع، نسبت به رفع ابهام و شناسایی مشتری اقدام

نمایند. در این موارد، ارائه خدمت تا رفع ابهام متوقف می‌گردد.

در صورت اطمینان از غیر واقعی بودن مشخصات، مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر جلوگیری از ادامه خدمات، مراتب را بلافاصله به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

۲-۱۲ - شناسایی کامل:

مؤسسه اعتباری موظف است هنگام آرایه هر یک از خدمات پایه به مشتری دائمی؛ علاوه بر شناسایی اولیه؛ نسبت به شناسایی کامل و برآورد سطح فعالیت مورد انتظار از وی اقدام نماید.

۲-۱۲-۱ - شناسایی کامل شخص حقیقی:

❖ برای شناسایی کامل شخص حقیقی، مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر شناسایی اولیه وی، اطلاعات و

مدارک ذیل را - بر حسب مورد- از وی اخذ نماید:

۱- معرفی نامه معتبر با امضای حداقل یک نفر از مشتریان شناخته شده یا اشخاص مورد اعتماد

مؤسسه اعتباری یا معرفی نامه از یکی از مؤسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی،

سازمان های دولتی و یا نهادها و کانون های حرفه ای رسمی.

۲- سوابق ارتباط مشتری با هر یک از مؤسسه های اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی و استعلام از

آن مؤسسه به منظور تعیین صحت اطلاعات ارائه شده از سوی مشتری.

۳- جواز کسب معتبر به ویژه در مورد مشاغل غیر مالی.

۴- گواهی اشتغال به کار از اشخاص حقیقی دارای مجوز کسب و یا از اشخاص حقوقی دارای شناسه

ملی.

۵- اطلاعات در مورد نوع، میزان و هدف فعالیت مشتری جهت تعیین سطح گردش مورد انتظار

مشتری در حوزه فعالیت خود.

تبصره ۱: شناسایی کامل شخص حقیقی معرفی شده از سوی شخص حقوقی (اعم از ایرانی)، برابر ضوابط مقرر در

مورد اشخاص حقیقی است.

۲-۲-۱۲ - شناسایی کامل شخص حقوقی:

❖ شناسایی کامل شخص حقوقی:

❖ برای شناسایی کامل شخص حقوقی ایرانی، مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر شناسایی اولیه وی،

اطلاعات و مدارک ذیل را - بر حسب مورد- اخذ نماید:

○ نوع، موضوع، ماهیت و میزان فعالیت شخص حقوقی؛

○ اطلاعات مربوط به رتبه بندی شخص حقوقی (از مراجعی نظیر شرکت سنجش اعتبار، رتبه بندی معاونت

برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و یا سایر مراجع حرفه ای)؛

تبصره: در صورت عدم رتبه بندی شرکت، مؤسسه اعتباری موظف است از طریق بررسی صورت‌های مالی تأیید شده توسط یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی نسبت به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری اقدام نماید و در صورت عدم الزام شخص حقوقی به انتخاب یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی، آخرین صورت‌های مالی معتبر شخص حقوقی مستقیماً مورد بررسی قرار می‌گیرد.

- مشخصات فرد یا افرادی که حق برداشت از حساب شخص حقوقی را دارند (شامل نام و نام خانوادگی، شماره ملی، نام پدر، تاریخ تولد، نشانی و کد پستی) و سمت آن‌ها (همراه نمونه امضای مجاز آن‌ها)؛
- اسامی، مشخصات، نشانی و کد پستی محل سکونت اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل/مدیر عامل، حسابرس (حسابرسان) مستقل، بازرس یا بازرسان قانونی و سهام دارانی (شرکایی) که بیش از ۵ درصد سهام (سرمایه) شخص حقوقی را در اختیار دارند. (در مورد سایر اشخاص حقوقی از قبیل سازمان‌های غیرانتفاعی و بنیادها و ...، مشخصات، نشانی و کد پستی مؤسسين یا هیأت امانا و ارکان مشابه آن‌ها)؛
- محل اصلی فعالیت، نشانی و کد پستی دفتر مرکزی، شماره‌های تلفن و دورنگار آن، اسامی صاحبان امضای مجاز و نمونه امضای آن‌ها و اطلاعات مربوط به نحوه رسمیت داشتن کلیه اسناد مالی و مکاتبات مربوط، مدت و حدود اختیارات هیأت مدیره و مدیر عامل و یا ارکان مشابه مؤسسه در مورد حساب‌ها؛
- تعهد از مدیران و صاحبان امضاء در شخص حقوقی مبنی بر اینکه آخرین مدارک و اطلاعات مربوط به شخص حقوقی را ارائه داده‌اند و تعهد در مورد اینکه هر نوع تغییر در موارد مذکور را بلافاصله به مؤسسه اعتباری اطلاع می‌دهند.

تبصره: در مورد مؤسسات و تشکیلات دولتی و بلدی (موضوع ماده ۵۸۷ قانون تجارت) که به محض ایجاد و بدون احتیاج به ثبت، دارای شخصیت حقوقی می‌شوند؛ اخذ تاریخ و شماره ثبت آن‌ها فاقد موضوعیت است. در این موارد، صرفاً اخذ شناسه ملی و استعلام از سامانه ساها و یا پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی و حفظ آن در سوابق کفایت می‌کند و نیازی به انجام سایر تکالیف مقرر در مورد شناسایی کامل مشتریان نیست.

۱۲-۲-۳- برای شناسایی کامل مشتری، مؤسسه اعتباری باید صحت اطلاعات ارائه شده (از جمله شماره ملی، شناسه ملی و غیره) را حسب مورد از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی ربط استعلام کند. فرد استعلام کننده باید زمان اخذ تأییدیه از پایگاه‌های مذکور را به همراه مشخصات خود در اسناد یاد شده گواهی نماید.

تبصره: صحت اطلاعات ارائه شده را حسب مورد می‌توان از پایگاه‌های اطلاعاتی ذیل استعلام نمود:

- اشخاص حقیقی: پایگاه شماره ملی اشخاص حقیقی؛
- اشخاص حقوقی: پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی؛
- نشانی: شرکت پست؛

○ کد اقتصادی: سازمان امور مالیاتی؛

(موارد فوق را می توان از سامانه ساها استعلام نمود).

○ کد اصناف: وزارت بازرگانی؛

○ ایران کد: وزارت بازرگانی؛

○ پایگاه روزنامه رسمی کشور.

۱۲-۲-۴- در شناسایی کامل شخص حقیقی، مشخصات اعلام شده از سوی وی باید توسط دارنده امضای مجاز در مؤسسه اعتباری با اصل مدارک معتبر تطبیق داده شده و پس از تایید و درج عبارت «تصویر برابر اصل است» بر روی آن‌ها توسط وی، در سوابق مشتری نگه داری شود.

۱۲-۲-۵- در صورتی که وکیل، وصی، قیم و یا ولی به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگری متقاضی دریافت خدمات باشد، لازم است مؤسسه اعتباری علاوه بر شناسایی اصیل نسبت به شناسایی هویت نماینده شخص (اشخاص) و مستندسازی مدارک وی نیز مطابق با مفاد این مقررات اقدام نماید.

۱۲-۲-۶- مستند سازی نشانی مشتری در شناسایی اولیه، از طریق تطبیق کد پستی اعلامی از سوی مشتری با کد پستی ظهر کارت ملی وی انجام می‌شود. برای مستند سازی نشانی مشتری در شناسایی کامل، لازم است کد پستی اعلامی از سوی مشتری با اطلاعات پایگاه کد پستی کشور تطبیق داده شود (دسترسی به این پایگاه از طریق سامانه ساها امکان پذیر است).

۱۲-۲-۷- در صورتی که مشتری، دارای شماره منحصر به فردی در مؤسسه اعتباری باشد که بر اساس آن، شماره حساب‌های متفاوتی ایجاد می‌شود، نیازی به شناسایی کامل وی برای هر حساب نیست.

۱۲-۲-۸- در صورتی که سهامداران عمده شخص حقوقی، جزو اشخاصی (حقیقی، حقوقی) باشند که برای مؤسسه اعتباری شناخته شده نباشند، لازم است شناسایی مشتریان نسبت به سهامداران عمده آن‌ها نیز اعمال شود. در هر صورت عملیات شخص حقوقی باید تحت مراقبت ویژه قرار گیرد (برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل مراقبت از اشخاص مظنون).

۱۲-۲-۹- در خصوص آن گروه از خدمات که در چارچوب قوانین و مقررات خاص مستلزم دریافت اطلاعات و مدارک دیگری نیز باشند، مؤسسه اعتباری می‌بایست علاوه بر رعایت ضوابط مندرج در این دستورالعمل، برای شناسایی مشتری، مقررات ذی ربط را نیز اعمال نماید.

۱۲-۲-۱۰- مؤسسه اعتباری باید در مورد اشخاصی که وکالت کلی برای انجام کلیه امور شخص حقیقی یا حقوقی دارند، ضمن شناسایی کامل وکیل و اصیل (به شرح مندرج در این دستورالعمل)، مراتب را به بانک مرکزی و واحد اطلاعات مالی گزارش کنند.

۱۲-۲-۱۱- مؤسسه اعتباری باید اطلاعات اخذ شده از مشتری را با مندرجات مذکور در مدارک شناسایی معتبر تطبیق داده و از صحت آن‌ها اطمینان حاصل نماید. مدارک شناسایی معتبر عبارتند از:

❖ برای اشخاص حقیقی:

○ کارت ملی؛

○ شناسنامه (صرفاً برای اشخاص زیر ۱۵ سال)؛

○ شناسنامه یا گواهی نامه رانندگی یا گذرنامه (در صورت امکان ارتباط مؤسسه اعتباری و تعیین صحت اطلاعات آن‌ها با اطلاعات موجود در سامانه ساها).
تبصره: در مورد محجورین لازم است علاوه بر مدارک فوق، سند رسمی دال بر تایید سمت ولی، قیم و وصی نیز دریافت شود.

❖ برای اشخاص حقوقی:

○ اصل یا تصویر گواهی نامه ثبت شرکت، شرکت نامه؛

○ اظهار نامه ثبت شرکت یا اساسنامه (با توجه به وضعیت شرکت)؛

○ مصوبه هیأت مدیره مبنی بر افتتاح حساب (به نام شرکت) و معرفی صاحبان امضای مجاز؛

○ تعهدنامه اشخاص حقوقی مذکور مبنی بر اعلام هر نوع تغییر - بلافاصله پس از وقوع - که در شرکت نامه یا اساسنامه و یا بر اساس تصمیمات هیأت مدیره در خصوص افتتاح حساب و معرفی صاحبان امضای مجاز ایجاد می‌شود.

۱۲-۲-۱۲- چنانچه مشتری مدارک شناسایی مذکور در مواد فوق را ارائه ننماید و یا ظن به انجام فعالیت‌های پولشویی یا سایر جرایم مرتبط وجود داشته باشد، مؤسسات اعتباری باید از ارائه خدمت به وی خودداری کرده، مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش نمایند.

تبصره: مؤسسات اعتباری می‌توانند در دستورالعمل‌های داخلی خود مدارک دیگری را که اطلاعات مذکور (به ویژه اطلاعات مورد نیاز در تعیین سطح مورد انتظار فعالیت مشتری) را به صورت مطمئن تأمین نماید، مورد قبول قرار دهند. مؤسسات اعتباری می‌توانند در دستورالعمل‌های داخلی، میزان شناسایی را با رعایت اطمینان به تأمین اطلاعات مورد نیاز، با توجه به نوع و ماهیت و سطح فعالیت مورد انتظار مشتری تنظیم نمایند.

ماده ۱۳- ارائه خدمات پایه به صورت الکترونیکی و بدون شناسایی کامل مشتری و انجام هرگونه تراکنش مالی الکترونیکی غیرقابل ردیابی یا بی نام و ارائه تسهیلات مربوط ممنوع است.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری، به هنگام ارائه خدمات پایه به مشاغل غیرمالی باید ضمن دریافت مدارک مربوط به شناسایی کامل، تعهدات لازم در خصوص اجرای قانون و مقررات مبارزه با پولشویی را از آن‌ها اخذ نماید. در

صورت خودداری مشاغل غیرمالی از ارائه این تعهد و یا خودداری از عمل به تعهدات، مؤسسه اعتباری باید از ارائه خدمت به آن‌ها خودداری نماید.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات به اشخاصی که اسامی و مشخصات آن‌ها از طریق بانک مرکزی به آن‌ها اعلام می‌شود، دقت و نظارت بیشتری را به عمل آورند و عملکرد مالی آن‌ها را به طور مداوم، زیر نظر داشته باشند.

تبصره: مؤسسه اعتباری موظف است در مورد اشخاص زیر، دقت و مراقبت ویژه به عمل آورد:

- افراد و مؤسساتی که نام آن‌ها در فهرست جرایم تروریستی یا مرتبط با پولشویی قرار دارد و نام آن‌ها از سوی بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری اعلام می‌شود؛
- اصنافی که فاقد کد اصناف هستند.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری باید هنگام ارائه خدمات پایه به مشتری، آن‌ها را متعهد نماید که:

الف- اطلاعات مورد درخواست مؤسسه اعتباری را که در این دستورالعمل مشخص شده است، ارائه کرده، مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی را رعایت نمایند.

ب- اجازه استفاده اشخاص دیگر از خدمات پایه دریافتی را ندهند و در صورت اقدام، موضوع را بلافاصله به مؤسسه اعتباری اطلاع دهند. نمایندگی قانونی به شرط درج مشخصات نماینده یا وکیل و شناسایی اولیه و ثبت مشخصات وی شامل این بند نمی‌باشد.

تبصره: تعهدات فوق باید به طور صریح و دقیق، برای مشتری بیان شود. در صورت عدم پذیرش این تعهدات از سوی مشتری و یا عدم رعایت آن‌ها توسط وی، لازم است ارائه خدمات به مشتری متوقف شود.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است در تمامی فرم‌های مورد استفاده، محل مناسب برای درج یکی از شماره‌های شناسایی معتبر (حسب مورد شماره ملی و شناسه ملی) و کد پستی را پیش‌بینی نماید و این مشخصات به طور کامل و دقیق دریافت و تطبیق داده شود.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است در تمامی نرم‌افزارها، بانک‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی که عملیات پولی و مالی در آن‌ها ثبت می‌شود، محل لازم برای درج یکی از شماره‌های معتبر (حسب مورد شماره ملی و شناسه ملی) و کد پستی را پیش‌بینی نموده و امکان جستجو بر اساس شماره‌های مذکور در نرم‌افزارها را فراهم نماید.

ماده ۱۹- در صورتی که مؤسسه اعتباری مشخصات درج شده اشخاص و اماکن ثبت شده در سیستم‌های اطلاعاتی خود را با پایگاه‌های اطلاعاتی ذی ربط تطبیق نداده باشد لازم است مشخصات مذکور را حداکثر ظرف مدت ۱ ماه پس از ارائه خدمات پایه به مشتری، به پایگاه‌های مذکور ارسال کرده، صحت آن‌ها را کنترل نماید.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعاتی را که قبلاً با پایگاه‌های ذی ربط تطبیق داده است هر ۳ ماه یک بار به روز نماید. در صورتی که محرز شود شخص حقیقی طی این مدت فوت شده لیکن مراتب به مؤسسه اعتباری اعلام نشده باشد لازم است حساب وی بلافاصله مسدود شود و در صورتی که پس از فوت وی، تراکنش یا معامله بالاتر از سقف مقرر انجام شده باشد، مراتب به بانک مرکزی و واحد اطلاعات مالی گزارش شود.

ماده ۲۱- مؤسسات اعتباری ارائه دهنده خدمات پایه موظفند به طور مداوم و مخصوصاً در موارد زیر اطلاعات مربوط به شناسایی کامل مشتری را به روز نمایند:

الف- در زمانی که بر اساس شواهد و قرائن احتمال آن وجود داشته باشد که وضعیت مشتری تغییرات عمده‌ای پیدا نموده است.

ب- در صورتی که مؤسسه اعتباری بر اساس شواهد و قرائن احتمال دهد مشتری در جریان عملیات پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم قرار گرفته است.

ماده ۲۲- به منظور مستند سازی اطلاعات مشتریان، لازم است پس از استعلام اطلاعات مربوط به آن‌ها از مراجع ذی ربط و اطمینان از صحت اطلاعات؛ تصویر این اسناد توسط صاحب امضای مجاز در مؤسسه اعتباری برابر اصل شود.

ماده ۲۳- شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، لازم است کد پستی محل اقامتگاه قانونی مشتری دائمی با اطلاعات مندرج در پایگاه ذی ربط (ثبت احوال و یا ثبت اسناد) همخوانی داشته باشد. در مورد مشتریان گذری، مؤسسه اعتباری موظف به تطبیق کدپستی مندرج بر روی کارت ملی با اطلاعات ابراز شده از سوی مشتری است.

ماده ۲۴- ارائه خدمات به مشتریان به منزله تأیید انجام رویه شناسایی مشتری توسط کارکنان ذی ربط در مؤسسه اعتباری است و مسئولیت وجود هرگونه نقص در این زمینه - در چارچوب این دستورالعمل - متوجه آن‌ها است.

ماده ۲۵- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، کلیه حساب‌های فاقد شماره یا شناسه ملی را مسدود نماید. به محض ارائه شماره یا شناسه ملی، از حساب‌های مزبور رفع انسداد می‌شود.

نظارت مستمر بر حساب‌ها

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری می‌بایست سیستم جامعی از مدیریت اطلاعات را ایجاد نماید و ترتیبی اتخاذ کند که اطلاعات مربوط به مشتریان در این سیستم گردآوری و پردازش شده؛ در اختیار واحدهای ذی ربط قرار گیرد.

ماده ۲۷- به منظور کنترل موثر ریسک‌های ناشی از عدم شناسایی کافی مشتری، لازم است حساب وی - متناسب با طبقه تخصیص داده شده - تحت نظارت قرار گیرد.

ماده ۲۸- در مورد حساب‌های در معرض ریسک بیشتر، مؤسسه اعتباری موظف است سیستمی ایجاد کند که حساب‌های یاد شده به طور ادواری نیز تحت پایش قرار گیرند.

ماده ۲۹- مؤسسات اعتباری موظفند فهرست خلاصه اطلاعات دریافت کنندگان خدمات پایه را در رابطه با موضوع مبارزه با پولشویی و در صورت اعلام واحد اطلاعات مالی به نحوی که واحد مذکور مشخص می‌سازد، در پایان هر ماه در اختیار آن واحد قرار دهد.

تبصره: خلاصه اطلاعات یاد شده باید شامل نام و نام خانوادگی، شماره ملی و تاریخ ارائه خدمات پایه در مورد اشخاص حقیقی و در مورد اشخاص حقوقی، نام و شناسه ملی یا کد اقتصادی باشد. سایر موارد مورد نیاز پس از تصویب شورا به مؤسسات اعتباری اعلام خواهد شد.

مدیریت ریسک

ماده ۳۰- هیأت مدیره، مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن در مؤسسه اعتباری می‌بایست از وجود برنامه‌های موثر شناسایی مشتریان و پیاده‌سازی آن‌ها از طریق ایجاد رویه‌های مناسب اطمینان حاصل کند. این برنامه‌ها باید امکان نظارت موثر مدیریت بر سیستم‌ها، کنترل‌ها، تفکیک وظایف و آموزش کارکنان رافراهم آورند. مسئولیت نهایی تصمیمات اخذ شده در این خصوص بر عهده هیأت مدیره یا ارکان معادل آن در مؤسسه اعتباری است.

ماده ۳۱- مسئولیت اجرای سیاست‌ها و رویه‌های هیأت مدیره و مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن‌ها در مؤسسه اعتباری (در خصوص شناسایی مشتریان و ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی مربوط) بر عهده واحد مبارزه با پولشویی آن مؤسسه است. واحد مذکور باید اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان را در شعب و تمامی سطوح مؤسسه اعتباری مورد بررسی قرار داده، هر گونه انحراف را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به هیأت مدیره و مدیریت ارشد مؤسسه اعتباری گزارش کند.

ماده ۳۲- مؤسسه اعتباری می‌بایست در مورد شیوه شناسایی مشتریان، برنامه‌هایی آموزشی برای کارکنان خود تدارک ببیند. برنامه‌های آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شوند که کارکنان به شناخت کافی و منطقی نسبت به ضرورت، اهمیت و نحوه اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان دست یابند. برنامه‌های مذکور باید به طور مستمر (به خصوص در مورد کارکنان جدید) ادامه یابد تا اطمینان حاصل شود کارکنان ذی ربط آموزش‌های لازم را در این خصوص دیده‌اند. مؤسسه اعتباری موظف است سوابق آموزشی مربوط را در پرونده کارکنانی که آموزش دیده‌اند، درج نماید.

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری موظف است هر شش ماه یکبار، اطلاعات مربوط به فعال بودن مشتری را مورد ارزیابی مجدد قرار دهد. همچنین بنا به درخواست مشتری و یا در صورت ایجاد تغییر عمده در وضعیت مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است مشتری را به طور مجدد مورد شناسایی کامل قرار دهد.

نگهداری سوابق مشتریان و معاملات آن‌ها

ماده ۳۴- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می‌بایست اطمینان حاصل کند که برای نگهداری و پردازش مناسب اطلاعات، تدابیر لازم اندیشیده شده و سیستم‌های توانمند در مؤسسه استقرار یافته‌اند به گونه‌ای که در مواقع ضروری، سیستم‌های مذکور بتوانند اطلاعات مورد نظر مراجع ذی‌ربط را حداکثر ظرف مدت ۱ روز کاری، با سهولت و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛ در اختیار آن‌ها قرار دهد.

ماده ۳۵- شیوه نگهداری اسناد و مدارک در مؤسسات اعتباری برابر آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) است. در سوابقی که از تراکنش‌های مالی حفظ می‌شود، باید نوع تراکنش، مبلغ و نوع ارز، تاریخ انجام تراکنش و طرفین تراکنش، شماره حساب‌هایی که تراکنش از طریق آن‌ها انجام شده است و مشخصات صاحب/صاحبان حساب درج شوند.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۳۶- این دستورالعمل علاوه بر مؤسسات اعتباری، برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی در کشور، مؤسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، نیز لازم الاجرا می‌باشد.

زمان اجرا

ماده ۳۷- زمان اجرای این دستورالعمل یک ماه پس از ابلاغ آن از سوی بانک مرکزی است. در مدت مذکور مؤسسات اعتباری موظفند ضمن اطلاع رسانی به مشتریان، امکانات و تسهیلات لازم برای اجرای این دستورالعمل را به گونه‌ای فراهم نمایند که اجرای آن، حتی الامکان موجب اخلال در امور مشتریان نشود. این دستورالعمل در ۳۷ ماده و ۱۸ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید.

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر آیین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به ویژه ماده ۲۶ آن؛ «دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱۹- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲۰- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ. تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می شود.

۱-۲۱- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت/۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می یابد.

۱-۲۲- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می یابد.

۱-۲۳- واحد اطلاعات مالی: واحد ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین نامه را بر عهده دارد.

۱-۲۴- آیین نامه: آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۲۵- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ۱ ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۲۶-وجه نقد: هر گونه مسکوک و اسکناس و انواع چک‌هایی که نقل و انتقال آن‌ها مستند نشده و غیر قابل ردیابی باشد، از قبیل چک‌های عادی در وجه حامل و سایر چک‌هایی که دارنده آن غیر ذینفع اولیه باشد(از قبیل چک‌های پشت نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول و چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه).

۱-۲۷-مشتری(ارباب رجوع):

- شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛
- هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.

ماده ۲- در صورت پرداخت و یا واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر توسط مشتری، لازم است گزارش واریز وجوه نقد (فرم پیوست) به طور دقیق و کامل توسط وی تکمیل و امضا شده، در اختیار مؤسسه اعتباری قرار گیرد. در صورتی که مشتری نتواند گزارش مذکور را تکمیل نماید، این گزارش باید توسط کارکنان مؤسسه اعتباری تکمیل و به تایید مشتری رسانده شود.

تبصره: درج شماره ملی مربوط به اشخاص حقیقی، شناسه ملی اشخاص حقوقی و یا شماره فراگیر اشخاص خارجی (حسب مورد) و نیز توضیحات مشتری در مورد منشاء وجوه نقد پرداختی (بیش از سقف مقرر) توسط وی و علت پرداخت وجوه مذکور به صورت نقد در فرم پیوست الزامی است. لازم است اطلاعات مذکور در مورد تمامی اشخاص مرتبط با تراکنش (واریز کننده، صاحب حساب، ظهرنویسان چک و ...) اخذ شود.

ماده ۳- پس از تکمیل فرم پیوست، کارکنان ذی ربط در مؤسسه اعتباری باید اطلاعات مندرج در آن را با مدارک شناسایی مشتری- برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسه اعتباری- تطبیق داده و سپس اقدام به واریز یا انتقال وجوه مشتری نمایند.
در این رابطه:

- در صورتی که مشتری فرم مذکور را تکمیل نکرد و یا از ارایه اطلاعات جهت تکمیل آن توسط کارکنان ذی ربط در مؤسسه اعتباری استنکاف نمود، کارکنان مؤسسه اعتباری وظیفه دارند تا وجوه مذکور را از مشتری پذیرفته؛ لیکن موارد را به قید تسریع به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند. در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری تا رفع ابهام متوقف شود. انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد.

○ در صورت وجود ابهام در صحت اطلاعات و یا مدارک ارائه شده توسط مشتری، کارکنان مؤسسه اعتباری وظیفه دارند از طریق تحقیق از سایر نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی و نیز استعلام از مراجع قانونی ذی ربط، نسبت به رفع ابهام اقدام نمایند. در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری تا رفع ابهام متوقف شود. انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد. چنانچه امکان شناسایی مشتری برای مؤسسه اعتباری ممکن نباشد ارائه خدمت به وی متوقف خواهد شد. کارکنان ذی ربط در مؤسسه اعتباری باید دلایل توقف خدمت را در فرم پیوست تکمیل کرده و به مراجع مربوط ارائه نمایند.

○ چنانچه مشخصات ارائه شده از سوی مشتری صحت نداشته و یا کارت ملی وی، توسط کارمند جعلی تشخیص داده شود، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را بلافاصله به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد. در این موارد، ادامه خدمت به مشتری به مدت یک روز کاری به تأخیر می افتد. پس از مدت مذکور و در صورت ارایه حکم مراجع قضایی از سوی واحد اطلاعات مالی به مؤسسه اعتباری، اقدامات لازم بر اساس آن انجام می پذیرد و در غیر اینصورت، ارایه خدمت به مشتری ادامه پیدا می کند.

ماده ۴- در صورتی که توضیحات مشتری در مورد منشا وجوه نقد بیش از سقف مقرر و علت واریز آن به صورت نقدی، قانع کننده نباشد و یا به دلایل دیگری، ظن به پولشویی و تأمین مالی تروریسم وجود داشته باشد متصدی مربوط موظف است علاوه بر ارسال گزارش موضوع این دستورالعمل، نسبت به ارسال گزارش معاملات مشکوک برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل «شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی» اقدام نماید.

ماده ۵- پس از تکمیل گزارش، متصدی مربوط باید گزارش مذکور را در اختیار مسئول مبارزه با پولشویی شعبه قرار می دهد تا پس از بررسی و جمع بندی اطلاعات مندرج در آن، کلیه گزارش‌های تکمیل شده را در پایان هر روز، به واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری ارسال نماید. یک نسخه از تمامی گزارش‌های تکمیل شده نیز در شعبه نگهداری می شود.

ماده ۶- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است پس از دریافت اطلاعات شعب، آن‌ها را مورد بررسی و طبقه بندی قرار داده؛ تمامی گزارش‌های دریافتی را همراه با توضیحات تکمیلی، در قالب تعیین شده به واحد اطلاعات مالی و تا پایان همان روز کاری ارسال نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است مدارک و اطلاعات مربوط به واریز وجوه نقد بیش از سقف مقرر را که هنگام ارائه خدمت به مشتری ثبت و ضبط نموده است حداقل به مدت ۵ سال پس از پایان عملیات نگهداری کند. لازم است

نگهداری سوابق به گونه‌ای باشد که در صورت درخواست مراجع ذیصلاح، اطلاعات در اسرع وقت قابل دسترسی باشد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است نرم افزارهای خود را به گونه ای طراحی نماید که علاوه بر ثبت کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی در آن، امکان پرداخت وجوه نقد بیش از سقف مقرر به مشتری را غیر ممکن سازد. در صورتی که مشتری بر دریافت وجوه نقد بیش از سقف مقرر اصرار داشت، مؤسسه اعتباری باید مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۹- به منظور اجرای موثر ضوابط مندرج در این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری باید سیستم‌ها و نرم افزارهای لازم را به گونه‌ای طراحی و اجرا نماید که اطمینان حاصل شود کارکنان مؤسسه اعتباری، وظایف مربوط را انجام می‌دهند.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری باید نرم افزارهای خود را در زمینه واریز نقدی به گونه ای طراحی نماید که شامل اطلاعات مربوط به نوع و ترکیب وجوه نقد ارایه شده از سوی مشتری به همراه وجه هر یک از آن‌ها باشد به گونه ای که امکان بازسازی تراکنش‌های واریز نقدی بیش از سقف مقرر فراهم باشد.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است در هر شعبه، فردی را برای توجیه مشتری در مورد ضرورت گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر تعیین نماید تا در صورت استعلام موضوع، مراتب را به شیوه ای مناسب برای آن‌ها توضیح دهد.

این دستورالعمل در ۱۱ ماده و ۲ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ج از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی) و فصل‌های دوم و سوم آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و همچنین در اجرای ماده ۴۳ آیین‌نامه مذکور مبنی بر تهیه دستورالعمل تشخیص عملیات و معاملات مشکوک، «دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۸۶؛

۳-۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۸۸؛

۴-۱- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسه اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکت سرمایه‌پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۵-۱- مشتری (ارباب رجوع):

○ شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی

از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛

- هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.
- ۶-۱- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» - به شرح زیر- تقسیم می‌شود.
 - ۱-۶-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:
 - حواله وجوه؛
 - انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
 - خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
 - صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزدار) و پرداخت چک.
 - ۲-۶-۱- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسه اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:
 - افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
 - اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
 - عملیات اعتبارات اسنادی؛
 - صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛
 - خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛
 - اجاره صندوق امانات؛
 - صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.
- ۷-۱- معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این عملیات و معاملات به منظور پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم انجام می‌شود.

تبصره - قراین و شواهد منطقی عبارت است از شرایط و مقتضیاتی که یک انسان متعارف را در مورد منشاء مال و سپرده‌گذاری یا سایر عملیات یک شخص (حقیقی، حقوقی)، به شک و تردید می‌اندازد.

۸-۱- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۹-۱- سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک: سامانه‌ای است مستقر در واحد اطلاعات مالی که به منظور جمع‌آوری گزارش‌های معاملات مشکوک به پولشویی و تأمین مالی تروریسم و اطلاعات مربوط به آن‌ها از سازمان‌های مشمول قانون، طراحی و راه‌اندازی شده است.

۱۰-۱- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱۱-۱- دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی.

گزارش دهی

ماده ۲- تمامی کارکنان مؤسسه اعتباری موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، به شخص یا واحد مسئول مبارزه با پولشویی در مؤسسه خود اطلاع دهند. گزارش‌های مزبور محرمانه تلقی شده و در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف برابر مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۳- کارکنان ذی‌ربط در مؤسسه اعتباری وظیفه دارند تا گزارش‌های خود را به واحد مبارزه با پولشویی آن مؤسسه ارسال کنند تا واحد مزبور، آن‌ها را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

ماده ۴- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ظن به انجام پولشویی توسط مشتری، اعم از اینکه مشتری متقاضی برخورداری از خدمات پایه یا غیرپایه باشد، نسبت به ارسال گزارش به واحد اطلاعات مالی اقدام نماید.

تبصره ۱: فهرست برخی از معیارهای شناسایی معاملات مشکوک به طور مستمر در پایگاه اطلاع‌رسانی دبیرخانه به نشانی www.iranaml.ir به روز رسانی می‌شود. مؤسسه اعتباری باید با مراجعه مستمر به پایگاه مزبور، آخرین وضعیت این فهرست را استخراج و مورد بهره‌برداری قرار دهد.

تبصره ۲: تشخیص متصدی مربوط در مؤسسه اعتباری مبنی بر انجام معامله مشکوک، در درجه نخست اهمیت قرار دارد و معیارهای ارائه شده در پایگاه‌های مذکور، صرفاً بخشی از این معیارها را در بر می‌گیرد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است برای سطوح مختلف ساختاری خود (شعبه، سرپرستی، و ...)، معیارهای متناسبی را برای تشخیص معاملات مشکوک تدوین و به آن‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۶- ارسال گزارش معاملات مشکوک و نیز سایر گزارش‌هایی که مؤسسه اعتباری موظف به ارسال آن به واحد اطلاعات مالی است، بیانگر هیچ‌گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد مذکور، افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان نخواهد بود.

ماده ۷- واحد مبارزه با پولشویی در هر مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر ارسال گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی (گزارش‌های معمول)، اقدام به ارسال گزارش معاملات مشکوکی نماید که از طریق تطبیق اطلاعات واحدهای مختلف مؤسسه اعتباری با یکدیگر حاصل شده است.

ماده ۸- چنانچه مؤسسه اعتباری در ارائه گزارشی غیر از گزارش معاملات مشکوک، با مورد مشکوکی مواجه شد، لازم است علاوه بر ارائه گزارش مذکور؛ گزارش معامله مشکوک را نیز تهیه و به مراجع ذی ربط ارائه کند.

ماده ۹- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است گزارش معاملات مشکوک را از طریق سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک و حداکثر تا پایان همان روز کاری برای واحد اطلاعات مالی ارسال نماید. در صورتی که دسترسی به سامانه مذکور از طرف واحد اطلاعات مالی برای مؤسسه اعتباری فراهم نشده باشد مؤسسه باید با مراجعه به پایگاه اینترنتی دبیرخانه و اخذ نسخه چاپی گزارش معاملات مشکوک و تکمیل آن، فرم چاپ شده را از طریق پست سفارشی برای واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

ماده ۱۰- به منظور تسریع در رسیدگی به گزارش‌ها، شخص یا واحد مبارزه با پولشویی در مؤسسه اعتباری باید از اختیارات و دسترسی‌های لازم و کافی در مؤسسه اعتباری برخوردار باشد و انجام تحقیقات و گزارش از سوی آن‌ها و ارائه آن‌ها به مراجع ذی ربط نباید منوط به تایید و تصویب مراجع دیگری باشد.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است پس از دریافت شناسه کاربری سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به حفاظت از آن دقت لازم را داشته باشد. بدیهی است با توجه به محرمانه بودن اطلاعات این سامانه، در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز با متخلفین برابر قانون رفتار می‌شود.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است با بررسی روزانه سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به پاسخگویی به استعلامات مندرج در آن حداکثر تا پایان همان روز کاری اقدام و اطلاعات مورد نیاز را در قالب تعیین شده و از طریق سامانه ارسال نماید.

آموزش کارکنان

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است برای کلیه کارکنان ذی ربط در مؤسسه اعتباری، آموزش‌های عمومی و برای کارکنان حوزه‌های تخصصی نیز آموزش‌های تخصصی مربوط را طراحی کرده، به اجرا درآورد و سوابق حضور کارکنان در دوره‌های مذکور را در سوابق آموزشی کارکنان ثبت و نگهداری نماید.

نگهداری سوابق مشتریان و معاملات

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری مکلف است مدارک مربوط به گزارش‌های معاملات مشکوک را طبق «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» (موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی) حفظ و مراقبت نماید.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۱۵- این دستورالعمل برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی در کشور، مؤسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و واحدهای بانکی ایرانی (شعب و نمایندگی) در خارج از کشور نیز لازم الاجرا می‌باشد.

این دستورالعمل در ۱۵ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری

در مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و در اجرای موثر قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۴۳۴/۱۸۱/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛ دستورالعمل «نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار و صندوق قرض‌الحسنه.
- تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.
- ۱-۳- مشتری:
 - شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛
 - هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.
- ۱-۴- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان در مؤسسات اعتباری.

۵-۱- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسات اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:

- افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
- اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آنها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۶-۱- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

تعیین سطح فعالیت مورد انتظار اشخاص حقیقی

ماده ۲- چنانچه شخص حقیقی متقاضی استفاده از خدمات پایه از مشتریان شناخته شده مؤسسه اعتباری نباشد سطح فعالیت شخص مذکور بر اساس خود اظهاری وی در فرم‌های مربوط و با توجه به اسناد و مدارک زیر توسط مؤسسه اعتباری تعیین می‌شود.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری باید صحت اظهارات شخص مذکور را از طریق تطبیق اظهارات وی با یک یا چند مورد از اسناد و مدارک ذیل (حسب مورد) احراز نماید:

- ◀ آخرین فیش تایید شده حقوق و مزایای وی در مورد کارکنان دولت و یا تاییدیه آخرین فهرست بیمه ارسالی به بیمه‌های معتبر؛
- ◀ صورت گردش حساب شخص در مؤسسه اعتباری دیگری که تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد (ممه‌ور به مهر مؤسسه اعتباری)؛
- ◀ آخرین اظهار نامه مالیاتی شخص؛

◀ آخرین اظهار نامه مالیات بر ارزش افزوده.

تبصره ۲- در مورد حساب‌هایی که با معرفی سازمان‌های دولتی و نهادهای عمومی برای واریز حقوق و مزایای کارکنان آن‌ها افتتاح می‌شود، مؤسسه اعتباری می‌تواند معرفی نامه سازمان یا نهاد مربوط یا حکم کارگزینی وی را به عنوان یکی از مدارک مورد استناد بپذیرد. در مورد حساب‌هایی که با معرفی شرکت‌های خصوصی برای واریز حقوق و مزایای کارکنان آن‌ها افتتاح می‌شود، مؤسسه اعتباری می‌تواند معرفی نامه شرکت مذکور را بپذیرد به شرط آن که فرآیند شناسایی آن شرکت قبلاً به طور کامل انجام شده باشد. همچنین لازم است معرفی نامه مذکور مشتمل بر مجموع حقوق و مزایای سالیانه فرد و یا میانگین حقوق و مزایای ماهیانه وی و متناسب با فهرست اظهاری به بیمه باشد.

ماده ۳- در صورتی که شخص دارای منابع درآمدی دیگری باشد لازم است اسناد و مدارک مربوط به هر یک از منابع درآمدی خود را به طور جداگانه به مؤسسه اعتباری ارائه کند.

ماده ۴- در صورتی که مشتری حقیقی به منظور انجام امور مالی مرتبط با فعالیت یک شخص حقوقی (مواردی مانند تنخواه گردان، کارپردازی و) از حسابی استفاده می‌نماید، باید از شخص حقوقی مذکور که خود قبلاً مورد شناسایی کامل قرار گرفته است، معرفی نامه ارایه نماید. سطح فعالیت مشتری حقیقی مذکور نباید بیش از سطح فعالیت شخص حقوقی مربوط ارزیابی شود.

ماده ۵- چنانچه مشتری اسناد و مدارک مثبت مورد نیاز برای تعیین سطح فعالیت خود را ارائه نکند، سطح فعالیت وی در حداقل ممکن تعیین می‌شود. حداقل سطح فعالیت، در مقاطع زمانی مورد نیاز توسط بانک مرکزی اعلام می‌گردد.

ماده ۶- به روز آوری سطح فعالیت مشتریان در هر سال نسبت به سال گذشته برابر ضوابط اعلامی از سوی بانک مرکزی خواهد بود.

تعیین سطح فعالیت مورد انتظار اشخاص حقوقی

ماده ۷- چنانچه شخص حقوقی متقاضی استفاده از خدمات پایه از مشتریان شناخته شده مؤسسه اعتباری نباشد سطح فعالیت شخص مذکور بر اساس خود اظهاری وی در فرم‌های مربوط و با توجه به اسناد و مدارک زیر توسط مؤسسه اعتباری تعیین می‌شود.

تبصره - مؤسسه اعتباری باید صحت اظهارات شخص مذکور را از طریق تطبیق اظهارات وی با یک یا چند مورد از اسناد و مدارک ذیل (حسب مورد) احراز نماید:

◀ نوع فعالیت شرکت؛

◀ پیش بینی‌های فروش، هزینه و درآمد در طرح عملیاتی شرکت (Business Plan)؛

◀ صورت‌های مالی حسابرسی شده شخص حقوقی در سال قبل؛

« صورت گردش حساب شخص حقوقی در مؤسسه اعتباری دیگری که تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد (در مورد مؤسسات اعتباری مستقر در ایران)؛

« آخرین اظهار نامه مالیاتی شخص.

ماده ۸ - در صورتی که تراکنش حساب یک مشتری متناسب با سطح فعالیت او نبود مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۹ - مؤسسه اعتباری موظف است نرم افزارهای رایانه ای خود را به گونه ای طراحی نماید که امکان شناسایی و گزارش تراکنش های نامتناسب با سطح فعالیت تعیین شده (به عنوان مثال نقل و انتقال حجم قابل ملاحظه وجه نقد بر خلاف سوابق و رویه های معمول فعالیت مشتری یا گردش غیرمتعارف حساب وی) را داشته باشد. همچنین نرم افزارهای مزبور باید از قابلیت به روزرسانی سطح فعالیت مشتریان برخوردار باشند.

ماده ۱۰ - مؤسسه اعتباری موظف است ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، نسبت به تعیین سطح فعالیت مشتریان قبلی مؤسسه اقدام نماید. چنانچه مؤسسه اعتباری نتواند طی این مدت، سطح فعالیت مشتری را تعیین نماید، موظف است سطح فعالیت آن را در حداقل ممکن ارزیابی کند.

این دستورالعمل در ۱۰ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت

و بانکداری الکترونیکی

هدف

به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل قانون مبارزه با پولشویی مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ و در اجرای موثر مفاد آیین‌نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به خصوص ماده ۶ این آیین‌نامه و به منظور ایجاد شفافیت و احصای وظایف واحدهای بانکی در خصوص تطبیق با مقررات مبارزه با پولشویی در پرداخت‌ها و تراکنش‌های بانکی الکترونیکی؛ «دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۲۸- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲۹- مؤسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه‌گری و جوجه اقدام می‌نمایند.

تبصره: مؤسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

۱-۳۰- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۳۱- سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گران بها. هیأت وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط اقتصادی کشور تعدیل خواهد نمود.

۱-۳۲- کارت پرداخت: عبارت است از انواع کارت‌های فیزیکی یا مجازی صادر شده توسط مؤسسات اعتباری که به دارنده آن امکان پرداخت و یا انتقال وجه به شخص دیگر را فراهم می‌سازد.

۱-۳۳- ابزار شناسایی: عبارت است از شناسه‌ای اطلاعاتی (الکترونیکی) یا فیزیکی یا ترکیبی از هر دو که با استفاده از آن مشتری می‌تواند بدون نیاز به هر گونه مجوز دیگری نسبت به اخذ خدمات بانکی از درگاه‌های غیرحضوری مؤسسات اعتباری اقدام کند. کارت پرداخت نوعی ابزار شناسایی به شمار می‌رود.

۱-۳۴- ابزار پذیرش: عبارت است از دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌ای الکترونیکی که می‌توان با استفاده از یک یا چند نوع ابزار شناسایی نسبت به انجام عملیات و اخذ انواع خدمات بانکی اقدام نمود. ابزار پذیرش می‌تواند فیزیکی مانند خود پرداز و یا پایانه‌های فروش و یا مجازی مانند درگاه‌های اینترنتی باشد.

۱-۳۵- مراجعه حضوری: عبارت است از مراجعه ارباب رجوع به شعب، دفاتر یا ادارات مؤسسه اعتباری و مراوده با نیروی انسانی مؤسسه مذکور برای اخذ خدمت.

۱-۳۶- مراجعه غیرحضوری: عبارت است از مراجعه ارباب رجوع به انواع ابزارهای پذیرش و اخذ خدمت به واسطه ابزار شناسایی و بدون مراوده با نیروی انسانی مؤسسه اعتباری.

ضوابط مربوط به ابزارهای انجام تراکنش

ماده ۲- صدور هر گونه ابزار شناسایی باید پس از شناسایی کامل ارباب رجوع و ثبت تطبیقی مشخصات هویتی با مشخصات ابزار شناسایی صورت پذیرد.

ماده ۳- صدور انواع کارت‌های پرداخت با نام، اعم از کارت‌های برداشت و کارت‌های اعتباری، پیش از شناسایی کامل ارباب رجوع و ایجاد یا معرفی حساب متناظر در بانک، ممنوع است.

ماده ۴- فرایند شناسایی کامل ارباب رجوع برای صدور ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت، افتتاح انواع حساب برای اولین مراجعه ارباب رجوع به مؤسسه اعتباری ضرورت دارد. در صورت وجود اقلام اطلاعاتی مربوط به شناسایی کامل ارباب رجوع در مؤسسه اعتباری و دسترسی متمرکز به آن، نیازی به تکرار فرایند برای ارائه خدمات و محصولات فوق نیست و صرف تطبیق یکسانی هویت ارباب رجوع با مشخصات مشتری شناسایی شده کفایت می‌کند.

تبصره: ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت و سایر موارد مرتبط با این ماده باید صرفاً به ارباب رجوع و یا نماینده قانونی وی - پس از شناسایی اولیه - تحویل شوند.

ماده ۵- تطبیق هویت ارباب رجوع با اقلام اطلاعاتی شناسایی مشتری در مراجعات غیرحضوری از طریق ابزارهای شناسایی صورت می‌پذیرد.

ماده ۶- شناسایی ارباب رجوع به صورت الکترونیکی در مواردی که وی از گواهی‌های امضای دیجیتال صادر شده توسط مرکز گواهی امضای دیجیتال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای شناسایی اولیه و یا ارسال اسناد و مدارک لازم برای شناسایی کامل استفاده نماید، بلا مانع است.

ماده ۷- در انعقاد قرارداد، لازم است مشتری به طور کتبی به مؤسسه اعتباری تعهد دهد که هیچ شخصی غیر از وی، از ابزار شناسایی استفاده نخواهد کرد و در صورت بروز مشکل در این زمینه، تمامی مسئولیت‌ها متوجه مشتری است.

ماده ۸- انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام نظیر کارت‌های هدیه و کارت‌های خرید بی‌نام مشمول ضوابط مربوط به وجه نقد، موضوع بند (ح) ماده (۱) آیین‌نامه است.

تبصره: شارژ مجدد انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام و غیر قابل ردیابی و ایجاد این قابلیت بر روی کارت‌های مذکور، ممنوع است.

ماده ۹- خریدار اولیه انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام باید جزو مشتریان بانک بوده و پیش از خرید، شناسایی شده باشد. مسئولیت تمامی تراکنش‌های انجام شده توسط کارت‌های مذکور بر عهده خریدار اولیه است.

ضوابط مربوط به روش‌های انجام تراکنش

ماده ۱۰- نصب هر گونه ابزار پذیرش برای فروشندگان کالا و ارائه دهندگان خدمات، اعم از فیزیکی و مجازی، باید پس از احراز هویت پذیرنده کارت وفق مقررات مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری و شناسایی کامل وی صورت پذیرد.

ماده ۱۱- واریز وجوه مربوط به تراکنش‌های کارت‌های پرداخت به حساب پذیرنده کارت، منحصراً از طریق حساب معرفی شده پذیرنده کارت نزد یکی از مؤسسات اعتباری امکان پذیر است.

ماده ۱۲- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش فیزیکی در محل پذیرنده کارت، اطلاعات و داده‌های زیر باید از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارائه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- تصویر جواز کسب یا هر گونه مدرک دیگری که اهلیت پذیرنده را برای دریافت وجه اثبات نماید (برای اشخاص حقیقی) یا مدارک ثبتی (برای شخص حقوقی)؛

۲- نشانی کامل پستی (به همراه کد پستی) مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

ماده ۱۳- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش مجازی برای پذیرنده کارت لازم است اطلاعات و داده‌های زیر از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- نشانی کامل پستی (به همراه کد پستی) محل فعالیت و حضور پذیرنده کارت (محل دفتر یا محلی که تجهیزات، سامانه‌ها و یا تجهیزات پردازش مجازی، مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی در آنجا مستقر هستند) که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

۲- مشخصات و نشانی اینترنتی دقیق پذیرنده و مشخصات هویتی و محل میزبان وب سایت.

ماده ۱۴- در صورتی که ارباب رجوع متقاضی دریافت ابزارهای پذیرش فیزیکی یا مجازی متعدد باشد (از جمله در مواردی که یک شخص حقوقی متقاضی دریافت این ابزارها برای دفتر مرکزی، نمایندگی‌ها و شعب خود می‌باشد)، لازم است تکالیف مقرر در مواد ۱۱ و ۱۲ این دستورالعمل در مورد هر یک از ابزارهای مذکور به اجرا درآید.

ماده ۱۵- به هنگام نصب ابزار پذیرش کارت، اعم از فیزیکی یا مجازی، برای پذیرنده کارت باید اطلاعات زیر مطابق با اظهار پذیرنده کارت اخذ شده و در سوابق داده‌ای پذیرنده کارت نزد مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- سقف انفرادی هر تراکنش مالی؛

۲- سقف گردش ماهانه هر یک از ابزارهای پذیرش.

ماده ۱۶- هر گونه تغییر در اطلاعات و داده‌های پذیرنده، اعم از تغییر مکان فیزیکی یا مجازی، تغییر ماهیت فعالیت و نظیر آن باید در اسرع وقت توسط پذیرنده کارت به اطلاع مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت نصب‌کننده ابزار پذیرش رسیده و مؤسسات مزبور نیز مکلفند حداکثر ظرف مدت یک هفته نسبت به روزآوری اطلاعات و داده‌های مزبور در سامانه‌های اطلاعاتی خود اقدام نمایند. این مورد باید به روشنی در قراردادهای نصب ابزارهای پذیرش تصریح گردد.

ضوابط مربوط به مشخصات تراکنش‌های الکترونیکی

ماده ۱۷- صدور دستور پرداخت اعم از درون بانکی و بین بانکی، شامل دستور پرداخت‌های سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) و سامانه پایاپای الکترونیکی (پایا) صرفاً با شناسایی صادرکننده دستور پرداخت امکان پذیر است.

ماده ۱۸- ارایه درخواست برداشت در سامانه پایاپای الکترونیکی (پایا) مستلزم شناسایی ذینفع و وجود حساب مقصد معتبر در مؤسسه اعتباری پذیرنده درخواست برداشت است.

ماده ۱۹ - شناسایی صادرکننده دستور پرداخت یا ارایه‌دهنده درخواست برداشت در مراجعات حضوری بر اساس مدارک مندرج در ضوابط شناسایی اولیه اشخاص موضوع ماده (۳) آیین‌نامه صورت پذیرفته و در مراجعات غیرحضوری و مجازی بر اساس معیارهای کنترلی متعارف ابزارهای شناسایی انجام می‌گیرد.

ماده ۲۰ - تراکنش‌های الکترونیکی برونخطی، نظیر تراکنش‌های کیف پول الکترونیکی، که بنا به ماهیت فناوری و ارزش مبادلات آنها، فاقد سوابق مربوط به جزئیات هر تراکنش در سامانه‌های بانکی است، همانند مبادلات نقدی بین اشخاص تلقی می‌گردند.

ماده ۲۱ - مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات تراکنش‌ها را برابر ضوابط مذکور در آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یک‌هزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) نگهداری نماید و تخلف از آن مشمول مجازات‌های مقرر در قانون و مقررات مبارزه با پولشویی می‌شود.

این دستورالعمل در ۲۱ ماده و ۳ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پسته‌ای

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر ماده ۳۲ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن و نظر به ضرورت اتخاذ تدابیر احتیاطی لازم در برقراری و حفظ روابط کارگزاری توسط مؤسسات اعتباری ایرانی با بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی؛ «دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پسته‌ای» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۳۷- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۳۸- قانون: قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛

۱-۳۹- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۴۰- مؤسسات اعتباری: بانک‌های ایرانی و شعب آن‌ها در داخل و خارج از کشور و مناطق آزاد و شعب بانک‌های خارجی در ایران (قلمرو اصلی و مناطق آزاد)؛

۱-۴۱- روابط کارگزاری: به ارایه خدمات بانکی از سوی یک بانک (بانک کارگزار) به بانک دیگر (بانک متقاضی) اطلاق می‌شود.

۱-۴۲- بانک پسته‌ای (Shell bank): بانک پسته‌ای به بانکی اطلاق می‌شود که دارای حضور فیزیکی (به معنای حضور مدیریت و بدنه اصلی آن) در قلمروی که در آن مجوز گرفته و به ثبت رسیده است، نبوده؛ و به هیچ گروه ارائه‌کننده خدمات مالی که تحت نظارت موثر و یکپارچه‌ای قرار دارد نیز وابسته نباشد. مدیریت و بدنه اصلی این قبیل بانک‌ها، در قلمرو قضایی (کشورها و مناطق) دیگری مستقر است. معمولاً یک بانک

پوسته ای - به غیر از یک نمایندگی ثبت شده - تشکیلات دیگری در کشوری که در آن به ثبت رسیده است، نداشته و نماینده آن فقط آدرسی را برای انجام امور حقوقی بانک مزبور در آن قلمرو قضایی (کشورها و مناطق) فراهم می‌آورد.

۱-۴۳- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست‌دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست‌دادن اعتماد عمومی.

ماده ۲ - مؤسسه اعتباری که قصد برقراری روابط کارگزاری با یک بانک خارجی را دارد باید بر اساس رویکرد ریسک محور، نسبت به جمع‌آوری اطلاعات کافی راجع به بانک مذکور اقدام نماید. موارد زیر از جمله اطلاعاتی است که باید جمع‌آوری شده، مورد بررسی قرار گیرند.

❖ اطلاعات مربوط به مالکیت و مدیریت بانک خارجی (شامل ساختار مالکیت و مدیریت آن، سهامداران، مدیران و ...)

❖ زمینه‌های اصلی فعالیت؛

❖ محل استقرار؛

❖ دستورالعمل‌ها و رویه‌های داخلی بانک برای مبارزه با پولشویی (به خصوص رویه‌های شناسایی مشتریان) و عنوان واحد مسئول مبارزه با پولشویی در آن بانک؛

❖ هدف از افتتاح حساب مزبور (در صورتی که مؤسسه اعتباری، بانک کارگزار باشد)؛

❖ هویت هر شخص ثالث دیگری که از خدمات بانک کارگزار استفاده خواهد کرد (در صورتی که مؤسسه اعتباری، بانک کارگزار باشد)؛

❖ وضعیت نظارتی و مقررات بانکی در کشور متبوع بانک خارجی؛

❖ وضعیت ریسک شهرت و رعایت کامل مقررات مبارزه با پولشویی در بانک خارجی.

تبصره ۱: در صورتی که پیش از ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری اقدام به برگزاری روابط کارگزاری با یک بانک خارجی نموده باشد لازم است تکالیف مقرر در این ماده را در مورد آن‌ها نیز به اجرا درآورد.

تبصره ۲: بانک مرکزی نسبت به تهیه و ابلاغ پرسشنامه تفصیلی مربوط، اقدامات لازم را به عمل می‌آورد. در برقراری روابط کارگزاری، لازم است پرسشنامه مذکور توسط مؤسسه اعتباری تکمیل شده و برای بررسی، به بانک مرکزی ارسال شود.

ماده ۳ - مؤسسه اعتباری موظف است در صورتی که با یک بانک خارجی، روابط کارگزاری برقرار می‌کند نسبت به ارائه خدماتی که منجر به نگهداری یا انتقال وجوه مرتبط با پولشویی یا تأمین مالی تروریسم می‌شود، احتیاط‌های لازم را به عمل آورد.

ماده ۴ - مؤسسات اعتباری که قصد برقراری روابط کارگزاری با بانک‌های خارجی را دارند باید نسبت به موارد ذیل، اطمینان حاصل نمایند.

۱- کشور محل استقرار بانک خارجی دارای قوانین و مقررات مناسب در زمینه مبارزه با پولشویی بوده و آن‌ها را به شیوه ای مناسب، عملیاتی کرده باشد.

۲- بانک طرف رابطه کارگزاری به مقررات موجود عمل کرده، سوء شهرت حاکی از نقض مقررات نداشته و مشمول موضوع ماده ۳۲ آیین‌نامه نباشد.

تبصره: برقراری هرگونه رابطه کارگزاری با بانک‌های پوسته ای ممنوع است. در صورتی که مؤسسه اعتباری دارای رابطه کارگزاری با بانک پوسته ای باشد و یا در صورت عدم تحقق شرایط مذکور در این ماده، مؤسسه اعتباری باید در اسرع وقت اقدام به قطع رابطه با آن بانک نموده و مراتب را به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۵ - بانک مرکزی باید اقدام به ایجاد بانک اطلاعاتی از اسامی بانک‌های پوسته ای و کشورها و مناطق پرخطر از نظر پولشویی نماید. تمامی مؤسسات اعتباری موظفند قبل از برقراری روابط کارگزاری، نسبت به استعلام از این پایگاه اقدام نمایند. استعلام از این پایگاه، رافع مسئولیت مؤسسه اعتباری در انجام بررسی‌های لازم و شناسایی دقیق بانک خارجی نمی‌باشد.

ماده ۶ - فهرست مناطق پرخطر از نظر پولشویی و مناطقی که امکان ثبت بانک پوسته ای در آن‌ها وجود دارد و نیز تمهیدات نظارتی لازم توسط بانک مرکزی اعلام می‌شود. مؤسسه اعتباری موظف است قبل از برقراری روابط کارگزاری با بانک خارجی، اطمینان یابد بانک مذکور، در این مناطق قرار ندارد. در صورت استقرار بانک مزبور در یکی از این مناطق، مؤسسه اعتباری باید ضمن اعلام مراتب به بانک مرکزی، دقت و مراقبت لازم را در انجام تراکنش‌های مالی با آن بانک به عمل آورد.

تبصره: به طور کلی مناطق جهان به سه گروه اصلی تقسیم می‌شوند:

۱- مناطق با ریسک زیاد:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، مؤسسه اعتباری باید کنترل‌های مضاعفی را به عمل آورد.

۲ - مناطق با ریسک متوسط:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، مؤسسه اعتباری باید کنترل‌های کافی به عمل آورد.

۳ - مناطق با ریسک کم:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، مؤسسه اعتباری باید کنترل‌های معمول را اعمال نماید.

این دستورالعمل در ۶ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای موثر تکالیف مقرر در آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به خصوص ماده ۱۰ آن، دستورالعمل «نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۱- پولشویی: عبارت است از جرم پولشویی موضوع قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛

۲-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳-۱- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ و سایر اشخاص حقیقی که به امر واسطه‌گری و جوه اقدام می‌نمایند و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارند.

تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۴-۱- اشخاص مظنون: کلیه اشخاصی که اسامی و مشخصات آنها به جهت ظن به ارتباط با فعالیت‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم از سوی واحد اطلاعات مالی تعیین و از طریق آن واحد و یا بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری اعلام می‌شود.

۵-۱- معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این معاملات و عملیات به منظور پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم انجام می‌شود.

۶-۱- مشتری (ارباب رجوع):

○ شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی

از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛

- هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.
- ۷-۱- شناسایی مشتری: شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل «شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود.
- ۸-۱- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.
- ۹-۱- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در این دستورالعمل.
- ۱۰-۱- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو گروه «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» تقسیم می‌شود.
- ۱-۱۰-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:
 - حواله وجوه؛
 - انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
 - خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
 - صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزار) و پرداخت چک؛
- ۲-۱۰-۱- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسات اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. ارائه خدمات پایه به مشتری، مستلزم شناسایی کامل وی (علاوه بر شناسایی اولیه) به شرح مندرج در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:
 - افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
 - اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
 - عملیات اعتبارات اسنادی؛
 - صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛

○ خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آنها؛

○ اجاره صندوق امانات؛

○ صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

نظارت بر عملیات و معاملات اشخاص مظنون

ماده ۲ - مؤسسه اعتباری موظف است عملیات و معاملات اشخاص مظنون را زیر نظر داشته، بر حسب دستورات صادره از سوی واحد اطلاعات مالی و یا بانک مرکزی در خصوص آنها اقدام نماید.

دسترسی کارکنان به اسامی و مشخصات اشخاص مظنون

ماده ۳ - مؤسسه اعتباری موظف است اسامی و مشخصات اشخاص مظنون را در دسترس کارکنان ذی ربط خود که به ارائه خدمات به مشتریان می‌پردازند قرار داده، به آنها در جهت اجرای صحیح این دستورالعمل آموزش دهد.

محرمانه بودن اطلاعات

ماده ۴ - مؤسسه اعتباری موظف است اسامی و مشخصات اشخاص مظنون را محرمانه تلقی نموده، آنها را تنها در اختیار کارکنان ذی ربط قرار دهد. در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز از اطلاعات مذکور با متخلفین برابر قانون رفتار خواهد شد.

بروز رسانی

ماده ۵ - مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از دریافت اسامی و مشخصات اشخاص مظنون، نسبت به بروز رسانی فهرست قبلی اقدام نمایند به نحوی که فهرست اشخاص مظنون به همراه آخرین اصلاحات آن همواره در اختیار کارکنان ذی ربط قرار داشته باشد.

تکلیف به تطبیق نرم افزارها

ماده ۶ - مؤسسه اعتباری موظف است نرم افزارها و برنامه‌های مربوط به ارائه خدمات خود را به نحوی تنظیم نماید که ارائه کلیه خدمات به اشخاص مظنون صرفاً در چارچوب دستورات واحد اطلاعات مالی و بانک مرکزی انجام پذیرد. لازم است نرم افزارهای مربوط به نحوی طراحی شود که قابلیت تهیه و ارسال گزارش‌های مورد نیاز واحد اطلاعات مالی، توسط واحد مبارزه با پول شویی مؤسسه اعتباری فراهم شود.

گزارش دهی موردی

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است در هر موردی که بر اساس ماده ۲ این دستورالعمل اقدام می‌نماید مراتب را فوراً از طریق واحد مبارزه با پولشویی خود- و یا در صورت عدم وجود چنین واحدی، از طریق بالاترین مقام مؤسسه اعتباری- به اطلاع واحد اطلاعات مالی برساند.

گزارش دهی ادواری

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است هر سه ماه یکبار گزارش جامعی از کلیه اقداماتی که در اجرای این دستورالعمل انجام داده است، به بانک مرکزی ارسال نماید.

این دستورالعمل در ۸ ماده و ۱ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان مؤسسات اعتباری

به نشانی پستی آن‌ها

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و در اجرای موثر بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۴۳۱۸۲/ت/۱۸۱۴۳۴ مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۳۹۳۹۵/ت/۲۱۱۸۱۵ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت وزیران؛ دستورالعمل «نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان مؤسسات اعتباری به نشانی پستی آن‌ها» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکت سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه

اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۳-۱- مشتری (ارباب رجوع):

○ شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی

از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛

- هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.
- ۴-۱- شناسایی مشتری: شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل «شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود.
- ۵-۱- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.
- ۶-۱- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری.
- ۷-۱- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو گروه «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» تقسیم می‌شود.
- ۸-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:
 - حواله وجوه؛
 - انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
 - خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
 - صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزار) و پرداخت چک.
- ۹-۱- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسات اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. ارائه خدمات پایه به مشتری، مستلزم شناسایی کامل وی (علاوه بر شناسایی اولیه) به شرح مندرج در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:
 - افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
 - اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
 - عملیات اعتبارات اسنادی؛
 - صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛

○ خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛

○ اجاره صندوق امانات؛

○ صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۱-۱۰- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت/۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۱- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۲- اقامتگاه قانونی شخص حقوقی: به اقامتگاه قانونی ثبت شده در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی مستقر در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اطلاق می‌شود.

۱-۱۳- ساها (سامانه احراز هویت اشخاص): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با مراجع ذی‌ربط از قبیل سازمان‌های ثبت احوال، ثبت اسناد و املاک کشور و ...، پاسخ به استعلام مؤسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می‌نماید.

لزوم ارسال اسناد و مدارک به نشانی پستی مشتری

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، مؤسسه اعتباری موظف است برای تحویل اسناد و مدارک مشتری که متقاضی استفاده از خدمات پایه برای بار نخست و یا در دفعات بعدی است (دسته چک، دفترچه حساب بانکی، کارت‌های بدهی و پرداخت و ...)، نامه‌ای را با پست سفارشی به نشانی پستی وی ارسال نماید و در آن به مشتری اطلاع دهد که صرفاً با در دست داشتن اصل نامه مذکور و با مراجعه حضوری به مؤسسه اعتباری، می‌تواند اسناد و مدارک مزبور را دریافت نماید.

تبصره ۱: در مورد محل سکونت اشخاص حقیقی، کد پستی مندرج در کارت ملی و در مورد اقامتگاه قانونی اشخاص حقوقی، کد پستی مندرج در پایگاه‌های ذی‌ربط مبنای ارسال نامه به مشتری قرار می‌گیرد. مؤسسه اعتباری باید هنگام دریافت تقاضای مشتری برای دریافت خدمات پایه در بار نخست، اقدام به شناسایی کامل و مستند سازی نشانی پستی وی - به شرح ذیل - نموده و سوابق مربوط را در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲: مؤسسه اعتباری می‌تواند هزینه پست سفارشی ارسال مکاتبات را از مشتری اخذ نماید.

شیوه اخذ نشانی مشتری، اطمینان از صحت و مستندسازی آن

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی اشخاص حقیقی یا حقوقی و در چارچوب ضوابط مندرج در «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری»؛ اقدام به اخذ نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و یا اقامتگاه قانونی (در مورد شخص حقوقی)، شماره تلفن و یا دورنگار وی نماید. اخذ شماره صندوق پستی از مشتری به تنهایی کافی نیست.

ماده ۴- در صورتی که وکیل، وصی، قیم و یا ولی به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگری متقاضی دریافت خدمات بانکی باشد، مؤسسه اعتباری باید نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و شماره تلفن آن‌ها را - علاوه بر شخص اصیل- اخذ نماید.

تبصره ۱: مؤسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی کامل مشتری و یا وکیل، وصی، قیم و یا ولی وی؛ کد پستی مندرج بر روی کارت ملی و یا کارت شناسه ملی آن‌ها را با نشانی مندرج در ساها تطبیق داده و پس از حصول اطمینان از مطابقت آن‌ها، رونوشت اسناد مذکور را توسط صاحب امضای مجاز در مؤسسه اعتباری برابر اصل کرده، در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲: کد و نشانی پستی مشتری که به شیوه فوق مستند سازی شده و در پرونده مشتری نگهداری می‌شود، مبنای مکاتبات مؤسسه اعتباری با مشتری خواهد بود. مؤسسه اعتباری باید در قرارداد با مشتری، تاکید نماید که وی موظف است هرگونه تغییر در کد و نشانی پستی خود را به مرجع ذی‌ربط (ثبت احوال و یا ثبت اسناد و املاک) اطلاع دهد.

ماده ۵- در مورد حساب‌های مشترک، مؤسسه اعتباری موظف است در مورد هر یک از صاحبان امضا، اطلاعات مذکور در مواد ۳ و ۴ این دستورالعمل را اخذ نموده، نسبت به ارسال مدارک به نشانی پستی یکی از آن‌ها (برابر توافق بین مؤسسه اعتباری و صاحبان امضاء) اقدام نماید.

ماده ۶- به منظور مستندسازی نشانی، کد پستی، شماره تلفن و شماره دورنگار مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است:

۱-۶- در شناسایی اولیه شخص حقیقی، کد پستی محل سکونت وی را با مندرجات اصل کارت ملی تطبیق دهد. در مورد شخص حقیقی خارجی مقیم ایران، نشانی پستی وی را با مدارک معتبر شناسایی- در چارچوب دستورالعمل شناسایی مشتریان اعتباری- تطبیق دهد.

۲-۶- در شناسایی اولیه شخص حقوقی، کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی را برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری تطبیق دهد.

- ۳-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقیقی (اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف مذکور در بندهای فوق، نشانی و کد پستی ارایه شده از سوی مشتری از ساها و یا پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام شود. استعلام کننده باید زمان اخذ تاییدیه از پایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید.
- ۴-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقوقی (اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف ذکر شده در شناسایی اولیه، نشانی و کد پستی اقامتگاه قانونی ارایه شده از سوی مشتری از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام شود. همچنین مؤسسه اعتباری موظف است کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز مشتریان حقوقی را با اطلاعات مندرج در ظهر کارت ملی آن‌ها تطبیق داده و صحت آن را از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام نماید. استعلام کننده باید زمان اخذ تاییدیه از پایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید. به منظور مستند سازی کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز در مشتریان حقوقی، لازم است این افراد همانند مشتریان حقیقی در مؤسسه اعتباری حضور یابند.
- ۵-۶- در صورت وجود هر گونه تناقض بین نشانی و کد پستی و یا کد پستی مندرج در کارت با کد پستی ارائه شده از سوی مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:
- در صورت مغایرت بین نشانی و کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با نشانی و کد پستی پایگاه شرکت پست، باید از مشتری خواسته شود نشانی یا کد پستی خود را اصلاح نماید.
 - در صورت مغایرت بین کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی درج شده در ظهر کارت ملی (برای نشانی محل سکونت اشخاص حقیقی) ضمن ارائه خدمت به مشتری، به مدت یک ماه به مشتری مهلت داده می‌شود تا نسبت به ارائه کارت ملی جدید که کد پستی جدید در ظهر آن درج شده باشد اقدام نماید. بدیهی است در این مدت هیچ تسهیلاتی به مشتری ارائه نخواهد شد و صرفاً خدماتی از قبیل افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری یا قرض الحسنه پس انداز ارائه می‌شود. در صورت عدم ارائه کارت ملی جدید طی مدت یاد شده از سوی مشتری، مراتب جهت اتخاذ تصمیم به بانک مرکزی گزارش می‌شود. بانک مرکزی پس از استعلام از مراجع ذی صلاح، ادامه یا قطع ارائه خدمات به مشتریان مذکور را مشخص می‌کند.
 - در صورت مغایرت بین کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی مندرج در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی، ارائه خدمت تا زمان اصلاح یکی از دو مورد فوق متوقف خواهد شد.
 - در صورتی که کد پستی شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی درج نشده باشد باید از مشتری خواسته شود به سازمانی که نسبت به درج مشخصات شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی

اشخاص حقوقی اقدام کرده است، مراجعه نموده، نشانی و کد پستی خود را اصلاح نماید. در این صورت، ارائه هر گونه تسهیلات و خدمات به مشتری از سوی مؤسسه اعتباری متوقف خواهد شد.

ایجاد و به روز آوری اطلاعات مربوط به نشانی مشتری

ماده ۷ - مؤسسه اعتباری موظف است در کلیه فرم‌ها یا اسناد مورد استفاده برای مشتریان، محل مناسبی را برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی وی تعیین کند و این مشخصات را به طور کامل و دقیق دریافت نماید.

ماده ۸ - مؤسسه اعتباری موظف است در کلیه نرم افزارها و سیستم‌های اطلاعاتی مورد استفاده برای ثبت عملیات بانکی مشتریان، محل لازم برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی آن‌ها را ایجاد کند به گونه ای که امکان جستجو بر اساس مشخصات مذکور فراهم باشد. همچنین مؤسسه اعتباری موظف است سازوکار لازم برای به روزرسانی کد پستی و شماره یا شناسه‌های فوق‌الذکر را در نرم افزارها و سیستم‌های خود اعمال نماید.

ماده ۹ - مؤسسه اعتباری موظف است کد پستی و اطلاعات مربوط به نشانی مشتری و سایر مشخصات وی در سیستم‌های اطلاعاتی خود را حداقل هر شش ماه یک بار به مراجع ذی‌ربط ارسال و صحت آن را کنترل و آخرین تغییرات را دریافت و در سیستم‌های خود اعمال نماید. از نظر مؤسسه اعتباری، آخرین نشانی مشتری، نشانی ارائه شده از سوی پایگاه ذی‌ربط است حتی اگر مشتری نشانی خود را رسماً اصلاح نکرده باشد. این موضوع باید در قرارداد منعقد با مشتریان ذکر شود. در صورتی که پیش از به روز رسانی اطلاعات، مشتری خواهان اصلاح نشانی و کد پستی خود باشد اصلاح آنها مشروط به مطابقت اطلاعات ارائه شده با اطلاعات پایگاههای ذی‌ربط است.

ماده ۱۰ - در صورتی که پس از انجام تکالیف مقرر در مواد فوق، مشخص شود کد پستی مشتری (حقیقی، حقوقی) متعلق به وی نیست، مؤسسه اعتباری باید مراتب را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۱۱ - مؤسسه اعتباری موظف است پس از ابلاغ این دستورالعمل، تکالیف مذکور در این دستورالعمل را در مورد مشتریان فعلی خود که به واسطه دریافت خدمات پایه از قبل، ارتباط با مؤسسه را حفظ کرده اند، عملی سازد. تبصره - آن دسته از مشتریان فعلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظف هستند ظرف مدت ۳ ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است موارد را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی اطلاع دهد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل از ارایه خدمت به کلیه مشتریان فاقد کد پستی خودداری نماید. به محض ارایه کد پستی توسط مشتری، ارایه خدمت به دارنده حساب ادامه می یابد.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده و ۶ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت

مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و در اجرای موثر ماده ۳۱ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل مقررات مذکور در کلیه واحدهای برون مرزی مؤسسات اعتباری و اجتناب آن‌ها از قرار گرفتن در معرض ریسک شهرت؛ دستورالعمل «مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

۱-۴۴- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۴۵- قانون: قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛

۱-۴۶- آیین نامه: آیین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک

مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۴۷- مؤسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی

ایران)، مؤسسه اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکت

سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

تبصره: مؤسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه

اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۱-۴۸- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی،

تنزل رتبه اعتباری و یا از دست دادن اعتماد عمومی.

۱-۴۹- واحد برون مرزی: دفتر نمایندگی و یا شعبه مؤسسه اعتباری در خارج از کشور؛

۱-۵۰- کشور مقصد: کشور محل استقرار واحد برون مرزی مؤسسه اعتباری؛

۱-۵۱- واحد مستقل خارج از کشور (Subsidiary): به شخص حقوقی مستقلی اطلاق می‌شود که به عنوان یک

مؤسسه اعتباری در کشور مقصد به ثبت رسیده است و تحت کنترل یک مؤسسه اعتباری در جمهوری

اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری که دارای واحدهای برون مرزی می‌باشد، موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که قوانین و

مقررات مبارزه با پولشویی و دستورالعمل‌های احتیاطی صادره از سوی بانک مرکزی، به طور کامل جهت اجرا به

واحدهای مذکور ابلاغ شود.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری باید اطمینان یابد که کارکنان واحدهای برون مرزی آن، آموزش‌های لازم را در زمینه

مقررات مبارزه با پولشویی و شیوه اجرای وظایف محوله طی کرده، شناخت کافی از مفاهیم مربوط دارند.

ماده ۴- واحدهای برون مرزی موظفند بر اساس اعلام نظر بانک مرکزی در خصوص رعایت قوانین و مقررات مبارزه

با پولشویی در کشورهای مقصد، به ترتیب زیر اقدام نمایند:

۱- در صورتی که در کشور مقصد، مقررات مبارزه با پولشویی مطابق استانداردهای بین‌المللی حاکم باشد؛ واحد

برون مرزی باید مقررات مصوب را به طور دقیق و کامل اجرا نماید.

۲- در صورتی که مقررات کشور مقصد، از کیفیت پایین تری نسبت به استانداردها و مقررات جمهوری اسلامی

ایران برخوردار باشد، واحد برون مرزی باید مقررات جمهوری اسلامی ایران را اجرا نماید.

۳- در صورتی که کشور مقصد دارای مقرراتی در زمینه مبارزه با پولشویی نباشد واحد برون مرزی باید مقررات

جمهوری اسلامی ایران را اجرا نماید. در این صورت و یا چنانچه کشور مقصد از محیط‌های پر خطر در زمینه

پولشویی باشد؛ مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به بانک مرکزی جهت ارائه راه کار گزارش کند.

۴- بازرسان مؤسسه اعتباری باید در بازرسی از واحدهای برون مرزی، گزارش مفصلی را از شرایط حاکم بر

کشور مقصد (در زمینه خطر پولشویی و اعمال دقیق مقررات مبارزه با پولشویی) برای هیأت مدیره مؤسسه

اعتباری - و یا در صورت عدم برخورداری از هیأت مدیره؛ برای بالاترین مقام آن - تهیه کنند.

۵- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است به طور مستمر؛ وضعیت کشورهای که مؤسسه

اعتباری در آن‌ها دارای واحد برون مرزی است از نظر میزان انطباق با استانداردهای بین‌المللی و مقررات

مبارزه با پولشویی در ایران تحت پایش داشته و تحولات مربوطه را به هیأت مدیره مؤسسه اعتباری - و یا

در صورت عدم برخورداری از هیأت مدیره؛ برای بالاترین مقام مؤسسه - گزارش کند. همچنین مؤسسه اعتباری باید یک نسخه از گزارش‌های تهیه شده را برای بانک مرکزی ارسال نماید.

۶- رعایت تکالیف مقرر در این دستورالعمل - در صورتی که امکان قانونی آن از نظر کشور مقصد وجود داشته باشد - باید توسط واحدهای مستقل خارج از کشور مؤسسه اعتباری (Subsidiary) نیز رعایت شود.

این دستورالعمل در ۴ ماده و ۱ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانکها

شورای پول و اعتبار در یکهزار و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ به استناد بند (و) از ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانکها» را که از این پس به اختصار آیین‌نامه نامیده می‌شود، در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره، به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول - گستره شمول

ماده ۱- اسناد موضوع این آیین‌نامه مشتمل بر: اسناد، اوراق بازرگانی، مدارک و دفاتر بانکها، در پنج سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

۱-۱- اسناد سطح اول شامل:

الف- اسناد و مدارک مالکیت اموال منقول و غیرمنقول بانک

ب- اساسنامه، سوابق و مدارک مربوط به تأسیس بانک

پ- دفاتر سهام بانک

ت- صورت‌جلسات مجامع و هیأت مدیره بانک

ث- نسخ اصلی ترازنامه بانک و ضمایم مربوطه که به تصویب مجمع عمومی رسیده و گزارش عملکرد هیأت

مدیره؛

۲-۱- اسناد سطح دوم شامل:

الف- دفتر کل

ب- دفتر روزنامه

۳-۱- اسناد سطح سوم شامل:

الف- کارت‌های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی مشتریان

ب- لاشه انواع چک‌ها از جمله چک عادی اشخاص، چک پول، ایران چک، چک بانکی و غیره، سفته‌ها و بروات

واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی

پ- گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک‌های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک‌های برگشتی

ت- کلیه قراردادهای منعقد و موافقت‌نامه‌های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)

ث- اسناد مربوط به عملیات حساب‌های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده

ج- لاشه ضمانت‌نامه‌ها و اسناد ذریبط

چ- مدارک نقل و انتقال سهام

ح- نسخ دوم گواهی‌نامه‌های سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و همچنین انواع اوراق گواهی سپرده بانک‌ها

خ- کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت‌های اعتباری ارزی و

پیمان‌نامه‌های ارزی

د- کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت

ذ- اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی

ر- کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی

۱-۴- اسناد سطح چهارم شامل:

الف- قراردادها، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان

ب- اوراق مربوط به فروش اثاث و وسایل فرسوده و مستعمل و اسقاط شده

پ- اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده

ت- اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال منقول و غیرمنقول بانک

۱-۵- اسناد سطح پنجم شامل:

الف- دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده

ب- دفاتر ارسال مراسلات

پ- ته‌چک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک

تبصره- تعیین سطح سایر اسناد حسب مورد بنا به پیشنهاد بانک‌ها و تایید بانک مرکزی انجام خواهد شد.

فصل دوم- مدت نگهداری اطلاعات مربوط به اسناد

ماده ۲- بانک‌ها موظفند اطلاعات مربوط به اسناد سطح اول، دوم، سوم و بندهای الف از سطوح چهارم و پنجم را به

صورت الکترونیکی و برای همیشه نگهداری نمایند.

فصل سوم- مدت و نحوه نگهداری اسناد

ماده ۳- مدت نگهداری اسناد

۳-۱- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح اول را برای همیشه نگهداری نمایند.

۳-۲- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح دوم را حداقل به مدت ۱۰ سال پس از پایان سال مالی نگهداری نمایند.

۳-۳- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح سوم را حداقل به مدت ۵ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

۳-۴- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح چهارم را حداقل به مدت ۳ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

۳-۵- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح پنجم را حداقل به مدت ۱ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

تبصره ۱- بانک‌ها مکلفند هر یک از اسنادی را که قبل از اتمام مدت نگهداری آن‌ها، دعوایی نسبت به آن‌ها اقامه شده حداقل تا مختومه شدن دعوی و تعیین تکلیف نهایی نگهداری نمایند.

تبصره ۲- لازم است سایر اسنادی که به موجب قوانین باید تا مدت معینی نگهداری شوند، برای همان مدت نگهداری گردند.

ماده ۴- نحوه نگهداری اسناد

۴-۱- به صورت فیزیکی:

بانک‌ها موظفند با اتخاذ تدابیر و تمهیدات مقتضی به گونه‌ای عمل نمایند که ضمن حفظ امنیت و کیفیت اسناد، امکان دسترسی به عین آن اسناد در مواقع مورد نیاز به سهولت فراهم شود.

۴-۲- به صورت تصاویر دیجیتالی:

بانک‌ها می‌توانند اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را علاوه بر نگهداری به صورت فیزیکی، در چارچوب نظامی یکپارچه و مبتنی بر دستورالعملی مدون که به تصویب هیأت مدیره هر بانک می‌رسد، به صورت تصاویر دیجیتالی نیز نگهداری نمایند.

تبصره ۱- در صورت تهیه تصاویر دیجیتالی، نگهداری فیزیکی اسناد در محل تهیه و تولید آن‌ها الزامی نمی‌باشد.

تبصره ۲- در صورت نگهداری فیزیکی اسناد در مکانی غیر از محل تهیه و تولید آن‌ها، هیأت مدیره بانک موظف است شرایط و تمهیداتی را فراهم نماید که امکان دسترسی به اصل اسناد حداکثر ظرف مدت چهار روز کاری، فراهم باشد.

۴-۳- به صورت میکروفیلم:

بانک‌ها می‌توانند کلیه اسناد خود را منوط به انجام مراحل مقرر در ماده ۷، به صورت میکروفیلم نگهداری نمایند.

فصل چهارم - امحاء اسناد

ماده ۵- امحاء پس از موعد

امحاء اسناد سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم پس از سپری شدن مدت‌های مقرر در بندهای ۲-۳، ۳-۳، ۳-۳ و ۴-۳ و در چارچوب مقررات داخلی بانک‌ها بلامانع است.

ماده ۶- امحاء پیش از موعد

بانک‌ها می‌توانند پیش از سپری شدن مدت‌های مقرر در ماده ۳، اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را منوط به انجام مراحل مذکور در ماده ۷ امحاء نمایند.

ماده ۷- فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم»

امحاء اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم پیش از مدت‌های مقرر در ماده ۳، منوط به انجام مراحل ذیل مجاز می‌باشد:

الف- تعیین یک واحد سازمانی برای انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم».

ب- اختصاص یک مکان مناسب برای اجرای کلیه مراحل مربوط به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم».

پ- انتقال کلیه اسناد مورد نظر به مکان مذکور در بند (ب).

ت- آماده‌سازی اسناد مورد نظر برای انجام عملیات تصویربرداری دیجیتالی از آن‌ها.

ث- تهیه تصاویر دیجیتالی از اسناد.

ج- کنترل، ویرایش و استاندارد نمودن تصاویر دیجیتالی تهیه شده به نحوی که امکان بازیابی، دسته‌بندی یا تجزیه و تحلیل اطلاعات آن‌ها به سهولت امکان‌پذیر باشد.

چ- فیلم‌برداری از تصاویر دیجیتالی بر روی رول‌های میکروفیلم توسط دستگاه‌های آرشیو رایتر (Archive writer).

ح- کنترل دقیق میکروفیلم تهیه شده از حیث وضوح تصویر و خوانا بودن مطالب انتقال یافته. در صورتی که مندرجات میکروفیلمی خوانا نباشد، لازم است از نسخه مربوط مجدداً تصویر دیجیتالی تهیه شده و پس از فیلم‌برداری به انتهای رول میکروفیلم اضافه گردد.

خ- تهیه صورت‌جلسه انطباق اسناد با میکروفیلم و امضاء آن توسط هیأتی متشکل از اعضای ذیل:

- رئیس یا معاون بایگانی کل

- رئیس یا معاون واحد سازمانی مسئول انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم

- نماینده اداره بازرسی

- نماینده اداره حقوقی

- نماینده اداره حراست

- نماینده واحد خدمات مائینینی یا انفورماتیک یا حسابرسی فناوری اطلاعات

د- تهیه تصویر دیجیتالی از صورت جلسه ذکر شده در بند (خ) و فیلم برداری از آن تصویر در ابتدا و انتهای هر رول میکروفیلم.

تبصره ۱- در صورت وجود مطلب یا نوشته‌ای ظهر اسناد، باید از آن مندرجات نیز میکروفیلم تهیه شود.

تبصره ۲- نگهداری عین صورت جلسات مذکور در بند (خ) تا زمان امحاء میکروفیلمها الزامی می‌باشد.

تبصره ۳- ریاست هیأت مذکور در بند (خ) بر عهده رئیس یا معاون بایگانی کل بوده و جلسات هیأت، زیر نظر وی تشکیل و اداره می‌گردد.

تبصره ۴- چنانچه در نمودار سازمانی بانک، اشخاص یا واحدهای مذکور در بند (خ) وجود نداشته باشند، هیأت مدیره آن بانک موظف است اشخاص یا ادارات جایگزین را تعیین کند.

تبصره ۵- تعیین میزان و حدود اختیارات و صلاحیت‌های هیأت مذکور در بند (خ) بر عهده هیأت مدیره بانک می‌باشد.

تبصره ۶- حضور تمامی اعضای هیأت مذکور در بند (خ) برای اجرای فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم» الزامی است.

ماده ۸- میکروفیلم‌های تهیه شده مطابق با این آیین‌نامه در حکم اصول اسناد مربوط تلقی می‌گردد و در کلیه دادگاه‌ها قابل استناد می‌باشد.

فصل پنجم - اسناد الکترونیکی

ماده ۹- اسنادی که مطابق با ماده ۲ قانون تجارت الکترونیکی؛ با وسایل الکترونیکی، نوری و یا فناوری‌های جدید اطلاعات، تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش می‌شوند، منوط به رعایت ماده ۸ قانون مذکور در حکم اصول اسناد می‌باشند. بانک‌ها مکلفند اسناد الکترونیکی مربوط به سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم را برای همیشه نگهداری نمایند.

ماده ۱۰- بانک‌ها ملزم به تهیه نسخه پشتیبان از کلیه اسناد الکترونیکی می‌باشند به گونه‌ای که در صورت هرگونه آسیب، خدشه و اختلال برای یک نسخه، نسخه دیگر مصون بماند.

فصل ششم - سایر مقررات

ماده ۱۱- بانک‌ها مکلفند اسناد و مدارکی را که بر اساس مقررات موضوعه ارزش تاریخی دارند، مطابق با قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران نگهداری نمایند.

ماده ۱۲- مفاد این آیین نامه در خصوص مؤسسات اعتباری غیر بانکی که دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده و تحت نظارت این بانک قرار دارند نیز نافذ می باشد.

با تصویب این آیین نامه، آیین نامه مصوب مورخ ۱۳۵۳/۱۲/۶ و مصوبات مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۹ و ۱۳۶۹/۱۰/۸ این شورا در خصوص آیین نامه مذکور منسوخ اعلام می گردد.

جدول موضوع ماده ۳

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح سوم		
الف	کارت های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب های ارزی و ریالی مشتریان	از تاریخ بسته شدن حساب یا تغییر دارندگان حق امضا یا تغییر امضا
ب	لاشه انواع چک ها از جمله چک عادی اشخاص، چک پول، ایران چک، چک بانکی و غیره، سفته ها و بروات واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی	از تاریخ تصفیه
پ	گواهی نامه های عدم پرداخت چک های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک های برگشتی	از تاریخ صدور
ت	کلیه قراردادهای منعقد و موافقت نامه های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)	از تاریخ انقضاء قرارداد و تصفیه حساب
ث	اسناد مربوط به عملیات حساب های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده	از تاریخ انجام معامله
ج	لاشه ضمانت نامه ها و اسناد ذیربط	از تاریخ انقضاء یا تصفیه حساب
چ	مدارک نقل و انتقال سهام	از تاریخ نقل و انتقال
ح	نسخ دوم گواهی نامه های سپرده های سرمایه گذاری مدت دار	از تاریخ بسته شدن حساب
خ	کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت های اعتباری ارزی و پیمان نامه های ارزی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
د	کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ذ	اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ر	کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح چهارم		
الف	قراردادها، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان	از تاریخ تصفیه حساب و فک رهن از وثایق
ب	اوراق مربوط به فروش اثاث و وسایل فرسوده و مستعمل و اسقاط شده	از تاریخ فروش
پ	اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ت	اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال غیر منقول بانک	از تاریخ خرید
اسناد سطح پنجم		
الف	دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده	از تاریخ بسته شدن دفتر
ب	دفاتر ارسال مراسلات	از تاریخ بسته شدن دفتر
پ	تچک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک	از تاریخ اتمام دسته چک‌ها

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵، موضوع ابلاغ «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» مصوب یکپهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار، بدینوسیله مراتب زیر را به استحضار می‌رساند:

۱. مطابق با ماده ۶ آیین‌نامه صدرالذکر، بانک‌ها می‌توانند پیش از سپری شدن مدت‌های مقرر در ماده ۳، اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را منوط به انجام مراحل مذکور در ماده ۷، امحاء نمایند. بدیهی است هرگونه اقدام مغایر با مفاد قانونی فوق‌الذکر از قبیل امحاء سهوی یا عمدی اسناد مذکور پیش از مواعید مقرر، از نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تخلف محسوب گردیده و موجب اعمال مجازات‌های قانونی و اداری خواهد شد.

۲. مطابق با قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه اجرایی آن و همچنین مفاد ماده ۲ «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها»، بانک‌ها موظفند تمهیدات لازم برای ثبت و نگاهداری اطلاعات مرتبط با صادرکننده، ظهرنویسان و گیرنده اسناد ذکر شده در بند «ب» از سطح سوم (به ویژه چک‌های عادی و بانکی) را به گونه‌ای فراهم نمایند، که امکان جستجو براساس هر یک از شناسه‌های مذکور میسر باشد.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب فوق به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری

ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

شماره: ۸۹/۲۸۴۸۷۶

تاریخ: ۱۳۸۹/۱۲/۲۲

تاریخ: ۱۳۸۹/۱۲/۲۲

تاریخ: ۱۳۸۹/۱۲/۲۲

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال

گردید

باسلام

احتراماً؛ بدینوسیله به استحضار می‌رساند با استناد به اختیارات موضوع تبصره ماده (۱) آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانکها، مصوب ۱۳۸۹/۰۳/۲۵ شورای پول و اعتبار، کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در هشتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ خود که به تأیید ریاست کل محترم بانک نیز رسیده است، مقرر نمود که عبارت زیر به انتهای قسمت (ح) بند (۱-۳) ماده (۱) "آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانکها" اضافه گردد:

"...و همچنین انواع اوراق گواهی سپرده بانکها."

با عنایت به مراتب فوق، ضمن ارسال یک نسخه از آیین‌نامه اصلاح شده فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند، اقدامات لازم در خصوص اجرای مصوبه مزبور معمول گردد.

اداره مطالعات و مقررات بانکی

علی اکبر عابدینی

امیر حسین امین آزاد

۳۸۳۱-۵

۳۸۱۶

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، مؤسسه اعتباری توسعه، شرکت دولتی

پست‌بانک و بانک فرض الحسنه مهر ایران ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه‌های شماره مب/۱۹۴۴ مورخ ۱۳۸۶/۵/۱۱، مب/۴۹۴۹ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۸، مب/۲۷۰۶۹ مورخ ۱۳۸۷/۸/۶ و نامه شماره ۷۱۷۸۳ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۹ به پیوست آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

یادآوری می‌نماید از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، آیین‌نامه مصوب مورخ ۱۳۵۳/۱۲/۶ و مصوبات مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۹ و ۱۳۶۹/۱۰/۸ شورای پول و اعتبار در این خصوص کان‌لم‌یکن تلقی می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیر حسین امین آزاد

مهناز بهرامی

۳۸۳۱-۵

۳۸۱۶

شماره: ۹۰/۵۹۱۲۰

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۳/۱۷

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۳/۱۷

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۳/۱۷

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری

توسعه ارسال می‌گردد.

احتراماً، با عنایت به استعلام برخی بانکها و مؤسسات اعتباری از این بانک در خصوص سررسید اعتبار برخی کارت‌های شناسایی ملی، بدین وسیله مصوبه مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱ هیئت محترم وزیران در خصوص اصلاح ماده (۹) آئین نامه کاربردی شدن کارت شناسایی ملی جهت اطلاع و اقدام مقتضی اعلام می‌شود:

هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های کشور و ارتباطات و فن آوری اطلاعات و به استناد ماده (۶) قانون الزام اختصاص شماره ملی و کد پستی برای کلیه اتباع ایران - مصوب ۱۳۷۶ - تصویب نمود:

ماده (۹) آئین نامه کاربردی شدن کارت شناسایی ملی، موضوع تصویب نامه شماره ۳۸۱۹۶/ت/۳۲۰۵۳ - مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

«ماده ۹- اعتبار اولین کارتهای شناسایی ملی صادره طی سالهای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۳ تا پایان سال ۱۳۹۲ تمدید می‌گردد.»

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مصوبه مذکور به کلیه واحدهای ذی‌ربط در آن بانک / مؤسسه اعتباری ابلاغ شود.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

مهناز بهرامی

۲۳۱۶

۱۶۱۵-۲

شماره: ۹۰/۱۷۳۰۲۹

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۷/۲۵

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۷/۲۵

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

همانگونه که استحضار دارند برابر مفاد ماده ۲۵ دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری (موضوع بند ۱ بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۹۰/۰۲/۲۶)، کلیه حسابهای فاقد شماره یا شناسه ملی باید حداکثر سه ماه پس از ابلاغ دستورالعمل یاد شده (تاریخ ۱۳۹۰/۰۵/۲۶) متوقف شده و تنها پس از ارائه شماره یا شناسه ملی از حساب‌های مزبور، رفع اثر شود.

از این رو به عنوان آخرین تذکر، یادآور می‌شود لازم است مفاد ماده فوق‌الذکر حداکثر تا تاریخ ۱ آبان ۱۳۹۰ به صورت کامل و در کلیه شعب آن بانک/ مؤسسه اجرایی شود.

شایان ذکر است بر اساس مفاد تبصره (۳) ماده (۴) قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۲، کلیه آئین‌نامه‌های اجرایی شورای عالی مبارزه با پولشویی برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی ذی‌ربط لازم‌الاجرا بوده و متخلف از این امر به تشخیص مراجع اداری و قضایی حسب مورد به دو تا پنج سال انفصال از خدمت مربوط محکوم خواهد شد.

همچنین یادآور می‌شود برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل احراز و سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره مؤسسات اعتباری، عدم رعایت قوانین و مقررات از جمله شرایط سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری می‌باشد.

سید حمید پور محمدی

شماره: ۹۰/۱۹۰۹۵۹

شماره:

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۸/۱۴

تاریخ:

سبقت‌گالی

«به موجب بخشنامه شماره ۹۱/۷۵۳۲۴ مورخ ۹۱/۰۳/۲۷، مفاد این بخشنامه تغییر یافت.»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری
توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱۷۳۰۲۹ مورخ ۹۰/۰۷/۲۵ در خصوص لزوم رعایت مفاد ماده ۲۵ دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری (موضوع بند ۱ بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۹۰/۰۲/۲۶) مبنی بر توقف حساب‌های فاقد شماره یا شناسه ملی و از سرگیری فعالیت آن‌ها تنها پس از ارائه شماره‌های یاد شده از سوی مشتریان حقیقی یا حقوقی مؤسسات اعتباری و با توجه به استعلام به عمل آمده از سوی برخی بانک‌ها در خصوص گستره شمول اشخاص حقوقی مشمول به استحضار می‌رساند مفاد بخشنامه یاد شده صرفاً ناظر بر اشخاص حقیقی (در مورد شماره ملی) و نیز اشخاص حقوقی (در مورد شناسه ملی) است که در اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری به ثبت می‌رسند. از این رو، بخشنامه یاد شده شامل مؤسسات و تشکیلات دولتی و بلدی نظیر وزارت خانه‌ها، سازمان‌های دولتی، شهرداری‌ها و نیز دانشگاه‌ها، مساجد، مدارس و موارد مشابه نمی‌شود. خواهشمند است دستور فرمایند ضمن ابلاغ مراتب به واحدهای ذی‌ربط، در اسرع وقت گزارشی از عملکرد آن بانک/ مؤسسه در زمینه اجرای بخشنامه فوق‌الذکر برای این اداره ارسال شود.

اداره مبارزه با پولشویی

فرید کیان

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۲۳۲۱-۱

۲۳۱۶

شماره: ۹۰/۲۳۷۰۹۱

تاریخ:

۱۳۹۰/۱۰/۰۶

تاریخ:

بیت‌المالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه صندوق‌های قرض الحسنه ارسال گردید.

در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی مصوب مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به اطلاع می‌رساند، دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری طی بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۹۰/۰۲/۲۶ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده است که دستورالعمل‌های مذکور در زیر مجموعه بخشنامه‌ها از بخش مبارزه با پولشویی پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نشانی: WWW.CBI.IR قرار گرفته‌اند.

از آنجا که در بسیاری از دستورالعمل‌های مذکور، صندوق‌های قرض الحسنه نیز جزو اشخاص مشمول می‌باشند لذا مقتضی است آن صندوق ضمن اجرای تکالیف مقرر در این دستورالعمل‌ها، بر حسن اجرای دقیق آن‌ها نیز نظارت جدی نماید.

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد سعید علی اکبری

۲۳۳۱-۰۲

۲۳۱۶

شماره: ۹۰/۲۳۷۰۸۹

تاریخ:

۱۳۹۰/۱۰/۰۶

تاریخ:

بیت‌کلی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه شرکت‌های لیزینگ ارسال گردید.

در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی مصوب مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی آن مصوب وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به اطلاع می‌رساند دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی در مؤسسات اعتباری طی بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۶ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده است که دستورالعمل‌های مذکور در زیر مجموعه بخشنامه‌ها از بخش مبارزه با پولشویی پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نشانی: WWW.CBI.IR قرار گرفته‌اند.

از آنجا که در بسیاری از دستورالعمل‌های مذکور، شرکت‌های لیزینگ نیز جزو اشخاص مشمول می‌باشند لذا مقتضی است آن شرکت ضمن اجرای تکالیف مقرر در این دستورالعمل‌ها، بر حسن اجرای دقیق آن‌ها نیز نظارت جدی نماید.

اداره مبارزه با پولشویی

سعید علی اکبری

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۲۳۳۱-۰۲

۲۳۱۶

بیت‌کالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

باسلام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۶ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به پیوست دستورالعمل‌های ذیل که در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسیده است، جهت استحضار و اجرای موثر در آن بانک/ مؤسسه ابلاغ می‌شود:

- ۱- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری در ۲۲ ماده و ۱۴ تبصره؛
 - ۲- دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری در ۱۲ ماده و ۶ تبصره؛
 - ۳- دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی‌ها در ۲۰ ماده و ۱۱ تبصره.
- در این رابطه، ذکر نکات ذیل ضروری است:

الف - همان گونه که ملاحظه می‌فرمایند، دو دستورالعمل نخست ناظر بر مؤسسات اعتباری از جمله بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی (به شرح تعریف ارائه شده در بخش تعاریف هر یک از آن‌ها) بوده و دستورالعمل سوم ناظر بر صرافی‌ها است. از این رو، بانک‌هایی که دارای صرافی هستند باید علاوه بر ابلاغ دو دستورالعمل نخست به واحدهای ذی ربط، دستورالعمل سوم را نیز جهت اجرا به صرافی‌های تابعه ابلاغ نمایند.

ب - مؤسسات اعتباری باید حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این بخشنامه (زمان اجرا)، ضوابط مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری (موضوع بند ۱ فوق) را مبنای شناسایی این اشخاص قرار دهند و از این رو پس از طی زمان یاد شده، ضوابط مذکور در

بخشنامه‌های شماره ۵/۳۱۱۸ مورخ ۱۳۸۷/۶/۳۰ و ۵۵۵۵۶ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۶ این بانک برای

شناسایی مشتریان خارجی، ملغی می‌شود.

در پایان، ضمن تاکید مجدد بر رعایت بندهای «ب» تا «ج» بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۶

این بانک، خواهشمند است دستور فرمایند مجموعه پیوست به قید تسریع در اختیار تمامی واحدهای ذی ربط قرار

گیرد.

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد سعید علی اکبری

۲۳۳۱-۰۲

۲۳۱۶

بسمه تعالی

دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت/۳۹۳۹۵ ه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت وزیران، آیین نامه تعیین شماره اختصاصی برای اشخاص خارجی مرتبط با کشور موضوع تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ ه مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیأت وزیران و مصوبات کارگروه ماده ۹ آن و نیز مدیریت انواع ریسک های بانکی به ویژه ریسک های عملیاتی، شهرت و تطبیق؛ «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۵۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۵۳- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛

۱-۵۴- آیین نامه: آیین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک

مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و

اصلاحات بعدی آن؛

۱-۵۵- مؤسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند. تبصره: مؤسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

۱-۵۶- مدیریت ارشد: اعضاء هیأت عامل/مدیر عامل و آن گروه از مدیران اجرایی و کارکنان ارشد مؤسسات اعتباری که مستقیماً زیر نظر هر یک از اعضای هیأت عامل / مدیر عامل قرار داشته، مسؤلیت اجرای استراتژی‌ها و سیاست‌های مصوب هیأت مدیره/هیأت امنا یا هیأت عامل را حسب مورد بر عهده دارند.

۱-۵۷- ریسک عملیاتی: احتمال بروز زیان ناشی از نامناسب بودن و عدم کفایت فرآیندها و روش‌ها، افراد و سیستم‌های داخلی یا ناشی از رویدادهای خارج از مؤسسه اعتباری از جمله وقفه‌های عملیاتی، جرایم مشتریان، محصولات و عملکرد کاری، عملکرد استخدای و ایمنی محیط کار.

۱-۵۸- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست دادن اعتماد عمومی.

۱-۵۹- تطبیق: سازگاری فعالیت مؤسسه اعتباری با قوانین، مقررات و استانداردهای ناظر بر فعالیت‌های آن مؤسسه. ۱-۶۰- ریسک تطبیق: احتمال شمول جریمه، مجازات‌های قانونی، تنبیهات نظارتی، مواجهه با زیان‌های حایز اهمیت و یا آسیب وارد شدن به حسن شهرت مؤسسات اعتباری، به دلیل عدم رعایت قوانین، مقررات و استانداردها است.

۱-۶۱- مشتری (ارباب رجوع):

○ شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛

○ هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل مؤسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه

ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه مؤسسه اعتباری شود.

مشتری به دو نوع مشتری گذری و دائمی - به شرح زیر - تقسیم می‌شود.

۱-۱۰-۱ - مشتری‌گذری: مشتری است که به منظور دریافت خدمات غیرپایه به مؤسسه اعتباری مراجعه کرده و ارائه خدمت به وی مستلزم تشکیل پرونده نمی‌باشد. ارتباط مشتری‌گذری با مؤسسه اعتباری فاقد ویژگی «استمرار» است. متقاضیان وصول وجه چک، حواله وجه و پرداخت قبوض از جمله مصادیق مشتریان‌گذری می‌باشند.

۱-۱۰-۲ - مشتری‌دایمی: مشتری است که ارتباط وی با مؤسسه اعتباری، واجد ویژگی مهم استمرار است و به دلیل نوع و ماهیت خدمات موردنیاز، تشکیل پرونده جهت درج اطلاعات هویتی و دیگر اطلاعات مورد نیاز برای وی ضرورت دارد.

۱-۶۲ - اشخاص حقیقی خارجی: افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند. دارای مدارک شناسایی کشور متبوعه «گذرنامه» معتبر بوده و دارای روادید و یا پروانه اقامت معتبر در ایران می‌باشند. درخصوص آوارگان خارجی دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی و یا کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره از سوی وزارت کشور ج.ا.ا. و در مورد پناهندگان خارجی دارندگان دفترچه پناهندگی معتبر صادره از سوی نیروی انتظامی ج.ا.ا. می‌باشند.

۱-۶۳ - اشخاص حقوقی خارجی:

این اشخاص عبارتند از:

الف) مؤسسات، شرکت‌ها و شعب فعال آن‌ها که در خارج از ایران به ثبت رسیده باشند.
تبصره: نمایندگی و شعب شرکت‌ها و مؤسسات خارجی که در اداره کل ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشند، جزو اشخاص حقوقی ایرانی محسوب می‌شوند.

ب) نمایندگی‌های سیاسی خارجی مقیم ایران شامل سفارت‌خانه‌ها و کنسولگری‌ها.

پ) دفاتر نمایندگی رسمی سازمان‌های بین‌المللی مستقر در کشور که مورد تایید وزارت امور خارجه باشند.

ت) دفاتر سازمان‌های مردم‌نهاد خارجی دارای مجوز فعالیت از وزارت کشور.

۱-۶۴ - شناسایی مشتری: شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل «شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود:

۱-۱۳-۱ - شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و

در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت

مشخصات اصیل.

۱-۱۳-۲ - شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در این

دستورالعمل.

۱-۶۵- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق

می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» - به شرح زیر- تقسیم

می‌شود.

۱-۱۴-۱ - خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر

خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به

مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است.

موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

○ حواله وجوه؛

○ انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛

○ خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛

○ صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزدار) و پرداخت چک.

۱-۱۴-۲ - خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط

مؤسسات اعتباری می‌باشد و ارائه آن به مشتری موجب می‌شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به

مؤسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می‌باشد:

○ افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛

○ اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛

○ عملیات اعتبارات اسنادی؛

○ صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛

○ خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهر نویسی

آن‌ها؛

○ اجاره صندوق امانات؛

○ صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۶۶-۱- شماره اختصاصی: شماره ای منحصر به فرد که برای هر یک از اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی تعیین و اختصاص داده می‌شود که به صورت رمزینه (بارکد) روی مدارک شناسایی معتبر درج می‌گردد.

۶۷-۱- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۶۸-۱- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ز ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۶۹-۱- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۷۰-۱- دبیرخانه: دبیر خانه شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۷۱-۱- پایگاه ملی اطلاعات اشخاص خارجی: مرجع تعیین شماره اختصاصی برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران موضوع آیین‌نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ ه مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیأت وزیران.

۷۲-۱- سامانه احراز هویت اشخاص (ساها): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با سازمان‌های ذی ربط (سازمان ثبت احوال کشور، پایگاه ملی اطلاعات اشخاص خارجی، سازمان ثبت اسناد کشور، شرکت پست و سازمان امور مالیاتی)، پاسخ به استعلام مؤسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می‌نماید.

۷۳-۱- مدارک شناسایی معتبر:

۱-۲۲-۱- اشخاص حقیقی خارجی:

• گذرنامه معتبر: گذرنامه ای است که تاریخ انقضاء آن تمام نشده باشد و دارای اجازه اقامت معتبر باشد.

تبصره ۱: اجازه اقامت معتبر عبارت است از:

۱- پروانه اقامت معتبر صادره توسط نیروی انتظامی، درج شده در گذرنامه؛

۲- رواید دارای تاریخ اعتبار صادره توسط وزارت امور خارجه، درج شده در گذرنامه؛

۳- گذرنامه اتباع کشورهای لغو رواید با ایران، دارای مهر ورود به کشور و حداکثر یک ماه از تاریخ ورود؛

۴- گذرنامه اتباع خارجی دارای مجوز تمدید رواید، صادره توسط نیروی انتظامی.

تبصره ۲: رواید و یا اجازه اقامت در ایران درج شده در گذرنامه‌های خدمت و سیاسی توسط وزارت امور خارجه صادر می‌گردد.

• دفترچه پناهندگی معتبر صادره توسط نیروی انتظامی؛

• کارت هویت معتبر صادره توسط وزارت کشور؛

• کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره توسط وزارت کشور.

تبصره ۳: اعتبار دفترچه‌های پناهندگی، کارت‌های هویت و آمایشی منوط به عدم انقضای تاریخ آن می‌باشد.

۱-۲۲-۲- اشخاص حقوقی خارجی:

• معرفی نامه وزارت امور خارجه در خصوص نمایندگی سیاسی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی؛

• معرفی نامه وزارت کشور در خصوص سازمان‌های مردم‌نهاد خارجی؛

• مدارک ثبت سایر اشخاص حقوقی خارجی در خارج از ایران که در آن محل ثبت، تاریخ ثبت، شماره ثبت و موضوع فعالیت شخص حقوقی قید شده باشد.

۱-۷۴- مشخصات هویتی:

۱-۲۳-۱- اشخاص حقیقی: شامل نام، نام خانوادگی، نام پدر یا مادر، تاریخ تولد، کشور محل تولد، شماره

مدرک شناسایی، نوع مدرک شناسایی، تابعیت، جنسیت، شماره اختصاصی.

تبصره: در خصوص اتباع خارجی عرب تبار، نام جد نیز از مشخصات هویتی محسوب می‌گردد و نیازی به اخذ نام خانوادگی نمی‌باشد.

۱-۲۳-۲- اشخاص حقوقی: نام، تابعیت، موضوع فعالیت، نوع فعالیت، شماره ثبت، محل ثبت، تاریخ ثبت، شماره اختصاصی.

تبصره: این دستورالعمل، مشتمل بر حداقل اطلاعات لازم در خصوص نحوه شناسایی مدارک معتبر اشخاص خارجی است. بانک مرکزی در مواقع مقتضی اقدام به تهیه و ابلاغ راهنمای شناسایی مدارک معتبر می‌نماید.

همچنین به دلیل پیچیدگی در تشخیص معتبر و مجاز بودن اسناد ارائه شده توسط مشتریان حقیقی و حقوقی خارجی، لازم است کارکنان شعب مؤسسه اعتباری موضوع را حسب مورد و از طریق اتصال به ساها استعلام نمایند.

تبصره: با توجه به اینکه عملیات تطبیق مدارک و اسناد مشتریان گذری خارجی در محل شعبه مؤسسه اعتباری انجام می‌شود لازم است مؤسسه اعتباری در هر یک از شعب، از کارکنانی با تجربه کافی در این زمینه استفاده نماید.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است برای تحقق اهداف این دستورالعمل، سیاست‌ها و رویه‌های شفاف را - در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه - تدوین نموده؛ آن‌ها را سالانه مورد بازنگری قرار دهد. این سیاست‌ها و رویه‌ها می‌بایست موارد زیر را در برگیرند:

- ❖ سیاست پذیرش مشتری؛
- ❖ رویه‌های شناسایی مشتری؛
- ❖ نظارت مستمر بر حساب‌ها؛
- ❖ مدیریت ریسک.

سیاست پذیرش مشتری

ماده ۳ - مؤسسه اعتباری موظف است برای پذیرش مشتری، معیارهای مشخص و شفافی داشته باشد. در این معیارها می‌بایست موارد ذیل مورد توجه قرار گیرند:

۳-۱- گشایش هر نوع حساب منوط به شناسایی کامل مشتری براساس مدارک و اوراق هویتی، مجوز اقامت و فعالیت معتبر در ایران و ضوابط مذکور در این دستورالعمل است.

۳-۲- مؤسسه اعتباری موظف است هویت و مشخصات ابراز شده از سوی مشتری و نماینده (ولی، وصی، قیم، وکیل ایرانی و یا خارجی) وی را از طریق تطبیق با مدارک معتبر شناسایی و برابر ضوابط مذکور در این دستورالعمل احراز نماید.

۳-۳- مؤسسه اعتباری باید قبل از افتتاح حساب، کنترل‌های لازم را اعمال کند تا اطمینان یابد مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات اشخاصی خارجی که افتتاح حساب برای آن مجاز نیست، انطباق نداشته باشد.

۳-۴- مؤسسه اعتباری می‌بایست از افتتاح حساب برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی که مدارک معتبری را برای حضور در ایران ارائه نمی‌نمایند، خودداری نماید.

۳-۵- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریان خارجی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده‌اند به واحد اطلاعات مالی گزارش نماید.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است درخصوص اتباع خارجی دارنده دفترچه پناهندگی صادره توسط نیروی انتظامی، کارت ویژه اتباع خارجی و کارت خروجی مدت دار (آمایش) صادره توسط وزارت کشور پس از شناسایی اولیه و یا کامل، فقط خدمات بانکی افتتاح حساب قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه گذاری و انجام عملیات وصول چک را ارائه نماید.

تبصره: ارائه هرگونه کارت الکترونیکی و نیز ارائه مجوز هرگونه خدمات الکترونیک به اشخاص فوق ممنوع می‌باشد.

ماده ۵- ارائه کلیه خدمات بانکی به اتباع خارجی دارای گذرنامه و پروانه اقامت معتبر بلامانع می‌باشد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است در اسرع وقت نسبت به اجرای مفاد ماده ۱۵ آیین‌نامه مبنی بر شناسایی مشتریان قبلی، اقدامات لازم را به عمل آورد.

تبصره ۱- آن دسته از مشتریان قبلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظفند ظرف سه ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است موارد را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

تبصره ۲- آن دسته از مشتریان قبلی که متوسط فعالیت آن‌ها در سال مطابق دستورالعمل مربوط که به تصویب شورا خواهد رسید، کم اهمیت باشد، از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ۷- در صورتی که مؤسسه اعتباری به دلایلی همچون عدم همکاری مشتری نتواند اطلاعات لازم را برای شناسایی وی به دست آورد و یا مشتری اقدام به ارائه اطلاعات غیرواقعی نماید، مؤسسه اعتباری باید پس از توضیح مراتب به مشتری، از ارائه خدمات به وی خودداری نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریانی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده‌اند، به واحد اطلاعات مالی گزارش کند.

رویه‌های شناسایی مشتری

شناسایی مشتری حقیقی و یا حقوقی خارجی برحسب نوع ارائه خدمات بانکی به آن‌ها، به دو نوع شناسایی اولیه و کامل تقسیم می‌شود. مؤسسه اعتباری باید هنگام ارائه خدمات بانکی به مشتریان خارجی؛ علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل؛ مواد مرتبط در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری را نیز رعایت نماید. بنابراین مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه تمامی خدمات بانکی و اعتباری (اعم از خدمات پایه و غیر پایه) به مشتری خارجی اعم از مشتریان گذری و دائمی و انجام هرگونه عملیات پولی و مالی (حتی کمتر از سقف مقرر) از جمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت حواله وجه، صدور چک، ارائه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت قبول ضمانت و تعهد ضمانت به هر شکل از قبیل امضاء سفته، بروات و اعتبارات اسنادی نسبت به شناسایی مشتری خارجی به شرح مندرج در این دستورالعمل اقدام کرده و اطلاعات آن را در سیستم اطلاعاتی خود ثبت نماید.

تبصره: پرداخت قبوض دولتی و خدمات شهری کمتر از سقف مقرر نیازی به شناسایی مشتری ندارد.

شناسایی اولیه اشخاص خارجی (حقیقی، حقوقی)

ماده ۹- به منظور شناسایی اولیه مشتری در هنگام ارائه خدمات غیرپایه، مؤسسه اعتباری موظف است مشخصات هویتی مشتری و نماینده (ولی، وصی، قیم، وکیل ایرانی و یا خارجی) وی را اخذ و پس از تطبیق با اصل مدارک هویتی معتبر، ثبت نماید.

تبصره: در خصوص اشخاص حقوقی، شناسایی نماینده یا وکیل الزامی است.

شناسایی کامل اشخاص خارجی (حقیقی، حقوقی)

در ارایه خدمات پایه به اشخاص خارجی (حقیقی، حقوقی)، مؤسسه اعتباری باید علاوه بر شناسایی اولیه مشتری، اقدام به شناسایی کامل آن ها به شرح ذیل نیز نماید:

شناسایی کامل اشخاص حقیقی خارجی

ماده ۱۰- به منظور شناسایی کامل اشخاص حقیقی خارجی، متصدیان مربوط در مؤسسه اعتباری باید ابتدا فرم شماره ۱ پیوست این دستورالعمل را تکمیل نموده و همراه اسکن یا کپی مدارک شناسایی معتبر اشخاص حقیقی خارجی، به واحد مبارزه با پولشویی آن مؤسسه ارسال نمایند. واحد مزبور موظف است از طریق سامانه ساها نسبت به اخذ شماره اختصاصی اشخاص خارجی اقدام نموده و در صورت وجود شماره مزبور؛ نسبت به کنترل صحت آن اقدام کرده و پس از آن، دستور افتتاح حساب را به شعبه متقاضی ارسال نماید. همزمان مدارک معتبر و فرم تکمیل شده از طریق سامانه ارتباطی واحد اطلاعات مالی به آن واحد ارسال می شود. واحد اطلاعات مالی پس از انجام تحقیقات لازم از طریق پایگاه های ذی ربط که حداکثر سه روز کاری به طول خواهد انجامید، مجوز فعالیت حساب را به واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری اعلام خواهد نمود. قبل از صدور مجوز فعالیت، مؤسسه اعتباری صرفاً حق دریافت وجه از صاحب حساب را دارد و ارائه سایر خدمات بانکی منوط به صدور مجوز است. در صورت عدم صدور مجوز فعالیت از سوی واحد اطلاعات مالی، لازم است مؤسسه اعتباری برابر دستور صادره از سوی آن واحد اقدام نماید.

شناسایی کامل اشخاص حقوقی خارجی

ماده ۱۱- برای شناسایی کامل اشخاص حقوقی خارجی، لازم است ابتدا فرم شماره ۲ پیوست تکمیل شده و همراه اسکن یا کپی مدارک شناسایی معتبر اشخاص حقوقی خارجی به واحد مبارزه با پولشویی هر مؤسسه ارسال شود. واحد مزبور موظف است از طریق سامانه ساها، شماره اختصاصی اشخاص خارجی را اخذ کرده و در صورت وجود شماره مزبور، نسبت به کنترل صحت آن اقدام نماید و سپس دستور افتتاح حساب را به شعبه متقاضی ارسال نماید. همزمان مدارک معتبر و فرم تکمیل شده از طریق سامانه ارتباطی واحد اطلاعات مالی به آن واحد ارسال

می‌شود. واحد اطلاعات مالی پس از انجام تحقیقات لازم از طریق پایگاه‌های ذیربط که حداکثر سه روز کاری به طول خواهد انجامید، مجوز فعالیت حساب را به واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری اعلام خواهد نمود. قبل از صدور مجوز فعالیت، مؤسسه اعتباری صرفاً حق واريز وجه به حساب را دارد و ارائه سایر خدمات بانکی منوط به صدور مجوز است. در صورت عدم موافقت واحد اطلاعات مالی لازم است مؤسسه اعتباری برابر دستور صادره از سوی آن واحد اقدام نماید.

تبصره: در مورد شرکت‌های خارجی، شعب و دفاتر نمایندگی شرکت‌های خارجی در ایران و همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد خارجی لازم است علاوه بر شناسایی کامل اشخاص حقیقی صاحب امضاء حساب، مسئولین خارجی مقیم و دارای تردد به ایران (به شرح مندرج در مورد اشخاص حقیقی) و نیز مشخصات اعضای هیأت مدیره و مدیران ارشد ارکان مشابه هر یک از آن‌ها در خارج از کشور (به شرح مندرج در مورد اشخاص حقیقی به جز شماره پروانه اقامت و روادید و نشانی)، مشخصات شرکت مادر آن‌ها در خارج از کشور - براساس مفاد فرم‌های شماره یک و دو - اخذ شود.

ماده ۱۲ - در شناسایی کامل مشتریان خارجی (حقیقی، حقوقی)، مؤسسه اعتباری باید تمامی اطلاعاتی را که در شناسایی کامل مشتریان ایرانی (حقیقی، حقوقی) از آن‌ها اخذ می‌نماید، از مشتریان خارجی نیز مطالبه کرده (حسب مورد) و پس از مستند سازی آن‌ها، در سوابق آن‌ها نگهداری نمایند.

نظارت مستمر بر حساب‌ها

ماده ۱۳ - شعب افتتاح‌کننده حساب برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی موظف هستند خلاصه اطلاعات گردش حساب مشتریان خارجی را هر سه ماه یکبار از طریق سامانه الکترونیکی در اختیار واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری قرار دهند تا علاوه بر اعمال نظارت‌های مندرج در این دستورالعمل، متناسب با شرایط و وضعیت حضور و فعالیت قانونی و غیرقانونی اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی در ایران، نظارت‌های لازم صورت گرفته و در صورت تغییر شرایط مذکور، اطلاع رسانی لازم به شعب مربوط انجام پذیرد.

مدیریت ریسک

ماده ۱۴ - هیأت مدیره، مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن در مؤسسه اعتباری می‌بایست از وجود برنامه‌های موثر شناسایی مشتریان خارجی و پیاده‌سازی آن‌ها از طریق ایجاد رویه‌های مناسب اطمینان حاصل کند. این برنامه‌ها باید امکان نظارت موثر مدیریت بر سیستم‌ها، کنترل‌ها، تفکیک وظایف و آموزش کارکنان را

فراهم آورند. مسئولیت نهایی تصمیمات اخذ شده در این خصوص بر عهده هیأت مدیره یا ارکان معادل آن در مؤسسه اعتباری است.

ماده ۱۵- مسئولیت اجرای سیاست‌ها و رویه‌های هیأت مدیره و مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن‌ها در مؤسسه اعتباری (در خصوص شناسایی مشتریان خارجی و ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی مربوط) بر عهده واحد مبارزه با پولشویی آن مؤسسه است. واحد مذکور باید اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان خارجی را در شعب و تمامی سطوح مؤسسه اعتباری مورد بررسی قرار داده، هر گونه انحراف را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به هیأت مدیره و مدیریت ارشد مؤسسه اعتباری گزارش کند.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری می‌بایست در مورد شیوه شناسایی مشتریان خارجی، برنامه‌هایی آموزشی برای کارکنان خود تدارک ببیند. برنامه‌های آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شوند که کارکنان به شناخت کافی و منطقی نسبت به ضرورت، اهمیت و نحوه اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان دست یابند. برنامه‌های مذکور باید به طور مستمر (به خصوص در مورد کارکنان جدید) ادامه یابد تا اطمینان حاصل شود کارکنان ذی ربط آموزش‌های لازم را در این خصوص دیده‌اند. مؤسسه اعتباری موظف است سوابق آموزشی مربوط را در پرونده کارکنانی که آموزش دیده‌اند، درج نماید.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است هر شش ماه یکبار، اطلاعات مربوط به فعال بودن مشتری را مورد ارزیابی مجدد قرار دهد. همچنین بنا به درخواست مشتری و یا در صورت ایجاد تغییر عمده در وضعیت مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است مشتری را به طور مجدد مورد شناسایی کامل قرار دهد.

نگهداری سوابق مشتریان و معاملات آن‌ها

ماده ۱۸- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می‌بایست اطمینان حاصل کند که برای نگهداری و پردازش مناسب اطلاعات، تدابیر لازم اندیشیده شده و سیستم‌های توانمند در مؤسسه استقرار یافته‌اند به گونه‌ای که در مواقع ضروری، سیستم‌های مذکور بتوانند اطلاعات مورد نظر مراجع ذی‌ربط را حداکثر ظرف مدت ۱ روز کاری، با سهولت و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛ در اختیار آن‌ها قرار دهد.

ماده ۱۹- شیوه نگهداری اسناد و مدارک در مؤسسات اعتباری برابر آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکپهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) است. در سوابقی که از تراکنش‌های مالی حفظ می‌شود، باید نوع تراکنش، مبلغ و نوع ارز، تاریخ انجام تراکنش و طرفین تراکنش، شماره حساب‌هایی که تراکنش از طریق آن‌ها انجام شده است و مشخصات صاحب/صاحبان حساب درج شوند.

سایر مواد

ماده ۲۰- رعایت سایر موارد ذکر شده در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری در خصوص اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی نیز الزامی است.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۲۱- این دستورالعمل علاوه بر مؤسسات اعتباری، برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی در کشور، مؤسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، نیز لازم الاجرا می‌باشد.

زمان اجرا

ماده ۲۲- زمان اجرای این دستورالعمل یک ماه پس از ابلاغ آن از سوی بانک مرکزی است. در مدت مذکور مؤسسات اعتباری موظفند ضمن اطلاع رسانی به مشتریان، امکانات و تسهیلات لازم برای اجرای این دستورالعمل را به گونه ای فراهم نمایند که اجرای آن، حتی الامکان موجب اخلال در امور مشتریان نشود. این دستورالعمل در ۲۲ ماده و ۱۴ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید.

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر تکالیف مقرر در آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آئین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به ویژه ماده ۹ آن؛ دستورالعمل «نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- مؤسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض الحسنه. تبصره: مؤسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.
- ۱-۳- شماره اختصاصی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیأت محترم وزیران، برای هر یک از اشخاص خارجی تعیین و اختصاص داده می‌شود.
- ۱-۴- قانون: قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛
- ۱-۵- آیین نامه: آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛
- ۱-۶- اشخاص حقیقی خارجی: افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند. دارای مدرک شناسایی کشور متبوعه (گذرنامه) معتبر بوده و دارای روادید و یا پروانه اقامت معتبر در ایران می‌باشند. در خصوص آوارگان خارجی

دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی و یا کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره از سوی وزارت کشور ج. ا. ا. و در مورد پناهندگان خارجی، دارندگان دفترچه پناهندگی معتبر صادره از سوی نیروی انتظامی ج. ا. ا. می باشند.

۷-۱- اشخاص سیاسی خارجی

اشخاص حقیقی خارجی ای که حداقل دارای یکی از شرایط ذیل هستند:

۱-۷-۱- دارای سمت سیاسی رسمی در کشور خود بوده و یا به نیابت از کشور خود، دارای سمتی دیپلماتیک در کشورهای دیگر هستند.

۱-۷-۲- بدون داشتن سمت رسمی در کشور خود، به عنوان یک شخص سیاسی حزبی در آن کشور شناخته می شوند و در کشور خود یا خارج از آن، به فعالیت سیاسی اشتغال دارند.

۱-۷-۳- در سازمان‌های بین‌المللی یا بین دولتی دارای سمت رسمی هستند.

۱-۸- اشخاص سیاسی خارجی ویژه: اشخاص سیاسی خارجی بند پیشین (بند ۱-۷) و یا دیگر اشخاص سیاسی خارجی وابسته به گروه‌های نظامی یا شبه نظامی و یا فرقه‌ای، مشروط بر آن که دارای حداقل یکی از شرایط ذیل باشند:

الف - مورد تعقیب اینترپل باشند.

ب- از نظر مقررات استرداد مجرمین تحت تعقیب باشند.

پ - از نظر شورای امنیت سازمان ملل مشمول تحریم باشند.

تبصره: مصادیق اشخاص سیاسی خارجی و اسامی اشخاص سیاسی خارجی ویژه توسط بانک مرکزی به روزرسانی شده و به مؤسسات اعتباری ابلاغ می‌شود.

۹-۱ - خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط مؤسسه اعتباری به مشتری ارائه می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» - به شرح زیر- تقسیم می‌شود.

۱-۹-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر

خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با مؤسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این خدمات به

مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط مؤسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است.

موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

○ حواله وجوه؛

○ انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛

○ خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛

○ صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رم‌دار) و پرداخت چک؛

○ خرید و فروش گواهی سپرده (عام و خاص) و دیگر اوراق بهادار.

۱-۹-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط مؤسسه اعتباری می باشد و ارائه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- افتتاح انواع حساب های بانکی؛
- اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه های بانکی و ظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن ها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

ماده ۲ - مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات پایه به ویژه خدمات بانکی ذیل به اشخاص سیاسی خارجی، مقررات مذکور در این دستورالعمل را رعایت کند:

- ۱- افتتاح، انسداد (تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه جاری؛
 - ۲- افتتاح، انسداد (تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز و حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار.
- تبصره ۱- به موجب نامه شماره ۶۴۴/۱۴۹۶۹۷۷ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۳ مدیر کل حقوقی بین المللی وزارت امور خارجه، معرفی افراد حقیقی و حقوقی نمایندگی های خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران برای انجام عملیات بانکی و دریافت خدمات پایه، مستلزم صدور نامه رسمی از سوی اداره کل تشریفات وزارت امور خارجه می باشد.
- تبصره ۲- ارائه کلیه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی ویژه ممنوع است. در صورت ارائه خدمات پایه به این اشخاص قبل از ابلاغ این دستورالعمل، لازم است مراتب به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی های معمول، نحوه اقدام به مؤسسه اعتباری اعلام شود.
- تبصره ۳- ارائه خدمات پایه به سایر اشخاص سیاسی خارجی بلامانع است اما مراتب باید به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود.

ماده ۳ - در صورت انصراف شخص سیاسی خارجی از اخذ خدمات پایه و یا توقف ارائه این خدمات به وی (مثل انسدادحساب، تسویه تسهیلات و ...): لازم است مراتب به بانک مرکزی اعلام شود.

افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری

ماده ۴ - افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای اشخاص سیاسی خارجی، صرفاً در چارچوب مفاد دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری و به خصوص، شناسایی کامل آن‌ها امکان پذیر است.

ماده ۵ - برای افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای شخص سیاسی خارجی، مؤسسه اعتباری موظف است این موضوع را مورد بررسی قرار دهد که شخص متقاضی، جزو کدام دسته از اشخاص سیاسی خارجی مذکور در این دستورالعمل است. در این رابطه:

۱-۵ - افتتاح حساب جاری برای اشخاص سیاسی خارجی ویژه مطلقاً ممنوع است.

۲-۵ - اگر کشور موطن اصلی شخص سیاسی خارجی جزو کشورهایی باشد که جرم‌های سازمان یافته و مرتبط با پولشویی در آن زیاد است افتتاح حساب جاری برای این افراد منوط به اخذ اجازه از بانک مرکزی است.

۳-۵ - در صورتی که پس از افتتاح حساب، اشخاص سیاسی خارجی صاحب حساب مشمول یکی از دو بند پیشین شوند (یکی از بندهای (۵ - ۱) و یا (۵ - ۲)): لازم است مراتب به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی‌های معمول، نحوه اقدام به مؤسسه اعتباری اعلام شود.

ماده ۶ - بانک موظف است به منظور حصول اطمینان از عدم مطابقت مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات افرادی که افتتاح حساب جاری برای آن‌ها مجاز نمی‌باشد (از جمله افرادی که بنا به دستور مرجع قضایی و یا به دلیل دارا بودن سابقه چک برگشتی در لیست سیاه قرار دارند)، کنترل‌های لازم را اعمال نماید.

ماده ۷ - پیش از افتتاح حساب جاری، بانک موظف است از طریق ساز و کارهای پیش‌بینی شده، نسبت به شناسایی تعداد حساب‌های جاری متقاضی در تمامی شبکه بانکی، اطلاعات لازم را کسب نماید. هم‌چنین به منظور شناسایی متقاضی ای که دارای حساب‌های جاری متعدد است و احتمال می‌رود برای افتتاح حساب جاری جدید فاقد صلاحیت لازم باشد، بانک باید فعالیت‌های کنترلی مناسب را در چارچوب " رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتباری " موضوع بخشنامه شماره م/ب/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸۶/۳/۳۱ بانک مرکزی طراحی و اعمال نماید.

افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار

ماده ۸ - هنگام افتتاح سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار برای اشخاص سیاسی خارجی، بانک موظف است نسبت به شناسایی کامل وی - برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی مؤسسات اعتباری - عمل نماید. برای افتتاح سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت دار؛ اقامت دائم فرد متقاضی در کشور ایران ضرورت ندارد.

بستن و مسدود کردن حساب

ماده ۹ - در موارد ذیل، حساب های مذکور در این دستورالعمل بسته می شوند:

۹-۱ - درخواست متقاضی؛

۹-۲ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم ایرانی؛

۹-۳ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم خارجی پس از تأیید بانک مرکزی؛

۹-۴ - در صورت صدور دستور مراجع بین المللی پس از تأیید بانک مرکزی.

تبصره: مسدود کردن موجودی حساب های فوق فقط در صورت وجود شرایط مذکور در بندهای (۹-۲)، (۹-۳) و (۹-۴) امکان پذیر می باشد. مؤسسه اعتباری موظف است بستن و یا انسداد حساب اشخاص سیاسی خارجی را به همراه گزارش کاملی در این زمینه؛ به بانک مرکزی گزارش کند.

الزامات کلی:

ماده ۱۰ - کلیه مؤسسات اعتباری موظف هستند از رعایت مفاد این دستورالعمل در شعب خارج از کشور خود، اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۱۱ - مؤسسات اعتباری موظف هستند کلیه خدمات پایه ارائه شده به اشخاص سیاسی خارجی را به بانک مرکزی اطلاع دهند.

ماده ۱۲ - مؤسسه اعتباری باید علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل، مقررات مربوط به نحوه افتتاح، انسداد و بستن حساب جاری را که ناظر بر کلیه اشخاص حقیقی ایرانی و خارجی است؛ در مورد اشخاص سیاسی خارجی نیز رعایت کند.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده و ۶ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی‌ها

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب - دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت/۳۹۳۹۵ ه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت وزیران و همسویی با ضوابط و معیارهای بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، " دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی‌ها " به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- ۷۵-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۷۶-۱- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛
- ۷۷-۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛
- ۷۸-۱- واحد اطلاعات مالی: واحد ملی، متمرکز و مستقل، که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذیربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).
- ۷۹-۱- صرافی: هر شرکت سهامی خاص و یا تضامنی که با اخذ مجوز از بانک مرکزی به عملیات خرید و فروش یا نقل و انتقال ارز به صورت نقدی، حواله ای و یا به واسطه کارگزاران خارج از کشور و یا به خرید و فروش مسکوک طلا و نقره اشتغال داشته باشد.

- ۸۰-۱- سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گران بها. هیأت وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط اقتصادی کشور تعدیل خواهد نمود.
- ۸۱-۱- وجه نقد: هر گونه مسکوک و اسکناس و انواع چک هایی که نقل و انتقال آن ها مستند نشده و غیر قابل رد یابی باشد، مانند چک های عادی در وجه حامل و سایر چک هایی که دارنده آن غیر ذی نفع اولیه باشد (از قبیل چک های پشت نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول، چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه).
- ۸۲-۱- پولشویی: عبارت است از جرم پولشویی موضوع ماده ۲ قانون؛
- ۸۳-۱- معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این معاملات و عملیات به منظور پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم انجام می شود.
- ۸۴-۱- ارباب رجوع (مشتری): هر شخص اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی که برای برخورداری از خدمات، انجام معامله و یا نقل و انتقال وجوه به صرافی مراجعه می نماید.
- ۸۵-۱- شناسایی ارباب رجوع: شناخت و تأیید هویت ارباب رجوع با استفاده از مستندات، پایگاه های اطلاعاتی و داده های مستقل، معتبر و قابل اتکا.
- ۸۶-۱- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیأت وزیران به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می یابد.
- ۸۷-۱- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت ۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیأت وزیران به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می یابد.
- ۸۸-۱- سنا: سامانه نظارت بر ارز می باشد که در بانک مرکزی مستقر بوده و صرافی ها موظف هستند، تمام عملیات صرافی و اطلاعات مربوط به شناسایی مشتری را در این سامانه ثبت کنند.
- ۸۹-۱- وجه رایج: واحد پول ملی جمهوری اسلامی ایران که ریال می باشد.
- ۹۰-۱- حساب اختصاصی صرافی: حساب اختصاصی (ریالی یا ارزی) به نام صرافی است که عملیات مالی صرافی از طریق آن انجام می شود.
- ۹۱-۱- کد مشتری: شماره منحصر به فردی است که هر فرد برای عملیات در صرافی می بایستی برای یک مرتبه از صرافی اخذ کند.

شناسایی ارباب رجوع

ماده ۲- کلیه صرافی‌ها موظفند پیش از ارایه خدمت به ارباب رجوع نسبت به شناسایی وی به شرح زیر اقدام نمایند:

۲-۱- شناسایی شخص حقیقی ایرانی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقیقی ایرانی عبارت است از:

نام و نام خانوادگی، شماره ملی، تاریخ تولد، نام پدر، شماره شناسنامه و محل تولد، و نشانی کامل و کدپستی محل سکونت، شماره تلفن ثابت و همراه. صرافی‌ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری، و تطبیق آن با مندرجات اصل کارت ملی وی نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای مشتری برسانند.

۲-۲- شناسایی شخص حقیقی خارجی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقیقی خارجی عبارت است از:

نام، نام خانوادگی، نام پدر یا جد، ملیت، شماره روادید، شماره گذرنامه، نشانی کامل و کد پستی و آدرس محل سکونت یا اقامت در ایران و تلفن و شماره فراگیر اشخاص خارجی.

صرافی‌ها موظفند در کلیه عملیات خود پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقیقی خارجی، و تطبیق آن با مندرجات اصل مدرک شناسایی نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای مشتری برسانند.

تبصره: در خصوص شخص حقیقی خارجی، گذرنامه معتبر کشور متبوع که دارای مجوز ورود و اقامت باشد یا کارت هویت و یا برگ آمایش اتباع خارجی معتبر، شناسه اختصاصی اتباع بیگانه مدارک شناسایی محسوب می‌شود.

۲-۳- شناسایی شخص حقوقی ایرانی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقوقی ایرانی عبارت است از:

نام، شماره ثبت، محل ثبت، شناسه ملی، کد اقتصادی، نشانی کامل و کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی و تلفن.

صرافی‌ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقوقی، و تطبیق آن با مدارک معتبر نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای نماینده شخص حقوقی برسانند.

تبصره: مدارک شناسایی شخص حقوقی عبارت است از، اساسنامه، گواهی ثبت شرکت، آخرین روزنامه رسمی.

۲-۴- شناسایی شخص حقوقی خارجی:

اطلاعات مورد نیاز شناسایی مشتری حقوقی خارجی عبارت است از:

نام، شماره ثبت، کشور و شهر محل ثبت، کد اقتصادی، نشانی کامل و کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی، تلفن، مدارک مجوز فعالیت در ایران و شماره اختصاصی اشخاص خارجی. صرافی‌ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقوقی، و تطبیق آن با مدارک معتبر نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای نماینده شخص حقوقی برسانند.

تبصره ۱- در صورتی که معامله بیش از سقف مقرر باشد لازم است مدارک شناسایی مشتری نیز از سوی صرافی اسکن گردد.

تبصره ۲- در خصوص کلیه اشخاص حقوقی اعم از ایرانی و خارجی لازم است علاوه بر اخذ و بایگانی اصل معرفی نامه معتبر، نماینده معرفی شده از سوی شخص حقوقی، برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی مورد شناسایی قرار گیرد.

ماده ۳- در صورتی که مشتری با مراجعه به صرافی کد مشتری نداشته باشد قبل از تعریف مشتری در سامانه سنا باید جستجو از طریق شماره ملی (شخص حقیقی ایرانی) شناسه ملی (شخص حقوقی ایرانی) شماره گذرنامه یا شماره اختصاصی (اشخاص خارجی) انجام شود و در صورتی که اطلاعات ارباب رجوع در سیستم ثبت نشده بود، توسط صرافی تعریف شود.

ماده ۴- در عملیات حواله لازم است اظهارات مشتری در خصوص علت انجام حواله به همراه مستندات مربوط، در سامانه سنا ثبت گردد.

تبصره ۱- در صورتی که حواله خریداری شده توسط ارباب رجوع به منظور واردات باشد، صرافی موظف است نسبت به درج شماره ثبت سفارش در سامانه سنا اقدام نماید.

تبصره ۲- چنانچه مشخصات ارائه شده از سوی مشتری صحت نداشته و یا مدارک شناسایی وی، توسط صرافی جعلی تشخیص داده شود، صرافی موظف است مراتب را بلافاصله به عنوان گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد. در این موارد، ادامه خدمت به مشتری به مدت یک روز کاری از زمان ارسال گزارش به تأخیر می افتد. پس از مدت مذکور و در صورت ارایه حکم مراجع قضایی از سوی واحد اطلاعات مالی به صرافی، اقدامات لازم بر اساس آن انجام می پذیرد و در غیر این صورت ارایه خدمت به مشتری بلامانع است.

مبادلات مالی در عملیات صرافی

ماده ۵- لازم است صرافی نسبت به راه اندازی دستگاه POS - ریالی مرتبط با حساب صرافی اقدام نماید.

تبصره: در صورت اعلام بانک مرکزی مبنی بر فراهم شدن امکان راه اندازی دستگاه POS - ارزی، راه اندازی دستگاه مذکور برای صرافی‌ها الزامی است.

ماده ۶- لازم است پرداخت هرگونه وجه نقد بالاتر از سقف مقرر به مشتری (اعم از تسویه معامله سفارش شده یا اعلام انصراف از سفارش یا قسمتی از آن توسط مشتری) از طریق واریز به حساب خود مشتری یا صدور چک صرفاً در وجه مشتری (بدون امکان حواله کرد) انجام شود. صرافی به هیچ عنوان امکان تهاتر اصل و یا مانده حساب مشتری با حسابهای غیر را ندارد.

گزارش دهی

ماده ۷- کلیه صرافی‌ها مکلفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، از طریق بخش گزارش معاملات مشکوک سامانه به واحد اطلاعات مالی ارسال کنند. گزارش‌های مزبور محرمانه تلقی شده و در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف برابر مقررات رفتار خواهد شد. تبصره ۱ - فهرست برخی از معیارهای شناسایی معاملات و عملیات مشکوک از طریق بخش معاملات مشکوک سامانه ارسال می‌گردد. لازم است صرافی با مراجعه مستمر به سامانه آخرین وضعیت این فهرست را مورد بهره برداری قرار دهد.

تبصره ۲ - تشخیص متصدی مربوط در صرافی مبنی بر انجام معامله مشکوک، در درجه نخست اهمیت قرار دارد و معیارهای ارائه شده، صرفاً بخشی از این معیارها را در بر می‌گیرد.

ماده ۸ - ارسال گزارش معاملات مشکوک و نیز سایر گزارش‌هایی که صرافی موظف به ارسال آن به واحد اطلاعات مالی است، بیانگر هیچ‌گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد مذکور، افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان نخواهد بود.

ماده ۹- کلیه صرافی‌ها مکلفند در تمامی معاملات بیش از سقف مقرر که ارباب رجوع وجه آن را به صورت نقدی پرداخت می‌نماید توضیحات ارباب رجوع را طبق فرم پیوست دریافت کرده، و نسبت به تکمیل فرم واریز نقدی بیش از سقف مقرر در سامانه اقدام نمایند.

تبصره - در صورتی که مشتری فرم مذکور را تکمیل نکرد و یا از ارائه اطلاعات جهت تکمیل آن توسط کارکنان ذی ربط صرافی استنکاف نمود، کارکنان صرافی وظیفه دارند تا وجوه مذکور را از مشتری پذیرفته؛ لیکن موارد را به قید تسریع به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند.

ماده ۱۰- در صورتی که توضیحات مشتری در مورد منشا وجوه نقد بیش از سقف مقرر، قانع کننده نباشد و یا به دلایل دیگری، ظن به پولشویی و تأمین مالی تروریسم وجود داشته باشد صرافی موظف است نسبت به ارسال گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی اقدام نماید.

ماده ۱۱- کلیه صرافی ها مکلفند هر شش ماه یکبار گزارشی در خصوص تمامی فعالیت‌های خود که به نحوی به این دستور العمل ارتباط پیدا می کند را به بانک مرکزی ارسال نمایند.

نگهداری سوابق

ماده ۱۲- کلیه صرافی ها مکلفند اطلاعات مربوط به سوابق معاملات و عملیات مالی را به صورت الکترونیکی در سامانه سنا ثبت نموده و مدارک مربوط به سوابق شناسایی ارباب رجوع، فاکتورها و سایر اسناد مرتبط با عملیات صرافی را به صورت فیزیکی و حداقل به مدت پنج سال بعد از پایان عملیات نگهداری نمایند. تبصره- در صورت انحلال یا تصفیه صرافی نیز نگهداری اسناد تا پنج سال پس از ختم عملیات انحلال یا تصفیه ضرورت دارد.

ماده ۱۳- سوابق و مدارک موضوع این بخش باید به گونه ای ضبط و نگهداری شود که در صورت درخواست واحد اطلاعات مالی، اطلاعات درخواستی حداکثر ظرف مدت ۴ روز و مدارک و اسناد مورد درخواست نیز حداکثر ظرف مدت یک ماه به واحد اطلاعات مالی ارسال شود. مسئولیت جستجو و ارایه اسناد با صرافی است.

نحوه مراقبت از اشخاص

ماده ۱۴- کلیه صرافی ها مکلفند عملیات و معاملات اشخاصی را که اسامی آن ها از سوی واحد اطلاعات مالی به آن ها اعلام می شود، زیر نظر داشته و بر حسب دستورات صادره از سوی واحد اطلاعات مالی در خصوص آن ها اقدام نمایند.

دسترسی کارکنان به اسامی و مشخصات اشخاص

ماده ۱۵- کلیه صرافی ها مکلفند اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ۱۴ را در دسترس کارکنان ذی ربط خود که به ارائه خدمات به مشتریان می پردازند قرار دهند و با درج آن در نرم افزار خود، امکان صدور هشدارهای لازم را هنگام انجام معامله با این اشخاص فراهم آورند.

محرمانه بودن اطلاعات

ماده ۱۶- کلیه صرافی‌ها مکلفند اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ۱۴ را محرمانه تلقی نموده و آنها را تنها در اختیار کارکنان ذی ربط قرار دهند. در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز از اطلاعات مذکور با متخلفین برابر قانون رفتار خواهد شد.

به روز رسانی

ماده ۱۷- کلیه صرافی‌ها مکلفند بلافاصله پس از دریافت اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ۱۴، نسبت به به روز رسانی فهرست قبلی اقدام نمایند به نحوی که فهرست این اشخاص، به همراه آخرین اصلاحات آن همواره در اختیار کارکنان ذی ربط قرار داشته باشد.

گزارش دهی موردی

ماده ۱۸- کلیه صرافی‌ها مکلفند در هر موردی که بر اساس ماده ۱۴ این دستورالعمل اقدام می نمایند، مراتب را فوراً به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند.

آموزش کارکنان

ماده ۱۹- کلیه صرافی‌ها مکلفند قانون مبارزه با پولشویی، آیین نامه اجرایی آن و دستورالعمل‌های مربوط را به کارکنان خود آموزش دهند.

ماده ۲۰- کلیه صرافی‌ها مکلفند ترتیبات لازم برای شرکت کارکنان خود در دوره‌های آموزشی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم که توسط بانک مرکزی یا دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی برگزار می شود را فراهم نمایند.

این دستورالعمل در ۲۰ ماده و ۱۱ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراست.